antologia poeziei franceze

«Pentru întîia oară apare, în traducere românească, o antologie a poeziei franceze de la Rimbaud pînă astăzi. O astfel de culegere nu s-a alcătuit încă niciodată la noi. Ciudat este, însă, că ea a fost realizată după altele similare din lirica italiană, americană, germană, flamandă, maghiară și nordică, deși poezia franceză le era incomparabil mai familiară literaților noștri. Poate că explicația acestei întîrzieri rezidă într-un fapt la care nu ne-am gîndit. O astfel de antologie exista, fără să fie publicată. Vreau să spun că tălmăciri numeroase din principalii poeți francezi moderni s-au făcut la noi de multă vreme și culegerea era oarecum prezentă în conștiința publicului...

Orice antologie este fatal preferențială, prin definiție. De la o selecție, vrînd-nevrînd, subiectivă, n-a avut cum să se sustragă nici această culegere, sortită să-și asume riscul reținerii versurilor care au plăcut în primul rînd alcătuitorilor ei. Dar o antologie în „Biblioteca pentru toți" nu are dreptul să împingă prea departe preferințele personale. Propunîndu-ne să dăm mai ales o imagine, edificatoare, a aspectelor diferite îmbrăcate de poezia franceză modernă, am căutat, în alegerea textelor, poetul Ion Caraion și cu mine, să ne împăcăm gusturile, pe cît se poate, cu judecățile istoriei și criticii literare. Din ambele motive nu ne putem, așadar, mulțumi cu ceea ce găseam de-a gata. Unor autori, neglijați de traducători, trebuia să le redăm importanța lor reală printr-un volum mult sporit al tălmăcirilor existente, altora, să le ilustrăm opera prin versuri mai caracteristice pentru natura ei specifică. Cîteodată am fost ispitiți să sugerăm reluarea transpunerii în românește, poate, cu șanse de reușită superioară.»

OV. S. CROHMĂLNICEANU

editura minerva

Lei 5

825

antologia poeziei franceze

fondată în 1895 bpt serie nouă

antologia poeziei franceze

de la rimbaud pînă azi

★

Ilustrația copertei : André Derain (1880—1954), *Reflexe pe apă* (1905—1906)

antologia poeziei franceze de la rimbaud pînă azi

EDIȚIE ÎNTOCMITĂ DE
ION CARAION ȘI OV. S. CROHMĂLNICEANU
CUVÎNT ÎNAINTE DE OV. S. CROHMĂLNICEANU

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI © 1974
EDITURA MINERVA © BUCUREȘTI

Prezenta antologie cuprinde trei volume : volumele II și III vor apărea în cursul lunilor următoare.

CUVÎNT ÎNAINTE

Abia apucîndu-mă să scriu această prefaţă, am băgat de seamă un lucru curios: pentru întîia oară apare, în traducere românească, o antologie a poeziei franceze de la Rimbaud pînă astăzi. O astfel de culegere nu s-a alcătuit încă niciodată la noi. Ciudat este, însă, că ea a fost realizată după altele similare din lirica italiană, americană, germană, flamandă, maghiară şi nordică, deşi poezia franceză le era incomparabil mai familiară literaţilor noştri. Poate că explicaţia acestei întîrzieri rezidă într-un fapt la care nu ne-am gîndit. O astfel de antologie exista, fără să fie publicată. Vreau să spun că tălmăciri numeroase din principalii poeţi francezi moderni s-au făcut la noi de multă vreme şi culegerea era oarecum prezentă în conştiinţa publicului. Cîteva momente de strădanii conjugate în această direcţie schiţează chiar o mică istorie a unui asemenea demers. El se lasă surprins odată cu afirmarea generaţiei simboliste care, prin Anghel, îl atrage şi pe St. O. Iosif să-i frecventeze poeţii preferaţi şi să ne dea, sub semnătura amîndurora, o serie de admirabile traduceri din Verlaine. Alţi beneficiari ai aceleiaşi afinităţi firești sînt Samain, Henri de Régnier, Moréas, Verhaeren şi Charles Guérin. Din poeţii citaţi traduce Anghel singur şi împreună cu St. O. Iosif şi Ion Minulescu. Dar pe Samain în versiune românească se simt împinşi a-l face cunoscut şi I. M. Raşcu şi D. Iacobescu. Ultimului îi reuşesc şi cîteva excelente tălmăciri din Verlaine şi Mallarmé.

După primul război mondial, afinităţile la care ne referim pornesc să se diferenţieze considerabil. De simpatiile cele mai puternice se bucură Francis Jammes şi Paul Valéry, dar nu rămîn fără admiratori fideli nici Cocteau, nici Yvan Goll, nici Tristan Tzara, nici André Breton şi nici Saint-John Perse. Poeţii cărora le-a plăcut să se facă mai des *medium*-ul românesc al unor voci fraterne franceze au fost în aceşti ani : Perpessicius, Ion Pillat, Al. Philippide, B. Fundoianu, Mihail Sebastian, Andrei Tudor, Ilarie Voronca şi Saşa Pană. Primul revine la simboliştii şi aşază în fruntea şirului lor numele lui Jules Laforgue. *Cimitirul marin* al lui Paul Valéry îşi găseşte un fericit interpret în N. Argintescu-Amza. Arghezi îşi aminteşte că prea puţini se apropiaseră chiar de Rimbaud şi ne dăruie o strălucită versiune în limba noastră la *Le dormeur du val*. Către sfîrşitul epocii interbelice, tălmăcirile din lirica franceză modernă încep să trădeze o ambiţie superioară, să nu rămînă doar ilustraţii, ci să ofere adevărate transpuneri de mari opere poetice în româneşte. Încă dinainte, Ion Pillat reuşise aceasta cu *Anabase* al lui Saint-John Perse ! Al. Philippide ne va da un copios volum de *Flori alese din Florile răului ;* Saşa Pană va traduce placheta *Oamenii şi animalele lor. Animalele şi oamenii lor* de Paul Éluard, Ion Frunzetti — *Iluminările* lui Rimbaud, Miron Radu Paraschivescu — vastul poem *The night of loveless nights* de Robert Desnos.

În sfîrşit, astăzi asistăm la o extindere fără pereche, inimaginabilă anterior, a unei astfel de munci nobile. Înfiinţarea revistei *Secolul XX* şi a colecţiei „Cele mai frumoase poezii" i-a creat condiţii cu totul noi pentru a-şi dovedi extraordinara importanţă culturală. În ultimele decenii, roadele acestei opere delicate, exercitate acum sistematic şi pe o arie foarte largă, n-au contenit să se adune. Avem în prezent tălmăciri numeroase şi reprezentative din Rimbaud (Petre Solomon şi Argintescu-Amza), Verlaine (G. Georgescu), Apollinaire şi Guillevic (Mihai Beniuc), Paul Éluard (Virgil Teodorescu), Robert Desnos şi Henri Michaux (Vasile Nicolescu), Saint-John Perse (Aurel Rău), René Char

și Jacques Prévert (Gellu Naum), Aragon și Alain Bosquet (Veronica Porumbacu), Pierre Emmanuel (Ion Caraion și Ștefan Aug. Doinaș), André Frénaud (Maria Banuș). Capitolele bogate de antologie din Mallarmé, Tristan Corbière, Lautréamont, Valéry, Max Jacob, Jean Cocteau, Jules Supervielle, Raymond Queneau, Jean Follain au apărut prin reviste, în interpretarea lui Al. Philippide, Marcel Breslașu, Eugen Jebeleanu, Tașcu Gheorghiu, Nina Cassian, Dan Deșliu, Leonid Dimov ș.a.

Spuneam că o culegere cum e cea de față, virtual, există. Totuși, realizarea ei practică s-a dovedit mult mai dificilă decît s-ar fi crezut. În primul rînd, destui autori, care nu puteau lipsi dintr-o asemenea culegere, au rămas netraduși la noi aproape deloc. De pildă, cîțiva precursori însemnați ai simbolismului ca Germain Nouveau și Charles Cros. Nimeni n-a încercat, apoi, să găsească echivalențe în limba noastră pentru verbul incandescent al lui Saint-Pol Roux. A fost ocolit în chip curios de traducători Paul Fort, la care s-a oprit doar Ioan I. Ciorănescu. O soartă asemănătoare au avut-o și trei reprezentanți de seamă ai generației lui Apollinaire: Blaise Cendrars, André Salmon și Pierre Reverdy. Nu s-a tradus, iarăși, aproape nimic din opera poetică a lui Claudel și la fel stau lucrurile cu Charles Péguy, Léon-Paul Fargue, Valéry Larbaud. Din fanteziștii Paul Jean Toulet, Pellerin, Francis Carco, Léon Vérane și Tristan Derême avem doar cîteva versuri și strofe răzlețe într-un articol al lui Ion Pillat despre ei. Nu și-au găsit interpreți români nici doi exponenți principali ai suprarealismului: Benjamin Péret și Antonin Artaud. Apoi, de unde să fie luate traducerile unor texte reprezentative pentru autori ca Raymond Queneau, Audiberti, René Guy Cadou, Francis Ponge, Patrice de la Tour du Pin, Jean Cayrol, Gabriel Audisio, Robert Ganzo, Lucien Becker, Paul Gilson, Luc Estang, Jean Tardieu, Loys Masson, Louis Emié, Jean Grosjean, Georges Schéhadé, André Pieyre de Mandiargues, Henri Pichette sau Yves Bonnefoy, și am citat numai o parte din numele a căror absență lăsa incompletă panorama liricii franceze contemporane.

Orice antologie este fatal preferențială, prin definiție. De la o selecție, vrînd-nevrînd, subiectivă, n-a avut cum să se sustragă nici această culegere, sortită să-și asume riscul reținerii versurilor care au plăcut în primul rînd alcătuitorilor ei. Dar o antologie în „Biblioteca pentru toți" nu are dreptul să împingă prea departe preferințele personale. Propunîndu-ne să dăm mai ales o imagine, edificatoare, a aspectelor diferite îmbrăcate de poezia franceză modernă, am căutat, în alegerea textelor, poetul Ion Caraion și cu mine, să ne împăcăm gusturile, pe cît se poate, cu judecățile istoriei și criticii literare. Din ambele motive nu ne puteam, așadar, mulțumi cu ceea ce găseam de-a gata. Unor autori, neglijați, trebuia să le redăm importanța lor reală prin sporirea volumului de tălmăciri existente, altora, să le ilustrăm opera prin versuri mai caracteristice pentru natura ei specifică. Cîteodată am fost ispitiți să sugerăm reluarea transpunerii în românește, poate, cu șanse de reușită superioară.

Încă două precizări :

Citînd întotdeauna în limba originalului titlurile volumelor, am făcut-o pe de o parte la gîndul intraductibilității multora dintre ele și al echivocului ce l-ar fi putut naște cîteodată diverse echivalențe, iar pe de altă parte — spre a-i înlesni oricînd, cititorului pasionat, posibilitatea unei confruntări.

Apoi, în locul spațiului mult prea amplu, reclamat de niște medalioane critice alcătuite ad hoc, am preferat să-i înfățișăm pe poeții antologiei noastre prin însăși optica nemijlocită a celor mai avizați comentatori francezi căutînd caracterizările cele mai pregnante și mai sugestive. Că poate nu chiar întotdeauna alegerea noastră a fost potrivită nu este exclus. Dar obiecția i se poate face oricui : domeniul preferințelor are limitele cele mai elastice. Sau mai degrabă n-are limite.

Ținta noastră însăși s-a schimbat oarecum pe parcurs ; am plecat de la un sumar ideal, după noi, al unei asemenea antologii,

urmărind apoi, cu ajutorul colaboratorilor, să-l realizăm. Aceasta nu a fost, din nefericire, peste tot posibil, dar ne-am străduit să ne apropiem cît mai mult de proiectul nostru inițial.

*

Ar fi pueril a se cere prezentei prefețe să caracterizeze peste un secol de poezie. Lucrul l-au făcut în amănunțime numeroși critici și istorici literari francezi, reputați, de la René Lalou și Albert Thibaudet, la Marcel Raymond și Gaëtan Picon. Sînt — cred — de-ajuns aici cîteva indicații, în măsură să-i ajute cititorului a se orienta în cuprinsul antologiei. Neîndoios că o adevărată revoluție, ale cărei consecințe în lirica europeană se resimt pînă astăzi, începe cu Baudelaire. Dar el este și ultimul mare poet francez. Ca Ianus-bifrons, cu o față privește cîmpul tuturor cutezanțelor înnoitoare, cu alta spre legile neclintite ale unei vechi tradiții retorice. Sigur că influența lui Baudelaire continuă să se exercite și în prezent. Cu timpul, ea a devenit însă tot mai asemănătoare cu cea pe care nu contenesc să o aibă asupra liricii franceze contemporane cîteva mari figuri tutelare ca Villon, Racine sau Hugo. Baudelaire deschide, prin urmare, antologia noastră doar în chip simbolic cu vestitul său sonet *Correspondances,* program al atîtor inițiative poetice ulterioare. Două nume stau practic la originea lor: Rimbaud și Mallarmé. Ei fixează direcțiile principale în care se va desfășura aventura lirismului modern. Una e a poeziei vizionare care năzuiește să dea o absolută libertate imaginației creatoare, demonstrîndu-i puterile „dictatoriale" asupra realității. Cealaltă țintește să-și creeze o lume complet autonomă, destinată a exista numai *în* și *prin* cuvînt, scoțînd integral limbajul din funcția de comunicare curentă și potențîndu-i la maximum valențele extranoționale.

Prima își va pune toată nădejdea în ceea ce s-a numit *„L'image essentielle"*; a doua va miza pe *„La parole essentielle"* — după expresia lui Mallarmé.

Una va tinde să facă din poezie o *experiență existențială*, cealaltă, o *artă combinatorie*, o *matematică a cuvintelor*.

Dar există și o a treia reacție în lanț, declanșată de Lautréamont. Efectele ei se resimt tot mai violent, într-o neîntreruptă subversiune a cărei dialectică a ajuns religia avangardei. André Breton va proclama, nu fără temei : „*Lautréamont ta bague d'aurore nous protège*".

În sfîrșit, un nume, la care lirica modernă franceză va reveni, e Verlaine. El nu a constituit o egală sursă de imbolduri temerare și pare să fi pălit azi în importanță. Totuși, poet pur și simplu, cu un instinct muzical fără pereche, artist neîntrecut al șoaptei, Verlaine își va trimite mereu ecourile în repetatele întoarceri ale lirismului la lecția simplității și nudității mișcătoare sufletești.

Din flacările imaginației lui Rimbaud au ieșit și luxuriantul univers claudelian și vastul ocean oniric suprarealist. Întreg mitul „poeziei pure" de la Valéry la Saint-John Perse, a crescut din ambițiile pe care le-a nutrit Mallarmé. În tot ce are mai ireductibil *humorul negru* se recunoaște sclipirea de cuțit a asociațiilor lautréamontești. Dar și pe Verlaine îl vom regăsi în stîngăcia fermecătoare a lui Francis Jammes, în familiaritatea fanteziștilor, ba chiar și în prospețimile sensibilității lui Paul Éluard. Lirica nouă franceză începe de fapt cu așa numiții „poeți blestemați". După Rimbaud, Mallarmé și Lautréamont, alături de Verlaine, antologia noastră îi include pe Charles Cros, Germain Nouveau și Tristan Corbière. Spiritul lor inovator a fost mult mai viu decît al generației simboliste care s-a ivit după ei și le-a fructificat doar o parte din inițiativele revoluționare. Fermenții aceștia spirituali, cu o atît de viguroasă forță transformatoare, au apărut în climatul Comunei din Paris. Momentul istoric, aducînd speranța unor fundamentale schimbări sociale, avea să genereze și modificări profunde ale anumitor structuri mentale. De asemenea, reversul lui tragic va marca nu mai puțin profund conștiința unor pături intelectuale. Marx a arătat ce rol au jucat cercurile boemei artistice din care veneau „poeții blestemați", în formarea ideolo-

giei comunarde ; convulsiunile naşterii celei de a treia Republici au avut repercusiuni însemnate şi asupra liricii franceze. Procesul mai vechi, al exilării poeziei din realitate, odată cu accentuarea relficării vieţii în lumea burgheză modernă a fost grăbit şi silit să ia aspecte radicale. Aşa s-au născut căutările dramatice pe care antologia de faţă le ilustrează. Ele sînt tentative mereu reînnoite de a găsi unde şi sub ce chip poezia mai e posibilă în cadrul unei existenţe supusă prozaizării continue.

Sigur că şi o dialectică artistică internă dictează aceste căutări. Refuzînd să se trădeze, poezia învaţă să-şi cunoască mai îndeaproape natura intimă. Realităţile vremii, evenimentele punctează istoria unui secol de experienţă omenească sublimată liric în planul universului imaginar. Dar, concomitent, poezia trăieşte şi procesul autorevelaţiei succesive a posibilităţilor ei. Această dialectică internă a funcţionat în lirica franceză modernă mai imperios ca oriunde, dintr-un motiv lesne de înţeles. Pînă în anii noştri, Parisul a rămas centrul care validează pe plan mondial diversele experienţe artistice. Aproape toate au tins, prin urmare, să-şi capete aici o cristalizare definitorie. Altfel zis, lirica franceză a fost cîmpul omologării şi epuizării lor. După momentul simbolist, al cărui reprezentanţi principali antologia noastră îi reţine, oprindu-se mai cu seamă la Jules Laforgue, revoluţia poetică iniţiată de Rimbaud, Mallarmé şi Lautréamont, intră prin 1910 într-o altă fază. Pregătitorii ei sînt Claudel, Valéry şi Francis Jammes. Principiul artei fiecăruia dintre aceşti trei mari poeţi e, practic, şi o reacţie împotriva esteticii simboliste. Accentului pus de ea pe reverie, Valéry îi opune o luciditate extremă a spiritului, vagului şi fluidităţii, rigoarea şi concentrarea. Claudel face să irupă în universul poetic, rarefiat şi artificializat de prea multă rafinare, al simbolismului, exuberanţa vieţii ; cultului nuanţelor îi ia astfel locul senzaţia carnalităţii lumii ; îmbrăţişînd totalitatea formelor creaţiei în luxurioasa lor răspîndire şi unitate organică originară, lirismul acesta clocotitor refuză să se mai împace cu climatul de seră al simbolismului. Pentru Claudel, din ambianţa estetistă a „producţiei pariziene" puteau ieşi doar „bibelouri de

etajeră, greutăți de pendulă, suveniruri balneare, tabachere cu muzicuță, suporturi de lampă, cartonașe transparente și ouă de lemn". Francis Jammes arată că nu-i e greu să se dispenseze chiar și de ajutorul sugestiei, numind direct lucrurile. El readuce poezia în realitatea imediată, vine să demonstreze că simplitatea și naivitatea sînt capabile să rivalizeze cu cea mai subtilă alchimie verbală.

Dar și Valéry și Claudel și Francis Jammes rămîn descendenți ai simbolismului. Începuturile lor îi aparțin acestuia; toți trei au crescut în atmosfera lui literară și s-au format nemijlocit la școala lui Rimbaud, Mallarmé și Verlaine. Etapa integral nouă în prefacerile structurale pe care le va trăi lirica franceză după simbolism, o inaugurează cam prin aceiași ani generația poetică următoare. Cu Guillaume Apollinaire, André Salmon, Blaise Cendrars, Max Jacob, Pierre Reverdy și Jean Cocteau o sensibilitate mult mai ascuțită a „modernității" pătrunde în poezie. E și momentul cînd înfățișarea vieții cotidiene pornește să se modifice sensibil sub efectul anumitor invenții epocale. Automobilul, avionul, telefonul, cinematograful, radioul încep să devină elemente ale realității curente; un „stil nou", al secolului XX prinde să se contureze. Încă de la Baudelaire, poezia stabilise niște relații contrariante cu „modernitatea", văzută ca efect al demoniei tehnice asupra existenței umane. Atracția și repulsia, pe care aceste raporturi le trădau, se vor transforma în fascinație și teroare.

Asistăm la o disociere netă de atitudini între diversele curente „moderniste". Futurismul și cubismul tind să exalte universul mașinilor; expresionismul, dimpotrivă, se simte împins să-l întîmpine mai degrabă cu o pronunțată aprehensiune.

Poeții francezi adoptă prima atitudine, în contrast cu cea pe care o vor lua colegii lor de generație germani. Apollinaire cîntă turnul Eiffel și străzile noi din Paris; Cendrars are ambiție să rivalizeze în poezie cu reporterii marilor ziare; Cocteau cu aviatorii. Dacă lirica voise prin simbolism să se apropie cît mai mult de muzică, acum își caută în pictură principalele imbolduri inova-

toare. Apollinaire şi Jacob au fost cei dintîi admiratori ai lui Douanier-Rousseau, Delaunay, Braque şi Picasso. Imagistica poeziei împrumută astfel principiile curentelor care revoluţionaseră artele plastice. Din futurism îşi însuşeşte perspectiva dinamică. Din cubism reţine tehnica descompunerii obiectelor şi reconstituirii lor după legile abstracţiei mintale, ca şi procedeul „colajului". Din simultaneism învaţă să surprindă deodată multiplicitatea feţelor realităţii. În sfîrşit, prin arta naivă, descoperă frăgezimea opticii infantile. Tot un utopism dispus să creadă în posibilitatea de convieţuire fericită a poeziei cu cadrul nou, pe care ar urma să-l creeze existenţei umane civilizaţia modernă stăpînise cu mult înainte şi aşa numita lirică „unanimistă". Jules Romains, Charles Vildrac, René Arcos, Luc Durtain, Georges Chennevière avuseseră ambiţia ca versurile lor să-şi acorde pulsul cu bătăile de inimă ale marilor centre citadine, comunicînd sentimentul fraternităţii umane planetare. Ei cultivaseră un nou „pathos" generos, din păcate prea vag şi intelectualizat ca să atingă o înaltă combustiune lirică.

Mai profund se anunţaseră, paralel, aceleaşi tendinţe — în versurile aşa numiţilor „poeţi ai spaţiului", plecaţi să reînvie epoca marilor descoperiri geografice, pe puntea transatlanticelor şi în trenurile exprese, ca Victor Ségalen, Jean-Henry Levet şi Valéry Larbaud.

„Noului spirit" nu s-au simţit îndemnaţi să i se opună decît „fanteziştii", Jean Pellerin, Francis Carco, Tristan Derême, Léon Vérane, care-l continuă pe Paul-Jean Toulet şi care — tradiţionalişti, jumătate serios, jumătate în glumă, se resemnaseră cu humor să rămînă la nevoie artişti „minori", dar credincioşi „gramaticii".

Şocul primului război mondial va pune capăt însă brutal scurtului moment de flirt al poeziei cu lumea tehnicii moderne. Speranţa de a-i putea îmblînzi stihiile sub semnul umanitarismului unanimist, voiajurilor rapide şi comode pe tot întinsul globului, sau utopiei geometrice „constructiviste" se dovedise iluzorie. Nihilismul dadaist avea să-i succeadă ca reacţie virulentă a dezamăgirii. Epoca interbelică, mai ales după momentul stabi-

lizării relative capitaliste, va fi obligată să ia cunoştinţă de ruptura radicală între poezie şi condiţia vieţii cotidiene burgheze. La aceasta va lucra aproape două decenii suprarealismul. Paul Éluard, André Breton, Aragon, Robert Desnos, Philippe Soupault, Benjamin Péret, Antonin Artaud şi companionii lor vor organiza spaţiul de retragere al poeziei în teritoriul inconştientului. Cîmpul imaginaţiei şi dorinţelor umane, supuse unei mereu tot mai schiloditoare cenzuri sociale, devine continentul negru pe care ei pornesc să-l exploreze, alegînd căile onirismului, delirului şi automatismului. Dar acţiunea lor defensivă, poeţii suprarealişti nu o vor concepe ca o capitulare în faţa ordinei existente. Dimpotrivă, explorarea acestui teritoriu interzis va fi pentru ei şi un prilej de subversiune permanentă a aşezărilor lumii burgheze. Aşa se explică şi de ce majoritatea altor prezenţe importante din lirica franceză interbelică, a lui Léon-Paul Fargue, Saint-John Perse, Jules Supervielle sau Pierre Jean Jouve nu vor putea apare altfel decît ca nişte „orgolioase suprasolitudini".

Abia al doilea război mondial va scoate lirica franceză din albia suprarealismului. Traumatismele înfrîngerii şi ocupaţiei, nădejdile pe care le va aprinde rezistenţa, vor hrăni o poezie nouă şi „angajată". Exponenţii celor mai variate orientări (Paul Éluard şi Jules Supervielle, Robert Desnos şi Pierre Jean Jouve, René Char şi Pierre Emmanuel) se întîlnesc practicînd-o, alăturîndu-se luptei pentru eliberarea omenirii de sub tirania monstruoasă a fascismului. Lirica angajată va da Franţei un mare poet naţional contemporan, pe Aragon. „Nou Hugo", el va resuscita amintirea gestei galice, o întreagă lume legendară, făcînd-o să sclipească de semnificaţiile actuale ale prezentului. Liricii acesteia de refuzuri la pliere în faţa vicisitudinilor istoriei, de mînii şi avertismente vaticinare, Aragon îi va făuri şi un limbaj inedit, silind metrica severă a alexandrinilor să primească inserţia refrenelor şi formulelor gnomice populare. Poezia franceză va reînnoda astfel o legătură a ei pierdută cu sufletul mulţimilor. Ardenţa momentului de angajare generală se va păstra însă numai cîţiva ani după război. Revenirea la vechile aşezări stinge curînd entuziasmele ; condiţia dificilă a poeziei în societatea modernă de

consum se face iarăşi resimţită cu o asprime sporită ; drept care, lirica franceză postbelică oferă tabloul unei vaste fărîmiţări de stiluri. Nu se mai disting în cuprinsul ei mari direcţii poetice, ca altă dată, ci cîteva experienţe singulare, cardinale, iniţiate cu puţin înaintea izbucnirii războiului şi urmărite apoi independent. Personalităţile care le ilustrează nu au aproape nimic comun între ele. Henri Michaux, explorator al „spaţiului dinăuntru", îi descrie acestuia atent, intrigat, amuzat sau terorizat geografia, flora şi fauna stranie. Opera lui, de o fascinantă invenţie în ordinea fantasticului absurd şi reprezentărilor anxioase, constituie o veritabilă replică poetică a literaturii kafkiene. René Char, venit din cercurile suprarealiste, supune toată pulsaţia emotivă a evenimentelor trăite nemijlocit la o condensare verbală maximă. El reuşeşte o sinteză singulară între lecţia lui Rimbaud şi cea a lui Mallarmé. Francis Ponge practică o poezie „realistă", obiectuală, antilirică, obsedată să surprindă adecvarea secretă a cuvîntului la lucruri. Cu aceeaşi atenţie concentrată asupra lor şi a ambiţiei de a le interoga muţenia, Guillevic creează un original document indirect al prezenţei omului în lume. André Frénaud priveşte actul liric ca pe o asumare lucidă şi responsabilă a tuturor eşecurilor existenţiale umane. Poemele lui au, nu o dată, o cutezătoare amploare şi sînt mărturia unei veşnice confruntări dramatice, în stare să risipească iluziile vieţii şi să permită miracolul a ceea ce el numeşte *„passage de la visitation"*. Singura tendinţă mai generală care se lasă surprinsă ţine de o reabilitare a retoricii. Şi în această direcţie e perceptibil procesul eliberării poeziei de sub lunga dominaţie a suprarealismului. O credinţă nouă în puterile limbajului elaborat de a-şi releva inepuizabile virtuţi expresive secrete îi caracterizează pe Audiberti şi pe Patrice de la Tour du Pin, ca şi pe Pierre Emmanuel. Dar într-o variantă populară, locvace şi argotică, tot inventivitatea extraordinară verbală face un poet cuceritor din Jacques Prévert. Iar anti-retorica plină de humor a lui Raymond Queneau se vădeşte pînă la urmă a fi de asemenea o retorică ingenioasă. În sfîrşit, personalităţi poetice distincte şi autentice, chiar dacă nu pot fi uşor definite şi clasate sînt : Jean Follain, Lucien Becker, Paul Gilson, Jean

Tardieu, Pieyre de Mandiargues, Alain Bosquet, Yves Bonnefoy sau Henri Pichette. Fiindcă peisajul liricii franceze contemporane e extrem de variat și într-o permanentă mișcare, am preferat, spre a nu nedreptăți pe nimeni, să-l ilustrăm cît mai exact. Am urmărit să slujim astfel și o legătură firească, amicală, între poeții vremii de azi.

Desigur că nu toate aceste tentative de a găsi poeziei un domeniu ideal, în care ea să-și păstreze neîntinată ființa, au avut și o egală acoperire reală. De multe ori, misticismul religios, erosul, imaginația delirantă, primitivitatea, exotismul, jocul, alchimia verbală i l-au făgăduit fără să i-l și poată da. Mulțimea experiențelor lirice, cuprinse în antologia de față, s-a hrănit și cu dese nădejdi iluzorii și a cunoscut nu puține eșecuri dureroase. Dar oriunde întîlnim poezia adevărată, ea își asociază o luptă fie implicită, fie fățișă pentru eliberarea omului de tot ce-i mutilează și îngrădește existența. Un asemenea filon generos străbate lirica franceză de la Rimbaud la Michaux sau René Char și culegerea noastră s-a străduit să-l pună în evidență.

*

Am izbutit alcătuirea prezentei antologii, numai grație unui larg concurs dezinteresat. André Frénaud, Pierre Emmanuel, Alain Bosquet, Jean-Claude Renard, Jacques Réda, Michel Vachey și André du Bouchet au binevoit să ne ajute cu consiliile lor prețioase în alcătuirea sumarului și în procurarea textelor, adesea foarte greu de găsit. Țin să le mulțumesc pe această cale din tot sufletul.

Iarăși, fără munca inspirată și entuziastă a unor încercați traducători de poezie ca Al. Philippide, Eugen Jebeleanu, Maria Banuș, Radu Boureanu, Tașcu Gheorghiu, N. Argintescu-Amza, Virgil Teodorescu, Gellu Naum, Ștefan Aug. Doinaș, Nina Cassian, Vasile Nicolescu, Veronica Porumbacu și Petre Solomon, realizarea antologiei n-ar fi fost niciodată posibilă. Aș vrea să subliniez apoi îndeosebi pasiunea generoasă cu care Ion Caraion

și-a luat partea cea mai grea a colaborării noastre, la realizarea traducerilor, organizîndu-le și tălmăcind el însuși un volum uriaș de versuri.

Se spune că orice transpunere a poeziei în altă limbă e un act de trădare. Al nostru, dacă s-a produs, a fost însă, sigur, din dragoste.

OVID S. CROHMĂLNICEANU

Charles Baudelaire

CORESPUNDERI

Natura e un templu ai cărui stîlpi trăiesc
Și scot adesea turburi cuvinte, ca-ntr-o ceață;
Prin codri de simboluri petrece omu-n viață
Și toate-l cercetează c-un ochi prietenesc.

Ca niște lungi ecouri unite-n depărtare
Într-un acord în care mari taine se ascund,
Ca noaptea sau lumina, adînc, fără hotare,
Parfum, culoare, sunet se-ngînă și-și răspund.

Sînt proaspete parfumuri ca trupuri de copii,
Dulci ca un ton de flaut, verzi ca niște cîmpii
— Iar altele bogate, trufașe, prihănite,

Purtînd în ele-avînturi de lucruri infinite,
Ca moscul, ambra, smirna, tămîia, care cîntă
Tot ce vrăjește mintea și simțurile-ncîntă.

(Alexandru Philippide)

CELE TREI MARI AVENTURI

ARTHUR RIMBAUD

Născut în 1854, la Charleville (Ardennes); mort în 1891.

Opere poetice: Une Saison en Enfer (1873); *Les Illuminations* (1876); *Le Reliquaire* (1891); *Les Illuminations, Une Saison en Enfer* (1892); *Poésies complètes* (1895); *Oeuvres de Jean-Arthur Rimbaud — Poésies, 1869—1872; Les Illuminations et Autres Illuminations, 1872—1873; Une Saison en Enfer, 1873* (1898); *Les Stupra, Sonnets* (1923); *Oeuvres Complètes* (1931); *Vers de Collège* (1932).

Despre Arthur Rimbaud

„Simplu ca o pădure virgină și frumos ca un tigru" *(Paul Verlaine).*

„Fulger al unui meteor, aprins, fără de o cauză, alta, decît propria lui prezență, ivit singur și stingîndu-se" *(Stéphane Mallarmé).*

„Această operă care, nu învăț pe nimeni nimic, spunînd că a revoluționat poezia, merită să vegheze și de acum încolo drumul nostru" *(André Breton).*

Rimbaud începe cu mînia și injuria. E ceea ce ne întîmpină mai întîi din sufletul său. E ceea ce trebuie să îndurăm mai întîi, dacă vrem să ne apropiem de el. Imposibil să-l înțelegi, dacă dai îndărăt în fața acestui val de insulte sau încerci să-l

ocoleşti. Căci, aşa cum un mare fluviu se anunţă pînă în larguf mării prin noroi, Rimbaud e precedat în chip firesc prin această imensă maculare" *(Jacques Rivière).*

„Poezia — «una din nebuniile mele!» — este, înainte de orice, pentru el o metodă de a exalta viaţa şi a depăşi făptura umană. Pe acest pierde-vară obişnuit să doarmă în şanţuri şi să mănînce fiertura argaţilor de la ferme, îl împinge un demon; roua de septembrie vine să-i stingă setea, el zice «stelele mele» şi vede coborînd de la ele la dînsul un drum de lumină; va înainta pînă la «păsări şi la izvoare» către punctul unde «sfîrşeşte lumea». *Om cu tălpile de vînt* l-a numit Verlaine, nomad şi conchistador, pentru care absolutul este lucrul de cucerit la capătul voiajului" *(Marcel Raymond).*

„In timp ce ora baudelairiană este aceea a asfinţitului, acel moment cînd totul se iluminează pentru ultima dată, trezind o memorie clarvăzătoare, ora rimbaudiană e aceea a răsăritului — momentul cînd începe ceea ce n-a început încă, ceea ce urmează în întregime abia să vină" *(Gaëtan Picon).*

„Nucleul acestei poezii aproape că nu mai are caracter tematic, ci e o emoţie clocotitoare. După 1871 nu mai producea structuri de vers inteligibile, ci fragmente, liniamente frînte, imagini ireale, deşi cu pregnanţă sensorială, — iar toate acestea într-o manieră care face ca haosul să vibreze în acea unitate pentru a cărei transpunere în limbaj el a fost necesar; în unitatea unei sonorităţi superioare oricărui sens, parcurgînd toată gama de discordanţe şi eufonii, actul liric evoluează tot mai mult de la exprimarea unui conţinut la o viziune dictatorială" *(Hugo Friederich).*

SENZAŢIE

În seri de vară-albastre voi merge pe cărare,
Pişcat uşor de grîie, prin iarbă zdrumicată:
Şi visător, simţi-voi la glezne o răcoare,
Iar fruntea goală-n vînturi mi-o voi lăsa scăldată.

Nu voi gîndi nimica, nu voi rosti cuvinte :
Dar îmi vor crește-n suflet iubiri nemăsurate,
Ca un țigan voi merge departe, înainte,
Beat ca de o femeie — Natura voi străbate.

(Maria Banuș)

BALUL SPÎNZURAȚILOR

Smolitul, ciungul streang surîde !...
Ai diavolului paladini
Dansează dans de oase hîde,
Scheletici, firavi Saladini.

Craiul Scaraoțchi trage sfori și sar buluc,
Trist rînjind pe boltă, sumbrele paiațe ;
Sar plesniți pe frunte c-un dos de papuc :
Vechi cînt de Crăciun saltă fălci și brațe.

Schilave paiațe dănțuiesc stîrnite ;
Negre orgi tresaltă-n pieptul străveziu :
Jupînițe fost-au, mîndre, îndrăgite...
Se ciocnesc scîrbavnic drăgostind zurliu.

Dans sprințar și vesel — pîntecul lipsește ! —
Zburzi cît vrei, podeaua crește-n sus și-n jos.
Hop ! O fi bătaie ! Prea se întețește !
Diavoleasca scripcă scîrțîie focos.

Strașnice călcîie ! Talpa ține nesfîrșit ;
Nu mai au nici piele oasele, cămașă :
— Fără de rușine, dans, nestingherit...
Neaua peste țeste pune alba-i față.

Corbi întind panașe hîrcilor plesnite,
Pe sub fălci vreun țurțur prinde-a fremăta ;
Parcă negre pîlcuri luptă-nvălmășite :
Cavaleri, cu sparte-armuri de mucava.

Ura ! Suflă vîntul ! Scump bal de schelete !
Orgi de fier plîng noaptea, negri stîlpi de brad
Lupi în haită urlă-n crînguri violete ;
Pîlpîie pe boltă vîlvătăi de iad...

Zgîlțîiți, la naiba,-ai morții ghidușari :
Pe furiș, pomelnic, ison de iubire...
Prefirînd mătănii, degete de var...
Hei, voi răposații ! Nu e mînăstire !

Oh ! În toi e dansul zvîcnet de turbare !
Un schelet țîșnește către cer, încît
Pare-un cal ce saltă ambele picioare,
Pare, vai, că simte funia-i de gît.

Încleștează mîna pe femurul mort
Ce trosnește oare ? rînjetul pîrdalnic ?
Și cînd măscăriciul s-a topit în cort
Oase-ncing năprasnic bal și mai năvalnic.

Smolitul, ciungul, streang surîde !...
Ai diavolului paladini
Dansează, dans de oase hîde
Scheletici, firavi Saladini.

(N. Argintescu-Amza)

VENUS ANADYOMENE

Dintr-un coșciug de tablă verzuie parcă iese,
Încet, din cada veche, un cap neghiob ; îi vezi,
Sub negrele șuviţe scăldate în pomezi,
Cusururile, fără îndemînare drese.

Grăscior și sur, grumazul, și omoplații-apoi,
Și spatele, ce intră, ca iar să se ridice,
Și șalele rotunde, ce-și iau avînt, ai zice ;
Osînza stă sub piele în netede, lungi foi.

Cam roșie i-e șira, și totul are parcă
Un iz urît ; dar cel mai puternic se remarcă
Anume ciudățenii, de le privești cu lupa :

Un nume — *Clara Venus* — pe șale i-a-ncăput,
Și trupu-ntreg se mișcă și-și tot întinde crupa,
Hidos împodobită cu-o bubă pe șezut.

(Petre Solomon)

LA MUZICA

În piața Gării, la Charleville

În piața cu peluze meschine, cu pomi liniși,
Cu flori orînduite-n corectă armonie,
Greu răsuflînd burghezii, de arșiță încinși
Își plimbă, joi spre seară, pizmașa lor prostie.

În mijlocul grădinii, orchestra militară :
Se leagănă gorniștii, chipiile valsează ;
În jur stau filfizonii. Rămas pe dinafară,
Notarul mai făloase brelocuri, calm visează.

Agită rentierii lornionul : tact greșit ! —
Slujbași voinici cu pîntec, soții burtoase plimbă ;
În urmă vin odrasle ; cîrmace-n mers spăsit
Volanele-n uriașe reclame le preschimbă.

Prizînd din tabachera de-argint, cu gravitate
Pe bănci vopsite-n verde, băcani retrași, cu stare,
Purtînd baston, nisipul stîrnesc ușor, tratate
În grup restrîns discută, și-auzi mereu: „Se pare..."

Pe șolduri moi, rotunde, pe-o bancă un burghez
Punctînd cu albii nasturi o burtă grea, flamandă,
Își savurează pipa : știți, e tutun englez !
Cu fire lungi o-ndoapă ; mă rog, e contrabandă !...

Peluza înverzită atrage haimanale ;
Înfierbîntați de ritmul tromboanelor zurlii,
Pifani naivi fumează trabuc în pas agale,
Rîvnind vreo guvernantă și giugiulesc copii.

Iar eu, biet coate-goale, student hălăduind,
Mă țin de-un stol de fete sub verzi castani în floare ;
Mă știu că sînt în urmă, și-azvîrlă chihotind
Ochiade cu-nțelesuri hoțești, turburătoare.

Călcînd fără să suflu, mă uit mereu, atent.
Pe gîtul alb, sprințare șuvițe prind să număr ;
Sub gingașe podoabe ghicesc corsajul zvelt,
Dumnezeiescul spate și curba unui umăr.

Privesc pantoful, apoi ciorapii ; mlădios
Se deslușește trupul, înfrigurat mă scutur ;
Le văd vorbind în șoaptă, le par un caraghios.
— Și simt pe buza-mi arsă cum freamătă sărutări.

(N. Argintescu-Amza)

RĂUL

În timp ce, ziua toată, mitraliile zboară
— Scuipaturi roșii — peste nemărginitul cer,
Și, lîngă-un rege care le face de ocară,
Armate verzi sau murge se-aruncă-n foc și pier ;

În vreme ce-o zminteală, și crîncenă și oarbă,
Zdrobește mii de oameni, culcîndu-i la pămînt —
Sărmani răpuși, în vară, la pieptul tău de iarbă,
Natură ce-i născuseși în chip atît de sfînt ! —

E-un Dumnezeu ce rîde altarelor bogate,
Potirelor de aur, tămîii... Legănat
În cîntece de slavă, adoarme împăcat

Și se trezește-n clipa cînd mame-nfricoșate,
Ce plîng sub scufe negre și vechi, îi dau cu teamă
Un gologan cu grijă-nvelit într-o năframă.

(Petre Solomon)

ADORMITUL DIN ȘANȚ

E-o groapă de verdeață, în care cîntă, lină,
O undă clătinată, cu fire de lumină
Și horbotă-argintie prin foi și rădăcini.
E un izvor de munte, prin lume, prin streini.

Cu ceafa-n iarba rece, voinicul doarme dus.
E un oștean. Visează, culcat cu fața-n sus,
Cu capul gol. E palid în așternutul verde.
Un nor frumos, departe, deasupra lui, se pierde.

Cu cizmele-n patlagini, surîde-n asfințit,
Ca un copil cuminte, bolnav și adormit.
Leagănă-l cald, Natură. Acoperă-l și-l strînge.

I-i frig. El nici sulfina nu o mai simte. Drept,
Stă nemișcat pe spate, cu mîinile la piept.
În coaste are două rupturi adînci, de sînge.

(Tudor Arghezi)

BOEMA MEA

Porneam, vîrîndu-mi pumnul în buzunarul rupt,
Și însuși pardesiul părîndu-mi ideal.
Sub cerul-nalt, o, Muză, ți-eram supus feal ;
O, ce iubiri, ce mîndre, în visu-mi întrerupt !...

Nădragii ultimi, bieții, vai, găuriți erau !
— Și, visător de-o șchioapă, ce rime pe cărare
Înșiruiam, în mersu-mi spre hanul Caru-Mare !
Și-n cer atîtea stele cu foșnet îmi șopteau !

Cum le-ascultam, gingașe... pe margine de cale
Stam așezat ; pe frunte-mi se prelingeau agale
Stropi, rouă, dînd putere precum un vin vrăjit ;

Ori, rimele cu bezna mi le-mpleteam fantastic ;
Și din pantofii-lire rănite fir elastic
Trăgeam, ținînd piciorul de pieptul meu lipit.

(N. Argintescu-Amza)

ZĂCĂTORII

Buboși, zdreliți, cu ochii încinși de verzi inele,
Cu degetele boante crispate pe femur,
Cu tigva căptușită cu aspre coji de piele,
Ca lepra ce-nflorește pe cîte-un antic mur ;

Li-s oasele-altoite pe marile schelete
Ale-unor jilțuri negre, cu barele subțiri,
Pe care, toată ziua, își țin, vîrîte-n ghete,
Picioarele-mpletite, de epileptici miri !

Acești moșnegi, cu jilțu-mpletiți de-o veșnicie,
Simt cum le crapă pielea, la soare ; alteori,
Privind pe geam zăpada murdară, cenușie,
Sînt scuturați, ca broasca, de dureroși fiori.

Dar ce plăcut e jilțul, cînd fundul lui de paie
Cedează pe la colțuri, sub șalele ce-l rod !
Al soarelui vechi suflet se-aprinde iar văpaie,
În spicele acestea, cîndva mustind de rod.

Zăcînd așa, cu gura genunchilor aproape,
Cu degetele-nfipte sub fundul vuitor,
Ei bat cîte-o romanță pe-nchipuite clape,
Iar capul li se-nvîrte-ntr-un vals amețitor.

De-i rogi să se ridice, e-o-adevărată dramă :
Ca mîțele lovite țîșnesc, c-un mieunat.
Ai zice omoplații că-ncet li se destramă ;
Pe șale, pantalonu-i din ce în ce mai lat.

Şi îi auzi cum capul pleşuv li se izbeşte
De zidurile negre, cînd trec, şontîcăind,
Şi fiecare nastur al hainei lor luceşte
Ca ochiul unei fiare, pe coridor, pîndind !

O nevăzută mînă-ţi întind, ucigătoare ;
Privirea lor filtrează veninul negricios
Din ochii unei javre bătute ; în sudoare
Scăldat, ca într-o pîlnie te zbaţi, neputincios.

Se-aşează-apoi, cu pumnii în mîneca murdară,
Şi se gîndesc o vreme la cel ce i-a trezit.
Ciorchini de amigdale, din zori şi pînă-n seară,
Le saltă sub bărbie, zvîcnind necontenit.

Cînd somnul grav le-nchide pleoapele, visează,
Lăsîndu-şi capul moale pe-un braţ tremurător,
La scaune pe care pe rînd le fecundează,
În falnice birouri menite numai lor.

Flori de cerneală-şi scuipă polenul din corole
Şi-i leagănă : în ele culcaţi, se văd zburînd
Ca nişte libelule pe-un şir de gladiole
Iar ţepii le-ntărîtă apendicul plăpînd.

(Petre Solomon)

POEȚII DE ȘAPTE ANI

D-lui P. Demeny

Iar Mama, închizîndu-și ceaslovul, se ducea
Fudulă, mulțumită, și fără a vedea
În ochii lui albaștri, sub fruntea-i cucuiată,
Cum sufletul lui fraged de scîrbă se îmbată.

Copilul, ziua toată, era cuminte ; foarte
Deștept, anume ticuri și trăsături aparte
Vădeau însă la dînsul fățărnicii secrete.
Prin coridoare negre cu mucede tapete,
Trecea scoțîndu-și limba, cu pumnii strînși pe șolduri,
Și îi părea că vede, cu ochii-nchiși, mici bolduri.
Asupra serii-o ușă se deschidea : cu-o lampă
Urca atuncea scara, și gîfîia pe rampă,
În golful de lumină de sub acoperiș.
În zilele de vară, se zăvorea, furiș,
Cu-o încăpățînare prostească, în latrine :
Cu nările căscate, gîndea, și-i era bine.

Cînd, iarna, grădinița dindos se înluna
Spălată de-ale zilei mirosuri — el zăcea
În humă, lîngă zidul cu spalieri rîioși
Și le-asculta foiala, iar ochii lui sticloși
Păreau striviți de stranii vedenii. — Îndurare !
Nu cunoștea, sărmanul, decît pe țîncii, care,
Plăpînzi, cu fruntea goală și ochii de culbeci,
Vorbeau cu vocea dulce-a copiilor zevzeci,
Pitindu-și sub surtuce cu iz de cufureală
Mînuțele pătate de-a glodului cerneală.

Cînd maică-sa, simțindu-l în milă cufundat,
Se speria — tandrețea sărmanului băiat
Îi copleșea mirarea. Copilului cuminte,
Ea-i arunca privirea albastră — care minte!

La șapte ani, băiatul își făurea romane
Despre păduri, și țărmuri cu soare, și savane,
Și despre-al Libertății imens deșert! Citea
Reviste ilustrate, din care îi rîdea
Cîte-o italiancă sau cîte-o spanioloaică.
Iar cînd venea, de-alături, cu ochiul brun, drăcoaică
În rochie de stambă, fetița proletară
(Avea opt ani), în cîrcă sărindu-i ca o fiară,
El o mușca de fese (ea n-avea chiloței)
Și-nvinețit de pumnul și de călcîiul ei,
Cu-a pielii ei aromă acasă se-ntorcea.

De albele duminici de iarnă, se temea:
Uns cu pomezi, la masa lui de mahon, băiatul
Citea o Evanghelie cu foi ca zarzavatul.
În fiecare noapte visa urît, mereu.
El îi iubea pe oameni — și nu pe Dumnezeu —
Pe oamenii în bluze, murdari, care-n amurg
Se întorceau acasă în tainicul foburg
Unde rîdea mulțimea de legile vestite
De vreun pristav, cu toba. Băiatul, pasămite,
Visa cîmpia tandră, cu pufuri aurii
Și-arome sănătoase, dospind adînc în glii!

Și cum gusta-ndeobște priveliștile sumbre,
Stătea-n odaia goală, cu igrasii și umbre,
Albastră și înaltă, cu storurile trase,
Și își citea romanul cu ceruri mari, lutoase,

Cu crînguri înecate și flori de carne, pale,
Desfășurate-n miezul pădurii siderale,
Vîrtej, căderi, întoarceri din drum, și îndurare !
De jos, urca a străzii sălbatică rumoare,
Iar el, în pînze aspre înfășurat stătea
Și-n fiecare pînză o velă presimțea !

Mai 1871

(Petre Solomon)

INIMA FURATĂ

Bălește inima-mi la pupa,
Bălește sub mahorca rea —
Cînd o împroașcă toți cu supa,
Bălește inima-mi la pupa :
Rîzînd, o copleșește trupa
Cu glumele-i fără perdea.
Bălește inima-mi la pupa,
Bălește sub mahorca rea !

Prea itifalicele glume,
Inima rău mi-au depravat !
La cîrmă, fresce vezi, anume —
Prea itifalicele glume.
O, abracadabrante spume,
Inima luați-mi la spălat !
Prea itifalicele glume
Inima rău mi-au depravat !

Ce-oi face, inimă furată,
Cînd n-or mai avea ei tabac ?
Sughițuri bahice-au să scoată,
Cînd s-o sfîrși mahorca toată.
De-mi va fi inima-n jos dată,
Va tresări chiar din stomac !
Ce-oi face, inimă furată,
Cînd n-or mai avea ei tabac ?

(Petre Solomon)

PARISUL SE REPOPULEAZĂ

O, lașilor, priviți-l ! Deșertați-vă-n gară !
Soarele i-a zvîntat, dogorindu-l de sus,
Străzile năpădite de Barbari într-o seară.
Iată Cetatea sfîntă, străjuind în apus !

Puteți veni, incendiul n-o să mai izbucnească !
Iată-i largile cheiuri, bulevardele-ntinse,
Casele țuguiate pe sub bolta cerească
Zgîlțîită-ntr-o seară de bombele aprinse !

Iar moartele palate căptușiți-le-n scînduri !
După zile de groază, mai clari ochi veți roti.
Iată roșcata haită răsucindu-se-n șolduri :
Căpiați ! Căci năuci, mai caraghioși veți fi !

Haite de javre-n dîrdori ce lingeți oblojeli,
Glasul casei de bani vă cheamă ! Hai, furați,
Mîncați ! Orgisiace nopți cu-adînci tăvăleli
Se lasă iar pe stradă, o, bețivi dezolați !

Beți, căci lumina tare țîșnește în văpăi
Și fluvii de belșug stîrnește lîngă voi ;
Vă lasă gura bale ca la niște potăi
Pe buza de pahar, cu ochii-n zare, goi !

Îndopați-vă-n cinstea Doamnei cu buci lăsate !
Auzi-i cum gîfîie-n somn, ca mișeii,
Cum horcăie, cum saltă prin nopți incendiate,
Neghiobi, sforăitori, ramoliții, lacheii !

O, suflete mîrșave, obraji ca niște fese,
Morfoliți și mai tare, cu boturi de jivine !
Pe toropeala asta, turnați vinul la mese,
Vitejilor, cu burta topită de rușine !

Să v-adulmece rîtul minunatele grețuri,
Otrăvuri cît mai tari pe gît să deșertați,
Pe ceafa dolofană pogoară mîini din cețuri
Poetul, cînd vă spune : „Lașilor, căpiați !“

Însă cum scormoniți și-n vintre de Muiere,
Vi-i teamă că zvîcnind sub voi într-un oftat,
Vă-năbușe culcușul c-un țipăt de plăcere
Cînd sînul i-l striviți, grei ca un mal surpat ?

Sifilitici, nebuni, paiațe, ventrilogi,
Parisului, o tîrfă, ce-i mai pasă de voi ?
De-al vostru trup și suflet, borțoși și slăbănogi,
S-o scuture de toate cîndva, ca de gunoi !

Iar cînd vă-ţi nărui, scîncind în măruntaie,
Frînţi, jelindu-vă banii ca nişte cerşetori,
Tîrfa cea roşcovană cu sîni grei de bătaie,
Va răsuci spre pumni ameninţători !

Cînd tălpile-ţi jucară de furii să s-aprindă,
Parisul meu ! şi-atîtea cuţite te-njunghiară,
Cînd zaci, dar ochii limpezi în fund îţi mai oglindă
Ceva din frăgezimea de renăscută fiară,

Cetate a durerii care te scoli din morţi,
Cînd pieptul tău şi fruntea spre Viitor s-avîntă
Spre chipul tău de ceară deschizînd mii de porţi,
Cînd pînă şi Trecutul trist bine-te-cuvîntă.

Cu trupul tău călit ca să ridici şi munţi,
Bei iar cumplita viaţă ! cînd simţi prin mădulare
Cum mişună spre tine, moi, viermii albi, mărunţi,
Şi degete de gheaţă iubirii-ţi dau tîrcoale ?

Dar ţie tot nu-ţi pasă ! Nici viermii rozători
N-au să-ţi mai stăvilească elanul în progres
Cum nu stinge nici noaptea ochii tăi arzători,
Nici lacrima de aur clipind din ceruri des.

Oricît ar fi de groaznic văzînd ce năpădită
Şi roasă eşti, aşa cum n-a fost altă cetate,
O bubă cu puroaie-n Natura înverzită,
Poetul spune — „Tu eşti mai mîndră între toate !"

Furtuna-ți dărui suprema poezie ;
Un freamăt uriaș de forță te străbate,
Moare în tine Moartea, Cetate dintr-o mie !
Țipătul să ți-l strîngi în trîmbițe-nfundate.

Poetul va culege plînsul celor mișei,
Ura celor închiși, jalea celor huliți,
Iubirea lui de flăcări va arde în femei
Iar stihul va sălta : „Uitați-vă ! banditi !"

— Societate, totul e-n regulă : orgia
Mai horcăie agonic prin fostele bordeluri,
Un felinar, pe ziduri jucîndu-și agonia,
Pîlpîie stins la zarea cu vinete perdeluri.

(Miron Radu Paraschivescu)

CORABIA ÎMBĂTATĂ

Nepăsătoare fluvii lin coborau-nainte ;
Nu mai simțeam în larguri frînghii de edecari :
Piei-roșii țipătoare i-au pironit drept ținte,
Legîndu-i goi de stîlpii trași cu văpsele tari.

Și nu-mi păsa ce navă purta peste fruntarii
Grîu bun, flamand, ori poate bumbac englez, ușor.
De cînd tăcuse totul pe țărm, cu edecarii,
Mari fluvii mă lăsară în voie să cobor.

În furia urgiei, eu ce treceam prin toate
Mai surd decît un creier-copil — cu ochi flămînzi
Mă năpustii ! Peninsuli în haos dislocate,
Nicicînd nu îndurară mai nebunești izbînzi.

Furtuni mi-au dat sărutul trezirii maritime,
Și zece nopți de-a rîndul dansai fără habar
Pe valuri purtătoare de victime și crime,
Neregretînd ochiada prostuță-a vreunui far.

Mai dulce decît carnea de poame, apa clară
Și verde-mi intră-n coaja de brad, fără catarg.
Și vărsături și pete de vin mă tot spălară
Și ancora și cîrma mi-o spulberară-n larg.

De-atunci poemul mării și numai el, mă spală ;
Cu smaltul lui de stele și lapte — și decor
Azurul verde unde, ca o plutire pală,
Un înecat coboară cu-obrazul gînditor.

Și albăstrimea însăși văpsind-o, ca și golul —
Deliruri, ritmuri lente, sub soarele superb,
Mai mari ca lira voastră, mai tari ca alcoolul —
Roșeața mult amară a dragostei o fierb.

Știu trombele și cerul ce-n fulgere se crapă,
Căderi de val, curente, și zorii ce-au zbucnit
Ca un norod de păsări călătorind pe apă,
Și văd ceea ce omul crezu a fi zărit.

Văzui mari sori cu pete de mistică oroare,
Iluminînd înghețul violaceu, în zări,
Precum actori de drame antice-n larga mare,
Talazuri aruncîndu-și fioru-n depărtări.

Visai o noapte verde cu mari zăpezi uimite,
Săruturi pe-ochii mării suind ușor și blînd
Și drumul unor seve din veac nebănuite,
Treziri gălbui și-albastre în fosforul cîntînd.

Privii, o, luni de-a rîndul, o turmă-a nebuniei,
Istericele hule pe stînci, în plin asalt,
Uitînd că, luminoase, picioarele Mariei
Pot domoli și tauru-oceanului înalt.

Izbii în mers, știți poate ? Floride neatinse,
Cu flori sclipind în ochii panterei, și cu piei
De om, și curcubee ca frîurile-ntinse
Sub orizontul mării, pe cîrduri verzi de zmei.

Văzui în mari capcane de mlaștine fierbînde,
Cum putrezește-n trestii un nou Leviathan,
Și prăbușiri de ape în liniștile blînde,
Și depărtări spre-abisuri cataractînd în van !

Gheţari, undiri de fildeș, sori de argint și pară,
Înecuri hîde-n golfuri de umbră, unde-acum
Șerpi lungi, mîncați de ploșnițe cad pe o scoarță-amară,
Din răsucițiii arbori, cu negrul lor parfum.

O, de-ar vedea copiii aceste mari dorade
În albăstrimi cu peșteri de aur, și cîntînd!
Spume de flori sărută ieșirile-mi în rade,
Și simt că-mi prinde aripi un inefabil vînt.

Martir atîtor zone și poli, simțeam pe buze
Că marea cu suspinu-i ce-ades mă legăna,
Îmi urcă flori de umbre cu galbene ventuze,
Și stam ca o femeie îngenuncheată-așa,

Peninsulă urnindu-și lungi certuri inutile
Și găinați și țipăt de păsări cu-ochi bălai.
Și navigam în timp ce prin funiile fragile,
Treceau toți înecații-napoi, în lung alai.

Ori eu, pierdută navă, în golfuri mici, în transă
De uragan zvîrlită-n eterul nezburat,
Și cărei Monitorul ori corăbierii Hansăi,
Nu i-ar fi scos scheletul de ape îmbătat,

Eu, fumegînd în voie, în violete brume,
Ca pe-un zid roșu, cerul îl găuream în jur,
Eu ce purtam dulceața poeților din lume,
— Licheni de soare, galbeni, și zdrențe de azur —

Eu, ce purtam lunùle electrice în carne,
— O scîndură nebună urmată-n orice loc
De cai de mare, vara, cînd biciul vrea să darme
Ultramarinul bolții în pîlniile de foc,

Eu, tremurînd cînd Maelstromi și Behemoți, departe
La vreo cincizeci de leghe gemeau în rut, încet,
Și-n nemișcări albastre de veșnic zbor am parte,
Eu însumi Europa străveche o regret!

Văzui arhipelaguri și insule stelare
Cu ceruri delirante primind navigatori.
Ești în exil acolo, Putere Viitoare,
Tu, stol de păsări de-aur, tu, milion de sori?

Dar prea am plîns. Și zorii ce-i drept, mă-ndurerează.
E crudă orice lună și orice soare-amar.
Mă umflă-amorul acru cu lînceda lui piază,
Să-mi crape,-n fine, scoica și-n fund de mări să sar.

De vreau, din Europa, vreo apă, e-o băltoacă
Smolită, rece,-n care-n amurgu-mbălsămat,
Un băiețaș pe vine, în amărîta-i joacă,
O corăbioară-n fluturi de mai a aruncat.

Cînd lîncezeli de valuri mă scaldă în șiraguri,
Nu vă pot lua bumbacul, corăbieri mărunți,
Nici traversa trufia de flăcări și de steaguri,
Nici înota sub ochii oribili de pe punți.

(Veronica Porumbacu)

VOCALE

A negru, *E* alb, *I* roșu, *U* verde, *O* de-azur,
Latentele obîrșii vi le voi spune-odată :
A, golf de umbră, chingă păroasă-ntunecată
A mușchilor lipite de-un hoit, jur-împrejur ;

E, pînză, abur candid, umbelă-nfiorată,
Lănci de ghețari hieratici, și spițe de-un alb pur ;
I, purpuri, sînge, rîsul unei frumoase guri
Cuprinsă de mînie, sau de căință beată ;

U, cicluri, frămîntare a verzilor talazuri,
Adîncă pace-a turmei ce paște pe izlazuri,
Și-a urmelor săpate pe frunți, de alchimie ;

O, trîmbiță supremă cu țipătul ciudat,
Tăceri pe care Îngeri și Aștri le străbat
— Omega, licăr vînăt ce-n ochii Ei învie !

(Petre Solomon)

CATREN

Trandafiriu îți plînge luceafăru-n ureche.
Alb, infinitu-ți cade de la grumaz la șale.
Roșcate perle marea ți-a pus pe sîni, pereche.
Și negru-ți sîngerează Bărbatul-rob, în poale.

(Petre Solomon)

Trîndavă juneţă
Roabă orişicui,
Din delicateţă
Viaţa mi-o pierdui.

O, să vină-o zi
Cînd ne vom iubi !

Mi-au spus : lasă baltă
Totul, şi te du !
Bucuria-naltă
S-a sfîrşit acu !

Nimic nu-i stea-n cale
Sihăstririi tale.

Rabd de-atîta vreme,
Că am şi uitat.
Necazuri şi temeri
Spre cer au plecat.

O sete bolnavă-mi
Toarnă-n vine-otravă.

La fel şi-o livadă,
Uitării de-o dai.
Înfloresc grămadă
Bozii, ca-ntr-un rai

Bîntuit de sute
De muște limbute.

Inima, sărmana,
Văduvită iar,
Are doar icoana
Preacuratei — dar

Cin' se roagă, oare,
Sfintei Născătoare ?

Trîndavă juneță
Roabă orișicui,
Din delicateță
Viața mi-o pierdui.

O, să vină-o zi,
Cînd ne vom iubi !

(Petre Solomon)

ETERNITATE

Regăsită-i, iată !
Ce ? Eternitatea.
Marea e, plecată
Cu soarele-odată.

Suflete de strajă,
Spune-adînca vrajă-a
Nopţii inutile
Şi-a aprinsei zile.

De obştescu-avînt,
— Omeneasca voce —
Te desprinzi, zburînd
După cum îşi place.

Jaruri mătăsoase,
Doar din voi adie —
Fără să ne-apese —
Sfînta Datorie.

Acolo, nădejde
Nu-i, nici împăcare.
Ştiinţă şi răbdare :
Nu e chin mai mare.

Regăsită-i, iată !
Ce ? Eternitatea.
Marea e, plecată
Cu soarele-odată.

(Petre Solomon)

SĂRBĂTORILE FOAMEI

Foame-a mea, tu, Ană, Ană,
Pe asin porneşte-n goană !

De mai am *poftă* de ceva,
Pământ și pietre aș mînca.
Din, din ! Ce bine-i să mănînci
Văzduh și fier, cărbuni și stînci !

Foame-a mea, te du și paște
Iarba sunetelor, hai !
Cu veninu-i să te-mproaște
Volbura, pe plai !

Mîncați
Pietrele sparte de vreun nevoiaș,
Și lespezile din vreun vechi lăcaș,
Și bolovanii — de la Potop rămași —
Pîini așternute-n văile golașe !

Foame, e văzduhul negru parcă ;
Azurul clopotar ;
E pîntecul care mă-ncearcă.
Pacostea, iar !

Pe pămînt frunzele ies !
Mă duc la fructele răscoapte.
Din sînul brazdei am cules
Lăptuci și albăstrele-nvoalte.

Foame-a mea, tu, Ană, Ană,
Pe asin pornește-n goană !

(Petre Solomon)

TĂCERE

Deslușești cum mug
Prin salcîmi prelung
Cerbi în orice drug
Înverzit din crîng !

Boarea albei ceți
Vezi, spre lună-i clară
Cu, de-odinioară
Chip de-anahoreți...

Nu senine creste
Căi și-acoperișe :
Sfinții vor aceste
Farmece furișe.

Dar duminicală
Nici astrală nu-i
Bruma ce-o exală
Nopțile gălbui.

Totuși ei rămîn
— Sicilii, Germanii,
În mîhnita pîclă
Galben mohorît.

(Ion Frunzetti)

ANOTIMPURI

Anotimpuri, o, castele !
E vreun suflet făr' de rele ?

Anotimpuri, o, castele !

Magic studiu-n vremi prin mîne-i
Fericirea : rob oricine-i !

Slavă ! Fie-i viața sfîntă
Galicul cocoș de-i cîntă !

Nici o poftă nu mă-nhață
Că-mi grijește ea de viață !

Trup și suflu vrajă-ajungă
Trude toate mi le-alungă.

Ce să spun de vorba mea ?
Prin ea fuge,-n zbor se vrea !

Anotimpuri, o, castele !

Pacostea de-mi stă la pîndă,
Singur n-am să scap de-osîndă.

Clipa fugii a venit,
Dă-mi, ah, grabnicul sfîrșit !

Anotimpuri, o, castele !

(N. Argintescu-Amza)

STÉPHANE MALLARMÉ

Născut în 1842, la Paris ; mort în 1898.

Opere poetice: L'Après-Midi d'un Faune (1876) ; *Poésies* (1876) ; *Album de Vers et de Prose* (1887) ; *Vers et Prose* (1893) ; *Poésies* (1899) ; *Poésies, édition complète* (1913) ; *Un coup de dés jamais n'abolira le hasard* (1914) ; *Madrigaux* (1920) ; *Vers de circonstance* (1920) ; *Poèmes en prose* (1942) ; *Les Noces d'Hérodiade* (1959) ; *Pour un tombeau d'Anatole* (1961).

Despre Stéphane Mallarmé

„La Luvru, într-o colecție ridiculă, se găsește din întîmplare o minune, o Andromedă, un fildeș de Cellini. E o femeie speriată, cu întreaga ei carne tulburată de groază că se află legată : unde să fugă ? și iată poezia lui Mallarmé. Emblemă care i se potrivește și pentru că, asemeni cizelatorului, poetul n-a dus la desăvîrșire decît cupe, vase, casete, statuiete. Nu e colosal, e perfect" *(Rémy de Gourmont).*

„Mallarmé crea în Franța noțiunea de autor dificil. El introducea în artă obligația efortului intelectual. Prin aceasta releva condiția cititorului ; și cu o admirabilă înțelegere a veritabilei glorii, el iar alegea din rîndul lumii acel mic număr de iubitori speciali care, odată ce l-au gustat, nu mai puteau suporta poeți

impuri, ușor accesibili și fără apărare. Totul li se părea naiv și neriguros, după ce-l citiseră" *(Paul Valéry)*.

„În poezia pură a lui Mallarmé, inițiativa este lăsată cuvintelor, așa cum în mistica iubirii pure inițiativa este lăsată lui Dumnezeu... Dar în timp ce cuvintele se revărsau la Hugo într-un fluviu puternic, se dispersau la Banville într-un rîu care curge fără obstacole, ele picură la Mallarmé sub un climat inuman, alcătuiesc încet stalactitele unei poezii miraculoase" *(Albert Thibaudet)*.

...„Dacă Mallarmé a împrumutat cîteodată operei sale obstinația unei fete bătrîne care tratează mobilele ca ființe omenești, a făcut-o punînd într-însa tot ce a avut mai bun în el cu cea mai eroică abnegație" *(René Lalou)*.

„Singularitatea poeziei mallarméene constă în aceea că se lipsește de mișcările și inspirațiile existenței, și că umple în întregime vidul acesta creat cu elaborarea unui limbaj, — inseparabil de o reflecție asupra posibilităților și sensului poeziei. Opera lui Mallarmé este prima care pare să rupă orice legătură cu experiența umană pentru a deveni experiment asupra literaturii" *(Gaëtan Picon)*.

„El își imaginează limbajul ca o muțenie sfîșiată : o tăcere a explodat în cuvinte și tinde interior aici către reunificarea ei într-o tăcere mai pură. A scrie va însemna a sparge albul paginii, a-l transforma în mii de mici parcele înnegrite, pentru ca prin toată această obscuritate răspîndită, albeața inițială să poată face dialectic și sintetic *'dovada* adevărului ei" *(Jean-Pierre Richard)*.

SALUT

Neant, această spumă, vers
Virgin vestind doar cupa plină ;
Așa sirene în lumină
Se-afundă, multe-n salt invers.

Plutim, amici, o ! stol divers,
Eu de pe-acum la pupa lină,
Voi însă prora ce dezbină
Furtuni și ierni, din falnic mers ;

Mă-ndeamn-o limpede beție
Să mă ridic cu semeție
Și să trimit salutul meu

Singurătate, steiuri, stele
Spre tot ce demn a fost mereu
De alba grijă-a pînzei mele.

(Al. Philippide)

GHINIONUL

De-asupra turmei sterpe de oameni triști și goi,
Săltau în strălucire sălbaticele coame
De cerșetori de-azururi, cu pasul printre noi.

Un negru vînt ca flamuri cu urzicate lame
Le biciuia alaiul cu gerul lui barbar
Scurmînd adînci făgașuri în carne s-o destrame.

Sperînd mereu să vadă al mării vast cleștar,
Treceau lipsiți de pîine, fără toiag sau urne,
Mușcînd, lămîie de-aur, un ideal amar.

Mulți, din cei mulți gemură trecînd strîmtori nocturne,
Beți de plăcerea cruntă a sîngelui văzut,
O, Moarte, sărut unic pe buze taciturne!

Înfrîngerea, un înger puternic și temut
La orizont le-o ține în sabia lui goală;
O purpură se-ncheagă pe sînul ce-a crezut.

Ei chinu-l sug ca visul în nopțile de smoală
Și cînd pășesc ritmîndu-și suspinele-n plăceri
Poporu-ngenunchează și muma lor se scoală.

Cei duri și falnici află, ei singuri, mîngîieri;
Dar tîrîie în urmă, batjocoriți, alți sute,
Martiri fără de nimb ai viclenei întîmplări.

Sarea ca plînsul fața lor blîndă o ascute,
Ei rontăie cu-aceeași plăcere scrumul greu,
Dar grosolan sau hîtru destinul ce-i asmute.

Ei ar putea s-atîțe ca tobele mereu
Servila milă-n neamuri cu glasurile terne,
Egali, dar nu de vultur mușcați, lui Prometeu!

Nu, josnici, prin pustiuri lipsite de cisterne,
Îi mînă Ghinionul, monarh nendurător,
Al cărui tainic rîset în pulbere-i prosterne.

Amanți, el sare-n crupă al treilea, profitor!
Apoi, trecînd vîrtejul, scufundă-n mlaștini iară
Ca bloc de mîluri cuplu-argintiu înotător.

Grație lui, cînd unul își umflă goarna rară
Pruncii ne fac să rîdem, maimuțărind cumplit
Cu degetu-n șezuturi, ciudata lui fanfară.

Grație lui, cînd unul mîngîie-un sîn pălit
Cu-o roză ce, nubilă,-l învăpăiază-alene,
Doar bale zmălțui-vor buchetul osîndit.

Și-acest schelet cu fetru, pitic, zvîcnind din pene
Și cizme, la subțioară cu viermi în loc de păr,
E pentru ei oceanul durerii pămîntene.

Jigniți, ei nu-ntărîtă pe cel pervers ; din fier
Scrîșnit, li-i spada lungă urmînd un clar de lună
Ce ninge în carcasă trecînd prin ea sever.

Mîhniți, fără mîndria neșansei ce-o-ncununa,
Triști că-și răzbună pielea cu-njurături în gol,
Doar setea lor de ură, nu pizma îi adună.

Ei iscă-ntr-una rîsul golanilor în stol,
Scripcari, femei de stradă, o jalnică prăsilă
În zdrențe ce dansează cînd li-i pocalul gol.

Poeții vrednici numai de răzbunări și milă,
Necunoscînd durerea acestor zei de rînd,
Îi cred lipsiți de spirit, cu mintea cam senilă.

„Sătui de orice faptă, ei pot fugi pe rînd
Ca mînzul crud ce-asudă mai bine-n vijelie
Decît s-o ia la goană-n galopuri nechezînd.

Noi, la serbări, aprindem atleților tămîie ;
Dar ei, bufoni de șatră, în zdrențe stacojii,
Voind s-oprească totul, ei urlă de mînie."

Cînd toți le scuipă-n față disprețul lor, pustii
Și implorînd în șoaptă doar trăznetul din zare,
Acești eroi sleiți de nenorociri hazlii

Se spînzură, ridicoli, pe străzi — de felinare.

(Ștefan Aug. Doinaș)

APARIȚIE

Luna pălea mîhnită. Serafi înlăcrimați
Prin tihna vaporoasă a florilor, armați
Cu arc, scoteau nostalgic din lîncede viole
Suspine albe-nvinse de-azurul din corole.
— Era slăvită ziua întîiului sărut.
Visarea mea-ncîntată nespus că m-a durut
Se îmbăta de-aroma unei tristeți, aleasă,
Pe care fără lacrimi sau gust amar o lăsă
Un Vis bogat în pieptul ce l-a cules uimit.
Umblam, cu ochii țintă-n pavajul adormit,
Cînd cu lumina-n plete, pe stradă,-n ore pale
De-amurg, surîzătoare, mi-ai apărut în cale
Și-am bănuit că-i zîna cu coiful argintat
Care, cîndva, prin somnu-mi de prunc prea alintat
Trecea, lăsînd într-una din mîinile-i distrate
Să ningă albe roiuri de stele parfumate.

(Ștefan Aug. Doinaș)

JALBĂ FUTILĂ

Prințesă ! Gelozia-mi pe Hebe se abate
Cum stă pe ceașca-n care tu buzele îți moi.
Mă-aprind, dar din păcate n-am rang decît de-abate ;
Pe Sèvres însă-aceștia nu-s zugrăviți nici goi.

Cum nu cînt nici cățelul bărbos, tot din păcate,
Nici rujul, nici pastila, nici tandrul joc de doi,
Și cum mai știu că dulcea-ți privire ți-o despoi,
O, blondă, pieptănată de o divinitate.

Numește-mă — Prințesă, al cărei rîs plăpînd
Pe mieii-n turme, gingaș, domesticiți, păscînd
Și behăind spre-nalte deliruri pastorale,

Ca să mă zugrăvească Amorul, pana-i lungă,
C-un fluier într-o mînă și dormitînd la strungă —
Numește-mă păstorul surîsurilor tale.

(Nina Cassian)

FLORILE

Mari avalanșe-n aur surpînd un vechi azur,
În ziua-ntîi, și neaua de-a pururea de astre
Odinioară nins-ai cu mari potire-n jur
Pămîntul încă tînăr necunoscînd dezastre.

Gladiola arămie, cu gîtul ei sublim,
Divinul dafin, floare a inimii lovite,
Rumen precum un deget curat de serafim
Roșind întru rușinea-aurorelor strivite,

Zambila, mirtul simplu cu licărul lui rar
Și,-asemenea în carnea femeii, roza crudă,
O, Irodiadă-n floare cu-obraz semeț și clar
Pe care-un sînge aprig și radios o udă !

Și-ai zămislit albeața de crini ca un suspin
Ce prin tămîia-albastră a zărilor de sînge
Alunecînd pe-o mare de suferințe lin
Se-nalță visătoare spre luna care plînge !

Osana din cădelnițI și-n alăute vii,
O, Precistă, osana grădinii noastre-n limburi !
Și-ncheie-se ecou-n celeste seri tîrzii,
Minune a privirii, răsfrîngere de nimburi !

Mamă ce naști în sînul tău viguros și drept,
Potire clătinîndu-și fiola viitoare,
Imense flori ce poartă balsamul Morții-n piept
Pentru poetul veșted pe care viața-l doare.

(Ștefan Aug. Doinaș)

ÎNTOARCEREA PRIMĂVERII

Bolnava primăvară gelos a prăbușit
Iarna, sezonul artei senine, iarna trează,
Și-n trupul meu în care un sînge sur filtrează
Se-ntinde neputința-n căscat fără sfîrșit.

Alb lîncezesc în mine amurguri fără viață
Și-un cerc de fier mă strînge ca un străvechi
mormînt
Și, trist, gonesc o umbră de vis confuz și sfînt,
Pe cîmpuri unde seva umflată se răsfață.

Apoi, stîrnit de arbori cu reci mirosuri, zac
Scurmînd un șanț cu fața ca să-mi astîmpăr visul
Mușcînd țărîna caldă sub crengi de liliac,

Și-aștept, surpat în mine, să filfîie plictisul...
— Însă Azurul rîde pe gard și răsăritul
Atîtor păsări simple-nsorindu-și ciripitul.

(Ștefan Aug. Doinaș)

NELINIȘTE

Nu vin în seara-asta să-ți birui trupul, fiară
În care-o gintă-și mînă păcatul, nici să-asmut
În pletele-ți impure o patimă amară,
Plictisul incurabil ce-l vărs într-un sărut.

Cer patului tău somnul adînc și fără umbre
Plutind sub remușcarea cu pluș deconcertant,
Și-n care guști ecoul minciunii tale sumbre,
Tu care știi ca morții mai mult despre neant.

Căci Viciul, care-mi roade noblețea din vechime,
Mi-a pus ca ție semnul sterilității sale,
Ci-n timp ce sînu-ți rece ascunde protector

O inimă neatinsă de colții vreunei crime,
Eu fug sleit și palid, gonit de giulgiuri pale,
Și nu pot să dorm singur de spaimă că-am să mor.

(Ștefan Aug. Doinaș)

TRISTEȚE DE VARĂ

Soarele, amazoană ce dormi pe țărmi, învie
În aurul din plete un languros scăldat
Și, aromindu-ți fața rivală cu tămîie,
Un filtru de iubire din plîns a inundat.

A-nvăpăierii albe stabilă acalmie
Ți-a smuls cuvînt eînd, tristă, gingaș te-am sărutat :
„Noi niciodată fi-vom o singură mumie
Sub palmierii mîndri-n pustiul derutat !"

Dar părul tău e-o apă cu încropit răsuflet,
Ca să-necăm, alene, apăsătorul suflet
Descoperind Neantul ce-ți este încă-ascuns !

Eu fardul plîns al pleoapei voi bea-n nisipul vetrei,
Să văd de varsă-n pieptul pe care l-ai străpuns
Insensibilitatea azurului și-a pietrei.

(Ștefan Aug. Doinaș)

AZURUL

A veșnicelor ceruri senină ironie
Nepăsător frumoasă ca florile,-a strivit
Poetul ce-și blestemă debila măiestrie
Unui deșert de Chinuri sterile-mpotrivit.

Fugind, ghicesc prin pleoape azurul cum scrutează
Cu violența unei cumplite remușcări
Sufletu-mi gol. Ah, unde să fug ? Ce noapte trează
S-arunc, fișii, asupra disprețului din zări ?

Suiți voi, ceți uri ! ningeți cenuși fără culoare
Cu zdrențe lungi de brumă pe cerul desfăcut
Care-o să-nece toamna cu smîrcuri de paloare,
Și ridicați deasupra un vast plafon tăcut !

Iar tu apari din Lethe și-adună-ncet din hăuri
Mocirlă grea și trestii de var, iubit Plictis,
Ca să astupi cu mîna ta vinetele găuri
Pe care-un zbor de păsări perfide le-a deschis.

Mai vreau ! ca fumul jalnic de horn să nu se curme
Și-o temniță ce mișcă funingini de opal
Să șteargă cu-ale sale îngrozitoare urme
Soarele-n agonie la orizontul pal !

— Cerul e mort. — Așterne, materie, cernutul
Văl de uitare peste Idealuri și Păcat
Martirului ce vine să-mpartă așternutul
În care fericiții în turme s-au culcat.

Căci vreau aici, odată ce mintea mea, golită
Ca un borcan de farduri lipit de zidul sur,
Nu știe să stîrnească ideea hohotită,
Cu jale să alunec spre un mormînt obscur.

În van ! Azuru-nvinge, îl deslușesc cum cîntă
În clopote. O, suflet, ce voce și-a ales
Spre-a ne-nfrica mai tare cu aspra lui izbîndă,
Că dangăte albastre din bronzul ager ies !

Cutreieră prin brumă, bătrîn, și fără milă
Îmi sfîșie-agonia nativă-n paloș pur ;
Unde să fug în falsa revoltă inutilă ?
Sunt bîntuit. Azurul ! Azur ! Azur ! Azur !

(Ștefan Aug. Doinaș)

BRIZA MARINĂ

Vai ! carnea-i tristă, cărțile — le-am citit, pe toate.
Să fug de-aici ! Departe ! Simt păsări îmbătate
De ceruri și de spume necunoscute-n vînt !
Nimic, nici parcul palid în ochiul meu răsfrînt

Nu-mi va reține pieptul muiat în valuri grele,
O, nopți, nici limpezimea pustie-a lămpii mele
Pe foaia ocrotită de albul ei păgîn,
Nici tînăra femeie cu pruncul mic la sîn.
Ah, voi pleca ! Tu, navă, ridică-n balansare
Ancora spre limanuri exotice cu soare !

Un vechi Plictis, ce-n crude speranțe se destramă,
Mai crede-n fluturarea din urmă de năframă !
Și poate-aceste pînze, ademenind furtuni,
Sînt dintre cele-mpinse de vînturi în genuni,
Nici țărm mănos, nici pînze — pierduți, pierduți cu toții...
Dar, inimă, ascultă cum cîntă mateloții !

(Ștefan Aug. Doinaș)

SUSPIN

O, liniștită soră, sufletul meu mușcat
Spre fruntea ta ce-alintă al toamnei vis roșcat
Și către ochiul ager cutreierat de îngeri
Suie, cum în grădina cu legănate plîngeri,
Fidel, un fir de apă suspină alb spre-Azur !
— Spre-Azurul tandru-al unui Octombre pal și pur
Ce-și vede-n mari bazine langoarea infinită,
Și-n apa, peste care agonizînd palpită
În vînt un roi de frunze ce trag geroase dungi,
Așterne-un soare galben cu sulițe prelungi.

(Ștefan Aug. Doinaș)

DARUL POEMULUI

Ți-aduc copilul unei lungi nopți idumeene !
Cerniți, cu-aripi durute și pale, fără pene,
Prin sticla mistuită de aur și parfum,
Și printre reci zăbrele ce, vai ! păreau de scrum,
Se năpustiră zorii spre lampa îngerească.
Palme ! și cînd relicva-ncercară s-o vădească
Acestui tată-n zîmbet voit înverșunat,
Singurătatea stearpă și-albastră-a fremătat.
O, lîngă inocența piciorului ezită,
Cu fiica ta alături, o naștere cumplită :
Ci-n timp ce porți violă în glas și clavecin,
Vei apăsa tu oare un deget stins pe sîn
Să picure femeia în albu-i enigmatic
La buza-nfometată de-un vînt de-azur sălbatic ?

(Ștefan Aug. Doinaș)

IRODIADA

(Fragment)

I. VECHE UVERTURĂ A IRODIADEI

Doica

(Incantație)

Negată, cu aripa neliniștită-n plînsul
Bazinului, el însuși negat, cu spaime-ntr-însul,
Cu biciuiri de aur în spațiul purpuriu,
O Auroră-alege, heraldic zid suriu,
Chiar turnul nostru — vatră de scrum și sacrificiu,

Mormînt din care scapă o pasăre, capriciu
Stingher al aurorii cu van penet opac...
O, din tărîmuri triste și putrede conac !
Nu, nici un clipot ! Apa se resemnează-n vrană,
Necercetată astăzi de lebădă sau pană
Fără pereche : apa în părăsirea grea
A toamnei care-și stinge făcliile în ea :
A lebedei ce-n albul de criptă izolată
Sau pană-și scaldă capul integru, dezolată
De diamantul ager al vreunei stele, dar
Anterioară, care n-a scînteiat măcar.
Rug ! Crimă ! Auroră străveche ! Crunte bice !
Un cer în purpuri ! Lacul — al purpurei complice !
Iar peste rozuri pure, deschis, acest geamlîc
Odaia osebită-n chenar, calabalîc
De timpi orbiți în lupte, bijuterie stinsă,
De fulgii lui Odată are-o pojghiță ninsă,
Iar în tapiserie, sub lustru,-n cîte-un pliu
Sibile reci cu ochii voalați ca din sicriu
Ce ispitesc din unghii îngălbenite Magii.
Una din ele, ninsă de crengi în naufragii,
Pe rochia mea pălită ca fildeșul închis
În cer cu păsări printre sclipiri de-argint ucis,
Pare, în zbor că pleacă-mbrăcată și fantomă,
Aromă care poartă, o, roze, o aromă,
Din patul gol ascuns de suflate lumînări,
Aromă de geroase aurării în nări,
Un pumn de flori uscate care trădară luna
(La ceara stinsă încă se desfrunzește una),
A căror suferință și lujerii căror
Se moaie-n doar o vază cu smalț moleșitor.
O Auroră-n lacrimi își tîrîise-aripa !

Umbră de vrăjitoare care descîntă clipa!
O voce, amintire a unui lung trecut,
Să fie-a mea descinsă la farmec nentrecut?
Menită încă-n pliuri de cuget să rămîie
Bătrînă, ca un astru în imnuri de tămîie
Pe-o tulbure grămadă de chivote-n polei,
Prin cutele rigide și găurile ei
Împunse după ritmul și purele dantele
De giulgi cu ochiuri rare, ce lasă lin prin ele
Să suie-n disperare bătrînul licăr mat
Se-nalță: (o, ce spațiu-n chemări e rezumat!)
Bătrînul licăr palid de insolite-arginturi,
Al vocii-n lacrimi, nulă, tînjind după alinturi,
O să irumpă aur în fastul ei suprem,
Ea, încă, antifonul versetelor ce gem
În ora agoniei și-a luptelor funebre!
Și, de tăcere multă și crîncene tenebre,
Totul la fel reintră-n trecutul fără zvon,
Învins, lipsit de vlagă, fatidic, monoton,
Cum apa în bazine străvechi se resemnează.

Ea a cîntat, adesea fără de noimă, piază
Neîndoioasă! patul cu pagini de velin,
Atîta claustrare și gol nu-ncape-n in!
Ce visului în cute nu-i mai posedă harul,
Nici baldachinul-criptă ce-și pustiise moarul,
Parfumul unor plete-adormite. L-a avut?
Rece copilă, dacă-n plăcerea ei și-a vrut
Plimbările în zorii cu flori brumînd sub zodii,
Și mai tîrziu cînd răul amurg rănise rodii!
Cornul, de unul singur e pe-un cadran cu bumb
De orologiu lînced, cu Lucifer drept plumb,
Mereu rănește, veșnic o nouă oră fură,
Prin gîtul de clepsidră cu plînsă picătură,
În care se colindă, doar ea, și-n umbră nu-i

Un înger s-o-nsoțească la mers cu pașii lui !
El, regele, nu știe aceasta, plătitorul,
Că vechiul sîn, cu anii, și-a istovit izvorul.
Nu, tatăl ei nu știe, și nici ghețarul cel
Din nord care-i răsfrînge al armelor oțel,
Cînd pe-un morman de leșuri cu izuri de rășină
Și piepturile sparte, misterios, închină
Trompetele de negru argint la vechii pini !
Și totuși, se va-ntoarce din codrii cisalpini !
Însă la timp ? Căci toate-s vis rău și prevestire !
În unghia ce suie la geam, cu amintire
De trîmbițe, bătrînul cer arde, preschimbînd
Un deget într-un sfeșnic pizmuitor și blînd.
Și în curînd roșeața de tristă înserare
O să străpungă ceara din corpul ce tresare !
Dar nu de înserare — de roșul răsărit
Al zilei de pe urmă ce toate le-a-mplinit,
Atît de trist se zbate, că uit de ceas, roșeața
Acestui timp profetic ce plouă plîns pe fața
Copilei, exilată în pieptul ei secret,
O lebădă cu ochii în pene-ascunși discret,
Cum lebăda bătrînă-i ascunse-n pene, scursă
A penei disperare, în veșnica ei cursă
De năzuințî, să vadă alesul giuvaier
De stea în agonie, care s-a stins pe cer.

(Ștefan Aug. Doinaș)

CÎNTAREA SFÎNTULUI IOAN

Soarele în oprire
Înaltă peste fire
Curînd coboară iar
Incendiar

Simt cum în mădulare
Întunecime mare
Se strînge-ntr-un fior
Cuprinzător

Și țeasta-mi sus ivită
Triumfător lovită
De vîntul ce și-l ia
Securea grea

Cu tăietură largă
Mai bine-acum să steargă
Tot ce-o deosebea
De trup abia

Să se-ndîrjească beată
De post ca să răzbată
Urmîndu-și în neștire
Pura privire

Sus unde-n strășnicie
Un frig de veșnicie
Nu vrea s-o-ntreceți clari
O, voi ghețari

Dar din botez cum iese
Principiul ce m-alese
Luînd din el lumină
Ea jos se-nchină.

(Al. Philippide)

DUPĂ-AMIAZA UNUI FAUN

Eglogă

FAUNUL

Durată vreau să dărui acestor nimfe.
Zboară
În aerul molatec de somn stufos, ușoară,
Roșeața lor curată.
Să fi iubit un vis ?
Morman de noapte veche, nencrederea-mi s-a-nchis
În multe crengi subtile ce, rămînînd mereu
Păduri aieve-arată, vai ! că triumful meu
Era o ideală, a rozelor, greșeală.
Să ne gîndim...
sau, poate, dorința ta te-nșeală
Dînd simțurilor tale femei absente-n veci !
Iluzia, faun, iese din ochii-albaștri reci,
Ca un izvor în lacrimi sticlind, ai celei caste :
Cealaltă, cu oftaturi, spui tu că în contrast e
Ca boarea zilei caldă în chica ta ? Ba nu !
În lunga moleșeală ce lînced se-așternu
Pe dimineața-n arșiți cu-mpotrivire arsă
Nu murmură vreo apă, doar fluieru-mi revarsă
Peste frunziș acorduri ; și unic vînt acum
Din două țevi de trestii făcîndu-și ager drum
Ca sunetu-ntr-o ploaie aridă să-l presare,
La orizontul unde o cută nu tresare
E artificialul vizibil suflu clar
Al inspirației ce urcă-n ceruri iar. .

Siciliene maluri ale-unei mlaștini mute
Ce-n fala mea vă zdruncin cu vara pe-ntrecute,
Sub flori de scînteere, tacit PORNIȚI A SPUNE

„Că trestii cave-aici tăiam, ce le supune
Talentul ; cînd departe-n verzi aurii pridvoare
De ramuri ce-și dedică frunzișu-unor izvoare
Albime animală foiește lin ca valul ;
Și că-n preludiul molcom cînd naște-se cavalul
Un stol de lebezi, nu ! de naiade pleacă-n pripă...
Se-afundă...“

Totul arde-n această roșă clipă
Cînd izgoni vreo artă un himeneu mult prea
Dorit de-acel ce tonul să-l nimerească vrea :
Trezi-mă-voi atuncea spre cea dintîi fervoare,
Stingher-în val de-antică lumină, în picioare,
Și ca neprihănire, crini ! unul dintre voi.

Nu dulce fleacu-acesta ce-n buze li-l desfoi,
Sărutul pe viclene schimbîndu-le-n captură,
Ci pieptu-mi, de dovadă virgin, o mușcătură
Misterioasă-arată, a vreunei guri alese.
Bun, fie ! Taina, iată, drept confident și-alese
Rogozul vast și geamăn ce-l susuri în azur :
Ce-și face din aleanul obrajilor huzur
Și vrea ca, într-un solo prelung, o desfătare
S-aducem frumuseții din jur cu-nșelătoare
Confuzii între ea și credulul nostru cînt ;
Și cît se-nalț-amorul în modulat avînt
Să limpezim din visul de șolduri și de șale
Ce cu priviri închise le urmăresc agale,
O linie sonoră, zadarnică și-nceată.

Încearcă deci, unealtă a fulgilor, șireată
Sirinx, la locul unde m-aștepți, să reînflori.
Fălos de larmă, despre zeițe deseori

Voi mai vorbi și-n multe picturi idolatoare
Eu umbrei lor voi smulge mereu vreo cingătoare :
Tot astfel, cînd lumina din struguri am golit
Ca să-mi alung regretul cu schepsis ocolit,
Voios, spre cerul verii, în hoaspea străvezie
Suflînd, ridic ciorchinul secat și, de beție
Prea lacom, pînă seara strecor prin el priviri.

Să dezmorțim, o, nimfe, diverse AMINTIRI.
„Spărgînd cu ochii stuful, țineam cîte-un grumaz
Nemuritor, ce-și scaldă dogorile în iaz
C-un strigăt, către cerul pădurii, de turbare ;
Și minunata baie de păr acum dispare
În lungi fiori și-n clare luciri, o, nestemate !
M-avînt ; cînd, la picioare văd două (fărîmate
În vlăguire dulce, de-mpreunata boală)

Dormind încolăcite, cu brațele-n răscoală ;
Le-apuc în grabă, fără să le desnod, și zbor
Spre-acest desiș, potrivnic umbrarului ușor,
Parfum de roze-n soare secînd cu lenevie,
Și-aici ca ziua-n stingeri hîrjoana să ne fie."
Mînie de fecioare, o ! crunt deliciu cînd
Povara sacră, goală, îmi scapă lunecînd
Din buzele-mi în flăcări ce beau, cum se despică
Zvîcnind un fulger ! toată secreta cărnii frică :
De la piciorul crudei la inima ursită
Timidei, inocența lăsîndu-și umezită
De lacrimi sau de alte, nu triste, abureli.

„Voios că-nving aceste mișele șovăieli,
Păcătuii cînd părul, amestecat de zei,
Zburdalnic de săruturi, în două-l desprinsei :

Dau să-mi ascund un rîset fierbinte prin inele
Și cute fericite a uneia din ele
(C-un deget pe cealaltă, naivă în prihană,
Ținînd-o ca-ntr-o clipă candoarea ei de pană
Să i-o-nroșească focul surorii văpăiate :)
Cînd, lunecînd din brațe de vagi sfîrșeli tăiate,
În veci ingrată, prada aceasta, nemiloasă
De hohotul ce încă mă îmbăta, mă lasă."

Ei și ? Spre fericire destule-au să mă-ntoarne
Cosițele legîndu-și de-a frunții mele coarne :
Știi, patimă, că roșii acum și coapte bine,
Plesnesc plinite rodii și murmură de-albine ;
Și sîngele meu, dornic de tot ce-l poate prinde
Curgînd pentru eternul dorinței roi, se-aprinde.
Cînd pe zăvoi e spuză și aur laolaltă
Un zvon de sărbătoare frunzișul stins exaltă :
Etna ! prin tine-alene drum Venus își deschide
Pe lava ta punîndu-și călciiele candide,
Cînd un somn trist detună pe flacăra tăiată.
Am prins regina !

Sigur, pedeapsă...
Nu, ci iată,
Gol sufletul de vorbe, greu trupu-n neputere
Se toropesc de mîndra nămiezilor tăcere :
Uitîndu-mi blasfemia, să dorm, atît voi face,
Zăcînd pe însetatul nisip, și mult îmi place
Spre-al vinurilor astru dibaci să-mi deschid gura.
Voi două-adio ! Umbră vă văd acum făptura.

(Al. Philippide)

PLETELE...

Pletele zbor al unei mari flăcări la Extremul
Occident al dorinței spre-a le vărsa din plin
Se-așază (parcă moare-n uimire diademul)
Pe fruntea-ncoronată străvechiul lor cămin

Dar fără aur numai acest nor viu a plînge
Combustiunea-n focul interior constant
Ea singură și dintru-nceputuri se răsfrînge
În ochiul nestemată veridic sau distant

Oferă-o despuiere de blînd iubit pe-aceea
Fără de astru-n deget nici giuvaier celest
Ce numai cu mărire simplificînd femeia
Cu părul fulgurantă încheie-naltul gest

De-a semăna rubine în dubiul ros de pară
Întocmai cum zglobie o torță tutelară.

(Ștefan Aug. Doinaș)

SFÎNTA

La geamul pal incinerînd
Santalul veșted ce-și ignoră
Viola scumpă fulgerînd
Cîndva cu flaut sau mandoră

E Sfînta palidă, ivind
O carte roasă ce se cerne
În cînt Fecioarei zăbovind
Cîndva la ultima vecerne :

La geamul, chivot străveziu,
Atins de-o harpă lin iscată
De Îngerul cu zbor tîrziu
Pentru falanga delicată

Cu care ea, cînd și santal
Și carte pier, îmbie serii
Penetul lui instrumental,
Muziciană a tăcerii.

(Ștefan Aug. Doinaș)

TOAST FUNEBRU

A fericirii noastre emblemă, tu, fatală

Salut al nebuniei și libațiune pală,
Nu crede că speranței firidelor de ger
Cu monstru de-aur cupa mea goală îi ofer !
Năluca ta s-aducă nu-mi poate mulțumire :
Căci te-am depus eu însumi în locul de porfire.
Rămînă mîinii ritul de-a stinge torțe-n vînt
Strivite-n fierul falnic al porții de mormînt :
Și știu, ales absența poetului în ora

Serbării noastre simple s-o laud tuturora,
Că monumentu-acesta-l închide-ntreg, frumos.
De nu cumva al breslei renume flăcăros,
Pînă la ceasul scund al cenușilor comune,
Prin geamu-aprins de-o seară zîmbind că-aici apune,
Se-ntoarce-n focul veșted al soarelui curat!

Total, măreț și singur, orgoliul simulat
Al oamenilor n-are curaj să-și cînte rana.
Buimacă, gloata strigă: Noi sîntem doar sărmana
Opacitate-a spectrelor noastre-n viitor.
Dar cu blazon de doliu pe zidul trecător,
Eu am sfidat oroarea lucidă-a unei lacrimi,
Cînd cu urechea surdă chiar și la iambii sacri-mi
Un trecător o clipă, orb, îngîmfat și mut
Oaspete în linţoliul său vag, a compărut
Erou al așteptării, neprihănit, postume.
Vîrtej căscat sălbatic într-un morman de brume
De-un vînt de iuți cuvinte pe care nu le-a spus,
Neantul urlă-acestui Om de demult apus:
„O, plai în amintire, ce ești decît Țărîna?“
Îi zvîrle visu-acesta; și, glas pierzînd lumina,
Spațiul se joacă-n zare cu strigătul: „Nu știu!“
Cu ochiu-adînc, Maestrul a liniștit, de viu,
A raiului minune cu frămîntări caduce
Al cărei freamăt ultim, în vocea lui, reduce
La Crin și Roză taina acestui nume doar.
Nimic nu lasă-n urmă acest destin fugar?
O, voi, uitați cu toții credința voastră sumbră.
Strălucitorul geniu etern nu are umbră.
Eu, sclav dorinței voastre, aș vrea să văd, egal,
Celui ce, ieri, se stinse în rostul ideal
Dat nouă de grădina acestui mîndru astru,
Cum, pentru-nalta cinste a calmului dezastru,

Îi supraviețuiește-n văzduh, solemn și rar,
Un zbor de vorbe, purpuri cîntînd, caliciu clar,
Cum, ploi și diamante, privirea străvezie
Pe-aceste flori scutite de moarte întîrzie,
Le izolează-n ora și razele de zi !

Șederea noastră-n crînguri reale a păzi
De vis, al slujbei sale dușman, cu umilință
Și gest rotund, poetul o are-ntru știință :
Ca-n dimineața-naltă a tihnei sale, cînd
Fără-a deschide sacra pleoapă și tăcînd
Precum Gautier în moartea-i antică, să apară,
Podoabă neclintită aleii tributară,
Mormîntu-n care zace tot ce-i în lume rău,
Și liniștea zgîrcită, și-al nopții amplu hău.

(Ștefan Aug. Doinaș)

PROZĂ

Pentru Des Esseints

Hiperbolă vei ști tu oare
Dintr-al memoriei ungher
Să te ridici triumfătoare,
Chitab de vrăji legat în fier ?

Căci doct scriu imnul de priință
Inimilor spirituale
În opera-mi de stăruință,
Ierbare,-atlase, rituale.

Mergeam plimbînd priviri buiestre
(Că doi am fost mereu mi-e gîndul)
Pe-un peisaj de stări măiestre,
Cu tine, soră, comparîndu-l.

Dar era de-autoritate
S-a dus cînd anost se pretinde
Că sudicul tărîm ce-l poate
Inconștientul nostru prinde,

A sutelor de irișI lume,
Ei știu prea bine-această țară,
N-o pomenește cu vreun nume
Aurul trîmbiței de Vară.

Da, pe o insulă-ncărcată
Cu văz și nu cu ce se vede
Erau flori mari cum niciodată
Nu ne-ndemnam vorbind a crede.

Se răsfățau cu nemăsură,
Și fiecare se găti
C-un limpede contur, cezură
Ce de grădini o despărți.

Glorie-a rîvnei lungi, Idee,
Vedeam cu-naltă bucurie
Cum saltă stirpea iridee
Spre-această nouă datorie,

Dar sora tandră și-nțeleaptă
Și-a strîns privirile pribege
Într-un surîs — spre el se-ndreaptă
Antica-mi grijă de-a-nțelege.

Să știe Duhul cîrtitor
Acum cînd noi păstrăm tăcere :
Creștea al crinilor cotor
Mai mult chiar decît mintea cere

Și nu cum țărmul plînge-ntr-una
Cînd joaca-i monotonă minte
Mai amplu vrînd să-și sune struna
În tînăra-mi mirată minte,

Ca să aud cînd cer și hartă
Dovadă fac și-i dau de rost,
Chiar apa care se departă
Că țara asta nici n-a fost.

Copila-și curmă din avînt
Și, doctă-acum, la drum se-așterne
Spunînd : Anastasis cuvînt
Al pergamentelor eterne,

Pînă să rîdă un sepulcru
Ce-n nici o climă loc nu are
Că poartă acest nume : Pulchru
Sub gladiola mult prea mare.

(Al. Philippide)

EVANTAI

Al doamnei Mallarmé

Cu drept grai abia o trează
Filfiire-n cer subtil
Versul bănuit migrează
Din alesul său azil

Solul cu-àripi mute dacă
Acest evantai e chiar
Cel ce-n urma ta dezbracă
Din adînci oglinzi un clar

Ager (unde jucăușă
În oricare fulg va sta
Invizibila cenușă
Singură a mă-ntrista)

Mereu àstfel ni-l arate
Mîinile-ți neastîmpărate.

(Ștefan Aug. Doinaș)

EVANTAI

Domnișoarei Mallarmé

O, visătoare, spre-a intra
În vraja care umple clipa,
Să-mi prinzi printr-o minciună-a ta
În mîna-ți gingașă, arîpa.

Apusul tandru, de răcoare,
E-n fiecare gest plecat
Captivelor bătăi, de zare
Îndepărtîndu-se treptat.

Iată ce-amețitor se zbate
Tot spațiul ca un sărut
Nebun, oprit la jumătate,
El pentru nimenea născut.

Cumplitul paradis din cale,
Învăluitul rîs îl știm
Curgînd din colțul gurii tale,
Adînc, în faldul unanim !

O, sceptru-al țărmurilor line
În seri de aur roz stagnînd,
Alb zbor închis culcat de tine
Lîngă-al brățării foc plăpînd.

(Nina Cassian)

ARIETĂ 1

O singurătate-ngustă
Fără lebădă și chei
Oglindește-se vetustă
În privirea ce-ntorsei

De la gloriola-naltă
Care-aici de neatins
Aurie se învoaltă
Pe vreun cer de-apus an

Dar lin vine lunecînd
Ca din albe lenjuri smulte
Pasăre fugară cînd
Gata goală să exulte

În tu devenita undă
Bucuria ta se-afundă.

(Al. Philippide)

ARIETĂ II

Fără greș de-ndeplinit
Cum speranța mea o cere
Colo sus a izbucnit
Cu-ndîrjire și tăcere,

Voce în frunziș răzleață
De nici un ecou urmată,
Pasărea pe care-n viață
N-o auzi decît o dată.

Cîntăreața-n ceasul rău,
Dac-a scos e îndoielnic
Pieptul meu și nu al său
Plînsetul mai neprielnic,

Frîntă fără îndurare
Va zăcea pe vreo cărare.

(Al. Philippide)

VIRGINUL AZI CEL MÎNDRU...

Virginul azi cel mîndru și cel însufleţit,
Ne-o sparge el cu aripi de vînt și de beţie
Uitatul lac ce-l fură sub ger cu nostalgie
Strălimpezile sloiuri de zbor neizbăvit !

O lebădă din timpul apus și-a amintit,
Măreţ, dar fără-ndemnul să scape din sclavie,
Că n-a cîntat ţinutul în care să revie
Cînd sterpului iernatic urîtul i-a sclipit.

S-o scutura lung gîtul ei tot de alba moarte,
Ce păsării, negînd-o, zăpada îi împarte,
Dar nu de glod și groază, ce penele i-au prins.

Nălucă-n locul unde lucire albă leagă,
Cum împietreşte, lasă regesc dispreţul nins
Într-un exil zadarnic s-o troienească-ntreagă.

(Ion Pillat)

FRUMOASEI SINUCIDERI...

Frumoasei sinucideri victorios fugar
Tăciuni de glorii, aur, sînge-nspumat, furtună !
O, rîs dacă departe o purpură-ncunună
Regesc doar în absență lăcașu-mi funerar.

Din tot acest străfulger cum ! nici un colț măcar
Nu stă, e miezul nopții, în umbra ce ne-adună
Doar un trufaș tezaur al capului, cunună
Ce-și varsă fără torțe-alintata lene iar,

Al tău dacă-n plăcere durînd ! al tău în stare
El singur să rețină din dispăruta zare
Ca să-ți coafeze părul un strop de pueril

Triumf cu claritate cînd îl așezi în perne
Cum coiful cel de luptă-al reginelor-copil
Din care roze ca să te-nchipuie s-ar cerne.

(Ștefan Aug. Doinaș)

NALT ÎNCHINÎND...

Nalt închinînd din unghii curatul lor onix,
Neliniștea, în noapte, reia, lampadoforă,
Atîtea visuri arse-n amurguri de Fenix
Ce amfore menite cenușii le ignoră

Sus, în salonul gol, pe credenţuri : nici ptyx,
O, bibelou sustras de răsfrîngere sonoră
(Maestru-i dus să scoată o lacrimă din Styx
Cu doar obiectu-n care Neantul se adoră).

Ci vag lîngă răscrucea de nord vacantă, mor
Aurării conforme probabil în decor
Cu doi licorni zvîrlindu-şi văpăile pe-o nixă,

Ea, moartă dezvelită-n oglindă, cînd uşor
Îşi-nalţă, în uitarea-nrămată, fruntea fixă
Imediat septetul mărunt-pilpîitor.

(Ştefan Aug. Doinaş)

PESTE PĂDURI UITATE...

(Pentru scumpa voastră moartă, prietenul ei)
2 noiembrie 1877

Peste păduri uitate cînd trece iarna sumbră
Tu plîngi, o, singuratec prizonier pe prag,
Că pentru doi mormîntul acesta, nouă drag,
Vai ! doar de lipsa unor buchete mari se-adumbră.

Surd la deşertul număr al Nopţii în penumbră,
O veghe te exaltă să nu-nchizi ochiul vag
Nainte ca tăciunii supremi să dea-n vileag
Strălucitoare-n vechiul fotoliu alba-mi Umbră.

Cui Vizita adesea așteaptă i se cere
Sub flori să nu strivească pierduta mea putere
Ce lespedea ridică de pe mormîntul sur.

Suflet să șed în tremur pe-o vatră-atît de clară,
Spre-a retrăi mi-ajunge pe buza ta să fur
Al numelui meu suflu șoptit întreaga seară.

(Ștefan Aug. Doinaș)

MORMÎNTUL LUI EDGAR POE

Cum limpede-n El însuși eternitatea-l schimbă,
Poetul înțelește cu vîrful spadei mut
Secolul său în spaima de-a nu fi cunoscut
Că moartea triumfase-n această rară limbă!

Ei, josnic salt de hidră-auzind cîndva cum plimbă
Un înger graiul hoardei spre-un sens mai pur, pierdut,
Strigînd învinuiră amestecul vîndut
Vrăjitorește unei licori cu faimă strîmbă.

Pămîntului și bolții ostili, o, acuzare!
Dacă ideea noastră n-o dăltuie statuie
Lui Poe să-mpodobească mormîntul orbitor,

Calm bloc dintr-un dezastru surpat aici din zare
Măcar granitu-acesta hotar de-a pururi suie
La negrii uli ai Urii stîrniți în viitor.

(Ștefan Aug. Doinaș)

DOAR GRIJEI DE CĂLĂTORIE

Doar grijei de călătorie
Spre-un vag și splendid țărm la Ind
— Să fie-acest salut solie
A vremii, cap ce-l treci plutind

Precum zburda pe cîte-o velă
Sau jos în spumă pe din două
Cu legănata caravelă
O pasăre de veste nouă

Ce monoton striga mereu
În tactul cîrmei necurmate
Un prea zadarnic minereu
Noapte, necaz și nestemate

Menit în cîntec să iveasc-o
Zîmbire palidului Vasco.

(Al. Philippide)

ORICE ORGOLIU...

Orice orgoliu scade-n fum,
Făclie-n clătinări strivită
Suflarea serii nu evită
S-abdice fără moarte-n scrum.

Odaia veche-n care-acum
Bogate dar căzînd ezită
Trofee nici n-ar fi-ncălzită
Urmașului geros de drum.

Trecute chinuri necesare
Ce-nșfacă lacome ca-n gheare
Mormîntul renegării crunt,

Sub greaua marmură garantă
Nu pîlpîie alt foc mărunt
Decît consola fulgurantă.

(Ștefan Aug. Doinaș)

DIN SALT ȘI CRUPĂ...

Din salt și crupă-naripat
Între cristale efemere
Fără-a-nflori amar veghere
Gîtu-ncetează ignorat.

Știu bine că n-am fost chemat
Din două guri sorbind plăcere
Niciciînd aceleeași Himere
Eu, silf pe-acest plafon brumat!

Potirul pur în care-nvie
Doar nesecata văduvie
Agonizează dar nu vrea

Naiv sărut dintre funebre!
Să-și piardă răsuflarea-n ea
Vestind o rază în tenebre.

(Ștefan Aug. Doinaș)

SE STINGE O DANTELĂ...

Se stinge o dantelă vie
În riscul Jocului suprem
Dezvăluind ca un blestem
Doar patu-absent pentru vecie.

Ghirlandă albă-n dușmănie
Cu sine,-acest comun edem
Lipit de sticle care gem
Nu-nvăluie pe cît adie.

Dar celui care-un vis adoră
Mîhnită doarme o mandoră
Cu muzical neant scobit

Încît la geam livid firească
Nu altui pîntec osebit
Ci sieși fiu putea să nască.

(Ștefan Aug. Doinaș)

SPRE-A MĂ ISCA...

Spre-a mă isca-n povestea ta
Precum eroul vin cu teamă
Care desculț la scrisa vamă
De sfînta iarbă ezita

Ghețarilor ce-ar atenta
Nu știu păcat naiv și lamă
Ce rîsul tău nu le destramă
Oprindu-le de-a triumfa

Spune mi-auzi voiosul sunet
În osii de rubin și tunet
Văzînd cum focul fulgerat-a

Cu-mpărății ce-n aer curg
Parcă murind în purpur roata
La singurul meu car de-amurg.

(Ștefan Aug. Doinaș)

SATIR CE NU ȘTII...

Satir ce nu știi să dezmierzi
Și urmărești pe lîngă bruna
Și Nimfa aprigă, le pierzi.
Extaz există doar cu una.

(Ștefan Aug. Doinaș)

SILVAN DE-NTÎIA RĂSUFLARE...

Silvan de-ntîia răsuflare
De știi pe flaut iscusi
Auzi lumina-ntreagă care
O suflă-ntr-însul Debussy.

(Ștefan Aug. Doinaș)

VERSURI ÎNSCRISE PE O BIBLIOTECĂ PENTRU ALIDOR DELIZANT

Umanul zbor și nobil zace-aici
Cu-aceste cărți cenușă-ncovoiată
Ca s-o eliberezi în aer toată
Se cade-n mînă una s-o ridici.

(Ștefan Aug. Doinaș)

ISIDORE DUCASSE, COMTE DE LAUTRÉAMONT

Născut în 1846, la Montevideo ; mort în 1870.

Opere: Les Chants de Maldoror (1869) ; *Poésies* (1870).

Despre Isidore Ducasse, comte de Lautréamont

„Stilul *Cîntecelor lui Maldoror* e un soi de poncif, configurat după pasiunea divagantă a unui dement. Originalitatea lor ar fi nulă fără paroxismul foarte aparte al unui anume accent care trebuie să uimească anumiți demoni și pe care nu l-am mai găsit pînă acum în nici o literatură. Dar acest accent care face ca fiecare frază să semene cu o lupoaică turbată, alergînd pe labele ei agile și tăcute la întîlnirea cu un călător, este el singur de o originalitate enormă, atît de formidabilă încît, la lectură, simți cum îți bat arterele și-ți vibrează sufletul pînă la cutremurare, pînă la dislocare" *(Léon Bloy).*

„În afară de rolul lor istoric, există în *Cîntecele lui Maldoror* un gen de frumusețe particulară care face din opera aceasta o carte unică ; o frumusețe demoniacă, sulfuroasă, o beție a negației ; beția răutăcioasă a unui adolescent nefericit, închis în singurătate și care moare de autointoxicație ; de asemenea o bucurie de a se exprima în formule superbe și de a reduce lumea la frumusețea verbului său. O astfel de operă poate să-l șocheze și chiar să-l irite pe un fervent al artei clasice, dar pentru orice spirit care vede înainte de toate în literatură expresia unui suflet

omenesc, în profunzimea și sinceritatea lui, ea conține o materie spirituală destul de bogată spre a oferi o plăcere, bineînțeles dureroasă, dar aproape inepuizabilă" *(Edmond Jaloux).*

„Care e complexul în măsură să furnizeze operei lui Lautréamont, după cîte mi se pare, toată energia ei? E *complexul vieții animale*, e energia agresiunii. De o asemenea manieră că opera lui Lautréamont ne apare ca o veritabilă *fenomenologie a agresiunii.* Ea este *agresiune pură*, în stilul însuși în care s-a vorbit de *poezie pură*" *(Gaston Bachelard).*

„Alăturîndu-se, incontestabil, acuzației adusă unui Dumnezeu responsabil pentru existența răului, Maldoror o aprofundează și o întruchipează în forme fără precedent. În apele adînci, el execută plonjonul cel mai aventuros. Împreună cu Sade, Lautréamont este cel care a proiectat lumina cea mai vie asupra inavuatului și inavuabilului — asupra realității răului, a cruzimii și agresivității. Și acest negru minereu, extras din galeriile subpămîntene, lucește de o sclipire verbală, la fel de nouă ca materia lui însuși" *(Gaëtan Picon).*

„Contelui Lautréamont îi incumbă, poate, în cea mai mare măsură starea de lucruri poetică actuală, adică revoluția suprarealistă" *(André Breton).*

CÎNTECELE LUI MALDOROR

CÎNTUL ÎNTÎI

(Fragment)

Am făcut un legămînt cu prostituția ca să strecor desfrîul în sînul familiilor. Îmi amintesc de noaptea care trecuse înaintea acestei legături de primejdie. Zării în fața mea un mormînt. Auzii un licurici, mare cît o casă, care-mi spuse: „Am să-ți fac lumină. Citește inscripția. Nu din parte-mi vine această înaltă poruncă." O răsfirată

lumină de culoarea sîngelui, la a cărei înfățișare fălcile îmi clănțăniră și brațele îmi căzură neputincioase parcă, se împrăștie prin văzduhuri pînă-n zări. Mă sprijinii de un zid dărîmat, căci eram gata să mă prăbușesc, și citii : „Aici zace un adolescent care a murit bolnav de piept ; știți de ce. Nu vă rugați pentru el.“ Mulți oameni n-ar fi fost poate atît de cutezători ca mine. Între timp, o frumoasă femeie goală veni să mi se culce la picioare. Eu, către ea, cu o tristă înfățișare : „Te poți ridica“. Și-i întinsei mîna cu care fratricidul își sugrumă sora. Licuriciul, către mine : „Tu, înșfacă o piatră și ucide-o“. — „De ce ?“ îl întreb. El, mie : „Păzește-te ; cel mai slab, căci eu sînt cel mai tare. Asta se cheamă Prostituție.“ Cu lacrimi în ochi, cu furie în inimă, simții trezindu-se în mine o necunoscută putere. Luai un bolovan ; după multe strădanii, îl ridicai cu greu pînă-n dreptul pieptului ; mi-l proptii pe umeri cu brațele. Urcai un munte pînă-n pisc : de acolo, strivii licuriciul. Capul, cît statul unui om, i se înfipse în țărînă ; bolovanul sări din nou în sus pînă la-nălțimea a șase biserici. El se prăbuși într-un lac, ale cărui ape scăzură o clipă, rotitoare, săpînd un uriaș con cu vîrful în jos. Liniștea se reașternu pe oglinda undelor ; lumina de sînge nu mai străluci. „Vai ! vai ! striga tînăra femeie goală — ce-ai făcut ?“ Eu, către ea : „Mi-ești cu mult mai scumpă decît el ; fiindcă mie nefericiții-mi stîrnesc milă. Nu-i vina ta că justiția eternă te-a zămislit.“ Ea, către mine : „Într-o zi, oamenii îmi vor face dreptate ; nu-ți cer prea mult. Lasă-mă să plec, spre a mă duce să ascund în fundul mării nesfîrșita-mi tristețe. Nu mai e nimeni în afară de tine și de sluții monștri ce mișună-n aceste negre genuni, care să nu mă disprețuiască. Ești bun. Rămîi cu bine, tu care m-ai iubit !“ Eu, către ea : „Adio ! Încă o dată : adio ! Te voi iubi de-a pururi ! Începînd de azi, puțin o să-mi pese de virtute“. Iată de ce, o, popoare, cînd veți auzi vîntul iernii gemînd peste mare și-n

preajma țărmurilor, sau pe deasupra marilor orașe, care de mult și de mult cernite rămas-au după mine, ori străbătînd friguroasele ținuturi polare, spuneți : „Acesta nu-i duhul lui Dumnezeu care trece : el e doar pătrunzătorul suspin al prostituției, îmbinat cu temele grave ale Montevideeanului.“ Copii, v-o spun eu. Atunci, plini de îndurare, îngenuncheați ; și oamenii, mai numeroși ca păduchii, fac lungi rugăciuni.

*

Îmi propun, fără a mă îndoioșa, să declam cu glas tare strofa serioasă și rece pe care o veți auzi. Voi să luați seama la ceea ce conține, și feriți-vă de tare neplăcutele urme pe care nu se poate să nu le lase, ca o pecete a osîndei, tulburatelor voastre închipuiri. Să nu credeți că-s în prag de moarte, căci încă nu sînt un schelet, iar bătrînețea nu mi-i lipită de frunte. Să dăm deci la o parte orice gînd al asemuirii cu lebăda, în clipa cînd viața își ia zborul dintr-însa, și să nu vedeți înaintea voastră decît un monstru căruia-s fericit că nu-i puteți privi chipul ; totuși, încă mai puțin respingător pare el decît sufletul dintr-însul. Cu toate acestea nu-s un ucigaș... Destul despre asta. Nu-i mult de cînd am revăzut marea și am pășit cu piciorul pe puntea vaselor, iar amintirile mele sînt fierbinți, de parcă doar ieri aș fi părăsit-o. Fiți totuși, dacă puteți, la fel de calmi ca și mine, de-a lungul acestei lecturi la care mă și căiesc de a vă ispiti, și nu roșiți la gîndul despre ceea ce este inima omenească. O pulpă, cu privirea de mătase ! tu, al cărui suflet e una cu al meu ; tu, cel mai frumos dintre sălășluitorii globului pămîntesc, și care poruncești unui serai de patru sute de ventuze ; tu, în care cu noblețe sălășluie, ca în fireștile lor palate, printr-un comun acord, al unei legături de nezdruncinat, blînda virtute grăielnică și zeiești le haruri, de ce nu-mi ești alături, cu pîntecul tău de mercur alipit coastelor mele de aluminiu, amîndoi așezați pe vreo stîncă a țăr-

mului, ca să contemplăm acest spectacol care pe mine mă subjugă !

Bătrîn ocean, cu valurile de cleștar, tu semeni în parte acelor azurii semne care se văd pe spatele învinețit al spumelor ; tu ești o uriașă vînătaie, agățată de trupul pămîntului : îmi place asemuirea aceasta. Astfel, de la prima vedere, un suflu prelung de tristețe, care s-ar putea crede că e murmurul brizei tale suave, trece, lăsînd urme de nește rs, peste sufletul adînc zdruncinat, iar tu aduci în amintirea îndrăgostiților tăi, deși ei nu-și dau totdeauna seama, asprele începuturi ale omului în care el face cunoștință cu durerea ce nici că-l mai părăsește. Te salut, bătrîne ocean !

Bătrîne ocean, forma ta armonios sferică, îmbucurînd chipul grav al geometriei, seamănă, din păcate, chiar prea bine, cu ochii mici ai omului, aidoma celor de mistreț ca mîcime și cu ochii păsărilor de noapte al căror contur e de o desăvîrșită rotunzime. Omul, cu toate acestea, s-a crezut în toate secolele, frumos. Eu aș presupune mai degrabă că omul nu crede în frumusețea sa decît spre a se măguli ; dar că în realitate el nu e frumos și că și bănuie asta ; altminteri, de ce cu atîta dispreț privește la chipul semenului său ? Te salut, bătrîne ocean !

Bătrîne ocean, tu ești simbolul identității : totdeauna egal cu tine însuți. Tu nu te schimbi în esențialitate, și chiar dacă undeva, mai departe, valurile tale-s mîniete, într-o altă zonă, ele-s de un copleșitor calm. Tu nu ești precum omul care se oprește în stradă să vadă cum se iau la bătaie doi buldogi, însă nu se oprește cînd trece o înmormîntare ; care de dimineață se arată cu îmbiere către toate, iar seara e prost dispus ; care azi rîde și mîine plînge. Te salut, bătrîne ocean !

Bătrîne ocean, întru nimic nu ar fi cu neputință ca tu să ascunzi în sînul tău viitoare lucruri de folosință omului. Tu i-ai și dăruit balena. Și nu lași cu lesniciune ca, lacomi de științe naturale, ochii să-ți ghicească miile de

taine ale alcătuirii lăuntrice : ești modest. Omul se laudă fără încetare, și pentru fleacuri. Te salut, bătrîne ocean !

Bătrîne ocean, feluritele soiuri de pești cărora tu le dai hrană nu și-au jurat frăție între ele. Fiecare soi trăiește în felul său. Firile și alcătuirile care-s altele la fiecare dintr-însele, lămuresc într-un chip mulțumitor, ceea ce la început nu pare a fi decît o babilonie. La fel și cu omul, care nu are aceleași pricini de a visa iertăciune. Dacă o halcă de pămînt încape sub stăpînirea a treizeci de milioane de ființe omenești, aceste făpturi cred că e de datoria lor să nu se amestece în viața megieșilor înfipți ca niște rădăcini în halca vecină de pămînt. În coborîrea de la mare la mic, fiecare om trăiește ca un sălbatic în bîrlogul său, și iese arareori dintr-însul ca să-și viziteze semenul, așezat ca și el pe vine într-un alt bîrlog. Marea familie universală a oamenilor este o utopie vrednică de cea mai descurajantă logică. În afară de asta, din spectacolul fertilelor tale mamele izvorăște noțiunea de ingratitudine ; căci te și gîndești la acei numeroși părinți, destul de nerecunoscători față de Atot-Zămislitorul, încît să-și părăsească rodul păcătoasei lor împreunări. Te salut, bătrîne ocean !

Bătrîn ocean, semeția ta materială e de asemuit poate numai acelei măsuri pe care ne-o facem în minte asupra a tot ce a fost trebuitor ca forță activă, spre a se zămisli totalitatea masei tale. Tu nu poți fi cuprins dintr-o singură privire. Ca să te contemple, vederea trebuie să-și întoarcă telescopul, printr-o neîntreruptă mișcare, spre cele patru puncte ale orizontului, tot așa cum un matematician, ca să rezolve o ecuație algebrică, trebuie prin firea lucrurilor să examineze unul cîte unul feluritele cazuri posibile, înainte de a limpezi dificultatea. Omul mănîncă substanțe hrănitoare și-și închină zilele și altor trude, vrednice de o soartă mai bună, ca să pară gras. Umfle-se cît o pofti, această adorabilă broască. Fii liniștit, ea nu

te va egala în mărime ; așa presupun, cel puțin. Te salut, bătrîne ocean !

Bătrîne ocean, apele tale-s amare. Aidoma la gust ca și fierea pe care o distilează critica privitor la artele frumoase, la știință, la toate cele. Dacă vreunul are geniu, e făcut să treacă drept idiot ; dacă vreun altul e frumos la trup, ni-i arătat ca un spăimîntător ghebos. Desigur, trebuie ca omul să-și simtă cu strășnicie nedeplinătatea, din care de altminteri trei părți nu-i sînt datorate altcuiva decît lui însuși, ca astfel să cîrtească împotrivă-i ! Te salut, bătrîne ocean !

Bătrîne ocean, oamenii, cu toate minunatele lor mijloace, încă n-au ajuns, ajutați de căile de scormonire și căutare ale științei, să măsoare amețitoarea adîncime a genunilor tale ; unele dintre acelea pe care sondele cele mai profunde și mai grele au sfîrșit prin a le recunoaște ca de neatins. Peștilor... un atare lucru le este cu putință : dar nu și oamenilor. Adesea m-am întrebat ce ar fi mai ușor de cunoscut : adîncimea oceanului ori adîncimea inimii omenești ! Adesea, cu mîna la frunte, în picioare pe vase, pe cînd luna se legăna alandala între catarge, m-am surprins, făcînd abstracție de tot în afara scopului ce-l urmăream, străduindu-mă să dezleg această anevoioasă problemă ! Da, care din cele două stihii este mai adîncă, mai de nepătruns : oceanul sau inima omenească ? Dacă treizeci de ani de experiență a vieții pot pînă la un anume punct să încline talerul spre una sau alta dintre aceste soluții, fie-mi îngăduit să spun că, în ciuda întregii adîncimi a oceanului, el nu se poate lua la întrecere, în ceea ce privește comparația asupra acestei însușiri, cu profunditatea inimii umane. Am fost în legătură cu oameni plini de virtuți. Mureau la șaizeci de ani și fiecare avea grijă să exclame că : „Au făcut binele pe această lume, adică s-au îndeletnicit cu milostenia : asta-i tot, nu-i cine știe ce, oricine poate face la fel". Cine ar putea înțelege de ce doi îndrăgostiți care în ajun se idolatrizau, pentru cine știe ce

cuvînt înțeles de-a-ndoaselea, se despart apucînd-o unul spre răsărit, celălalt spre apus, mînați de țepușele urii, ale răzbunării, ale dragostei sau remușcărilor etc. și nu se mai revăd, fiecare învăluit în singuratica lui mîndrie ? Este o minune repetată zi de zi și asta n-o face să fie mai puțin uluitoare. Cine ar putea înțelege de ce omul gustă nu numai nefericirile generale căzute pe umerii semenilor săi, dar chiar și pe cele particulare ale celor mai dragi prieteni, fiind în același timp și îndurerat din pricina lor ? O pildă, ca să încheiem șirul, de netăgăduit : caiafă, omul spune da și gîndește nu. De aceea au puii de mistreț atîta încredere unii în alții și de aceea nu-s egoiști. Psihologia încă trebuie să mai facă multe și destule progrese. Te salut, bătrîne ocean !

Bătrîne ocean, tu ești atît de puternic, încît oamenii au aflat-o pe propria lor piele. Degeaba întrebuințează ei toată comoara de bogății a iscusinței lor... neputincioși în a izbuti să te cîrmuie. Și-au găsit stăpînul. Eu spun că oamenii au dat peste ceva mai puternic decît ei. Acest ceva are un nume : oceanul ! Frica pe care le-o furișezi în inimi e atît de mare, încît ei te respectă. Totuși, tu înlesnești ca mașinile lor cele mai grele să valseze cu grație, eleganță și ușurință. Tu le faci să facă salturi gimnastice pînă în cer, și-ncîntătoare plonjoane pînă-n străfundul împărățiilor tale : un saltimbanc le-ar putea pizmui. Prea fericiți sînt oamenii, cînd nu-i înfășuri cu totul și cu totul în clocotitoarele tale falduri, ca să meargă să vadă, fără drum de fier, în mațele tale acvatice, cum o duc cu sănătatea peștii, și mai ales cum o mai duc ei înșiși. Omul spune : „Eu-s mai ager ca oceanul". Se prea poate ; ba-i chiar destul de adevărat ; oceanul însă e mai de temut pentru el decît el pentru ocean : iată un lucru ce nu mai cere dovadă. Acest patriarh scrutător, de o seamă cu cele dintîi epoci ale globului nostru suspendat, surîde a milă cînd privește la luptele pe apă ce au loc între națiuni. Iată o sută de leviatani care au ieșit din mîinile omenirii.

Poruncile pline de îngîmfare ale mai-marilor, țipetele răniților, bubuiturile de tun, toate acestea nu-s decît larmă anume stîrnită spre mistuirea cîtorva clipe. Se pare că drama s-a sfîrșit, că oceanul a supt în pîntecele lui totul. Nemaipomenită gură. Ea trebuie să fie cumplită spre partea de jos, înspre necunoscut! Spre a încorona, în sfîrșit, neroada comedie, vreo barză, întîrziată de oboseală, se apucă să țipe, fără a-și întrerupe depănările zborului: „Ia te uită!... Asta socot că-i o glumă căscăundă! Se vedeau dedesubt niște puncte negre; am închis ochii: și au pierit.“ Te salut, bătrîne ocean!

Bătrîne ocean, o, vîrstnic celibatar, cînd străbați solemna singurătate a flegmaticelor tale împărății, tu te mîndrești pe drept cuvînt cu măreția ce o ai din fire, și cu meritatele laude pe care mă și zoresc, din parte-mi, a ți le aduce. Legănat cu desfătare de moile unduiri ale încetinelii tale majestuoase, care este cel mai fatînic dintre atributele ce ți le-a hărăzit — suverană — pronia, îți desfășori, în mijlocul unui sumbru mister, pe-ntreaga suprafață înminunată, valurile de neasemuit, cu stăpînitul simțămînt al puterii tale eterne. Ele se urmează unele pe altele, despărțite prin scurte intervale. De-abia scade unul, că un altul îi și iese în întîmpinare, crescînd, însoțite de melancolica larmă a spumei care se topește, preîncunoștiințîndu-ne că spumă e totul. (Astfel, făpturile omenești, aceste vii valuri, pier una după alta, într-un chip monoton; dar fără a lăsa nici larma spumei.) Pasărea migratoare se odihnește pe ele cu încredere, și se lasă în voia mișcărilor lor, pline de o mîndră grație, pînă ce oasele aripilor sale își recapătă obișnuita vigoare spre a-și urma pelerinajul aerian. Eu aș vrea ca măreția umană să nu fie decît încarnarea oglindită a superbiei tale. Cer mult, și această sinceră dorință e plină de glorie pentru tine. Morala ta măreție, icoană a nemărginirii, este fără de țărm ca și gîndirea filozofului, ca și dragostea femeii, ca zeiasca frumusețe a păsării, ca meditațiile poetului. Tu ești mai

frumos decît noaptea. Răspunde-mi, oceanule, vrei să fii fratele meu ? Zbuciumă-te năpraznic... mai mult... și mai mult, dacă vrei să te asemăn cu răzbunarea lui Dumnezeu ; întinde-ți, livide, ghearele, croindu-ți un drum prin însuși sînul tău... e bine. Desfășură-ți îngrozitoarele valuri, ocean hidos, doar de mine înțeles, și înaintea căruia cad, prosternat la genunchii tăi. Măreția omului e stîngace ; el nu mă va înfiora cîtuși de puțin : tu, însă, da. O, cînd înaintezi tu, cu-nfricoșătoare și înaltă creastă, înconjurat de ascunzișurile-ți întortocheate ca de o curte domnească, robitor și cumplit, rostogolindu-ți unele peste altele undele, cu conștiința a ceea ce ești, și cînd, cînd din hăurile pieptului, de parcă ai fi copleșit de o haină remușcare ascunsă mie, scoți acest muget surd de care oamenii se tem atîta, chiar și dacă, în siguranță, tremurînd pe mal, ei te contemplă, atunci cînd văd că nu mi-i dat falnicul drept de a mă socoti pe potrivă-ți. De aceea, față în față cu dumnezeirea ta, ți-aș aduce prinos întreaga-mi dragoste (și nimeni nu știe ce munți de dragoste ascund năzărirele mele spre frumos), dacă nu m-ai face cu durere să gîndesc la semenii mei, care închipuie cu tine contrastul cel mai ironic, antiteza cea mai caraghioasă ce s-a izvodit cîndva în întreaga alegorie a creației : eu nu te pot iubi, te detest. De ce revin oare la tine, pentru a mia oară, spre brațele tale prietenos întredeschise ca să-mi mîngîie înfierbîntata frunte ce vede cum la atingerea lor febra dispare ? Soarta ascunsă nu ți-o știu ; dar nu mi-e străin nimic din tot ce te privește. Spune-mi, așadar, dacă ești sălașul prințului întunecimilor ? Spune-mi-o... spune-mi-o, oceanule, (numai mie, ca să nu-i pîndesc pe aceia care n-au cunoscut altceva decît iluziile) și dacă suflul lui Satan iscă furtunile ce pînă la nouri înalță săratele-ți ape. Trebuie să-mi spui, căci eu m-aș bucura să știu că iadul e atît de aproape de om. Vreau ca asta să fie cea din urmă strofă a invocației mele. Prin urmare, încă o dată numai,

vreau să te salut și să-mi iau rămas bun de la tine ! Bătrîne ocean, cu talazuri de cleștar... Mi-s leoarcă ochii de lacrimi și n-am putere să merg mai departe, căci simt că a venit clipa întoarcerii mele printre oamenii, cei cu sălbatică înfățișare ; așadar... curaj ! Să încercăm strașnica trudă de-a ne-ndeplini, cu simțămîntul datoriei, soarta ce ni-i dată pe lumea de-aici. Bătrîne ocean, te salut !

(Ion Caraion)

CÎNTUL AL DOILEA

(Fragment)

...Există un parazit pe care oamenii îl hrănesc pe cheltuiala lor. Nu-i datorează nimic ; dar se tem de el. Acesta, căruia nu-i place vinul, ci preferă sîngele, dacă nu i s-ar desfăta nevoile legitime, ar fi în stare, printr-o tainică putere, să se facă la fel de mare cît un elefant, și să-i strivească pe oameni ca pe niște spice. Zău, chiar se cade să vezi cît este de respectat, cum e înconjurat cu o veneraţie canină, cum e așezat cu prețuire înaltă mai presus de vietățile creațiunii. I se dă ca tron capul ; cît despre dihanie, ea-și agață ghearele, și nu fără o ținută, la rădăcina părului. Mai tîrziu, cînd se îngrașă și intră în zodia vîrstei înaintate, după obiceiul unei semințiii din vechime, dihania e omorîtă, ca să nu simtă mierea loviturilor bătrîneții. Aidoma unui erou, i se fac funeralii înălțătoare, iar coșciugul, care o conduce de-a dreptul spre capacul mormîntului, e purtat pe umeri de către cetățenii cei mai de vază. Deasupra umedei hume pe care groparul o răstoarnă cu lopata sa înțeleaptă, se țes și se urzesc fraze multicolore despre nemurirea sufletului, despre nimicnicia vieţii, despre voința cea de nețămurit a Proniilor, și marmora se

închide, pe veci, peste această existență plină de trudă, care nu mai este altceva decît un leș. Se risipește mulțimea, și noaptea nu zăbovește să acopere cu umbrele ei zidurile țintirimului.

Dar, mîngîiați-vă, umane făpturi, de dureroasa pierdere a jivinei. Iată-i, nenumărata familie, care crește, și cu care parazitul v-a dăruit din plin, pentru ca disperarea să nu vă fie mai puțin amară, ci îndulcită parcă de plăcuta prezență a acestor arțăgoase lepădături, care vor ajunge mai apoi niște minunați păduchi, împodobiți de natură cu o deosebită frumusețe, monștri cu înfățișare de înțelepți. Parazitul a clocit mai multe duzini de scumpe ouă, cu aripa-i maternă, pe firele voastre de păr, uscate de îndîrjitul supt al acestor străini vrednici de temut. Curînd vine și vremea în care ouăle crapă. N-aveți nici o grijă, puii nu vor întîrzia să crească mari, acești filozofi adolescenți, trecători prin efemera viață. Ei vor crește doar atît cît să vă facă s-o simțiți, cu ajutorul ghearelor și trompelor.

Voi, voi ceilalți, habar n-aveți de ce nu vă devorează oasele capului, și se mulțumesc doar, cu pompa lor, să vă sugă fruntea sîngelui. Numai puțină zăbavă, am să v-o spun eu : din pricină că n-au puterea ca s-o facă. Fiți siguri că, de le-ar fi fălcile pe măsura lăcomiei lor cea fără de măsură, apoi atunci creierul, retina ochilor, coloana vertebrală, întreg trupul vostru ar trece printre fălcile acelea. Ca o picătură de apă. Uitați-vă, cu microscopul, cum lucrează, în părul de pe capul unui tînăr cerșetor ce vi s-a ivit în drum, un păduche ; și să-mi spuneți cum vi se pare. Din păcate sînt mici, tîlharii ăștia ai părului lung. Nici n-ar fi buni de recruți ; căci nu au înălțimea trebuitoare pe care o cere legea. Ei fac parte din liliputana lume a celor cu coapsa scurtă, iar robii nu șovăie să-i socotească printre cele mai mărunte vietăți. Vai de cașalotul care s-ar bate cu un păduche. Ar fi mistuit într-o clipită, cu toată dolofăneala lui. Însă coada ar mai rămîne din el,

spre a se duce să dea de veste știrea. Elefantul se lasă mîngîiat. Păduchele, ba. Nu vă sfătuiesc să faceți această primejdioasă încercare. Păzea, dacă aveți mîna păroasă, e destul și numai să fie plăsmuită din carne și oase. Că atîta le-a fost degetelor voastre! Vor trozni ca la schingiuiri. Printr-o ciudată vrajă, pielea dispare. Păduchii nu-s în măsură să facă atîta rău cît îi poate duce cu gîndul închipuirea lor. Dacă dați de-un păduche în cale, vedeți-vă de drum, și nu-i umeziți papilele cu limba. Vi s-ar putea întîmpla vreo boroboață. De-al de-astea s-au mai văzut. N-are a face, eu-s mulțumit de cantitatea de rău pe care ți-o pricinuiește, o! pămînteană stirpe; numai că aș vrea să-ți cășune și mai mult rău.

Pînă cînd veï păstra împutregăitul cult al acestui zeu, căruia puțin îi pasă de rugăciunile tale și de mărinimoasele danii ce i le aduci ca un ispășitor holocaust? De, el n-are, acest idol spurcat, pic de recunoștință pentru barosanele cupe de sînge și de creier pe care tu le împrăștii pe altarele pios împodobite cu ghirlande de flori. N-are pic de recunoștință... căci, cutremurele de pămînt și furtunile nu contenesc să bîntuie de la începutul începuturilor. Și, totuși, priveliște vrednică de luat aminte, cu cît se arată mai nepăsător, tu cu atîta îl admiri mai și mai. Se vede că te cam clatină teama de înzestrările sale, pe care și le ascunde; iar judecata ce ți-o faci se sprijină pe temeiul acesta, că doar o divinitate cu puteri nemărginite e în măsură să arate atîta dispreț credincioșilor ascultători de religia sa. De aceea, în fiece țară, sînt feluriți zei, ici, crocodilul, dincolo, vînzătoarea de dragoste; însă, cînd e vorba de păduche, la acest nume sacru, sărutînd pretutindeni deopotrivă lanțurile sclaviei lor, noroadele toate îngenunchează împreună pe augustele trepte ale templului, la tronul idolului pocit și sîngeros. Neamul care n-ar asculta de propriile sale instincte de tîrîre și ar da semne de revoltă, acel neam ar dispărea mai curînd sau mai tîr-

ziu de pe fața pămîntului, ca o frunză de toamnă, nimicit de răzbunarea neînduplecatului zeu.

O, păduche, cu-nghemuită pupilă, atîta vreme cît rîurile au să-și reverse panta apelor în genunile mării ; atîta vreme cît aștrii au să-și urmeze drumul pe calea orbitei lor ; atîta vreme cît vidul cel mut n-o să aibă liman ; atîta vreme cît omenirea își va sfîșia propriile-i măruntaie cu fel de fel de războaie nenorocite ; atîta vreme cît cumpăna cerului își va azvîrli răzbunătoarele trăznete asupra acestui cărpănos glob ; atîta vreme cît omul își va tăgădui creatorul, și-și va bate joc de el, nu fără pricină, amestecînd în asta și dispreț, domnia ta asupra universului se va simți în largurile ei, și dinastia ta își va lăfăi din veac în veac inelele. Te salut, soare care răsari, liberator zeesc, tu, nevăzutul vrăjmaș al omului. Continuă a-i spune murdăriei să se-mbie cu el în scîrboase îmbrățișări și să-i jure, prin jurăminte, înscrise nu în pulbere, că va rămîne credincioasa lui ibovnică pînă-n vecii vecilor. Sărută cînd și cînd rochia acestei strașnice nerușinate, în amintirea marilor slujbe ce fără greș nu uită să ți le aducă la îndeplinire. Dacă nu l-ar încînta ea pe om, cu atîțătoarele-i țîțe, e de presupus că tu n-ai putea fi, tu, plodul acestei cumpănite și statornice împerecheri. O, prăsilă a murdăriei ! spune-i maică-ti că dacă lasă în părăsire culcușul bărbatului, mergînd pe lăturalnice căi, singură și fără de sprijin, va vedea șchiopătînd nădejdea-ți de a mai fi. Măruntaiele ei, care te-au purtat nouă luni între pereții lor cu arome, înfioare-se o clipă la gîndul primejdiilor ce l-ar paște, ca urmare, pe fragedul lor mugure, atît de scump și de liniștit, însă deja rece și fioros. Murdărie, regină a împărățiilor, păstrează pentru ochii urii mele privelișteа creșterii pe nesimțite a mușchilor înfometatei tale progenituri. Întru plinirea acestui țel, tu știi bine că nu ai decît să te lipești și mai și de coapsele omului. O poți

face, fără a te sinchisi de rușinea cuiva, căci sînteți, de multă vreme, amîndoi pereche.

Cît despre mine, de-mi e îngăduit să adaug doar cîteva cuvinte acestui imn de slavă, spune-voi că am pus ca să se sape o groapă de patruzeci de leghe patrate și de o adîncime pe potrivă. Acolo este locul unde zace, în fecioria sa dezgustătoare, o vie mină de păduchi. Ea zăpușește străfundurile gropii, și șerpuie apoi, cu răsfirate vine grase, în toate părțile. Iată cum am durat această mină artificială. Smulsei un păduche-femelă din chica omenirii. Am fost văzut cum, trei nopți în șir, m-am culcat cu el, apoi îl aruncai. Rodnicia umană, care s-ar fi dovedit păguboasă în alte asemenea cazuri, fu — de data aceasta — primită de către fatalitate ; și, la scăpătatul a cîteva zile, mii de monștri, mișunînd într-un ghem vîrtos de materie, se prăsiră la lumină. Acest respingător ghem ajunse, cu vremea, din ce în ce mai peste așteptări de mare, căpătînd în același timp însușirea curgătoare a mercurului și se desfăcu în mai multe brațe, care — deocamdată — se hrănesc autoînghițindu-se (nașterea e mai mare decît mortalitatea), de cîte ori uit să le arunc drept hrană vreo nou-născută odraslă din flori, și a cărei mamă îi dorise moartea, sau cine știe ce braț pe care mă duc să-l tai vreunei tinere fete, peste noapte, cu ajutorul cloroformului. Din cincisprezece în cincisprezece ani, generațiile de păduchi, a căror merindă e omul, scad într-un chip simțitor, și prezic ele însele, fără urmă de îndoială măcar, apropiata epocă a nimicirii lor totale. Căci omul, mai ager decît vrăjmașul său, izbutește să-l biruie. Atunci, cu o infernală lopată care îmi sporește puterile, din pîntecul acelei nesecate mine eu scot blocuri de păduchi, mari cît niște munți, și le strămut, în timpul nopților adînci, pe arterele marilor orașe. Acolo, în atingere cu căldura umană, ele încep a se topi ca în cele din-

tîi zile ale închegării în întortocheatele galerii din mina subpămînteană, își sapă un pat în pietriș, apoi se împrăștie ca pîraiele prin locuințe, așijderi dăunătoarelor duhuri. Paznicul casei latră înăbușit căci lui i se pare că o legiune de necunoscute ființe străpunge porii pereților și aduce groaza la căpătîiul somnului. Nu sînteți din cei cărora nu li s-a întîmplat să audă, măcar o dată în viață, acest soi de lătrături jalnice și prelungi. Cu ochii neputincioși, el caută să găurească întunericul nopții ; căci, creierul său de cîine așa ceva nu pricepe. Acea mișunătoare foșgăială îl zgîrie, și omul simte că e trădat. Milioane de dușmani se abat astfel, asupra fiecărui oraș, ca niște nori de lăcuste. Destul, iată, pentru cincisprezece ani. Ei s-or lupta împotriva omului, pricinuindu-i răni usturătoare. După răstimpul ăsta, trimite-voi alții. Cînd sfărm în bucăți blocurile de materie roind parcă, se poate întîmpla ca vreun bulgăre să fie mai îmbulzit și mai greu decît altul. Atomii săi se străduie cu furie să-și despartă îngrămădeala ca să se ducă să chinuie omenirea ; însă strînsoarea, în cerbicia ei, nu le-o îngăduie lesne. Printr-o cumplită încrîncenare, ei adună-ntr-olaltă și iscă atunci un asemenea efort, încît piatra, neputîndu-și răspîndi viile principii, se-azvîrle ea singură pînă-n înaltul cerului, ca sub un răbufnet al prafului de pușcă, și de acolo recade, înfigîndu-se zdravăn în pămînt. Visător, țăranul zărește uneori cîte un aerolit care despică vertical spațiul, îndreptîndu-se în jos, către un ogor de porumb. El nici că știe de unde vine piatra. Aveți, acum, clară și foarte pe scurt, lămurirea fenomenului.

Dacă pămîntul ar fi acoperit de păduchi, ca malul mării de fire de nisip, stirpea umană ar fi nimicită, pradă unor înfiorătoare dureri. O, ce priveliște ! Iar eu, cu aripi de înger, neclintit în văzduh, s-o contemplu !...

(Ion Caraion)

CÎNTUL AL PATRULEA

(Fragment)

...Doi stîlpi, pe care nu era greu și cu atît mai puțin cu neputință să-i iei drept niște boababi, se zăreau în vale, mai mari decît două bolduri. De fapt, erau două coșcogea turnurile. Și, cu toate că doi boababi, la prima căutătură, nu seamănă cu două bolduri, ba nici chiar cu două turnuri, totuși întrebuințînd cu îndemînare sforile prudenței, se poate spune, fără teamă de a greși (căci, dacă afirmația aceasta ar fi însoțită numai de un dram de teamă, ea n-ar mai fi o afirmație ; deși un același nume botează două fenomene ale sufletului cu însușiri destul de neasemănătoare ca să nu poată fi ușor confundate) că un boabab nu diferă pînă-ntr-atîta de un stîlp, încît să nu fie îngăduită asemănarea între aceste forme arhitecturale... sau geometrice... ori și una și alta... ori nici una nici alta... sau mai curînd între aceste forme înalte și masive. Tocmai am găsit, nici că năzui a spune altceva, epitetele proprii substantivelor stîlp și boabab : să se știe limpede că nu fără o bucurie amestecată cu orgoliu chem luarea-aminte a celor care, după ce au ridicat din pleoape, luat-au mult lăudabila hotărîre de a străbate aceste pagini, în timp ce lumînarea arde, dacă e noapte, în timp ce soarele luminează, dacă e ziuă. Ba și mai și, dacă o putere de peste noi ar fi să ne poruncească, în cele mai fără de șovăire cuvinte cu putință, să trimitem în abisuri de haos tare nimerita asemuire cu care oricine pututu-s-a desfăta fără osîndă, chiar și atunci, o ! îndeosebi atunci, să nu se piardă din vedere această fundamentală axiomă, că obișnuințele deprinse de-a lungul anilor, cărțile, ciocnirile cu semenii și firea cea din început a fiecăruia, ce se dezvăluie într-o iute efloreșcență, ar sili spiritul omenesc la stigmatul fără-ndreptare al recidivei, în folosirea criminală (criminală,

dacă privim dintr-odată și pentru o clipă din locul puterii celei de sus) a unei figuri de retorică pe care destui o înconjură de dispreț, însă pe care și mulți o tămîiază. Cititorul, de găsește cumva prea lungă fraza aceasta, rugat e de iertăciune ; ci la josnicii din parte-mi nicicum să nu se aștepte. Greșelile-mi pot mărturisi ; dar ca să le mai sporesc prin lașitatea-mi, asta nu. Unde judecățile mele s-or izbi de zurgălăii țicnelii și de serioasa înfățișare a ceea ce de fapt nu e decît grotesc (deși, după anumiți filozofi, s-ar părea destul de greu a osebi comicul de melancolic, viața însăși fiind o dramă comică sau o comedie dramatică) ; și cu toate acestea, îi este îngăduit oricui să ucidă muște și chiar rinoceri, ca din cînd în cînd să se odihnească de o prea nevoioasă muncă. Spre a terciui muște, iată calea cea mai nezăbavnică, deși nu și cea mai bună : le strivești între buricele primelor două degete ale mîinii. Numeroasele istorii care s-au îndeletnicit cu de-amănuntul de acest subiect, au hotărît, în chip destul de neîndoios, că mai bine este, într-o sumedenie de prilejuri, să li se taie capul. Dacă mă dojenește careva că nu vorbesc de bolduri ca de un subiect pe de-a-ntregul frivol, să ia aminte, fără părtinire, că adesea cele mai mari efecte au avut ca pricină cauzele cele mai mărunte. Și ca să nu mă îndepărtez și mai tare de cadrul acestei foi de hîrtie, nu reiese oare că laborioasa bucată de literatură pe care, de la începutul strofei de mai sus m-am apucat a o compune, ar fi poate mai puțin gustată dacă și-ar găsi punctul de sprijin în vreo spinoasă chestiune de chimie ori de patologie internă ? De altminteri, gusturile toate există din fire ; și cînd la început am asemuit, cu atîta potriveală, stîlpii unor bolduri (desigur, nici nu-mi trecea prin minte ca într-o bună zi să fiu mustruluit pentru una ca asta), am plecat de la legile opticii, care stabiliseră că o rază vizuală cu cît e

mai depărtată de un obiect, cu atît imaginea ei se reflectă mai micșorată pe retină.

Așa se face că adesea ceea ce înclinarea către farsă a felului nostru de a fi ia drept o biată șagă, nu e, de cele mai multe ori, decît un adevăr de seamă, rostit cu majestate ! O ! acel descreierat filozof care izbucni în rîs văzînd un măgar ce mînca o smochină ! Eu nu născocesc o iotă ; cărțile vechimii istorisit-au, cu risipă de amănunte, această vroită și rușinoasă despuiere de noblețe a omului. Cît despre mine, nu știu să rîd. Niciodată n-am putut rîde, cu toate că adesea încercat-am s-o fac. E tare anevoie de-învățat să rîzi. Ori, mai curînd, cred că o pornire de silă față de această grozăvie face trăsătura de temei a felului meu de a fi. Ei bine, am fost martor la ceva și mai tare : am văzut o smochină mîncînd un măgar ! Și, totuși, nu am rîs ; drept să spun, nici o linie bucală nu mi-a tresărit. Nevoia de a plînge puse așa de puternic stăpînire pe mine, încît ochii mei lăsară să le picure o lacrimă. „Natura ! natura ! strigai hohotind, uliul sfîșie vrabia, smochina mănîncă măgarul și tenia macină omul !“ Fără vreo hotărîre de a merge mai departe, mă întreb în sine-mi dacă am vorbit de mijlocul de ucidere a mușchilor. Nu-i așa că da ? Ceea ce nu înseamnă că nu vorbisem despre stîrpirea rinocerilor ! Dacă anumiți prieteni mi-ar cere contrariul, nu le-aș da pic de ascultare, și mi-aș aduce aminte că lauda și lingușirea sînt două mari pietre de încercare. Cu toate acestea, ca să-mi liniștesc sufletul cît de cît, nu mă pot opri să nu arăt că o atare disertație despre rinoceri, m-ar împinge peste marginile răbdării și ale sîngelui rece și, de partea sa, ar descuraja poate (ba să avem, chiar, cutezanța de a spune : cu siguranță) generațiile de azi. Să nu fi suflat o vorbă despre rinoceri, după muscă ! Barem, așa, a scuză, trecătoare, de îndată să fi amintit (și n-am făcut-o !) de această neprecugetată scăpare din vedere care nu-i va mira pe cei ce au cercetat în adîncurile adîncurilor con-

tradiciile adevărate și de nelămurit ce sălășluie în lobii creierului omenesc. Nimic nu este vrednic de o inteligență mare și simplă ! cel mai mărunt fenomen al naturii, dacă poartă-n sine mister, va deveni, pentru înțelept, fagure pururi izvorîtor de gîndire. Și dacă oarecine vede un măgar mîncînd o smochină sau o smochină mîncînd un măgar (aceste două prilejuri nu te întîmpină prea des, decît doar în poezie), fiți siguri că după ce va fi rămas vreo două sau trei minute pe gînduri, ca să știe încotro să încline, va părăsi făgașul virtuții și o să se apuce să rîdă ca un cocoș ! Ci încă nu-i cu totul și cu totul dovedit că ei, cocoșii, ar deschide înadins clonțul să se scălîmbăie așa cum obișnuiește omul și să se dedea la cine știe ce chinuită strîmbătură. Numesc strîmbătură la păsări, ceea ce poartă și la oameni același nume ! Cocoșul nu-și iese dintr-ale sale mai puțin din pricinile neputinței decît din cele ale mîndriei. Deprindeți-i cu cititul, fac răzmeriță. Nu un papagal ar fi cel care să moară și să-nvie astfel de încîntare în fața beteșugurilor sale, de neștiință și de neiertat ! O, scîrbavnică-nticăloșire ! ce mult se-aseamănă cu o capră cel care rîde ! Tihna frunții s-a dus, ca să facă loc bolovanilor a doi ochi de pește care (nu-i oare cumplit ?)... care... care se apucă să strălucească asemeni unor faruri ! Mi se va întîmpla, nu rar, să rostesc, ba chiar cu solemnitate, propoziținile cele mai caraghioase... dar nu socot că asta ar putea fi un îndestulător motiv de a-mi lăbărța gura ! Cum să mă împiedic de-a rîde ? îmi veți răspunde : mă-nvoiesc explicației acesteia absurde, însă atunci fie un rîs melancolic rîsul... Rîdeți, dar în același timp și plîngeți. Dacă nu puteți cu ochii, plîngeți cu gura. Dacă și asta vă e cu neputință, urinați ; dar vă previn că un lichid oarecare e cu totul trebuitor aici, ca să împuținеze uscăciunea ce o poartă, în măruntaiele lui, rîsul, cu trăsăturile căscate undeva către îndărăt. Cît despre mine, nu mă voi lăsa

descumpănit de hazliile cloncănituri și de behăielile trăznite ale celor care totdeauna află cîte ceva de hulit la o fire ce nu seamănă cu a lor, din pricină că este unul din acele nenumărate chipuri în duh pe care Dumnezeu, fără a se îndepărta de tiparele dintîi, le-a plăsmuit spre a mînui scheletele osoase. Pînă-n vremile noastre, poezia urmă un drum greșit, înălțîndu-se pîn'la cer sau ploconindu-se pînă la pămînt, ea n-a vrut să știe de sine, de principiile ei, și s-a pomenit, nu din întîmplare, batjocorită pururi de către oamenii cumsecade. Poezia nu a fost modestă... Înzestrarea cea mai aleasă dintre cele ce trebuie să vieze într-o ființă fără desăvîrșire ! Întrucît mă privește, nu vreau să nu-mi arăt înzestrările ; dar nici nu-mping pînă într-atîta fariseismul încît să-mi ascund metehnele ! Rîsul, răul, mîndria, nebunia se vor înfățișa rînd pe rînd, între simțămîntul și dragostea de dreptate, și vor folosi drept pildă înmărmuririi omenești : fiecare se va recunoaște în ele, nu așa cum ar trebui să fie, ci așa cum este. Și poate că idealul acesta simplu, scornire a închipuirii mele, va întrece, pînă la urmă, tot ceea ce a socotit pînă acum poezia mai plin de măreție și mai sfînt. Căci, dacă metehnelor mele eu nu pun perdea în aceste file, nu se va crede decît și mai cu tărie în virtuțile pe care le fac să strălucească într-însele și a căror aureolă o voi așeza atît de sus, încît cele mai mari genii ale viitorului îmi vor păstra o sinceră recunoștință. Astfel, prin urmare, fariseismul va fi alungat fără șovăire de sub acoperișul meu. Se va găsi, în cînturile mele, o prea-prețuită dovadă de putere, întru a disprețui astfel părerile îndeobște vînturate. El cîntă doar pentru sineși, iar nu pentru semenii lui. Măsura inspirației el nu și-o pune în balanța oamenilor. Liber ca furtuna, el a venit să naufragieze într-o zi pe țărmurile de neîmblînzit ale sălbaticei sale voințe ! El nu se teme de nimic, decît poate de sine însuși. În bătăliile-i suprafirești va ataca pe om și pe Plăsmuitor, cu răsplătită strădanie, așa cum își

înfige peștele-spadă în pîntecele balenei, sabia ; blestemat fie de plozii lui și de mîna mea descărnată cel care tot nu se înduplecă a înțelege cangurii neîmblînziți ai rîsului și păduchii îndrăzneți ai caricaturii !... Două coșcogea turnurile se zăreau în vale ; am spus-o la început. Înmulțindu-le cu doi, produsul era patru... dar eu nu osebeam ca lumea trebuința acestei operații aritmetice. Îmi văzui de drum, cu chipul încins de văpaie, și strigam fără oprire : „Nu... nu... eu nu osebesc prea bine trebuința acestei operații aritmetice !“ Auzisem scrîșniri de lanțuri și gemete jalnice. Să nu fie în măsură nimeni, cînd va trece pe-acolo, să-nmulțească turnurile cu doi, pentru ca produsul să fie patru ! Unii bănuie că eu iubesc omenirea ca și cînd i-aș fi propria-i mamă, și ca și cînd aș fi purtat-o, nouă luni, în măruntaiele-mi înmiresmate ; nu mai trec prin valea unde se înalță cele două unități ale deînmulțitului...

(Ion Caraion)

CÎNTUL AL ȘASELEA

(Fragment)

...Ca să făurești mașinal creierul unei povești somnifere, n-ajunge să diseci nerozii și să-mpodobești foarte, cu repetate doze, sprinteneala minții cititorului, în așa fel încît simțurile înțelegerii să-i fie paralizate pe tot restul vieții, prin legea fără de greș a oboselii ; mai trebuie, în afară de asta, printr-un potrivit fluid magnetic, să-l pui cu iscusință în imposibilitatea somnambulică de a se mișca, silindu-l să-și înece de-ntunecime ochiul, împotriva propriei firi, la ațintirea ochilor tăi. Vreau să spun, doritor nu de a mă face mai bine înțeles, ci doar ca să-mi dezvolt gîndul care interesează și sîciie în același

timp printr-o armonie din cele mai pătrunzătoare, că eu nu socot să fiu folositor, întru ajungerea la țelul rîvnei, de a se născoci o poezie cu totul în afara obișnuitului mers al firii și al cărei suflu plin de primejdii ar părea că dă peste cap chiar și adevărurile absolute ; dar, ca să aduci asemenea roade (după, de altminteri, înseși regulile esteticii, de stăm a cugeta bine) lucrul nu e tocmai atît de lesne cum s-ar crede ; iată ce vroiam să spun. De aceea, eu mă voi strădui foarte să ating acest țel ! Ci dacă moartea opri-va copleșitoarea slăbiciune a celor două brațe ce le alungesc umerii mei, folosite la strivirea lugubră a propriului ghips literar, vreau cel puțin ca lectorul în doliu să-și poată spune : „Trebuie să i se facă dreptate. M-a îndobitocit îndeajuns. Ce n-ar fi făcut, dacă încă ar mai fi putut trăi ! E cel mai destoinic dascăl de hipnotism din cîți cunosc !“ Se vor grava aceste cîteva mișcătoare cuvinte pe marmora mormîntului meu, și zeii-mani sub a căror veghe trăiesc vor fi împăcați ! Merg mai departe ! A fost odată o coadă de pește care se mișca în fundul unei găuri alături de o cizmă cu tocul tocit. Nu era firesc să te întrebi : „Unde este peștele ? Nu văd decît coada care se mișcă.“. Fiindcă astfel tocmai se mărturisea că peștele n-a fost zărit pur și simplu din pricină că, în realitate, el nici nu era acolo. Ploaia lăsase să cadă cîteva picături de apă la fundul acelei pîlnii, scobite în nisip. Cît despre cizma cea roasă la toc, unii au ajuns de pe atunci să creadă că provenea din cine știe ce voită părăsire. Crabul-turtit, prin puterea proniilor, trebuie să renască din destrămarea atomilor lui. El scoase din puț coada de pește și-i făgădui s-o lege la loc de trupul de care se desprinsese, dacă-i va da de știre Ziditorului neputința celui trimis în solie de a stăpîni mîniatele valuri ale mării maldororiene. Îi împrumută două aripi de albatros și coada de pește își luă zborul. Dar ea zbură spre locuința renegatului, ca să-i înșire cele ce se întîmplau și-l trădă pe crabul-turtit. Acesta ghici planul iscoadei și,

înainte ca a treia zi să fi apus, străpunse coada peștelui cu o otrăvitoare săgeată. Un slab strigăt scoase gîtlejul iscoadei care, pînă să atingă pămîntul, își dădu suflarea din urmă. Atunci o seculară grindă de pe acoperișul castelului se înălță din înălțimile sale, în salturi și tumbe, și ceru răzbunare cu glas asurzitor. Dar, preschimbat în rinocer, Atotputernicul îi aduse la cunoștință că moartea aceea era meritată. Grinda se domoli, își regăsi locu-i din castelul străvechi, și chemă îndărăt speriații paianjeni, ca să urmeze, precum în trecut, a-și țese pînza lor prin unghere. Omul cu buze de pucioasă află de slăbiciunea aliatei lui ; de aceea și porunci nebunului încoronat să ardă grinda și s-o prefacă în scrum. Aghone îndeplini acest aspru ucaz. „Deoarece, după tine, sosită e clipa, strigă el, fost-am să iau înapoi inelul pe care-l îngropasem sub piatră, și l-am legat de unul din capetele frînghiei. Iată pachetul. Și-i înfățișă și o frînghie groasă, încolăcită, lungă de șaizeci de metri. Stăpînul său îl descusu, ce se aude cu cele paișprezece pumnale. Răspunsu-i-a că ele rămîn credincioase și că-s pregătite pentru orice ar fi să fie, dacă va trebui cumva. Dădu din cap ocnașul, a semn de mulțumire. El arătă uimire și chiar îngrijorare cînd Aghone adăugă că văzuse un cocoș cum despica în două, cu pliscul, un candelabru și cum își cufunda rînd pe rînd privirea în fiecare din cele două despicături și striga, bătînd din aripi cu o zvăpăiată mișcare : „Nu-i atît de departe precît se crede din strada Păcii pînă-n piața Panteonului, se va vedea lamentabila dovadă a acestui fapt !“ Crabul-turtit, cocoțat pe-un cal năpraznic, alerga spre recif mîncînd pămîntul, martor la aruncarea ciomagului de către un braț cu tatuaje, adăpost primei zile a coborîrii sale pe pămînt. O caravană de pelerini se pornise la drum să viziteze locul acela, consacrat de atunci înainte printr-o augustă moarte. El spera să o ajungă, spre a-i cere ajutoare grabnice împotriva urzelii ce se pregătea și de care luase cunoștință. Veți ve-

dea, cîteva rînduri mai departe, cu ajutorul tăcerii sale glaciale, că nu ajunse la timp spre a le destăinui ceea ce îi povestise un gunoier, ascuns după schela vecină a unei case înălțîndu-se, în ziua în care podul Caruselului, îmbibat încă de jilava rouă a nopții, își zări cu groază orizontul gîndirii lărgindu-se confuz în cercuri concentrice, cînd ritmica frămîntare porni în zori de zi, la izbirea de calcarosul său parapet a unui sac icosaedru ! Înainte ca el să le stîrnească, prin amintirea acestui episod, compătimirea, bine ar face ei să nimicească într-înșii sămînța speranței... Spre a vă curma lenea, puneți la bătaie sîngele unei voințe temeinice, haideți alături de mine și nu-l pierdeți din vedere pe acest smintit care poartă pe cap o oală de noapte ce-l tot împinge înainte, a cărui mînă e-narmată c-un ciomag, însă pe care v-ar veni greu să-l recunoașteți de n-aș avea eu grijă să v-o tot spun, și să amintesc urechii voastre cuvîntul care se pronunță Mervyn. Ce schimbat arată ! Cu mîinile legate la spate, el merge drept înainte, ca și cînd s-ar duce la eșafod, și, cu toate acestea, nu-i vinovat de nici o fărădelege. Ei au ajuns în incinta circulară a pieții Vendôme. Pe antablamentul masivei columne, sprijinit de balustrada cea pătrată, la mai bine de cincizeci de metri deasupra pămîntului, un om a aruncat și a descolăcit o funie care lunecă în jos pînă jos, la doar cîțiva pași de Aghone. Cu obișnuință, faci repede un lucru ; vă pot spune că nu multă vreme i-a trebuit acestuia ca să lege de capătul funiei picioarele lui Mervyn. Rinocerul aflase ceea ce avea să se întîmple. Leoarcă de sudoare, el se ivi de-abia trăgîndu-și sufletul, la colțul străzii Castiglione. Nu avu nici măcar împăcarea lăuntrică de a începe lupta. Individul, care cerceta împrejurimile de sus din înaltul columnei, își încărcă revolverul, ochi cu grijă și apăsă pe trăgaci. Comodorele care cerșea pe străzi, din ziua în care începuse ceea ce el socotea a fi țicneala fiului său, și mama,

căreia i se dase numele de *fata de zăpadă*, din pricina palorii sale nemaipomenite, își scoaseră pieptul înainte ca spre a-l apăra pe rinocer. Grijă zadarnică. Glontele îi străpunse pielea, ca un sfredel ; cu o aparență de logică s-ar fi putut crede că moartea ar fi trebuit să se ivească în chip sigur. Însă noi știm că, în acel pahiderm pătrunsese harul Domnului. El se retrase cu mîhnire. Dacă nu ar fi bine dovedit că n-a fost chiar prea de treabă față de una din plăsmuirile sale, eu i-aș plînge de milă omului de pe columnă ! acesta, cu o seacă smucitură din încheietura mîinii, trage la sine de frînghia astfel îngreunată. Abătută prin acest zvîcnet de la verticala sa poziție, clătinările frînghiei îl leagă pe Mervyn, al cărui cap privește în jos. El înhață la iuteală, cu mîinile, o desfășurată ghirlandă de imortele, ce unește două alăturate colțuri ale bazei, de care se izbește cu fruntea. Ia cu sine, în văzduh, ceea ce nu era un punct fix. După ce a grămădit la picioarele lui, în chip de elipse suprapuse, o mare parte din funie, într-astfel încît Mervyn să rămînă aninînd la jumătatea înălțimii obeliscului de bronz, ocnașul evadat imprimă adolescentului, cu mîna lui dreaptă, o mișcare accelerată, de rotație uniformă, într-un plan paralel cu axul columnei, și de jos, adună, cu mîna sa stîngă, încolăcirile — ca niște șerpi — ale frînghiei care îi zace la picioare. Praștia șuieră prin aer ; trupul lui Mervyn o urmează încolo și-ncoace, mereu îndepărtat de centru prin forța centrifugă, păstrîndu-și neîntrerupt poziția sa mobilă și echidistantă, într-o circumferință aeriană, dependentă de materie. Sălbaticul civilizat dă puțin cîte puțin drumul, pînă la celălalt capăt, pe care îl ține înșfăcat cu un metacarp ferm, de asemuit pe nedrept cu o bară de oțel. El începe să alerge împrejurul balustradei, ținîndu-se de bară cu o mînă. Această manevră are darul de a schimba planul dintîi al revoluției frînghiei și de a-i spori puterea de încordare, dealtminteri și așa des-

tul de zdravănă. De acum încolo, el se învîrtește majestuos într-un plan orizontal, după ce a trecut rînd pe rînd, cu un mers nesimțit, prin mai multe planuri oblice. Unghiul drept format de columnă și de parîma vegetală are laturile egale! Brațul renegatului se confundă, în unitatea lineară, cu unealta ucigașă, cu elementele atomistice ale unei raze de lumină pătrunzînd în camera obscură. Teoremele mecanicii îmi îngăduie să vorbesc astfel; vai! se știe că o forță, adăugată alteia, dă naștere unei rezultante compuse din cele două forțe inițiale! Cine ar îndrăzni să pretindă că liniara țesătură de fire nu s-ar fi și rupt, fără vigoarea atletului, fără vînjoșenia cînepii? Corsarul cu păr de aur, brusc și în același timp, își oprește viteza cîștigată, descleștează mîna și dă drumul funiei. Urmarea acestui gest, așa de neasemeni celor de mai înainte, face să pîrîie din încheieturi balustrada. Mervyn, urmat de frînghie, se aseamănă cu o cometă care-și tîrăște după sine coada înflăcărată. Inelul de fier al lațului, strălucind în razele soarelui, îndeamnă pe fiecare să completeze el însuși iluzia. În cursul parabolei sale, osînditul la moarte despică văzduhul, pînă la țărmul stîng, îl depășește în virtutea forței de impulsiune pe care eu o presupun fără de margini, și trupul său merge să se lovească de domul Panteonului, în timp ce frînghia îmbrățișează, într-o măsură, cu șerpii încolăcirilor ei, peretele de deasupra al uriașei cupole. Sferica și convexa ei suprafață, neasemuindu-se cu o portocală decît doar ca formă, este locul unde se poate vedea, la orice oră din zi, un uscat schelet, rămas ca să anine acolo. Cînd îl clatină vîntul, se povestește că studenții din Cartierul Latin, de frica unei soarte asijderi, înalță o scurtă rugăciune; sînt zvonuri fără însemnătate, pe care nu e nimeni dator a le crede, și bune doar să sperie țîncii. El ține, între mîinile-i încleștate, ceva ca o mare panglică de vechi flori galbene. Trebuie să se ia aminte la depărtare, și nimeni

nu poate susține, cu toată dovedirea bunei sale vederi, că ar fi cu adevărat vorba de imortelele acelea de care v-am pomenit, și pe care o inegală luptă, încinsă aproape de noua Operă, le-a văzut desprinzîndu-se de pe un piedestal măreț. Și la fel de adevărat este că draperiile, în formă de lună plină, nu mai capătă acolo expresia simetriei lor definitive în numărul cuaternar : dacă nu vreți să mă credeți, duceți-vă de vedeți cu ochii voștri.

(Ion Caraion)

POEȚII BLESTEMAȚI

CHARLES CROS

Născut în 1842, la Fabrezan (Aude); mort în 1888.

Opere poetice: Le Coffret de Santal (1873); *Le Fleuve* (1874); *Dixains réalistes* (1876); *La vision du Grand Canal Royal des deux Mers* (1888); *Le Collier de Griffes* (1908); *Poèmes et Proses* (1944); *Oeuvres complètes, Club français du livre* (1954).

Despre Charles Cros

„El face parte din acea clasă de spirite care numără în fruntea lor oameni ca Leonardo da Vinci și Pascal, iar în ultimele rînduri monomanii și nebunii" *(Emile Verhaeren).*

„Geniu — spune Verlaine vorbind de Cros —... și totuși el nu figurează nici printre poeții noștri oficiali, nici printre savanții noștri oficiali, acest inventator al fonografului, al fotografiei în culori, al semnalelor interplanetare, acest frate al lui Lewis Carroll, al lui Nerval, al lui Rimbaud, prinț ca și ei al visului și al realului" *(Georges-Emmanuel Clancier).*

VIAȚĂ IDEALĂ

Lui Maj

O încăpere caldă, cu făclii,
Cu mese-ntinse, cînturi de ghitare,
Cu flori, parfumuri, fum, tutunuri rare,
Plăcute conversații, nu orgii.

În primăvară, roze, liliac,
Iar vara, iasomii, garoafe, tei,
Ce umplu noaptea parcuri și alei.
E zgomot ? Visătorii se retrag...

Bărbații, toți, numai de viță-aleasă,
Familiari ai muzelor. Și pură,
Prezența feminină, fără ură,
Cancanuri, doar lumină grațioasă.

Te-ar duce gîndul printre ondulări
De rochii, brațe, flori și evantaie,
Bogate bucle negre ori bălaie,
La veacuri stinse-n depărtate zări...

(Veronica Porumbacu)

ORGA

Lui André Gill

Murì sub un rege-aleman
Gottlieb, un muzician
Inchis e-ntre patru scînduri
Hu-hu-hu !
Prin crengi suflă rele vînturi.

Murì fiindcă nengăduit
Pe Roza de mai a iubit,
Ea nu-şi spuse-ascunsele-i gînduri
Hu-hu-hu !
Prin crengi suflă rele vînturi.

Ea se mărită într-o zi
Cu altul, fără-a-l iubi :
Călcaţi-mi albul veşmînt !
Hu-hu-hu !
Prin crengi sufle vîntul, ce vînt !

La Biserică-alaiul sosea.
La orgă el nu mai era
Ca-n alte duminici cîntînd
Hu-hu-hu !
Prin crengi sufle vîntul, ce vînt !

De-atunci, în noaptea cea neagră,
Prin codri îl vezi cum aleargă,
Cînd ies brebeneii în cîmp,
Hu-hu-hu !
Prin crengi sufle vîntul, ce vînt !

La orga de pini, el sperie
Micile păsări, puzderie,
Morții din dragoste, greu se răzbună,
Hu-hu-hu !
Prin crengi e-o cumplită furtună.

(Veronica Porumbacu)

ARCUȘUL

Domnișoarei Hjardemaal

Avea părul blond și lung,
Cum e grîul, vara, în cîmp,
Încît i-ajungea la pămînt.

Și glasul, frumos să te pierzi,
De înger, de zîne, de viers ;
Printre franjuri, zăreai ochii verzi.

De rival, el nu se temea.
Cu fata răpită, în șa,
Prin munți și prin văi alerga.

Ea mîndră fusese și tare
Cu toți, pînă-n ziua în care
Iubitu-l zări pe cărare.

Și-atîta de mult îl iubi,
Încît se îmbolnăvi
Cînd nu îi surîse-ntr-o zi.

Și pe moarte, un sfat ea îi dete :
Să-i prindă frumoasele plete
De-arcușul ce farmecă fete.

Și muri, sărutîndu-l nervos.
Iar sfatu-i urmat fu, pios.
Arcușul în sus și în jos

Cu jale, pe coarde și-l plimbă ;
Precum cerșetorii, colindă
Cu vioara din tindă în tindă.

Ascultîndu-l, toți se-nfioară.
Pe tristele corzi de vioară
Trăiește moarta comoară.

Plătit e de-un rege, regește.
Regina lui brună pălește,
Se lasă răpită, firește.

Cînd el vrea pe coarde să-și poarte
Arcușul, deodată-i desparte
Un cîntec de sunete moarte.

Fugarii tresar, cu ochi goi,
Şi mor deodată-amîndoi,
Iar moarta-şi ia daru-napoi :

Părul blond, fără seamăn de lung,
Cum e vara grîul în cîmp,
Care-ajunge pînă-n pămînt.

(Veronica Porumbacu)

CONCLUZIE

Lui Maurice Rollinat

Am visat divine iubiri,
Beţie de braţe, sclipiri,
Şi vinuri, şi bani, năzăriri.

Eu opt'ş'pe, ea şasesprezece.
Pe roibi călare am trece.
Din noi, ce oare se-alege ?

Din timpul naiv, de visare
Şi de juruiri temerare,
Argint doar, în pletele-mi rare

Departe-s prietenii toţi,
Ca aştrii prea-naltelor bolţi.
Eu, beat am să mor, într-un colţ.

(Veronica Porumbacu)

A DOUA ZI

Lui Henri Mercier

Cu cîte-o floare, cîte-o damă,
Cu cîte-un foc ori un absint,
Te mai distrezi din timp în timp,
Jucîndu-ţi rolul într-o dramă.

Pe frig, în verde irizează
Absintu-un suflet afumat.
Iar florile ce i le-ai dat
În iarnă, dulce-l parfumează.

Apoi sărutul nu-ţi mai place,
Doar a durat un anotimp.
Şi vin trădări, şi trece-un timp,
Şi-amorul singur se desface.

Arzi flori, scrisori, şi vine rîndul
Să-ţi dai şi ţie însuţi foc.
Rămîi — cînd scapi, cînd ai noroc —
Doar cu sughiţul, cu absintul.

Sînt arse pozele în rame.
Şi mîna-ţi tremură, crispată.
Şi mori, de-atîta somn, odată
Cu-acele multe flori şi dame.

(Veronica Porumbacu)

CÎNTEC DE ȚĂRM

Se-ntoarce ofițerul de marină
Pe drumuri lungi plecat.
Miroase-a vînt, a pulbere salină,
Și spune cîte vase-a scufundat.

Se-ntoarce ofițerul de marină
Cu două trese de-aur,
S-o strîngă-n brațe vrea, pe Mathurina,
Soția lui, cel mai de preț tezaur.

Se-ntoarce ofițerul de marină,
Să-și vadă casă, pod,
Slănina lui și sacii de făină,
Și merii în grădină, grei de rod.

Te-ntoarce, ofițere de marină.
Toți merii s-au tăiat.
Și sacii-s goi, nici urmă de slănină.
Ea te-a-nșelat cu oameni de uscat.

Ci pleacă, ofițere de marină,
Pe drumuri veșnic dus.
Albit de vînt, de pulberea marină,
Cu-a treia tresă-n plus.

(Veronica Porumbacu)

SCRUMBIA AFUMATĂ

A fost odată-un mare zid alb — gol, gol, gol,
De zid proptită o scară — naltă, naltă, naltă
Și pe jos, o scrumbie-afumată — țîr, țîr, țîr.

Ea vine ținînd în mîinile — murdare, murdare, murdare
Un greu ciocan, un cui mare — ascuțit, ascuțit, ascuțit
Și-un ghem de sfoară — gros, gros, gros.

Ei ! și se urcă pe scara — naltă, naltă, naltă
Și bate cuiul ascuțit — pac, pac, pac.
Sus de tot pe marele zid alb — gol, gol, gol.

Dă drumul ciocanului — ce cade, cade, cade,
Leagă de cui sfoara — lungă, lungă, lungă
Și la cap scrumbia afumată — țîr, țîr, țîr.

Coboară scara — naltă, naltă, naltă
Și-o duce-mpreună cu scara — grea, grea, grea
Și pleacă-apoi altundeva — departe, departe, departe.

Și de-atunci scrumbia afumată — țîr, țîr, țîr,
La capătul acelei sfori — lungi, lungi, lungi
Alene se bălăngăne — mereu, mereu, mereu.

Ticluit-am istorioara asta — simplă, simplă, simplă
Spre a-i înfuria pe oamenii — gravi, gravi, gravi
Și a-i înveseli pe copiii — mici, mici, mici.

(Ion Caraion)

PLURALUL FEMININ

Mă copleșesc iubiri pierdute-n zare,
Mă înspăimîntă cele oferite.
Ieșiți voi, frunze noi, înmugurite.
Vă voi plăti acum, nunți necesare.

Zăpada cade, veșnică ninsoare.
Întîrziate ierni, și reci, sleite,
Priviri de-amici. Cum pot să nu palpite ?
Și-o anevoie de urcat cărare.

Amoruri noi, amoruri depășite,
Amestecîndu-vă prea mult în gînd
Și-n discordanțele eoliene.

Ci vino, primăvară, vino, vînt,
Să mături cu răsuri nechibzuite,
Din piept, amorurile imperene.

(Veronica Porumbacu,

MOHOREALĂ

De-amor, în vremea noastră nu-i arde nimănui
Departe e de codru, și de femei, de lume.
Acum cerșesc săracii necunoscute sume
Ascunse de bancherii de-a pururi nesătui.

Ce bine pîinea caldă putea să amiroasă !
Și în apus, ce sclipăt de nouri aurii,
Cînd negurile toamnei veneau încet, prin vii,
Și vitele-obosite se întorceau spre casă !

Iar dorurile noastre nu se stingeau în fașe.
Trofee, pretutindeni, în fericite-orașe ;
Victoria la tobă suna cu glasul său.

Visai azur și aur, la curte o serbare,
Un făt-frumos cu nașa — o zînă uimitoare.
De-amor, în vremea noastră, nu-i arde nimănui.

(Veronica Porumbacu)

LA CURTEA CU JURI

Sînt expulzatul vechilor pagode,
Fiindcă-am rîs ușor la liturghie ;
Cei vechi îmi spun : „Ce ți-a venit și ție,
Să nu respecți lecturile din ode ?"

În bancă-ascult : lectura, dintr-un cod e,
Și magistratu-n robă cum mai știe
S-arunce-ochiade doamnei, ce, nurlie,
Și-arată sînii-mpodobiți : geode.

Și ce de lume strînsă-aici, în sală,
Bărbați ce totul știu, n-au tigva goală.
Iar genul feminin, o, nu lipsește.

Ca un poet batjocorit, damnat,
Acum mă voi lăsa decapitat,
Cum publica opinie dorește.

(Veronica Porumbacu)

LIBERTATE

Dinspre grajd vine vîntul, impurul,
Din est, din vest, din sud și din nord.
Nu mai iei loc împrejurul
Mesei, fiindcă ești mort.

Ești printre prințese cu turul
Frumos, ce-ți oferă comori.
Dar tu te retragi ca mahmurul
Uitat de o mie de ori.

Și poți să contempli luna
Tăcută, în ceru-nnegrit.
Dar care-i morala ? Nici una.

Mă mîngîi să-ți spun : Am venit
Să te strîng, să te sting, să palpit,
Frumoasa mea prietenă brună !

(Veronica Porumbacu)

NESUPUNERE

Cazanier să fiu, cuminte,
Virtute-n fapte, în cuvinte...
Mai bine-otrava, ține minte !

Nu vreau să știu de boli și pace !
Sînt încă mîndru, n-am ce face,
Și cîntul tînăr mult îmi place.

Aud și apele ce curg
Și urletul furtunii, surd.
E arta lungă, timpul scurt.

Păcate am, v-o spun pe șleau.
Vin proaspăt vreau, și fete vreau,
În limbi de foc mi-e drag să stau.

Doar ni se nasc băieți și fete
Și cîntece, să ne îmbete !
Și-n moarte, vinul ne desfete !

(Veronica Porumbacu)

LA CAFENELE

Nu, visul nu e să cinezi,
Să bei, să rîzi, să conversezi,
Cînd noaptea-aproape-i ;
Să rîzi, la cîte-un vin ușor,
De chiparosul plîngător
Pe buza groapei.

Aici e drept ce spui ; orice.
Acasă, chiar și supa e
Prea-nfierbîntată,
Și uiți, la cafenea cînd vii,
Chiar și de rîsul de copii,
Ce ne îmbată.

Grăunte rătăcit prin ani,
Pe la prieteni, la dușmani,
Ești : vino, du-te.
Mai bine ai juca la zar,
Căci vorbele sînt în zadar,
Omoară iute.

La cafenele fac popas
Atîția oameni într-un ceas,
Și afli lucruri
Ce nu sunt de-nțeles, ușor !
Eu, fruntea mi-o-ncunun cu flori,
Și mult mă bucur.

(Veronica Porumbacu)

PAUL VERLAINE

Născut în 1844, la Metz ; mort în 1896.

Opere poetice: Poèmes saturniens (1866) ; *Les Amies* (1868) ; *Fêtes galantes* (1869) ; *La Bonne Chanson* (1870) ; *Romances sans paroles* (1874) ; *Sagesse* (1881) ; *Jadis et naguère* (1884) ; *Amour* (1888) ; *Parallèlement* (1889) ; *Dédicaces* (1889) ; *Femmes* (1890) ; *Bonheur* (1891) ; *Choix de poésies* (1891) ; *Chansons pour Elle* (1891) ; *Liturgies intimes* (1891) ; *Odes en son honneur* (1893) ; *Élégies* (1893) ; *Dans les limbes* (1894) ; *Épigrammes* (1894) ; *Chair* (1896) ; *Invectives* (1896) ; *Oeuvres posthumes, vers et prose, Varia, Parallélement, Dédicaces, Vers de Jeunesse, Le Livre posthume, Souvenirs et fantaisies, Nouvelles* (1903) ; *Poésies réligieuses* (1904) ; *Hombres* (1904) ; *La Trilogie érotique de Paul Verlaine — Amies, Femmes, Hombres* (1907) ; *Biblio-Sonnets* (1913) ; *Oeuvres oubliées I* (1926) ; *II* (1929) ; *Oeuvres Posthumes de Paul Verlaine I—III ; Vers innédits, Critique et Conférences, Appendice* (1929).

Despre Paul Verlaine

...„E un barbar, un sălbatic, un copil... Numai că totuşi acest copil are o muzică în suflet şi, în unele zile, aude voci pe care nimeni înaintea lui nu le-a auzit" *(Jules Lemaître).*

„Desigur, e nebun. Dar ţineţi seama că biet descreieratul acesta a creat o artă nouă şi că există o oarecare şansă ca să se

spună într-o zi despre el ceea ce se spune azi despre François Villon cu care se impune o fi comparat: era poetul cel mai bun al vremii lui" *(Anatole France).*

„Nimeni n-a fost mai puțin teoretician ca el, mai puțin preocupat de ambițiile estetice și filozofice ale contemporanilor săi, mai puțin alchimist (că de pildă Mallarmé), mai puțin vizionar și profet (ca Rimbaud). El s-a născut pentru a duce la perfecție lirismul intim și sentimentul întemeiat de Marceline Desbordes-Valmore și de Lamartine și pentru a găsi acel ton de poezie vorbită, ce-i aparține numai lui, ce convine deopotrivă rugăciunii fără afectare și confidenței șoptite, răbufnirii dorinței acre sau efuziunii tandre și unde un anume «contur de voce subtilă» sfîrșește totdeauna prin a dispare ca un arabesc pierdut într-un halou sonor" *(Marcel Raymond).*

„Între acreală și dulceață, sensibilitatea verlainiană reclamă, totuși, mai mult decît o coexistență, oricît de strînsă ar fi aceasta. Ea vrea un amestec intim, o calitate în care cele două tonalități contradictorii să se afle conținute concomitent și inseparabil una de alta. Astfel o vedem complicîndu-se în universul echivoc al dulce-acrului, sau cum spune mai bine Verlaine, al *fadorii.* Căci fadoarea nu este insipiditate: este o absență de gust, devenită pozitivă, reală, permanentă, agasantă ca o provocare. Fadul este un lucru fanat care refuză să moară și care prin faptul acestei stăruințe insolite dobîndește un soi de viață nouă, o viață suspectă și un pic tulbure..." *(Jean-Pierre Richard).*

...„E lumea reflectată în apă, devenită ceață vagă în care sufletul se oglindește... În această negură unde se confundă lumea și privirea, se aprind totuși puncte scînteietoare, senzații privilegiate, subliniate, cuvinte și imagini-cheie, fără de care cîntecul verlainian s-ar reduce într-adevăr la niște romanțe fără vorbe, cîntec pur, privat de cuvinte, tăcere. Dar aceste senzații — culori, sunete, miresme, forme — nu ne ajung decît străbătînd un mediu estompat: aburi, ceață, ploaie sau încă — landă, mare — pînze întinse și unde care îndulcesc strigătul, vocea, printr-o distanță protectoare"... *(Gaëtan Picon).*

MON RÊVE FAMILIER

M-am întîlnit adesea, ca și cum ne-am fi scris,
Cu-o prietenă, tot alta și-aceeași, noaptea-n vis.
Necunoscută totuși, din umbre tot pribege,
Mi-e dragă deopotrivă, și ea mă înțelege.
E smeadă ? E bălaie ?..... Nu știu nici cum o cheamă :

Spus, numele, în șoapte, nici nu-l băgai de seamă.
L-am auzit, ca glasul, departe de pămînt,
Al celor duși de-a pururi, de-au fost și nu mai sînt,
Rătăcitor prin ceață, pierdut și așteptat,
Cînd și chemații vieții de-apoi și l-au uitat.
Căutătura-i rece, ca de statuie-naltă,
Se uită peste mine și-n lumea cealaltă.

(Tudor Arghezi)

SORI APUNÎND

Zori abia născînd
Toarnă pe cîmpii
Dulci melancolii
De sori apunînd.
Dulci melancolii
Îmi adorm cîntînd
Inima-n beții
De sori apunînd.
Și ciudate vise,
Semănînd cu sori
Apunînd pe-abise,

— Fabuloși bujori —
Se perindă și se
Năruie-n vîltori
De fantastici sori
Apunînd pe-abise.

(Dinu Albulescu)

CÎNTEC DE TOAMNĂ

Prelungi suspine
De violine
Autumnale
Mă dor c-un dor,
Ca un fior
De reci pumnale.

Cînd vine ceasul,
Îmi piere glasul,
Îngălbenesc ;
Iar amintiri
De fericiri
Plînsu-mi stîrnesc.

Și-atunci m-avînt
În rece vînt
Care mă poartă
Încolo-ncoace,
Așa cum face
C-o frunză moartă.

(Dinu Albulescu)

O CUCOANĂ MARE

Cu nuri „să vîre sfinții în iad", să înfioare
Sub mantie un jude ! I-s pașii altieri,
Vorbește-n italiană — cu dinții-n scînteieri —
Și-n lenește accente rusești legănătoare.

Ochi reci, în smalț cu-albastrul de Prusia-n chenare
Aprind trufașa pară-a diamantelor de ger.
În luciul pielii,-n sînul hieratic giuvaer,
Regină-ori curtezană, de-ar fi să se măsoare, —

Nici Cleopatra linxa, Ninon motana chiar,
Nu suie, nu ! pe treapta velitului ei har !
Vezi, Buridan, o, blînde : „E o cucoană mare !"

Să o adori — alt chip nu-i decît îngenuncheat,
Avînd drept astru-n ceruri doar greu-i păr roșcat, —
Sau să-i pleznești obrajii cu o cravașe tare !

(Tașcu Gheorghiu)

NEVERMORE

Hai, inimă sărmană, *complicea mea bătrînă,*
Înalță triumfalul tău arc, din nou vopsit ;
Arde-ți tămîia veche pe-altarul daurit ;
Sădește flori pe mucheа prăpastiei, hapsînă ;
Hai, inimă sărmană, *complicea mea bătrînă !*

Întinerite cantor, spre cer înalță glasul ;
O, răgușită orgă, *Te Deum*-uri să-i cînți ;
Zid gălbejit, c-un sobru covor să te-nveșmînți ;
Moșneag prematur, drege-ți cu fard iconostasul, —
Întinerite cantor, spre cer înalță glasul !

Hai, clopoței, sunați, deci ! Voi, clopote, de-asemeni !
Căci visu-mi imposibil s-a împlinit și-l țin
În brațe : Fericirea, acest drumeț divin
Ce se ferește pururi de Om și de-ai lui semeni, —
Hai, clopoței, sunați, deci ! Voi, clopote, de-asemeni !

Alăturea de mine pășit-a Fericirea ;
Fatalitatea, însă, nu-ți dă nici un răgaz ;
Stă viermele în poamă, ca-n vise gîndul treaz,
Ca-n dragoste căința — aceasta ne e firea !
— Alăturea de mine pășit-a Fericirea.

(Petre Solomon)

CLAR DE LUNĂ

Ți-e sufletul un peisaj ales
Prin care măști, o ceată bergamască,
Umblă cîntînd din luth, dansînd, și-ades
Mai triști, sub deghizarea lor fantască.

Mereu cîntînd așa, și în minor,
Despre triumful dragostei și viață,
Parcă n-ar crede-n fericirea lor,
Și cîntecul cu lună se răsfață,

Cu tristul clar de lună, calme raze,
De care-n crengi stă pasărea visînd,
De care plîng fîntînile-n extaze,
Atît de zvelte, țîșnitoare-n vînt.

(Nina Cassian)

PLIMBARE

Văzduhul clar și arborii subțiri
Parcă surîd veșmintelor ușoare
Ce le purtăm pe drum cu unduiri
De gingașe aripi legănătoare.

Un vînt se joacă prin alei,
Iar soarele, topind lumina vie,
Prin umbra dulce-a crengilor de tei,
Ne-neacă-ntr-o albastră agonie.

Cochete fine și poeți zglobii,
Perechi înduioșate și galante,
Ne murmurăm ușor dulcegării,
Și-amanții tachinează pe amante.

Cum ele vor o palmă să le dea,
Ei, mai șireți, o schimbă fără preget
Într-un sărut ce tremură abia
Pe vîrful fin al ultimului deget.

Iar jocu-acesta brusc le-a enervat
Atît de mult, încît toți trubadurii
Sînt pedepsiți de ochiul încruntat,
Dar sînt iertați de zîmbetele gurii.

(D. Iacobescu)

INGENUITATE

Luptau cu fusta lungă acele-nalte tocuri,
De era drumul neted sau nu, sau după vînt,
Lucea o gleznă zveltă, viclean din cînd în cînd
Interceptată ! O, cît iubeam aceste jocuri !

Ba cîte-odată acul insectelor, gelos,
Neliniștea în crînguri frumoasele. Și-n pripă
Sclipea atunci o ceafă, atît de albă-o clipă,
Și-nnebuneam cu ochii pe gîtul lor în jos.

Cădea o seară-a toamnei, ambiguă, subțire.
Frumoasele, nostalgic mergeu la braț cu noi.
Șoptiră stranii vorbe de un anume soi,
Încît de-atunci ni-e-n suflet și tremur și uimire.

(Nina Cassian)

CORTEGIU

Maimuța-n roșu corsetată
Nainte-i țopăie, ghidușă,
Ea strînge splendida-i mănușă
Botind batista dantelată.

Luptînd cu grelele ei poale
Le duce micul african
Turnat în roșu de mărgean,
Atent la cutele dorsale.

Maimuța ochii și-i abate
Mereu spre gît, comoară pură
Cerîndu-și restul de sculptură
A nudului de zeitate.

Și micul negru, uneori,
Șiretul, cînd coboară scara,
Ridică și mai sus povara
Să vadă albele comori.

Frumoasa-n foșnet de mătasă,
Zîmbind în mers, împărătește,
Nu pare că se sinchisește
De animalele-i de casă.

(G. Georgescu)

MARIONETE

Pulcinellà și Scaramouche
Complici la un proiect ghiduș,
Fac gesturi negre pe sub lună

În timp ce-un doctor excelent
Culege ierburi, foarte lent,
Ierburi de leac prin iarba brună.

Iar fata lui, cu ochi rotunzi,
Prin cărpinișuri, pe ascuns,
Se-avîntă, goală și hotește,

După-un pirat iubit nespus
Pe care-o pasăre, de sus,
Cîntînd, de dor îl potolește.

(Nina Cassian)

FAUNUL

Un faun — ars pămînt hain —
În miez de pajiști, stă și rîde,
Desigur, presimțind cum vin,
După dulci clipe,-urmări mai hîde

Chemat am fost și-ai fost chemată,
Doi pelerini cam visători,
Pîn'la această oră beată
De zarva tamburinelor.

(Nina Cassian)

ÎN SURDINĂ

În lumina strecurată
Jumătate pe sub crengi,
Dragostea să ne-o străbată
Marile tăceri adînci.

Inimi contopite fie,
Simțuri în extaz deplin,
În torpoarea străvezie
A pădurilor de pin.

Tu, închide ochii. Cruce
Pune-ți brațele. Să-ți legi
Inima de somnul dulce,
Nebănuitoare-n veci.

Briza cea legănătoare
Dintr-odată ne-a-mpăcat
Cînd începe să-nfioare
Iarba, valul ei roșcat.

Seară, cînd cu ape-albastre
Din stejari ai să cobori,
Glasul deznădejdii noastre
Va suna-n privighetori.

(Nina Cassian)

COLOCVIU SENTIMENTAL

Prin parcu-nfrigurat, bătrîn și solitar,
Trecură două forme, adînc oarea, chiar.

Și ochii lor sînt morți și buzele muiate
Și-abia de li s-aud cuvintele schimbate.

Prin parcu-nfrigurat, bătrîn și solitar,
Vedeniile-nviară, din nou, trecutul, iar.

— Îți amintești extazul iubirii noastre vii ?
— Să mi-l mai amintesc, acum, de ce mai ții ?

— Dar inima-ți mai bate cu mine-n gînd și, tu,
În visurile tale, mereu mă mai vezi ? — Nu.

— Ah, zilele frumoase și fericite, toate,
Cînd gură-n gură, stam înlănțuiți ! — Se poate.

— Ce-albastru era cerul speranței luminat !
— Speranța a fugit spre ceru-ntunecat.

Și ei mergeau așa, prin ierburi răscolite.
Și noaptea doar ghicì cuvintele șoptite.

(Mihail Cruceanu)

CÎNTECUL BUN

Blînd încălzește soarele secara
Și grîul, încă ud e, iar răcoarea
Azurului, din noapte s-a păstrat.
Ieși numai ca să ieși : te lași purtat
De-a lungul rîului cu ierbi gălbuie
Pe lîngă-arinii de pe cărăruie.
Văzduhu-i pur. Vreo pasăre sprințară,
C-un pai sau cu vreun bob în ciocu-i zboară
Iar umbra ei în apă zăbovește.

Atît.
Dar visătorul îndrăgește
Priveliștea, ce i-a trezit deodat'
Al fericirii dulce vis, legat
De amintirea fetei care cîntă
— Năluca luminoasă, ce-l încîntă
Pe om și pe poet deopotrivă,
Trezind în el imaginea naivă
A unei soațe-aflate în sfîrșit,
Și-a unui suflet, de al său rîvnit.

(Petre Solomon)

LUNA CEA DALBĂ...

Luna cea dalbă
Luce prin crîng ;
Voci, ca-ntr-o salbă,
Din crăngi se strîng
Pe-o rămurea...

O, draga mea !

În iaz se-oglindă,
Pînă-n străfund,
Contur să prindă
Sălcii pe prund,
Prin care vînt geme...

De vise-i vreme !

O blîndă, mare,
Liniște grea
Coboară, pare,
Din cer de nea,
Nălbind de raze...

Clipa-i de-extaze!

(Dinu Albulescu)

DRUMUL MEU

A cîrciumelor larmă, gunoaiele pe stradă,
Castanii morți ce-și lasă frunzișul să le cadă ;
Tramcare zgomotoase, ce-mproșcă-n drum cu tină,
Și între patru roabe abia pot să se țină,
Holbîndu-și ochii roșii și verzi, în fapt de sară ;
Dezmoșteniți ce-alene spre cluburi se strecoară
Fumînd fuduli sub nasul agenților de pază ;
Ploioase șandramale ; clădiri ce lăcrimează ;
Canaluri potopite, drum fărîmat de cai.
Ah, și aceasta-i calea pe care merg spre rai !

(D. Anghel și *St. O. Iosif)*

NU ESTE-AȘA ?

Nu este-așa că-n ciuda acelor proști și rei
Ce vor privi cu pizmă a noastră bucurie,
Vom fi arare mîndri și buni în veci cu ei ?

Nu este așa că-n tihnă și plin de voioșie
Vom merge calea dreaptă ce steaua ne-o arată,
Nepăsători de cine ne vede ori ne știe ?

Răznite ca-ntr-o neagră pădure fermecată,
A noastre două inimi cînta-vor în iubire,
Cum cîntă noaptea două privighetori deodată.

Iar lumea, de-o fi bună cu noi, ori cu-ndîrjire
Puțin o să ne pese. De-ar fi să ne sfîșie,
Nici dragoste, nici ură, nimic n-o să ne mire.

Legați de cea mai scumpă și trainică frăție
Ca într-o za vrăjită noi vom păși-n lumină,
Iar teamă de nimica atunci n-o să ne fie,

Ci fără nici o grijă de valul ce-o să vină
Eu mîna mea voi pune-o duios în mîna ta,
Și-om merge-așa înainte, cu inima senină

A celor ce s-adoră deoparte, nu-i așa ?

(D. Anghel și St. O. Iosif)

PLÎNGE ÎN INIMA MEA...

Il pleut doucement sur la ville —
ARTHUR RIMBAUD

Plînge în inima mea
Cum plouă peste oraș ;
Ce-i tristețea aceasta grea
Răul ce inima-mi ia ?

O, dulce murmur de ploaie
Pe acoperișe și-n zare !
În inima ce se îndoaie,
O, cîntecul, murmur de ploaie !

Plînsul noimă nu are
În inima ce mi se frînge.
Ce ? Nici o trădare ?
Jalea noimă nu are.

Un chin e fără măsură
Să nu știi de ce,
Fără iubire și ură,
Suferi peste măsură.

(Lucian Blaga)

PÎNĂ HĂT ! DEPARTE...

Pînă hăt ! departe,
Pe ăst cîmp pustiu,
Scapăr' zăpezi moarte
Ca argintul viu.

Ceru-i de leșie,
Cu luciri — nici una,
De-ai zice că luna
N-o să mai învie.

Ca din nălucíri,
Răsar, albi, castanii
De prin codrii stranii,
Ninși de aburiri.

Ceru-i de leșie,
Cu luciri — nici una,
De-ai zice că luna
N-o să mai învie.

Ciori croncănitoare
Și lupi hămesiți,
Cînd viforu-i mare,
Spuneți, ce pățiți ?

Pînă hăt ! departe,
Pe ăst cîmp pustiu,
Scapăr' zăpezi moarte
Ca argintul viu.

(Dinu Albulescu)

CHARLEROI

Prin ierbi murdare,
Kobolzi se-afund.
Vîntul profund
Plînge — se pare.

Ce-asurzitor !
Lanul foșnește
Tufa plesnește
Un trecător.

Cocioabe goale,
Nu locuinți.
În zări fierbinți,
Roșii furnale.

Ce se-auzea ?
Gurile tună,
Ochi se minună !
Cînd Charleroi ?

Miasme sinistre !
Se apropia ?
Ce sfîrîia
Ca niște sistre ?

Loc de robit ?
Ce răsuflare !
Cîtă sudoare !
Fier bocănit.

Prin ierbi murdare,
Kobolzi se-afund
Vîntul profund
Plînge — se pare.

(Dinu Albulescu)

CĂLUȘEI

Par saint-Gille
Viens-nous-en,
Mon agile
Alezan.
VICTOR HUGO

Rotiți-vă, rotiți-vă, călușei de soi,
De o sută de ori, de o mie de ori,
Rotiți-vă-ntr-una, în mii de culori,
Rotiți-vă-n sunetul-nalt de oboi.

Copilul e-n roșu, în alb îi e mama,
Băiatul e-n negru, fetița e roză.
La unul e sens, la cealaltă, e poză.
Duminică toți în petreceri dau iama.

Rotiți-vă, călușei ai inimii lor
În jurnal „Tournois"-ului vostru de gală,
Clipește ochiul înșelător
Ascultați trompeta triumfală!

Ciudat cît de mult, cît de mult vă îmbată
Circul prostesc din lemn și culoare.
Burta vi-e goală și capul vă doare.
E răul în masă, e binele-n gloată.

Rotiți-vă-ntr-una, călușei de soi,
În voi nici un pinten nu pătrunde
Poruncind acestor galopuri rotunde.
Rotiți-vă, fînul nu-i pentru voi.

Grăbiți-vă, călușei îndrăgiți cu jind,
Iată că sună de cină îndată.
Noaptea cade și trupa-nsetată
De foame, se duce să bea veselind.

Rotiți-vă ! Cerul își pune cununa.
În catifeaua lui, ies stele curînd.
Sună un clopot mai trist ca oricînd
Rotiți-vă-n sunet de tobe într-una !

(Nina Cassian)

GREEN

Uite și flori și poame și crengi și foi și rouă,
Și inima-mi ce-a ta e, și ea îți vine-n dar.
N-o sfîșia cu-aceste mîini albe, amîndouă,
Ci darul meu, umilul, să afle-n ochii-ți har.

Sosesc cu fruntea toată de rouă-acoperită
Și înghețată încă de-a dimineții boare.
Îngăduie ca truda-mi supusă, odihnită,
Dulci clipe să viseze, la tine la picioare.

Și capul ce-mi vuiește de-un zvon de
sărutare
Pe sînul tău cel tînăr dă-mi voie să mi-l las ;
Dă-i voie să se-aline de ultima vîltoare,
S-adorm atunci cînd afli și tu un scurt
popas.

(Maria Banuș)

SPLEEN

Aprins-f erau toți trandafirii
Și iedera cu totul neagră.

Sînt jertfa deznădăjduirii
De cum te miști, iubire dragă.

Prea verde marea, prea gingaș
Azurul, mult prea dulce briza.

Capriciului, prevăd, mă lași
Să-i tem necontenit surpriza.

Cimșirul, tufele de scai,
Întinderea nemăsurată,

Mă obosesc cu toate, vai,
Dar tu, iubito, niciodată!

(G. Georgescu)

CAVALERUL

Pe cale Nenorocul, un călăreț mascat,
În inima-mi bătrînă, trecînd, m-a săgetat.

Din ea un val de sînge zbucni pe holda-n floare
Și-apoi din flori în aer s-a ridicat, în soare.

Atuncea cavalerul degrabă a descins
Și dîndu-se aproape, cu mîna m-a atins,

Și degetu-i puternic de fier l-a-nfipt în rană
Rostindu-și jurămîntul cu glas plin de dojană.

Atunci ca prin minune a prins vioi să bată
O inimă în mine, mai mîndră și curată.

Bătea întinerită o inimă fecioară,
Mai bună și mai sfîntă decît odinioară.

Năuc stam, prins de-un tremur, și nu-mi venea a crede
Ca omul care-n slavă pe Dumnezeu îl vede.

Dar călărețul darnic din nou a-ncălecat
Si dînd din cap spre mine din goană a strigat,

De parcă-i aud încă al glasului ecou :
— „Măcar de-acu ia sama să nu te prinz din nou !"

D. Anghel

ASCULTĂ CÎNTECUL DUIOS...

Ascultă cîntecul duios,
Ca să te farmece suspină,
Discretă unduire lină
De ape moi pe mușchi umbros !

Știuta voce (îți plăcea ?)
Acum așa e de voalată,
Ca și o văduvă-ntristată
Dar nobilă la fel ca ea,

Și prin cernitul văl în cute
La vîntul toamnei palpitînd,
Ascunsul dor, din cînd în cînd,
Îl vezi ca focul stelei mute.

Recunoscută, vocea spune :
Viața este bunătate,
Și pisma, ura, nempăcate,
Egala moarte le răpune.

Închină-te firești glorii
A simplității, bucurie
La nunta ta de aur fie
O pace goală de victorii.

Ascultă, dulcea mea iubită,
Cîntarea nunții pentru tine.
Să faci — e cel mai mare bine —
Mîhnirea mai puțin mîhnită !

E-ngrijorată, și pe drept —
Suflet ce suferă-n sfială,
Și cît de limpede morală !...
Ascultă cîntecu-nțelept !

(G. Georgescu)

GASPAR HAUSER CÎNTA

Mă-nfățișai, tăcut orfan,
De însiși ochii-mi zăpăcit,
Orașelor ; nu m-au găsit
Pe-a lor măsură de viclean.

La douăzeci de ani — curios !
Cu dragostea muncind prin oase,
Numii femeile frumoase ;
Dar ele n-au spus că-s frumos.

N-am nici o patrie-așternut
Și nici nu sînt prea îndrăzneț,
Dar de-am dorit al luptei preț —
Eu morții tot nu i-am plăcut.

Născut, îmi pare, în zadar,
Că-i prea devreme sau tîrziu,
Vă spun cinstit, nici eu nu știu :
Rugați-vă pentru Gaspard.

(Mihai Rădulescu)

MELANCOLIE

Somn negru s-a întins
Pe-ntreaga-mi ființă,
Orice vis s-a stins.
Dormi, orice dorință !

Nimic nu mai vreu
Nu mai știu ce este
Nici bine, nici rău.
Ce tristă poveste !

Ca un leagăn sînt
Mișcat fără vrere
Pe-un gol de mormînt
Tăcere ! Tăcere !

(D. Anghel și *St. O. Iosif)*

CERU-I, PESTE COPERIȘE...

Ceru-i, peste coperișe,
Liniștit, senin.
Un pom, peste coperișe,
Se leagănă lin.

Clopotul, în ceru-acesta,
Ruga blînd cuvîntă.
Pasărea, în pomu-acesta,
Tot aleanu-și cîntă.

Doamne, Doamne ! viața-i colea,
Simplă, potolită ;
Și-n domolul zvon de colea
Un oraș palpită.

— Ce făcuși tu, cel de-aicea,
Tot plîngînd așa ?
— Ce-ai făcut tu, cel de-aicea,
Din junețea ta ?

(Dinu Albulescu)

ARTA POETICĂ

Lui Charles Morice

Să-ţi cînte versu-ntîi de toate
Preferă-l, deci, pe cel impar,
Mai vag, mai aerian, mai plin de har,
Fără osînde şi poveri în spate.

Alege-ţi vorbele, de-asemeni,
La nimereală oarecum :
Nimic mai scump decît sonorul fum
În care Vagul şi Precisu-s gemeni.

Ca sub un văl doi ochi superbi,
Sau ca lumina la amiază,
Ori ca stelarul roi care vibrează
Pe cerul toamnei, printre-albastre ierbi.

Căci vrem Nuanţa-ntotdeauna,
Nuanţa, nu Culoarea vrem :
Doar ea uneşte visele-ntr-un ghem
Şi face flautul cu cornul una !

Alungă Poanta asasină
Şi Spiritul şi Rîsu-impur
Care-i dau lacrimi blîndului Azur —
Tot usturoiul ăsta de cantină !

Retorica, s-o strîngi de gît !
Şi n-ar strica, dintr-un condei,
Să-i dai şi Rimei peste nas, de vrei
Să n-o ia razna, cine ştie cît !

De cîte rele-i Rima-n stare ? !
Ce negru tont ori țînc afon
Ne-a făurit acest ieftin zorzon,
Ce sună gol și calp, de-l zgîlțîi tare ?

Deci, muzică întîi de toate !
Să-ți fie versul bun de zbor
Ca dorul unui suflet călător
Spre ceruri și iubiri îndepărtate.

Să-ți fie versul buna veste
Ascunsă-n vîntul său din zori
Ce-adulmecă prin izmă și bujori...
Iar restul, doar literatură este !

(Petre Solomon)

TRISTAN CORBIÈRE

Născut în 1845, la Coat-Cognar, aproape de Morlaix ; mort în 1875.

Opere poetice: Les Amours jaunes (1873).

Despre Tristan Corbière

„Bretonul Corbière, mort înainte de a împlini treizeci de ani, lăsa *Amorurile livide*, versurile dislocate, violente, pline de un *nu !*, spus întregii poezii anterioare, oricărei încadrări, sculptate de un cuțit marinăresc, năvala unui primitiv care-și fabrică limba cum poate, cu fragmente din aceea a civilizaților, și regăsește în «Cîntarea spirituală» toată asprimea și rugozitatea unei imagerii populare" *(Albert Thibaudet).*

PARIS

Bastard — creolă cu breton
Și-aici ajunse : mușuroi,
Cocioabe fără zid. Noroi.
Un soare firav și aton.

— Curaj ! La coadă... Un planton
În șir de-mpinge — înapoi !
— Foc stins ; hîrdaie prin noroi,
Trec goale-ori pline în cordon.

Ici, biată Muza lui fecioară
Făcu trotuaru *domnișoară*.
Spuneau : Ce vinde ea de-a rîndul ?

— Nimic. — Zăludă sta ca zidul,
Neauzind cum sună vidul,
Uitîndu-se cum trece vîntul...

(Tașcu Gheorghiu)

EPITAF

În afară de îndrăgostiții începători sau sfîrșiți care pot începe cu sfîrșitul, sînt atîtea lucruri care sfîrșesc cu începutul încît începutul începe a sfîrși prin a fi sfîrșitul, sfîrșitul fiind că îndrăgostiții și alții vor sfîrși prin a începe să reînceapă cu acest început care va fi sfîrșit a nu fi decît sfîrșitul răsturnat ceea ce va începe a fi egal cu eternitatea care n-are nici sfîrșit nici început și va sfîrși prin a fi de asemeni pînă la sfîrșit egal cu rotația pămîntului cînd se va fi sfîrșit prin a nu mai deosebi unde începe sfîrșitul de unde sfîrșește începutul ceea ce e orice sfîrșit al oricărui început egal oricărui început al oricărui sfîrșit ceea ce e începutul final al infinitului definit prin nedefinit.

Egal, un epitaf egalează o prefață și reciproc.

(ÎNȚELEPCIUNEA POPOARELOR)

Se omorî din rîvnă, — ori muri de lene crasă
Și de trăi e fiindcă-a uitat : iată ce lasă :
— Regret avu doar unul, că nu și-a fost mireasă.

Nu se născu prin nici o vrană,
Fu-mpins mereu de-un vînt, de-o toană
Şi fu un arlechin — tocană
Amestec adulter de zoană.

N-avea-ncotro ; — cu vino-ncoa ;
De aur, dar fără-o para :
Nervi — fără nerv. Vînă,-n sfîrşeală ;
Avînt cît vrei — cu o scrînteală ;
Cu suflet — şi nici-o vioară ;
Şi-amor — dar armăsar de-ocară.

— Cu-atîtea nume,-un nume n-are.
Cu ideal — nici o ideie ;
Rimă bogată — fără cheie ;
Rentors — din nici-un drum bătut,
Şi regăsindu-se pierdut.

Chiar cu-aşa vers, poet sadea :
Artist stîngaci — anapoda :
Şi filozof — cum îi trăznea.

Grozav de grav — deloc grozav.
Actor în rolu-i un gîngav ;
Pictor : cînta din clarinetă ;
Şi muzicant : dintr-o paletă.

Un cap ! Da-n veci cu capu-n pod ;
Şi prea nebun spre-a fi nerod ;
Şi-o fală-a scos scriind *scofală* —
Din vers e bun doar ce-i greşală.

Pasăre rară — și cupon de marfă ;
Foarte bărbat... și-adesea șteoarfă ;

A tot destoinic — nătărău ;
La rău prea bun, la bun prea rău.
N-avu ca fiul nesolvent
Din *Testament,* nici testament
Brav și din teamă de anost,
Călcînd în strâchini fără rost.

Crud colorist — dar soarbezeamă ;
Neînțeles... lui, mai cu seamă ;
Plîngea, cînta cu-un fals perfect ;
Fu-ntre defecte — un defect.

N-a fost ceva, nici cineva,
Firesc, doar *poza*-n el era...

De fel *poseur,* pozînd drept unic ;
De tot naiv, fiind prea cinic ;
Crezînd în toate — apostat,
— Și gustul în dezgust i-a stat.

Prea crud — căci fript fu deseori
Deloc lui, asemănător,
Și de urît și-a rîs atît,
Că treaz sta noaptea-n așternut.
Dus de curenți — în larg hoinar
Epavă-n veci fără de far.

Prea *El* spre-a se fi suferit,
Cu capul beat şi trupul iască,
Sfîrşit, dar necăpătuit.
Muri pînă ce să trăiască —
Trăi, pînă să fi murit.

Ici zace — duh pieziş plantat,
Un izbutit — doar ca *ratat*.

(Tașcu Gheorghiu)

FEMININ SINGULAR

Etern feminin şi eterna mazetă gogomană !
Fă-ne-a juca, paiaţe plătim pentru decor !
Îţi luminăm şi rampa... Şi tu-n culise, vană
Poţi trupul să ţi-l dărui pompierului uşor.

Pe-ai noştri umeri biciul pleznească-şi dulcea-ţi toană
Genunchii ţi-ncunună... şi junii cerbişori ;
Rîzi ! Hai, arată-ţi dinţii... dar... avem zbiri de goană.
Şi-n noi ceva ce-aduce-a eunuc şi perceptor.

...Ah, pari a nu pricepe ?... Nici eu. — Dar fă pe zina,
Sîntem beţi ; te-nvîrteşte ! Şi plaţi. Fă pe hapsîna !
Hai, biciuie-ţi paşaua, umilu-ţi servitor !...

Să știi să cazi, pe urmă ! — dar cazi, păstrîndu-ți harul —
Și pe nisipul nostru să nu îți lași tiparul !...
— E-n slujba de femeie și de gladiator.

(Tașcu Gheorghiu)

ÎN AMINTIREA PREAFRUMOASEI ZULMA, FECIOARA NEBUNĂ DE DINCOLO DE BARIERĂ, ȘI A UNUI NAPOLEON

Bogată, ea, de douăj'de ani.
De-un napoleon, eu june-n bani,
Și i-am mizat, strînși împreună,
Pierzînd, pe-o noapte de minciună,
În luna mai, printre castani...

Luna un ochi făcu-n castani,
Rotund ca piesa de cinci bani,
Și-averea ne pieri-n genună :
Un pol de ani ! De bani !... Și lună !

Polu-n mărunți — vai — de cinci bani !
Mărunți și cei douăj'de ani !
Mereu din ochi în ochi de lună
Și cheltuind tot împreună...
— E-aproape-o soartă, zic, comună !

. . . . . .

— După mulţi ani şi mulţi castani.
Mulţi douăj'de ani, mulţi poli în bani
Şi multe ochiuri, multă lună,
O aflai — tot fată,-n douăj'de ani,
Şi... colonelă în Comună !

. . . . . .

Apoi ; trotuar, după talani,
Nu-n napoleoni, ci-n gologani...
Şi mai tîrziu : groapa comună,
Noapte pe gratis, fără ochi de lună.

(Taşcu Gheorghiu)

RELUARE

Dacă-a mea ghitară
Ce-un dor o repară
De trei ori barbară :
Un *Kriss* indian,

Ţipăt de arsură,
Butuc de tortură,
Besactea cu ură,
Nu e de alean...

Vocea mea haină,
Dacă nu-ţi suspină,
Cazna-mi dulce, lină...
— Treabă de un ban !

Dacă pipa-mi sură
Far, cumnecătură,
Minţile nu-ţi fură !
— Ars să mă usuc...

Şi-orice-ameninţare —
Trombă trecătoare —
Dacă graţii n-are :
— Urlet să n-apuc...

Şi-a inimii toată
Mare-nflăcărată
De-n val nu-i umflată
— Să îngheţ butuc...

Eu o să mă duc !

(Taşcu Gheorghiu)

ORE

Milă tîlharului vînat.
Deochi la ochiul asasin !
Fier pentru fierul spadasin !
— De har mi-i sufletul însingurat ! —

Nebunul, sînt, din Pampeluna,
Şi mă-nfior cînd rîde Luna,
Mahmură, cu văl funerar.
— Ce groază ! Totu-i sub un cenuşar.

Simt zvon ca de huruitoare...
Mă cheamă ceasul de pierzare
— În golul nopții : — un clopot... două... — ia !

Patrusprezece ore lungi...
Ora e-o lacrimă — Tu plîngi,
Inimă !... Cîntă, nu mai număra.

(Tașcu Gheorghiu)

SFÎRȘITUL

O ! cîți matrozi de faimă, cîți căpitani în floare
Ce-n curse depărtate plecau în sărbătoare
În zarea-aceasta spelbă n-au dispărut pe veci !...

. . . . . .

Cîți capi și echipaje s-au stins prin verzi păragini !
Oceanul le zmulsese ale vieții pagini,
Și, cu-o suflare, totul a-mprăștiat pe valuri,
Nimeni n-o să le știe sfîrșitul în genune...

. . . . . .

Nimeni ale lor nume, nici chiar umila piatră,
În cimitiru-n care ecoul e stăpîn,
Nici salcia ce-n toamnă și-aruncă frunza moartă
Nici monotonul cîntec de plîngere deșartă
Al unui orb în colțul vreunui pod bătrîn.

(V. HUGO — OCEANO NO)

Da, marinarii ăștia — matrozi și căpetenii,
Pe care Oceanul pe veci i-a înghițit...
Plecați voioși spre larguri în lungile bejenii
Murit-au toți — întocmai așa cum au pornit.

Haide ! Li-i meseria ; murit-au în ciubote !
La piept cu-a lor gamelă, vii-n largile capote...
— Morţi... Mulţumesc : dar Cîrna pe mare umblă rău ;
Cu voi, dar, să se culce : e-a voastră ţiitoare...
Ei, haide : Pe de-a-ntregul ! De val duşi în vîltoare !
Sau traşi de-o trombă-n hău...

O trombă... moartea, asta, să fie ? Vela mică
Bătînd prin apă ! — Asta e a *se inunda*...
Un pumn de val năpraznic, apoi catargul pică
Plutind pe unde — asta e *a se scufunda*.

— La fund. — Sondaţi cuvîntul. A voastră moarte-i pală
Şi-un fleac la bord sub greaua şi crîncena rafală...
Un fleac pe lîngă-amara-ncordare zîmbitoare-a
Matrozului ce luptă. — Hai, loc, că-mi face greaţă !
Nălucă veche, Moartea-şi arată altă faţă :
Marea !...

Înec ? Dar înecaţii-s de ape dulci şi chioare.
— La fund ! Cu tot ! Şi pîn'la cadet cu o sfidare
În ochi şi-n dinţi blestemul ! Scuipînd în val, urît,
Mahorca mestecată cu o horcăitură,
Bînd fără greţuri marea, cumplita saramură...
— Cum din gamelă-un gît.

— Nici groapă de trei metri, nici şoareci de morminte !
Ei, la rechini ! Şi duhul matrozului leal
În loc ca-n napii voştri să picure cuminte,
Respiră-n orice val.

Priviți în zare hula umflîndu-se deodată ;
Ai zice albul pîntec cald
Al unei tîrfe-n dîrdori, pe jumătate beată...
Acolo-s ! — Hula face-un fald.

O, ascultați furtuna ce-a prins, mugind, să fiarbă !...
Ea le serbează ziua. — Serbări ce-ades se-ntorn. —
Păstrează-ți, dar, poete, cîntarea-n lira-ți oarbă !
— Ei : largul *De profundis* sunat de vînt în corn.

...Să lunece, mulțime, prin sihlele fecioare !...
Colinde verzi și goi
Fără sicriu și cuie, capac și lumînare...
— Să lunece lăsați-i, voi, *domni peste noroi* !

(Tașcu Gheorghiu)

GERMAIN NOUVEAU

Născut în 1851, la Pourrières (Var); mort în 1920.

Opere poetice: Dixains réalistes (1876); *Notes parisiennes* (1886); *Savoir aimer* (1904); *Poésies d'Humilis* (1910); *Ave Maria Stella* (1912); *Valentines et autres vers* (1922); *Le calepin du Mendiant* (1949); *Oeuvres poétiques*, 2 vol., *Premiers vers* (1872—1878), *Dixains réalistes, Notes parisiennes, La Doctrine de l'amour, Derniers vers, Ave Maria Stella* (1953).

Despre Germain Nouveau

„Întîlnirea delirului cu naivitatea, mitologia frustă, viziunea care părăsește puțin cîte puțin contururile realului, dar care cheamă inima curată, floarea albastră, desenul copilăros, constituie fondul farmecului singular al lui Nouveau, dulceața-i neliniștitoare" *(Gaëtan Picon).*

ÎNTÎLNIREA

Seară de vară... iscusit
Stă brațul meu pe brațu-mi... sting.
Ast loc pe veci l-am îndrăgit,
O cafenea din Malul-Sting;

Pe Sena, la Paris, mai ştii,
Un om îşi depăna cîntarea
Ca mercenarii cenuşii ;
Mi-ai luat cu tine Îndurarea.

C-o fragedă pălărioară,
Sub noduri vag-portocalii
Purtai o roche-n flori, uşoară,
Fără tertipuri fistichii ;

Pe umeri, parcă văd, se lasă
Un fel de pelerină brună,
Erai, de-ngădui, chiar frumoasă.
Ne pomenirăm împreună !

Aveam un aer de străin
Din Palestina bătînd cale
Suitei tale să m-anin
Pelerin pelerinei tale

Dinspre Sion veneam spre-a-i da
Printre dantele-o sărutare
S-aştern devoţiunea mea
Nemuritoarei la picioare.

Vorbeam, privind cum vocea ta
Rar buza-ţi daurea-n vibraţii,
Proptită-n cot, cum stai, aşa,
Cu talia turnată-n graţii.

Ci mîna-ţi admiram subtil,
Cumva ca la un fel de ciută,
Frumoase mîini ca de copil,
Căci nici inel nu mai le-ajută !

Ochii-ţi iubii, puteai s-alegi
Din zbor simţirea ta adîncă,
Umbrind chiar ochii cei de regi,
Cei de femei şi mai mult încă ;

Ce ochi superb deschişi desmierzi
În majestatea ta firească...
Erau albaştri ? Erau verzi ?
Pluteau, lucind, să mă orbească !

Îţi căutam pantoful fin
Dar copereai cu-a robei unde
Acest miracol feminin,
Piciorul, zeul ce se-ascunde !

Vorbeai c-un ton triumfător
Mulînd cu-alintul buzei tale
Inima amoraşilor
Ca pe nişte zaharicale.

Străzii cu-ăst cabaret sonor
Unde pluti cea Arcă-anume
Ştiind îngerul scoborîtor
Un patriarh îi dete nume.

Drag cabaret cu Dragostea !
Cîndva-ntr-un fresc picta-voi, poate,
Paharul ce-l curtai cîndva.
Iunie, optzeci-cinci, spre miez de noapte...

(Tudor George)

VIN VECHI

Sînt epileptic, ce să zic ? !
Cad de trei ori pe zi-n neştire,
De la vreun geam sau vreun portic,
Sau din vreun clopot cu Iubire.

Dar... ce e oare-acest reproş ?
Doar de trei ori ? Uitării-i dată
O grotă cu pereţi stîncoşi,
Unde-mi făcusem cuib odată.

Cad, cad, cad, cad-acuma, da,
Sînt patru : socoteala-i bună.
De-aş fi un mort, aş tot cădea
Pe-acoperişuri, ca din lună.

Oricum, e ceea ce aud
Şi ceea ce, odinioară,
Un zvon în graiul tău burgund
Spunea-ntr-un colţ, şi într-o doară.

Nu-i lucru nou, vai ! nicidecum :
De la vlădică la opincă,
Se ţin de zvonuri toţi, acum, —
Dar braţele întregi mi-s încă !

Nu mi-au căzut : acolo sînt,
În apropierea gurii mele.
Şi sufăr, mai cu seamă cînd
Mîini grase se ating de ele.

Nu-s tulburat de acest gînd !

(Petre Solomon)

PIEPTENUL

Prosopul e o slujitoare
Săpunul e un servitor,
Buretele-o savantă-mi pare ;
Dar pieptenul e-un *grand seigneur !*

E-un mare senior, da, Doamnă,
Noblețea-n vîrful treptelor
Cu sufletu-i curat o-nseamnă,
Da, pieptenul e-un *grand seigneur !*

Cum ? Careva-i cată pricină :
Slinos cu un...
Luaţi-l la zor
Să ţie cont ! Cine-i de vină ?
Doar, pieptenul e-un *grand seigneur !*

De nu-i curat pieptenul, ce ?
De vină-i el ? Vreun autor ?
Or mai de grabă chelbele ?
Căci pieptenul e-un *grand seigneur* !

De vină-i numai cine-l lasă
Hidos în văzul tuturor,
E firea noastră lenevoasă.
El, pieptenul, e-un *grand seigneur* !

Da, mîna noastră-i e vasală,
Dacă-i soios, întîmplător,
Puţin îi pasă de soială,
Căci pieptenul e-un *grand seigneur* !

Ţesală capul mai încet
Celui ce mîinii nu-i dă zor
Să-l cureţe pe dinţi, repet,
Da, pieptenul e-un *grand seigneur* !

De, e un *grand seigneur*, găsesc,
Nefiind umil, nici persifleur,
Deviza-i : „Nu catadicsesc !“
Căci pieptenul e-un *grand seigneur* !

Un *grand seigneur* plin de dispreţ
Cînd poartă spada-i muşcător,
Or spada lui e-un bolduleţ,
Cum pieptenu-i un *grand seigneur* !

Ăst bold agil, gentil dedat
În mîinile fetițelor
Se face floare de curat
Fiind pieptenul un *grand seigneur* !

Deci, or zic eu, or, hai, tu zi
C-ar fi soios, fin orator,
El uită-asemeni nerozii
Căci pieptenul e-un *grand seigneur* !

Din partea mea, ce-ar fi de spus ?
Ar fi de-un haz fără humor,
Ar declanșa doar un surîs :
Nu... pieptenul e-un *grand seigneur* !

Pe dinții fini și fără seu
Eu zilnic am acest onor
Vă pup, frumos piepten al meu,
Rămîn al vostru servitor.

(Tudor George)

SĂRUTUL

Prin visul tău Sărutul
Iubirea mi-o arate !
Vin zorii, e-nceputul,
Gorniști, zorii-s aproape !

Prin visul tău Sărutul
Iubirea mi-o arate !
Vezi zorii, e-nceputul !
Gornişti, zorii-s aproape !

Regească-i dezmierdarea
Iubirii-adevărate !
Sunaţi mobilizarea,
Tamburę, bate, bate !

Căci Dragostea-i cumplită
Cînd la nămiez s-abate !
Pentru-a ochi la ţintă
Tambure, bate, bate !

Tandreţea sa-i felină
Cum zorii-or să se-arate ;
Asalt peste colină,
Tambure, bate, bate !

Tandreţea sa-i calină
Ca zorii-n revărsate :
Asalt peste colină,
Tambure, bate, bate !

Tandreţea-i uriaşă
Ca-n zori, pe luminate :
Cum rîndul tot se-ngroaşă,
Tambure, bate, bate !

Tandreţea-i e ca plușul
De undă sau de foc ;
Spre a slobozi cartușul,
Mai bate, bate-n loc !

Sărutu-ntinde plasa
De valuri sau de foc :
Pentru-a-ncărca culasa,
Mai bate, bate-n loc !

Tandreţea-n joc e-acì
De undă sau de foc :
Tambur, pentru-a ochi
Mai bate, bate-n loc !

Alintu-i e teribil
Or undă-i or e foc :
De sufletul sensibil,
Mai bate, bate-n loc !

Oribil mai te-alintă,
De apă-i or de foc :
Pentru-a regla la ţintă,
Mai stai, mai bate-n loc.

Tandreţea asta-nceaţă,
O, Doamne, orice loc !
Ochind direct în faţă,
Mai bate, bate-n loc !

S-apropie, te-ngheață
Ca stinsu-i vîlvătai :
Ochind direct în față,
Mai stai !

Căci Dragostea-i mai belă
Ca toate celelalte :
Să baţi pentru gamelă,
Tambure, bate, bate !

Ce crudă-i încîntarea
Cînd stă-n mijlocu-oştirii :
Sunaţi încălecarea
Trompete-ale Iubirii !

Din arme mai cumplită
E-a Dragostei, din toate :
La tîrg, pentru iubită,
Tambure, bate, bate !

Cruzimea-i e mai mare
Ca strălucirea zilii ;
Sunaţi încălecarea
Trompete-ale Iubirii !

Iubirea-i mai smerită
Ca dragostile toate ;
La tîrg, pentru iubită,
Tambure, bate, bate !

S-o-nmlădii, dificilă-i
Mai mult ca raza, poate :
Pentru cetatea vilă,
Tambure, bate, bate !

Vreun alt mai dificil
Nici nu-i, la-ntors, de plată :
Pentru război civil,
Tambure, bate, bate !

Sărutul cel mai drag,
Iubirea ni-l arate
Pentru Amor şi-atac,
Tambure, bate, bate !

Sărutul cel mai dulce
Iubirea ni-l arate
Ca să nu vă subjuge
Tambure, bate, bate !

Sărutul cel mai cast
Iubirea-l dă fierbinte :
Amici, pămîntu-i vast,
Tambure, înainte !

Sărutul cel mai grav
Iubirea ni-l arate
Baţi pentru omul brav,
Tambure, bate, bate !

Sărutul pătimaş
Iubirea ni-l arate
Spre chipuri ce pălesc
Tambure, bate, bate !

Mînia tandră-apoi
Iubirea ne-o arate,
Căci Dragostea-i război,
Tambure, bate, bate !

Sărutul cel temut
Iubirea ni-l arate.
Ca teama s-o strănut,
Tambure, bate, bate !

Plăcuta-mbrăţişare
Iubirea ne-o arate ;
Cu-a morţii-asemănare,
Tambure, bate, bate !

A morţii-mbrăţişare
Iubirea ne-o arate ;
Pentru fricos, dă tare,
Tambure, bate, bate !

Sărutul cel mai calm
Iubirea ni-l arate ;
Fiind pacea al său palm,
Tambure, bate, bate !

Durerea cea mai grea
Cînd nu-i Amor s-abate
Ca să se stingă ea,
Tambure, bate, bate !

Sărut liberator
Iubirea ne arate :
Spre-ai vieţii iubitori
Tambure, bate, bate !

Tandreţea cea de veci
Iubirea ne-o arate :
Moarţea-i frumoasă, deci,
Tambure, bate, bate !

Războiul-i cel mai-nalt
Portal de-Amor din toate :
La şarjă, la asalt,
Tambure, bate, bate !

Portalul cel mai sfînt
Este acel de moarte :
Pentru-acest plîns înfrînt
Mai tare bate, bate !

Nu-i lucrul cel mai grav
A morţii alinare :
Amor celui mai brav,
Izbîndă cui mai tare-i !

(Tudor George)

La ospățul pe care-l voi da poimîine, acasă, la mine,
Va veni multă lume. Te poftesc și pe tine,
Prea cuvioase părinte — la naiba cu sufletul tău !
Dacă vor fi și mai-marii Olimpului ? — Da, doamnă, zău !
Cît despre tine, Zari, nu te invit.
Se va intra de îndată ce stăpînul va fi zîmbit —
Bunăoară la ora cînd orașele în somn se retrag.
La ușă se vor vinde evantaie din Arhipelag.
De pe vremea veselei regine Athanasia.
Un diplomat rus, un nunțiu din Asia
Vor veni chercheliți, dar nouă n-o să ne pese.
Carnea, fructele și celelalte, vor fi cu toptanul pe mese.
Nu cunosc numele tuturor felurilor de bucate,
Nici vinurile, nici melodiile care vor fi cîntate,
Dar oglinzile vor fi, știu, din Veneția și de la Pol.
Tipsii de aur vor zbura peste umeri, în stol,
Sub mîndrele lustre, la o sută de metri de bagdadie —
Care va fi ca un cer de nesfîrșită mărinimie,
În care vor tremura sîni, lire, și astre.
Rîsetele vor curge gîrlă, aidoma unor dezastre.
Se vor auzi țipete de păsări, parcă în nori,
Vor fi acolo șefi de birouri, și mulți autori,
Și pelerini vorbind ca acei din povestea străveche
Palida Nag îi va șopti bătrînului conte-n ureche :
„Schimbă-ți în aur argintul, și aurul în mărgăritare..."
Iar femeile vor fi niște îngeri, îngrășați de-atîta mîncare,
Hrăniți cu măduvă de boxeri și cu crieri de acrobați,
Și vor spune tot felul de prostii... Vor mai fi acolo-adunați
Și niște oameni serioși, cu toate că-n doliu,
Precum și-un mare poet prăbușit într-un minuscul fotoliu.

Pe o estradă învelită în pîslă, se vor produce apoi
Niște lăutari blonzi veniți din Barbaria la noi,
Îmbrăcați în jiletci răcoroase precum măzărichea.
Deasupra casei, îi vom vedea lunii ridichea,
Iar parcul va fi obscur ca o inimă cuprinsă de melancolie.
A, îl vom avea și pe domnul căruia nimeni nu-i știe
Nici numele mic, nici cel de familie măcar,
Dar care va fi personajul cel mai plăcut și mai popular.
Va fi desigur și Diavolul — o fetiță bolnăvicioasă
Îl va recunoaște după izul lui de pucioasă.
Vor mai fi și prietenul, pe care-l credeam demult răposat,
Și femeia care doarme într-una, și cîinele rău, sau poate
turbat
De asemenea cîțiva cerșetori cu aere simandicoase,
Agățați de brațul vre unei doamne mărinimoase.
Iar muzica va avea atîta forță și har
La petrecerea pe care-o voi da, poimîine chiar,
Încît se vor crede cu toții cuprinși de o dulce neființă,
Ca o moarte mai lungă decît ar părea cu putință,
Și plină de-un farmec smerit și nevinovat.
Cît despre bal — care va fi de un roz minunat,
Ne va tîrî în vîrteju-i pe toți dansatori
Sceptici, și fete grave, cu ochii mistici, strălucitori.
— Te voi invita și pe tine la dans, Zari ! — și fiecare
Își va găsi partenerul de vals, îngerul și soțul, drept care
Toată lumea, înarmată cu cele mai strașnice vicii,
Va trece prin încăperi, dansînd cu delicii,
Într-un foșnet imens, al inimilor, rochiilor și pantalonilor,
În castelul meu, străvechiul castel al Bufonilor,
Așezat pe țărmul unei mări verzi și dezlănțuite ;
Vor coborî panta ce duce, pe nesimțite,
Spre nebunie, sau spre Crima, care în seara aceea va
domni

Pînă-n clipa cînd, după-o gustare rece, va răsări
Dimineața stupidă, peste mulțimea uimită, din sălile
pline.

Vai ! n-a venit nimeni la petrecerea dată de mine !

(Petre Solomon)

SFINȚILOR

Dacă-n festive dimineți
Cînta-vom toți cu mare-osîrde
Pe harpa sfinților profeți
A noastre rugi de sfinte vieți,
Eu nu aș fi atuncea-n curte.

Dacă-n crepuscul, spre-nserări,
A noastre rugi or să se spuie
Cu buzele în murmurări
Pîn' s-or aprinde lumînări,
Eu n-aș fi-n sala de tămîie.

La ceasul cînd din slăvi cereți
Smeriți, deși-nglodați în multe,
Cugetul umilitei vieți
Ce-l au pescarii de bureți,
Eu nu aș fi atuncea-n curte.

De-i stîns lămpașul, luînd aminte
Că-n sumbrul pat ne-o da fior
Tandrețea unor aripi sfinte,
Cînd Angelus va să cuvinte,
Eu nu aș fi în dormitor.

De s-ar uita omul pe sine
Pentru-ai săi fraţi şi-o să-l asculte
Domnul cel făcător de bine
Cu sfîntul mir de-o să-l închine,
Eu nu aş fi atuncea-n curte.

Dacă-n Bicêtre, minţi zăltate
Ne-am spovedit preoţilor
Cu cugetele împăcate,
Vom sta la vorbitor, se poate,
Dar ăla n-ar fi vorbitor.

Fără-acel drac ce ne-ntărîtă
N-ar şti trupescul ochi conform
Umana-mi fire nevăzută
Prin curtea cu plimbări ştiută
Şi dormitoru-n care dorm.

(Tudor George)

FRATERNITATE

O, frate cerşetor ce cînţi bătut de vînturi,
Iubeşte-te, cum cerul e-ndrăgostit de vînturi.

O, frate ce mîi boii prin bulzii de ţărînă,
Iubeşte-te, cum îşi iubeşte cîmpul propria-i ţărînă.

O, frate ce faci vinul din strugurii de aur,
Iubește-te, cum își iubește vița strugurii de aur.

O, frate ce faci pîinea, dospind sub coajă miezul,
Iubește-te, cum în cuptor iubește coaja miezul.

O, frate ce coși haina sau, vesel, țesi postavul,
Iubește-te, cum lîna iubește-n strai postavul.

O, frate lăutare ce faci să cînte struna,
Iubește-te, cum își iubește sunetele struna.

Dar, frate întru Domnul, iubește-i pe-ai tăi frați,
Oricare-ar fi, și fă ca adînc să semănați !

(Petre Solomon)

SIMBOLIŞTII

JEAN MORÉAS

Născut în 1856, la Atena; mort în 1910.

Opere poetice: *Les Syrtes* (1884); *Les Cantilènes* (1886); *Le Pélerin passioné* (1891); *Autant en emporte le vent* (1893); *Eriphyle, poème suivi de Quatre Sylves* (1894); *Poésies 1886—1896; Le Pélerin passioné, Enone au clair visage et Sylves, Eriphyle et Sylves nouvelles* (1898); *Les Stances, livre I-er et II-e* (1899); *III-e, IV-e, V-e et VI-e* (1901); *Premières Poésies, 1883—1886, Les Syrtes, Les Cantilènes* (1907); *Poèmes et Sylves, 1886—1896, Le Pélerin passioné, Enone au clair visage, Eriphyle, Sylves* (1907); *Les Stances, livre VII-e* (1920).

Despre Jean Moréas

„Jean Moréas e mai degrabă un autor dificil. Cel puțin însă nu e deloc banal, acest atenian hiperdelicat, îndrăgostit de arhaisme și de noutăți, care combină curios în versurile sale pedanteria elegantă a Renașterii, prostul gust drăgălaș al stilului madreporic Louis XV și vagul tulburător al poeziei decadente" *(Anatole France)*.

GÎNDESC LA ZĂRI MARINE...

Gîndesc la zări marine, la seara lor adîncă,
La spumegînda groază a mării-n vîntul greu,
La năvodaru-n luntre, la crabii pe sub stîncă,
La ochii tăi, Neeră, la Glauko, la Proteu.

Tot chibzuindu-şi drumul, gîndesc la cerşetorul,
La moşu-n pragul porţii sorbit de ani să stea,
La tăietoru-n codru, în mînă cu toporul,
La tîrg, la multa-i larmă, la om, la jalea mea.

(Ion Pillat)

SE SCUTURĂ ROZELE CU VÎNTUL...

Se scutură rozele cu vîntul,
Nu-i vremea mlădiţelor, pare că
Zefirul timp prea mult bătu ; e rîndul
Reelui Aquilon ce apele ferecă.

De ce-ţi prefaci glasul, Veselie,
Nu ştii oare tu, ce mare nebunie-i,
Nechemată s-aţiţi sub degete
Coarda dăruită Melancoliei ?

(Iv. Martinovici)

NU SPUNE...

Nu spune : viața e un vesel festin ;
Acela, de măreția-i ar vrea să se lepede.
Nici nu spune că-i fără de capăt chin ;
Curajul acesta obosește prea repede.

Rîzi, cum freamătă crengile primăvara,
Plîngi ca vîntul, ori valul pe plajă,
Încearcă plăcerea și-ndură viața, amara ;
Și spune : e mult, deși-i o palidă vrajă.

(Iv. Martinovici)

CU JOCU-NCHIPUIRII...

Cu jocu-nchipuirii seara țese, vis.
E asemeni unui roi cu vibrante antene.
Deși luna nu e pe cerul din Paris,
Minune a lumii după slava Atenei,

Muză, peste frunte-mi privirea să-ți ardă,
Ochii îmi arată, vrajă ce-mi aprinde —
Ca arcașul care arma își încoardă
Păsind peste morți, eu lira o voi prinde.

(Iv. Martinovici)

PARIS, CE MULT ÎȚI SEAMAN !...

Paris, ce mult îți seamăn ! Abia surîde-o clipă
Pe cerul tău o rază, și-ndată s-a-nnorat ;
Iar cînd coboară frigul asupra ta, în pripă
Primăvăratic suflă zefirul parfumat.

Ca tine-s veșnic vesel, dar inima-mi se strînge,
Căci dulce prevestire și cobe-mi este viața,
Și-n timp ce bucuria ascunsă-n ochii-mi plînge,
O soartă mohorîtă îmi luminează fața.

(Al. Ciorănescu)

MI-E GÎNDUL LA SĂTUCUL...

Mi-e gîndul la sătucul în codru așezat,
La sihlele pădurii ce-n toamnă simt apusul,
La nopțile de veghe ; văd focul tremurat,
Văd baba ghemuită, tot învîrtindu-și fusul.

Pe tine, întîlnită la orișice răscruci,
Călăuzindu-mi pașii cu tainică blîndețe,
Vreau să te văd, o, lună, cum albă mi te duci
Pe firul unei gîrle ce prinde să înghețe.

(Ion Pillat)

A FLUIERAT VAPORUL...

A fluierat vaporul şi focul l-a-nteţit.
Brusc, ancora se-nalţă, împinsă ca de-o vrajă.
Talazul spune-„adio" vaporului grăbit
Cînd vine-ncet din larguri, ori pleacă de pe plajă.

Vor naşte trandafirii şi-apoi ca-n ţintirim
Vor putrezi-n grădină, sau poate în tot locul.
Adio ! cînd ne naştem, adio ! cînd murim,
Şi cînd, ca fericirea, se duce nenorocul.

(Ioan I. Ciorănescu)

CÎND VOI PUTEA, PĂRĂSIND GRIJI FĂRĂ ROST...

Cînd voi putea, părăsind griji fără rost,
Plictisul vulgar al groaznicei cetăţi,
Să mă recunosc în păduri, proaspăt adăpost,
Şi pe un mal de lac plin de dimineţi.

Mai de grabă pe ţărmul tău mă vreau visînd
O, mare, leagăn dintîi al desfătărilor,
Aş auzi pescăruşii în zbor gemînd —
Spuma din val să-mi fie răcoarea ochilor.

Iarna timpurie n-are nimic să-mi spună ?
Darurile lui april le risipii pe toate,
Strugurele toamnei a rămas sub brumă,
Alţii au cules spicele bogate.

(Iv. Martinovici)

AERIANĂ ZARE SCĂLDATĂ ÎN LUMINĂ...

Aeriană zare scăldată în lumină,
Al golfului de-acolo cerc sclipitor şi pur,
Fum stînd în neclintire pe a colibei clină,
Voi, chiparoşi, în negru tăiaţi pe val de-azur.

Măslini de pe Kefisos, frunziş al armoniei,
De gîndul lui Sofocle în vînţuri clătinat,
Coloane, marmuri frînte, în ciuda vitregiei
Răsare viitorul din templul ruinat.

Parnès, Hymèt, pisc mîndru, ce-n umbra înserării
Mai ţii lumina zilei pe şoldul înspuzit,
Munţi, arbori, zări, molozuri şi maluri ale mării,
Din nou cînd ne văzurăm, m-am şi îndrăgostit.

(Ion Pillat)

ANTICUL PALINURUS...

Anticul Palinurus, cu mintea înţeleaptă
Şi braţul încercat,
A fost ajuns la cîrma-i de soarta ce ne-aşteaptă
De neînlăturat.

Trimis al Urei, Somnul veni pe nesimţite
Ţinîndu-l ca-ntr-un vis,
Şi-l scufundă, aproape de ţărmurile-oprite
În valul larg deschis.

La fel și eu, cînd Pindul și muzele mă cheamă
Și cînd îmi împliniți
Tot ce vă cer, o, ceruri, de ce să fiu de-o seamă
Cu cei mai crunt loviți ?

(Al. Ciorănescu)

SUMNIUM, SUMNIUM, PROMONTORIU-SUBLIM...

Sumnium, Sumnium, promontoriu sublim
Sub cerul plin de încînt,
Firii și avîntului din om divin
Leagăn, mormînt.

Eram tînăr cînd superba zi
Se ridica-n splendoare.
Neașteptat imaginea ta-mi răni
A inimii vigoare.

O, cît sînger, iar tu pieritor contur
Păstrează dublat,
Deasupra mării de spumă și azur
Un templu mutilat.

(Iv. Martinovici)

TĂIAȚI DIN CRÎNGU-ATENEI...

Tăiați din crîngu-Atenei mirt alb, și iasomie
Aduceți-mi din Nîmes,
În Flandra trandafirii cei plini de măreție
Să mergem să-mpletim ;

Culegeți-mi în urmă din flora de lagună
A limpedei Martigues,
Din toate împleti-voi, spre-a mă găti, cunună
Și-n contra vremii dig.

(Iv. Martinovici)

MERGEAM PE CÎMP...

Mergeam pe cîmp — furtuna sta în zare —
În zorii palizi, sub nori ce coborau ;
Un corb întunecat îmi însoțea plimbarea,
Și-n bălțile din cale pașii-mi răsunau.

Vîntul strașnic l-auzeam cum sună —
Un fulger pe-orizont se prelungea-n văpăi ;
Dar inima, mai tare în furtună,
Acoperea tumultul cu-ale ei bătăi.

Frasinii și-arțarii spoliați de aur
Măreau al toamnei jaf strălucitor ;
Fără să fie al sorții mele faur,
Corbul mă-nsoțea în implacabil zbor.

(Iv. Martinovici)

SÎNT OBOSIT DE TINE, PARIS...

Sînt obosit de tine, Paris, și de-ntomnare,
Și cît de mult mi-e dor
De valul ce se umflă, de-a ierbii legănare
Sub vîntul călător

Dar nu e nici o vrajă să poată să-mi ajute,
Paris, spre-a te uita,
Căci toamna ştie bine că frunzele căzute
Mă ţin în preajma ta.

(Al. Ciorănescu)

PE DRUM DE NOAPTE PAŞII...

Pe drum de noapte paşii îmi sună încă-n stradă,
Paris, şi tot mai merg prin ceaţă,
La ceasul cînd din umbră încep să se-ntrevadă
Căruţele ce trec spre piaţă.

Paris, suspin şi zîmbet şi cîntec de ciocane
Şi somn posomorît şi greu,
Cînd Vesper licăreşte departe pe oceane,
De ce nu pot să dorm şi eu ?

(Al. Ciorănescu)

MAI SINGUR ŞI PE GÎNDURI...

Mai singur şi pe gînduri voi merge pe cărări,
Sub cerul fără focuri şi fără bucurie,
Şi-n mîinile-mi voi prinde, plin de înduioşări,
Sub plopi frunzişul veşted al toamnei din cîmpie.

Voi asculta și vîntul, și țipătul stingher
Al păsărilor care în noapte n-o să-ncapă.
La țărm de ape triste, pe pajiști, pe sub cer,
Mult timp îmi va fi gîndul la viață și la groapă.

Un aer rece norii în zare i-o-ngheța,
Și-amurgul o să moară în abureala lunii,
Atunci, de oboseală, pe-o piatră cum voi sta,
În liniște voi frînge din pîinea-amărăciunii.

(Ion Pillat)

ND TOAMNA O SĂ VINĂ CU FRUNZE RUGINITE...

Cînd toamna o să vină cu frunze ruginite,
Ce-n stoluri au să cadă pe-al morii eleșteu,
Cînd vîntul o să bată prin porțile-nvechite
Și-acolo unde roata se-nvîrtea mereu.

Am să m-așez aproape de zidul cel bătrîn
Cu iederă, sub care se spulberă nisipul,
Și-acolo cu privirea pierdută-o să rămîn,
Cînd soarelui și mie ni se va stinge chipul.

(Ioan I. Ciorănescu)

ALBERT SAMAIN

Născut în 1853, la Lille ; mort în 1900.

Opere poetice: Au Jardin de l'Infante (1893) ; *Aux Flancs du Vase* (1898) ; *Le Chariot d'Or* (1901).

Despre Albert Samain

„Cînd știu pe de rost ce e pur în Verlaine, femeile tinere [...] se duc și visează în *Grădina infantei*" *(Rémy de Gourmont).*

MI-E SUFLETUL INFANTĂ...

Mi-e sufletul infantă în rochie de paradă,
Și-i oglindește-exilul de-a pururea regal,
Pustie, sala unui bătrîn Escurial,
Că o galeră veche uitată într-o radă.

De jilțul ei alături, întinși pe labe albe,
Doi mari copoi cu ochii scăldați în resemnare
Vînează, la porunca-i, simbolicele fiare,
În codrii-adînci ai Vrajei și-ai Visurilor dalbe.

Un paj mai drag ca alții, numit Odinioară,
Îi murmură poeme din cartea fermecată ;
Ea, cu-o lalea în mînă, ascultă, nemișcată,
Cum taina îi pătrunde în suflet ca să moară.

Un parc și-ntinde-n juru-i umbroasele cărări,
Cu statui, cu havuzuri, cu mii de flori învoalte,
În timp ce ea se-mbată de visurile-nalte
Ascunse-n vraja-albastră a nobilelor zări.

Stă blîndă, resemnată, de nimeni abătută,
Căci știe că-i zadarnic să-nfrunți ce-ți este scris ;
Dar e, cu tot disprețu-i și nobilu-i plictis,
Miloasă, cum e unda cînd vîntul o sărută.

Stă blîndă cu suspinul pe buze-năbușite,
Și-ncruntă fruntea numai cînd vede-n năluciri
Vreo Aramadă, jertfă-a eternei amăgiri,
Cu-albastrele-i speranțe sub valuri adormite.

Cînd serile-i presară cu purpură mîndria,
Portretele pe care Van Dyck le-a-nsuflețit
În catifeaua neagră, pe aur veștejit,
O fac prin vis să-și vadă-aievea-mpărăția.

Mirajele de aur i-au stins străvechiul doliu,
I-a-nflăcărat viziunea eterna nepăsare,
Și raze luminoase, de slavă sau de soare,
I-aprind din nou rubinul nestinsului orgoliu.

C-un zîmbet trist avîntul încet şi-l potoleşte,
Temîndu-se de gloată, în vraja depărtării,
Ascultă ritmul vieţii, ca valurile mării,
Şi taina ei pe buze mai mult i se-adînceşte.

Nici un fior nu mişcă privirea ei cuminte,
În care doarme duhul cetăţilor apuse ;
Prin săli cu porţi închise, doar mîinii ei supuse,
Se plimbă fermecată de tainice cuvinte.

Havuzele aruncă subţirea lor cascadă ;
Ea, cu-o lalea în mînă, priveşte, fermecată,
Cum îi resfrînge chipul oglinda de-altădată,
Ca o galeră veche uitată într-o radă.

Mi-e sufletul infantă în rochie de paradă.

(Dan A. Lăzărescu)

SEARĂ

Trec serafimii serii molatic peste flori...
În catedrală Visul pe orgă aiurează
Iar ziua care moare, în zări subtilizează
O agonie lungă şi dulce de culori.

Trec serafimii serii pe inimi, trec uşori...
Fecioarele beau vraja adusă de zefire,
În timp ce înălţimea destramă peste fire
O leneşă ninsoare de gingaşe palori.

Și rozele-n grădină se pleacă în tăcere
Iar sufletul lui Schumann rătăcitor prin sfere
Îngînă o mîhnire ce n-o poți vindeca.

Un copilaș se stinge departe, undeva...
O, suflete, închide c-un semn a vremii carte —
Un Înger va culegere himerele-ți deșarte.

(D. Iacobescu)

MĂCELARUL

Ardagon, măcelarul cel roșu la figură,
Cu un cuțit ce-i șade sclipind prins de centură,
Pe-un bou din grajd îl mînă către șopronul nou
Și lung cată spre vacă, mugind, sărmanul bou.
Copii din sat, din cele mai depărtate case,
Deși azi arendașul pe toți îi alungase,
Vin mai numeroși încă și strînsu-s-au șirag
Ca muștele cînd oale de miere le atrag.
O frînghie înfrînge a boului cerbice
Și neavînd puterea de jos să se ridice,
El fruntea nemișcată și-o-ntinde acum în dar
Ca nicovala-n care va bate un fierar.
E gata tot. În curte pier orice șoapte-n pripă
Ciocanul greu se-nalță, se clatină o clipă,
Plutește, șovăiește, și crunt, neașteptat,
Lovește-apoi în craniul ce surd a răsunat.
Se prăbușește boul, și-n larga crestătură
Se-nfige fără milă cuțitul din centură

Iar sîngele țîșnește în valuri, fumegînd
Pămîntul e-n jur roșu. Ardagon rînd pe rînd
Cuțitul îl înfige în pîntece și spate
Însuflețind iar viața în vinele umflate,
Și toți copiii-n preajmă, deși-s cu chip voios,
O clipă se-nfioară de-al sîngelui miros.

(Ioan I. Ciorănescu)

MYRTIL ȘI PALEMONA

Myrtil și Palemona, copii ce sînt păstori,
Se fugăresc în lunca cu iarbă și cu flori,
Se fugăresc ca vremea să nu le pară lungă,
Și-ades boboci de gîscă în drumul lor alungă.
La joacă Palemona e-nvinsă de Myrtil
Și el o prinde-n brațe cu rîsu-i de copil.
Dar forme noi, străine, sub haina ei ușoară
El simte cum palpită, și-ndată se-nfioară,
Căci dubla rotunjime a sînilor ei goi
Țîșni ca două fructe sub mîna lui ; apoi
Jocu-i sfîrșit... Și parcă dezleagă-o taină-adîncă
Myrtil, căci îi mîngîie, și-i mai mîngîie încă.

(Ioan I. Ciorănescu)

PANNYRA CU TOCURILE DE AUR

Un strigăt scurt !... Un nume !... Și-n zgomotul din sală,
O liniște spontană, ca de mormînt... se face !...
Pe tocurile-i de-aur, Pannyra stă să joace !...

Frumosu-i corp, tresaltă sub fina draperie
Ce, grațios, l-ascunde de-a ochilor năvală...

C-un tril de-argint, un flaut o cheamă-ntîi, să vie...
Și iat-o că s-aruncă cu-ncrucișeri de pasuri,
În legănări de brațe, în tact și cu popasuri,
Dînd faldurilor ștofei, o ritmică mișcare
Ce crește și se umflă... și scade și dispare,
Ca iarăși să revie și-n alt vîrtej s-o-mbrace...
Și-atunci, Pannyra-n floare... și-n flutur, se preface !...

Tac toți, cu ochii țintă, sorbind-o cu extaz...
A dansului pornire, o prinde-ntr-un talaz
Cu irizări marine, de-argint și de topaz,
Rotind-o tot mai iute, în largile-i mișcări —
Un vînt parcă s-abate grăbit, pe luminări...

Apoi, fără de veste, s-oprește brusc în sală
Iar voalul ce-o-nfășoară în larga lui spirală
S-abate de o dată, și-ncepe apoi, să cadă
Ușor, pe sînu-i tare, și coapsa-i de zăpadă...

Și-atunci, ca-ntr-o sclipire de apă mișcătoare,
În liniștea din sală,
Cu trupul ei, din creștet și pînă la picioare
Pannyra dansatoarea,
Apare-ntreagă... goală !...

(D. Anghel și *I. Minulescu)*

MI-AM DUS COPILĂRIA...

Mi-am dus copilăria pierdut printre străini,
Acolo, în orașul cu groaznica uzină
Mîncînd cărbuni și oameni, zi după zi, haină,
Și-mi închideam pleoapa să pot vedea grădini.

Crescînd, visam Orientul, vrăjitele-i lumini,
Pe țărmuri înflorite miresme de verbină,
Pribeag printr-o cetate feerică, divină,
Cu-o spadă făurită de meșteri florentini.

Mi-a fost pe urmă silă de searbedele șoapte,
Și azi ascult cum cîntă, în suflet, Miazănoapte,
Și-mi simt în piept cum crește îmbelșugatul lapte

Al țării sfinte, Flandra, cu blînda ei natură,
Cu oameni drepți și aspri, în toate cu măsură,
Cu-o dulce suferință ce sufletul ni-l fură,

Cu mlaștinile-întinse, cu mori și cu ciobani,
Cu luntri mari, cu cerul cu nouri diafani,
Cu văduva cernită cu bieții ei orfani.

(Dan. A. Lăzărescu)

MOARTEA DRAGOSTEI

Murea natura-n preajma noastră
Și-n părul ei albastra floare
Se veștejea ca și-ntr-o glastră
Ascunsă razelor de soare,
Iar eu la-nfriguratu-i sîn,
Strîngîndu-mi groaza și urîtul,
Mă zgribuleam cu mohorîtul
Aspect al corbului bătrîn.

Tăcerea-ncet ca o regină
Veni cu noaptea și, fluidă,
Ne puse-n suflet o surdină
Menită-n vraja-i să ne-nchidă,
Și fiecare dintre noi
Simțind ceva că ne desparte,
Priveam în gol cît mai departe
Visînd întoarcerea-napoi.

Dar vasta liniște din zare
Și florile de pe cîmpie
Ne-ademeneau ca o chemare
Cu greaua lor melancolie,
Așa că sub al nopții cort
Rămași : ne-am pomenit deodată,
Vorbind de-o dragoste-ngropată
Ca de-un copil al nostru mort.

(N. Davidescu)

JULES LAFORGUE

Născut în 1860, la Montevideo (Uruguay); mort în 1887.

Opere poetice: Les Complaintes (1885); *L'Imitation de Notre Dame la Lune* (1886); *Le Concille féerique* (1886); *Derniers Vers* (1890); *Poésies Complètes* (1894); *Oeuvres complètes I: Poésies (Le sanglot de la Terre, Les Complaintes, L'Imitation de Notre Dame la Lune, Le Concille féerique, Derniers vers, Les fleurs de bonne volonté* (1903).

Despre Jules Laforgue

„Era un spirit înzestrat cu toate darurile, dar și plin de însușiri importante. Geniul său natural, făcut din sensibilitate, ironie, imaginație și clarviziune, el îl hrănise cu cunoștințe pozitive, cu toate filozofiile, cu toate literaturile, cu toate imaginațiile naturii și artei; ba chiar ultimele vederi ale științei par să-i fi fost familiare. Era geniul ornamental și înflăcărat, gata să construiască arhitecturi nesfîrșit de variate și de splendide, să ridice foarte sus ogive noi și catedrale necunoscute, dar și-a uitat mănușul de iarnă și a murit de frig într-o zi de ninsoare" *(Rémy de Gourmont).*

„O bună parte a originalității sale consistă în a fi făcut să șchioapete frumoase versuri franțuzești" *(René Lalou).*

„Ca și cea a lui Corbière, poezia lui Laforgue este o poezie de ventriloc. Cel ce trăiește se privește trăind, cel ce vorbește își

retează cuvîntul, luciditatea și ironia reduc sau anulează cuplul inseparabil al nenorocirii și speranței. Dar vocea lui Corbière e scrîșnitoare, corosivă ; cea a lui Laforgue, tandru emoționată [...]. Prin piruete, bufonerii și sarcasme, poezia lui Laforgue tinde mereu a se preface într-o mișcare muzicală, armonioasă și amplă, pe cînd cea a lui Corbière își încredințează șansele zgîriatului nemilos cu care ne agasează" *(Gaëtan Picon).*

PENTRU CARTEA DRAGOSTEI

Pot pleca-n moarte mîine și, uite, n-am iubit.
Buzele-mi n-au atins nicicînd guri de femeie.
Nimeni într-o privire nu-mi dete suflet-cheie,
Nici fără cunoștință la piept nu m-a simțit.

Știut-am doar să sufăr, pentru-ntreaga natură,
Pentru făpturi, vînt, floare, cea boltă azurie,
Să sufăr prin toți nervii, adînc, cu minuție,
Că nu-mi mai e ființa și-acum atît de pură.

Am scuipat pe iubire, carne-am ucis barbar !
Nebun de-orgoliu, contra vieții m-am crispat !
Și singur pe Pămîntul de Instinct subjugat
Sfidam Instinctul, încă și c-un surîs amar.

Oriunde, în saloane, la teatru și la schit,
În fața ăstor oameni, reci, importanți și fini
(Geloase ori trufașe, femei cu ochi blajini,
Al căror gingaș suflet cast fi-va daurit)

Gîndeam : cu toți și toate acolo-mpotmoliți !
Horcăitul murdarei împreunări de brute !
Atîta smîrc și pentru-un acces de trei minute !
Fiți cuviincioși, voi oameni ! femei, vă sclifosiți !

(Venera Antonescu)

HIPERTROFIE

Depărtați aștri-ai serii, nespuse melodii
Inima necuprinsă, șiroind de blîndețe,
Este inima Gliei cu-ale ei insomnii.
Într-o vindecătoare și pan-magică horă
Legănați Glia soră.

Dulce sîngele jertfei filtrat în mădulare !
Stropesc amurgul, iată, tragic împurpurat,
Freamăt de-ostracizare în inima stelară,
Spleenu-mi biciuiește imens norul rotat.
Răcnesc în vînt turbat.

Iubește-mă și-alintă. E-a mea inima lumii
Imense către care Oceanul bun plîngea.
Sînt inima a toate, sînger în nebunie,
Mă revărs de iubire-n azurul constelat.
Fie tot mîngîiat !

(Venera Antonescu)

AMURG DE IARNĂ

(În Bois de Boulogne)

Ce dureros amurgul de care-avurăm parte !
Un vînt de deznădejde plutea, pînă departe,
Şi dobora crengi moarte-n frunzişul ruginit.
Iar prin păienjenişul pădurii, dezgolit,
A cărui apă tare tăia azurul rece,
Tot scăpăta stingherul şi tristul astru-rege.
O, Soare ! Plin de slavă, precum un artofor —
Cînd apuneai, în vară, erai strălucitor,
Incendiind tăria ! Acum, vedem o roată
Gălbuie şi bolnavă, de tot întunecată,
Ce moare-n zarea, parcă spoită de cinabru,
Stingheră într-un cadru de ofticoşi, macabru,
Şi colorînd sărmanii şi rebegiţii nori
În verde cum e fierea, în alb de giulgiu, ori,
În aur vechi, în vînăt, sau în cenuşă pală.
O, s-a sfîrşit ! E vîntul o lungă horcăială !
E totul galben, duse sînt zilele, sleit,
Pămîntul nu mai poate, căci traiul şi-a trăit.
Copiii lui, sărmanii, sfrijiţi, cu feţe terne
De-atîtea gînduri despre problemele eterne,
Tremurători şi gîrbovi sub greul lor fular,
Gălbui în licărirea vreunui felinar,
Cu ochii goi contemplă absintul care-i arde,
Rîzînd cu-amărăciune cînd trec pe bulevarde,
Femei însărcinate, cu sîni şi burţi prea pline
De apriga trufie a sclavelor divine...

Voi, uragane ale dezastrelor finale,
Abateţi-vă-asupra cumplitele rafale !
Imundul glob luaţi-l ! De-a pururi nimiciţi
Cetăţile-i leproase şi fiii plictisiţi !

Zvîrliți apoi în haos ruinele-anonime —
În marea lor candoare, nici stelele sublime,
Nici sorii fără moarte, să nu afle nicicînd
Despre-acest creier putred, numit cîndva Pămînt...

(Petre Solomon)

ȚIGARA

Da, lumea asta-i goală ; cealaltă, ce să spun...
În mine-adînc retras, dar fără de încredere
Și ca să-mi treacă vremea, lîngă-ale morți iederi,
Fumez, sub nasul putred, al zeilor, tutun.

Curaj, luptați, ca mîine veți fi schelet de tun !
Meandră-albastră-ntoarsă la cer, fără trimeteri,
În calm extaz mă pierd, cînd adormit de ceteri
Ca de parfumuri stinse, uitarea-mi împreun.

Împodobit de clare visări, pătrund în rai
Unde se văd fantastic, în dănțuiri de-a valma
Gonind cu elefanții, țințari în cor, cît palma.

Și cînd, trezit, mă-ntorc la versul meu cu-alai,
Contemplu, stors de-o dulce beție, de o mizgă —
Scump, degetu-mi cel negru, ca un copan de gîscă.

(Ion Caraion)

LITANIA LUNII

În provincie

Lună plină și frumoasă,
Ca o zestre de-arătoasă !

Sună goarna de chindie —
Domnu-aghiotant să fie ?

Cîntă-un clavecin în față,
Trece un motan prin piață.

Doarme tîrgul provincial !
După un acord final,

Pianului îi piere glasul.
Cît să fie, oare, ceasul ?

Lună calmă, ce surghiun !
Se cuvine „-amin“ să spun ?

Lună, diletantă lună,
Globului întreg comună, —

Ieri văzuși Missouri poate,
Și-a Parisului cetate,

Și fiord după fiord,
Polul Sud și Polul Nord...

Poate vezi în clipa asta
Mirele ce-și ia nevasta

Și în Scoția o duce !
Cît pe ce să mă apuce

Dacă-n iarna asta, ea
Versu-n serios îmi lua !

Lună, vagabondă lună,
Hai să facem casă bună !

Eu mă sting — o, nopți prea pline ! —
Cu provincia în mine !

Iar Luna, buna-mi pereche,
Poartă vată în ureche.

(Petre Solomon)

BALADA REGELUI DIN THULE

Era odată un rege în Thule
Imaculat.

O, departe de lume trăia. Și de orice.
Și ochii lui foarte limpezi lacrimi vărsau
Pentru crinii ce în trandafiri se preschimbau.
Și-avea un palat ! Ce palat ?

Iar cînd grădinile obosite adormeau
(Toate erau atît de încete, acolo, de obosite),
Regele își lua cheile aurite,
Singur lîngă noapte, lîngă mare,
Într-un turn, să brodeze un voal oarecare.
— O, dar ce voal, ce pînză vrăjită ! —
În noaptea de stele-nălbită.

Cînd voalul a fost cu măestrie brodat,
Departe de Thule și de palat
Pe mările cenușii, voinic s-a avîntat
Spre soarele ce-n munții de cristal se stingea
Ca într-un feeric templu. Și cînta :

„Soare ce mori, încă o zi,
Ultima zi, farul tău strălucit
Pestea arderea lumii și-al dragostei scrum,
Peste zadarnicul, pustiul ei drum.

Și cum, în fața Marei Nopți ce vine,
Te înspăimînți. Și vîntul, în Nordul rece, plînge
Cu-o ultimă avalanșă de rubine,
Alcovul dragostei îl speli în sînge.

O, soare trist, o, eu cobor în goana mare
Spre minunatele-ți cetăți polare,
În neaua lor de-a pururi nepătată
Să-ți leagăn inima însîngerată.
O, eu cobor spre veșnica-nserare."

A spus. Și voalul și-a întins
De dor învins.
Și, spre corali și naufragii,
În înghețatul mărilor sărut,
Neprihănitul rege, mai frumos ca magii,
A dispărut.

Voi, bravi amanți, în nopțile de stele înălbite
Întoarceți bine cheile-aurite.
O umbră de foarte pură dragoste, fără veste,
Va veni să vă cînte această poveste :
„A fost odată un rege în Thule,
Departe de lume trăia. Și de orice."

(Anișoara Odeanu)

DOINA SOȚULUI ULTRAGIAT

— Cam ce căutai pe la Sfînta Marie,
La naiba, femeie,
Cam ce căutai pe la Sfînta Marie ?

— Făcui rugăciuni un băiat să ne vie,
O, Doamne, bărbate :
Făcui rugăciuni un băiat să ne vie.

— Stăteai într-un colț, în picioare, deoparte.
La naiba, femeie,
Stăteai într-un colț, în picioare, deoparte.

— Nu vrui să iau scaun, să pun bani deoparte
O, Doamne, bărbate ;
Nu vrui să iau scaun, să pun bani deoparte.

— Dar cel ofițer ce văzui, cum îți pare,
La naiba, femeie,
Dar cel ofițer ce văzui, cum îți pare ?

— Era Crucifixul cît mi ți-i de mare
O, Doamne, bărbate ;
Era Crucifixul cît mi ți-i de mare

— Cristoșii n-au cruce de-onoare, nu, dragă,
La naiba, femeie,
Cristoșii n-au cruce de-onoare, nu, dragă.

— La inimă-avea a calvarului plagă
O, Doamne, bărbate ;
La inimă-avea a calvarului plagă.

— Cristoșii, îmi pare, c-au plaga la coastă,
La naiba, femeie ;
Cristoșii, îmi pare, c-au plaga la coastă.

— Zburase un strop pe tunica albastră
O, Doamne, bărbate ;
Zburase un strop pe tunica albastră.

— Știam că-n biserică nu se vorbește,
La naiba, femeie,
Știam că-n biserică nu se vorbește.

— Ştiam de iubire cum inima-mi creşte
O, Doamne, bărbate ;
Ştiam de iubire cum inima-mi creşte

— Eu creierii, ţie, să ştii că ţi-i zbor
La naiba, femeie,
Eu creierii, ţie, să ştii că ţi-i zbor.

— Al lui, va fi sufletu-mi nemuritor
O, Doamne, bărbate ;
Al lui, va fi sufletu-mi nemuritor.

(Perpessicius)

PIERROTS

E pe un gît, ce ţeapăn, sare,
Dintr-un plastron scrobit *idem*,
Imberbă-o faţă cu *cold-cream* —
Hidrocefal sparanghel pare.

Ochiul, din opiu-i, înecat,
Al indulgenţii-universale ;
Vrăjesc, clovneşti, buzele sale
Ca un indruşaim ciudat.

Buze ce, bortă fără vrană,
Trec glacialul rîset slut —
Transcedental anacolut —
În zîmbet de Giocondă vană.

Din negrul lor tulpan de-atlas
Cînd conul văruit și-l iscă,
Ei labe-și gîdilă de gîscă
Și-n treflă încrețesc din nas.

Pe-ale inelului blazoane
Au scarabeul egiptean
Și le stă bine pe mintean
Doar păpădia din maidane.

Cu-azur se țin acești soitari !
Și uneori și cu legume,
Cu-orez mai alb cum n-au costume
Cu mandarine, ouă tari.

Ai sectei Pale stîlpi și rezim
Cu Domnul n-au făcut comun.
Și fluieră : „ E traiul bun
În cel mai bun dintre păresimi !“

(Tașcu Gheorghiu)

SOLO DE LUNĂ

Fumez, cu fața-n sus, singurel,
Pe imperiala diligenței. Vitează,
Carapacea mi se zdruncină, dar sufletul meu dansează
Ca un Ariel ;
Nici dulciu, nici acriu, frumosul meu suflet dansează.
O, ce coaste și drumuri ! O, ce văi și ce fumuri !
Așadar, frumosule suflet, cum stăm ?
Să recapitulăm.

Ne iubeam ca doi nebuni de legat,
Și ne-am despărțit fără-o vorbă. În fine.
Un plictis mă ținea exilat,
Un plictis ce-mi venea din toate. Prea bine.

Ochii ei ziceau „Înțelegi ?“ foarte des.
„Pentru ce nu-nțelegi ?“ mă-ntrebau fără glas.
Dar nici unul nu voia să facă primul pas,
Prea voiam să cădem în genunchi împreună.
(Ați înțeles, nu-i așa ?)

Unde o fi la ora asta ea ?
Poate că plînge ușor...
Unde o fi la ora asta ea ?
Ah, măcar îngrijește-te, te implor !

O, răcoare-a pădurii ! O, blîndă
Melancolie, ca un șal chinezesc !
Orice suflet stă întrucîtva la pîndă.
Cum mă răsfață
Această viață !
Imperiala diligenței are ceva vrăjitoresc.

Să-ngrădim ireparabilul, în fel și chip !
Să facem caz mai mult de soarta noastră !
Sînt mai multe stele decît nisip
În mările care-au văzut-o goală și albastră ;
Și totuși, spre moarte merg toate ;
Nici un drum nu le-abate.

Și după ce anii vor fi trecut,
Și fiecare va fi mai aspru cu sine,
Adesea, parcă mă văd și pe mine,

O să ne spunem : „De-aș fi știut“...
Dar chiar căsătorindu-ne, n-am fi spus dintr-odată :
„De-aș fi știut, de-aș fi știut“... ?
O, întîlnire blestemată !
O, sufletul meu oricum osîndit !
Am greșit.

Maniaci de fericire,
Ce vom face acum ?... Eu
Cu sufletul meu,
Ea cu tinerețea ei ispitită ?
O, păcătoasă îmbătrînită,
De cîte ori, seara, mă voi blestema
În cinstea ta !

Ochii ei scînteiau „Înțelegi ?“ fără glas.
„Pentru ce nu-nțelegi ?“ mă-ntreba.
Dar nici unul n-a făcut primul pas
Pentru-a cădea în genunchi împreună. Aha...

Luna răsare,
O, drum în măreață visare !...
Am trecut de lînării, de gatere,
Nici o piatră kilometrică pe drum,
Mici nori de-un roz-bombon în zbatere,
În timp ce-un corn de lună fin răsare.
O, ce drum ca de vis, ce trece acum !
În această pădure de pini în șoapte
Unde de la începutul lumii, pe stînci,
E tot noapte,
Cîte camere curate și adînci !
O, într-o seară de răpire !
Le populez și mă văd înlăuntru, se înțelege,
Și ce frumoasă pereche delirînd de iubire,
Gesticulînd în afară de lege.

Și trec și-i părăsesc,
Și mă culc cu fața-n sus, singurel,
Roata se-nvîrte, eu sînt Ariel,
Nimeni nu mă așteaptă, spre nimeni nu mă grăbesc.
Prieten sînt doar camerelor de hotel.

Luna răsare,
O, drum în măreață visare.
O, drum fără capăt,
Iată schimbul în noapte,
Unde s-aprind lămpașe și scapăt,
Unde se bea un pahar de lapte,
Și biciu-n șuier se frămîntă,
Și greierii cîntă
Sub stelele de iulie coapte.

O, clar de lună, focul
Bengalic în care mi se-neacă nenorocul !
Umbrele de plopi pe cale...
Torentul care se ascultă-n vale...
Care s-ascultă cîntînd
În acest Lethe ce se revarsă tăcînd...

O, solo de lună,
Care-mi desfizi pana nebună !
Ah, noaptea aceasta pe drum ;
O, stele, voi mă-nspăimîntați
Așa cum stați
Toate

Pînă la cea din urmă numărate !
O, nestatornicie-a ceasului de-acum...
Ah, dacă-aș putea reține
Un pic de suflet pentru toamna care vine !...
Iată, e răcoare, din ce în ce mai răcoare,
O, dacă la această oră
Și ea s-ar duce pe lîngă păduri fermecătoare,
Cumplitul nenoroc să și-l înece
În nunta clarului de lună, rece !
(Îi place-atît de mult să se plimbe tîrziu !)
Își va uita fularul siniliu,
Se va îmbolnăvi, de frumusețea ceasului, nespusă !
Oh, îngrijește-te, te implor !
Ah, nu mai vreau s-aud această tusă !

Ah, de ce nu ți-am căzut în genunchi !
Ah, de ce nu mi-ai leșinat pe genunchi !
Aș fi fost un soț model, auzi tu ?
Așa cum *frou-frou*-ul rochiei tale e un model de *frou-frou*.

(Ștefan Aug. Doinaș)

SAINT-POL-ROUX

Născut în 1861, la Saint-Henri (Marsilia) ; — mort în 1940.

Opere poetice: Lazare (1886) ; *Le Bouc émissaire* (1886) ; *Les Reposoirs de la Procession I* (1893) ; *La Rose et les Épines du Chemin, 1885—1900* (1901) ; *Anciennetés* (1903) ; *De la Colombe au Corbeau par le Paon, 1885—1904, Les Reposoirs de la Procession II* (1904) ; *Les Féeries intérieures, 1885—1906 ; Les Reposoirs de la Procession III* (1907) ; *L'Ancienne à la coiffe innombrable* (1946).

Despre Saint-Pol-Roux

„Cu sufletul făurit astfel încît să primească toate schimbările vieții, chiar și pe cele mai neașteptate, iată un om care nu s-a temut să se amestece în mijlocul poporului dement din mintea sa, să se dăruie integral lumii desăvîrșite a visurilor lui" *(Paul Éluard).*

APOCALIPS

Lui Paul Roinard
Într-o dimineață cu portărei. Mai 1894

Soarele urca pe cer, ca să dea țîță Vieții.

O, vis eroic, în care se făcea că-s dus tinerește de iapa mea de vînt, prin nedreapta cumpănă a veacurilor, ca să

culeg diademele, să sfărîm țeste, să rup măști, să zdrobesc boașe, să topesc terezii, să dobor idoli ; apoi, în nenorocita prăpastie în care nu catadicsește să privească ochiul trufaș, să sun din trîmbița vestitoare, să zgîlțîi prostia neamurilor înrobite, să retez inelele de la glezne, să înalț frunțile, să cioplesc un chip omenesc în fiece tufă de păr și de barbă, să slobozesc roșcata ciocîrlie închisă în colivia dinților, și să clădesc din juguri o scară, pentru ca — pe splendida catastrofă a tiranilor turtiți ca niște broscoi-martiri, care pînă atunci trudiseră icnind aidoma unor vite de povară, să surîdă, sub aripile de vultur crescute pe umerii lor, în beatitudinea unui soare nou !

Bate cineva în ușă.

Deschid.

În prag, oribila Realitate îmi aruncă în obraz rîgîielile ei batjocoritoare.

(Petre Solomon)

LA UN PÎRÎIAȘ

(care curge printr-un lan de lucernă)

Lui Francis Viélé-Griffin

O, unda care lunecă, zglobie, și lină, și nevinovat de vie !

În cîmpiile visului răsar adesea fecioare cu un astfel de păr.

Pîrîiașul acesta, sprinten și răcoros, e de bună seamă o șopîrlă făcută din dorinți pure... o șopîrlă care-ar sucomba, poate, sub fulgerul unei priviri.

Pe tăcerea unghiilor de jos scufundate în această salcie prielnică, să admirăm Pelerina limbii și a rădăcinii purceasă la drum prin lucernă.

Iată cum curge peste pietricelele rotunjite de onctuoasa politeță, ca niște scăfîrlii pleșuve, lipsite de primăvăratica lor perucă.

Azurul din apă este — nu-i așa? — amintirea perceptibilă a pupilelor unor nimfe care și-au căzut cu tronc privindu-se-n el.

Să admirăm fără să ne mirăm de chipul nostru din oglindă, și să zîmbim de departe, ca să nu speriem pe careva...

Cît de frumos e să surîzi unui rîs care lunecă precum un rîu de lacrimi dumnezeiești !...

Am început să mă rog ca în fața unei statui a Fecioarei, pe cale de-a se topi :

„Undă adevărată,
Undă dintîi,
Undă nevinovată,
Undă crin și lebădă,
Undă năduşeală a umbrei,
Undă bandulieră a cîmpiei,
Undă candoare în trecere,
Undă lingou al firmamentului,
Undă litanie matinală,
Undă răsfățată de bazine,
Undă îndrăgită de ibrice,
Undă amantă a ulcioarelor,
Undă curgînd spre botez,
Undă pentru statuile cu soclu,
Undă oglindă a sufletelor diafane,
Undă pentru degetele de la picioarele zînelor,
Undă pentru gleznele cerșetoarelor,
Undă pentru penetul îngerilor.

Undă pentru surghiunul ideilor,
Undă prunc al ploilor din april,
Undă fetiță cu păpuși,
Undă logodnică scriind cu migală-o misivă,
Undă călugărița carmelită la poalele crucifixului ei,
Undă zgîrcenie mărturisită la confesional,
Undă lance superbă a cruciaților,
Undă emanație sonoră a unui clopot tăcut,
Undă smerenie a pisculuí,
Undă elocință a sînilor de piatră,
Undă argintărie a sertarelor văii,
Undă banderolă a vitraliului rustic,
Undă eșarfă copleșită de oboseală,
Undă frunză de palmier și metanie a ochilor,
Undă obol al inimilor simple și milostive,
Undă rouă a stelelor care clipesc,
Undă gingaș ud al lunii cu fosnet de muselină,
Undă voluptate a soarelui — roată de păun,
Undă care semeni cu vocea amantelor îngropate sub marmoră,
Undă care parî o briză lichefiată frumos,
Undă aidoma unor săruturi care se fugăresc,
Undă sînge din Paradisul Aripilor, —
Te salut din Elsinorul păcatelor mele !"

Acest pîrîiaș era, precum am aflat mai tîrziu, amintirea mea despre vîrsta prunciei.

O, unda care lunecă, zglobie, și lină, și nevinovat de vie !

(Petre Solomon)

ÎMBLÎNZITOAREA DE ȘERPI

Lui Alfred Jarry

Goală, cu sînii la probă, se cambrează pe degetul gros, în văzul lumii : descolăcindu-se la auzul acestui gest, șerpii aţipiţi pînă mai adineauri ca o diademă la picioarele ei, ţîșnesc lascivi către ochii de rouă, iar fata se lasă de îndată în voia jăratecului în spirale ; mulţimea bănuiește rubine ascunse sub pielea solzoasă, iar Satan, stăpînul circului, adulmecă festinul ce se pregătește în adîncul gloatei ; căci reptilele au și cotropit carnea cizelată de săgeţile lor vii, și sînt pe cale de a mîstui sufletul idolului, căzut într-un leșin simbolic — cu un șuierat de viperă între buzele-i de cireașă, pentru a consuma drăceasca apoteoză a răsucirilor.

(Petre Solomon)

HENRI DE RÉGNIER

Născut în 1864, la Honfleur (Calvados); mort în 1936.

Opere poetice: Lendemains (1885); *Apaisement* (1886); *Sites* (1887); *Épisodes* (1888); *Poèmes anciens et romanesques 1867—1898* (1890); *Épisodes, Sites et Sonnets* (1891); *Tel qu'en Songe* (1892); *Aréthuse* (1895); *Poèmes, 1887—1892* (1895); *Les Jeux rustiques et divins* (1897); *Premiers poèmes: Les Lendemains, Apaisement, Sites, Épisodes, Sonnets, Poésies diverses* (1898); *Les Médailles d'Argile* (1900); *La Cité des Eaux* (1902); *La Sandale ailée, 1902—1905* (1906); *Miroir des Heures* (1911); *Poèmes, 1914—1916* (1918).

Despre Henri de Régnier

„Ginerele meu are mai mult geniu ca mine, dar eu am mai mult talent ca el" *(José Maria de Hérédia).*

REÎNNOIRE

M-au dus adesea pașii, pe veștedă cărare,
Prin locuri care nu sînt de nimeni locuite ;
Ecoul unor glasuri de noi doar auzite
Singurătatea încă părea s-o înfioare.

Și locurile astăzi de nimeni locuite
Păstrează amintirea apusei veselii,
Cum caldă desfătare a verii aurii
O mai păstrează toamna în serile-i vrăjite.

Păstrează amintirea apusei veselii
Și parcurile pline de mușchi și de glicină
Și, cu melancolie, în dulcea lor lumină,
Învăluia tristețea în visuri argintii.

Și parcurile pline de mușchi și de glicină
Adesea se-nfioară că iarna e în zare
Dar se deșteaptă-n clipa cînd amurgitul soare
Așterne solzi de aur pe ierburi în grădină.

Pătrunse de fiorul că iarna e în zare
Și parcurile moarte aievea-și reînvie
Comoara lor de ierburi, de flori, de iasomie,
Prin care vîntul nopții își plimbă dulcea boare.

Cu parcurile moarte și inima învie
Și binecuvîntatu-i avînt întinerește ;
Se-nvolbură nădejdea și fără margini crește,
Iar fruntea-i fără cute și-n ochi e bucurie.

(Dan A. Lăzărescu)

ODIHNA

Însufleţeam adesea, cu fluiere uşoare,
Un proaspăt peisagiu cu pomi şi cu izvoare ;
Din degete suflării i-am smuls, supusă, cîntul,
Şi-am îngînat şi apa, şi frunzele, şi vîntul
Şoptindu-i la ureche, aievea, adierii ;
Dar gurii iasomia amară-i azi, şi merii,
Şi molcomele ceasuri ; şi-amară-i fericirea
Ce crezi că-i bucuria... ce crezi că e iubirea.
Şi serile de vrajă şi zorile de fum
Coc roadele de aur ce lasă-acelaşi scrum ;
Şi chipurile-s albe ca pulberea ţărînii
Cînd se-oglindesc, prin lacrimi, în pînzele fîntînii,
Sau cînd privesc oglinda destinului trufaş ;
Şi sîngeră piciorul ce n-a mers pe făgaş,
Şi mîna-i ostenită de-o lampă de pămînt,
La fel ca şi de steagul purtat cu fală-n vînt
Cu degete-ncleştate ; şi tot la fel te doare
Cînd strîngi în mînă-o torţă, cînd ţii în mînă-o floare.
Oraş în flăcări pare oricare asfinţit,
În orice suflet plînge amurgul despletit ;
La fel atîrnă-o spadă şi-o trişcă jucăuşă,
Zîmbeşte o zeiţă în orişice păpuşă
Şi te-amăgesc, de-a pururi, aceleaşi năluciri,
De vei culege lauri sau palizi trandafiri !

(Dan A. Lăzărescu)

LIED

Alintă vîntul ca pe-o salbă
Bătrînul crîng unde-au cîntat
Cu buha, porumbița albă,
Cu vara, ceasu-ntunecat.

Sub ploaia blîndă, frunze ude
Foșnesc și tremură, ușor ;
Pe drum îmi pare că se-aude
Plîngînd tristețea-ncetișor !

.

Copacul verde-ngălbenește,
Cînd purpuriu, cînd aurit ;
Din toamnă-n toamnă văd cum crește
Trecutul veșnic desfrunzit ;

Stejarul roșu, bradul verde,
Își leagănă nemîngîierea,
Și vîntul în tăceri se pierde,
Cum tace marea și durerea.

(Dan A. Lăzărescu)

MARSYAS VORBEȘTE

L-am biruit cu cîntu-mi pe îngîmfatul zeu,
L-am biruit acuma, dar nu-s de vină eu !...
El m-a chemat în fața-i și el a vrut să-i cînt...

Şi-acum rămîi cu bine, tu, bunule pămînt,
Căci păsurilor mele în veci nu le-i şti greul...
Şi rămîneţi cu bine, voi, dragi păduri, căci zeul
Nu-l lasă pe Marsyas să vă mai cînte, nici,
Să vă mai fure şoapta în fluierele-i mici...
Cu bine rămîneţi-i păduri şi ape-acum
Căci Marsyas porneşte, trimis de zeu, pe-un drum
Din care niciodată, n-o mai veni, deloc,
Să-i daţi nici vreji de trestii, nici ramuri verzi de soc...
Şi nu vă va mai cere nici umbra, şi nici pic
De apă, căci de-acuma el nu mai vrea nimic !...

L-am biruit cu viersu-mi pe zeu şi, gata sînt
Să-mi răsplătesc păcatul de-a fi venit să-i cînt...
Mă vor lega sălbatic, m-or jupui de viu,
Ca să-i împace pizma înfrîntului — şi ştiu
Că va-ncerca să cînte din fluierele mele,
Crezînd să-mi fure darul, ce m-a ucis, din ele...

Încerce-se şi cînte, măreţul meu duşman,
Şi va vedea cît poate îndemnul lui avan,
Şi degetele joace-şi, şi sufle cît va vrea
În ori şi care fluier făcut de mîna mea,
Cercînd să afle taina ce cîntă-n viersul meu —
E bine-ascunsă taina şi-o duc cu mine eu !...

Şi-acum, vă las cu bine, căci trebuie să mor...
Se duce azi Marsyas răpus de mîna lor —
Dar umbra lui şopti-va nestinsă pe pămînt,
Pîn' pinul cel din urmă şi-o stinge şoapta-n vînt !...

(Elena Farago)

ORAȘ FRANCEZ

Mă scol în zorî... și-orașul, în urma mea rămîne...
Trotuarele răsună, de-a lungul lor cînd treci —
Cald, soarele s-abate, pe-olanele bătrîne
Și curțile-s albastre, de flori de lilieci...

De-a lung de negre ziduri, sub bolți de pomi în floare
Cînd mergi, în cale-ți iese de-a pururi un ecou
Iar pietruita cale, răzbate-n drumul mare
Ce trece prin foburguri și piere-n cîmp din nou.

Și iată-mă deodată ajuns pe deal, de unde
Sclipind tăcut în soare, îl vezi culcat în vale,
Sărac și singuratic, sfios cum se ascunde,
Orașul meu, cu strășini și porți patriarhale...

Așa se vede-orașul...
Sub două punți arcate,
Un rîu, domol se scurge cu ape somnoroase...
Iar arborii șoselei sînt parcă de-o etate
Cu turla ce privește, mirată, peste case.

Din cînd în cînd, prin aer, plutind își face cale
Un murmur lung ce urlă... S-aud zgomote vii...
Bat maiuri și ciocane greoaie-n nicovale
Și crește-o gălăgie de glasuri de copii...

Din viața-i monotonă, de cînd se află-n lume,
Nici amintiri nu are, nici zile mari, nici rost...
E-un biet oraș ca și-altul, obscur și fără nume,
Și-așa va fi de-a pururi — la fel precum a fost.

Și totuși, cînd urîtul mă poartă la-ntîmplare
Din zori, pînă-n amurgul, cînd cresc umbrele sure,
Și soarele coboară pe dîmburi și dispare
Posomorînd cărarea ce trece prin pădure.

Cînd formele spre seară devin misterioase
Și drumul lung răsună sub ostenitu-mi pas,
Cînd apele din scocuri se zbat tumultuoase
Iar vîntul se trezește dînd sălciilor glas...

Tîrziu de tot, cînd noaptea m-aduce iar acasă
Punînd un capăt trudei și rătăcirei mele,
Și văd cum în fereastră s-aprinde luminoasă
O lampă după geamul rămas fără perdele...

Atunci, renaște-n mine puterea obosită —
Și-n timp ce-mi caut urma pe ulița bătrînă,
Alături, simt din umbră, cum Patria-mi iubită
Mi-arată-n noapte drumul, ținîndu-mă de mînă.

(D. Anghel și I. Minulescu)

INVOCARE

Să fie noaptea dulce ar trebui ca roza
Din parcul plin de-aromă prin ridicatul geam
Cu candida-i mireasmă, molatecă, suavă,
Să parfumeze umbra în care noi tăceam.

Să fie noaptea calmă, ar trebui tăcerea
Cîmpiilor obscure și-a cerului-nstelat,
Ca să audă-oricare gîndirea-i repetată
De-un glas ce nici o șoaptă vreodată-ar fi-ncercat.

Să fie noaptea dulce, frumoasă și divină
Tăcerea și parfumul n-ar fi îndeajuns,
Nici parcul plin de roze sfioase, visătoare,
Nici tot ce se-odihnește în somnul nepătruns.

Căci numai tu, Iubire, ai știi, de-ai ține parte
Cu inimile noastre topite-n voluptăți,
Să dai în taină însăși suprema frumusețe
Acestei dulci, profunde și largi singurătăți.

(B. Fundoianu)

PAUL FORT

Născut în 1872, la Reims ; mort în 1960.

Opere poetice: Plusieurs choses (1894) ; *Premières lueurs sur la colline* (1894) ; *Monnaie de fer* (1894) ; *Presque les doigts aux clès* (1895) ; *Il y a là des cris* (1895) ; *Ballades (Ma Légende, Mes légendes)* (1896) ; *Ballades (La Mer, Les Clochers, Les Champs)* (1896) ; *Ballades (Les Saisons, Aux champs, sur la route et devant l'Atre, Mes Légendes, L'Orage) (1896) Ballades (Louis XI, curieux homme)* (1896) ; *Ballades Françaises T. I.* (1897) ; *T. II, Montagne, Forêt, Plaine, Mer* (1898) ; *T. III (Le Roman de Louis XI)* (1898) ; *T. IV, Les Idylles Antiques et les Hymnes (1900); T. V, L'Amour Marin* (1900) ; *T. VI. Paris sentimental* (1902) ; *T. VII. Les Hymnes de Feu (1903); T. VIII, Coxcomb* (1906) ; *T. IX, Ile-de-France* (1908) ; *T. X, Montcerf* (1909) ; *T. XI, La Tristesse de l'Homme* (1910) ; *T. XII, L'Aventure Eternelle* (1911) ; *T. XIII, Montebéry la-Bataille* (1912) ; *T. XIV, Vivre en Dieu* (1912) ; *T. XV, Chansons pour me consoler d'être heureux* (1913) ; *Choix de Ballades Française* (1913) ; *Ballades Française et Chroniques de France* (ed. définitive), *T. I, Le ronde autor du monde* (1922) ; *T. II, L'Amour et l'Aventure ; T. III, Le Marchand d'Images ; T. IV, La Tourangelle ; T. V, Les Fleurs de lys ; T. VI, Le livre des Saisons ; T. VII, L'arbre des Fées ; T. VIII, Un Jardinier de Jardin de France* (1943) ; T. IX. *Bd. d'Air (1946); T. X, On loge à pied et à cheval* (1947) ; *T. XI,*

Contes de ma soeur l'oie et de mon frère le jars (1947) ; *T. XII, Le Pélérin de la France* (1948) ; *T. XIII, Vive Patrie* (1949) ; *T. XIV, Mon Grand Pays ou l'ombre du trouvère s'étend sur la France (1950) ; T. XV, Empire de France* (1953), *T. XVI, Ferveure Française* (1954) ; *T. XVII, Si tout l'amour m'était conté* (1958).

Despre Paul Fort

„*Baladele franceze* sînt mici poeme în versuri polimorfe sau în alexandrini de casă, dar care se pliază formei normale a prozei şi care reclamă (lucru deloc neglijabil) nu dicţiunea versului, ci pe aceea a prozei ritmate. Numai revendicarea cîteodată a rimei sau a asonanţei distinge acest stil de cel al prozei lirice. Nu mi-e teamă că mă înşel, sîntem în faţa unui stil nou" *(Pierre Louys).*

„Paul Fort e greierele Nordului" *(Frédéric Mistral).*

„Paul Fort este, poate, singurul poet integral pe care îl avem" *(Maurice Maeterlinck).*

„Paul Fort e mîndria solului francez" *(Paul Claudel).*

„Ştiu că e prolix şi sentimental, că facilitatea lui nu evită nici neglijenţa, nici lipsa de stringenţă şi că aparenţa prozaică a versurilor sale agasează şi oboseşte. Dar mă dezarmează cu graţia, fantezia şi entuziasmul lui" *(Marcel Arland).*

„Paul Fort e impregnat de trecutul Franţei. El e o întruchipare poetică a Franţei, un cîntec naţional de viaţă şi de bună dispoziţie, un amestec de măreţie şi de farsă" *(Pierre Béarn).*

HORA

Dacă fetele tuturora ar vrea să-și dea mîna, în jurul mărilor ar putea să-nlănțuie hora.

Dacă tinerii toți din lume mării i-ar răspunde, cu bărcile lor ar întinde un pod peste unde.

Atunci jurul lumii un cerc l-ar cuprinde, dacă toți oamenii mîinile și-ar prinde.

(Iv. Martinovici)

MURI SĂRMANA FATĂ...

Muri sărmana fată, din dragoste muri.
La groapă ei au dus-o, la groapă-n zori de zi.
Și singură-au lăsat-o, o, singură-n sicriu,
Și singură-au lăsat-o, plecînd într-un tîrziu.
Ei s-au întors toți veseli, toți veseli și cîntînd
Cîntînd cu nepăsare : „Așa pier toți pe rînd".
Muri sărmana fată, din dragoste muri
Și ei la cîmp plecară ca-n orice altă zi.

(Ioan I. Ciorănescu)

COARDA

De ce-ai relua iubirea trecătoare? Au se cade să iubești? Firul s-a rupt, copilă. Ai tras tu prea tare?

Ori eu? Ori altul? Ori bunul Dumnezeu al celor credincioși? S-a rupt; nu-i vina nimănui, se știe bine.

Prin atîtea inimi trece dragostea, e o frînghie pentru atîtea vase și prin puzderii de inele trece, a cui e vina că se roade?

Sînt destui pe pămînt, care trag spre același păcat. E oare vina dragostei că frînghia se roade?

De ce să reînnozi iubirea? Au se cade să iubești? Firul s-a rupt copilă, tu ești aceea care a tras prea tare.

(Iv. Martinovici)

FEMEIA CARE VREA SĂ PLACĂ

„S-alerge sus pe munte, cine mă va prinde o să mă sărute, s-alerge sus pe munte, cine mă va-mbrățișa, cu mine va-mpărți tartina usturoiată și buzele de coral, cel ce mă va prinde, a lui voi fi!“

În goană sus pe munte atît a alergat, în goană sus pe munte, de nimeni n-a rămas s-o-nfrunte ; fu singură sub stele tartina mîncînd, luînd în derîdere clipa.

În goana de pe munte un înger coborî, din pîine vru ultima fărîmă, dar s-o smulgă nu putu defel și luă fata cu el, azvîrlind totu-n torent.

Din goana de pe munte, din goana de pe munte ea se prăvăli cu undele argintii și celor care trec arată — fărîmă între dinți — tartina usturoiată.

Așa piere orice cochetă care în hîrjoană, cu tartina-n-tre dinți, poartă după ea bărbații sus pe munte-n goană.

(Iv. Martinovici)

CÎNTECUL SOARTEI

Viața e scurtă, marea e mare.
Nu te mai văd, drăguțo, nicicînd.
Nu-s marinar de două parale.
Pe mare nici urmă de vînt,

Musai să-nduri.

Scurtă e viața, marea e mare.
Asta te sperie, drag ți-s, o știu !
De ți-ar fi dragă nițel și marea,
Mi-ai spune, te du.

Musai va fi și moartea s-o-nduri,
Ca dragostea noastră, drăguțo.
Scurtă e viața, mare e marea,
Vezi tu, drăguțo.

Și-apoi furtuna, și-apoi seninul,
Și-ntîrzierea, și depărtarea,
Și stînca neagră, marea căscată
În care bărcuța-mi dispare,

Și dragostea noastră, și așteptarea,
Și dragostea nouă ce-apare.

(Maria Banuș)

PLECAREA RECRUTULUI

Îmbracă-te, căci timpul trece — flăcăule, fii tare —
Vezi, toba bate pe cărare și soarele-n revistă-și trece
Toți norii pentru defilare.

Iar zorile însîngerate — flăcăule, fii tare —
De sînge ți-au umplut ligheanul, pe cînd în cîmpuri azurate,
O ciocîrlie-și cîntă-aleanul.

Fiindcă vei pleca-n războaie — flăcăule, fii tare —
Zi o sudalmă militară, dar somnul maicei să nu-l spaie
Și chipu-i calm să nu tresară.

Pornește, las-o să se-nșele — flăcăule, fii tare —
Cum între perine visează că Moș Crăciun mici jucărele
În pantofiorii tăi ți-așează.

Apoi visează-nduioșată, — flăcăule, fii tare —
Visează podul de la sală, cu alba scară frămîntată
De gălăgia-ți infernală

Visează vremea fericită — flăcăule, fii tare —
Cînd mica tobă poleită a haiducului răsună
Pe ulițele din cătună.

Străbate iute grădinița — flăcăule, fii tare —
Deschide binișor portița, să nu trezești durerea vie,
Nici pasărea din colivie.

Cu lacrămi șiruind pe față — flăcăule, fii tare —
Să nu-ntorci capul din cărare, căsuța care ți-a dat viață
Mîhnită, plînge-ntre frunzare.

Ea plînge-n zorile rozate — flăcăule, fii tare —
Duioase lacrămi irizate, ea plînge lacrime de rouă,
Cum a plîns ieri cînd sta să plouă.

Măicuța-n plînsul ăsta doarme — flăcăule, fii tare —
(În tactul inimei blajine, cu ochii ațintiți la tine
Și fericirea ta, adoarme).

Ea-ți simte toată cutezanța — flăcăule, fii tare —
Și în curînd drept răsplătire, te vede mareșal de Franța
Trecînd prin satele-n uimire.

O ! nu, nu te mai reîntoarce — flăcăule, fii tare —
În calea ta n-o să mai vină, sub lilieci nu va mai toarce,
Vai ! bătrîneţile-s de vină.

Un timp visa tot lupte crunte — flăcăule, fii tare —
Apoi murind i se părea... ţi-or spune totu-n amănunte
Vecinii, cînd te-or revedea...

... I se părea că te zăreşte — flăcăule, fii tare —
Cum treci, în frunte, voinicește, cu oştile-ţi biruitoare
Prin faţa ei surizătoare.

(Perpessicius)

DRAGOSTE MARINĂ

Ca un ecou, în dragoste fugare, regăsim bucuriile toate şi toate stihiile unei dragoste dăinuitoare !

E soarta matrozilor şi a iubitelor noastre de-o zi.
Acostăm. Hai ! c-o gură săruturilor şi trupul să-l dai.

Bucurii şi mofturi, certuri, împăcare, toate ecouri
ale marilor dragoste sînt în iubirile noastre fugare.

Şi-ai vrea o zi să-ţi dea totul ! şi, o, cît ai vrea să ţii clipa în loc ! De trei ori într-o singură zi, noroc, ne-noroc, noroc.

Ai rîs, pe ochi, pe sîni, ca ouăle calde au picat în păr pupăturile una după alta.

Ne-am dus în fapt de zi să stingem luminile de pe cîmpii. Asta nu e în obiceiul tîrfelor : ele obosesc ușor.

Ne-am ridicat dintre albăstrele, obrajii erau roșii, inima bucuroasă, ca după o negrăită fericire ne-am întors acasă.

Încet, încet, cu inima grea, ne-am întors la ea, smulgînd deasupra lanului de grîu petalele unei mari margarete galbene !

Marea !... o ! ea este acolo, deasupra spicelor respiră și corabia mea, iat-o se leagănă pe spice.

Sosim. — Înainte de a intra ne privim brațele în cerc. Asta mă face să tresar, nu știu ce simțămînt încerc : ea scoate cheia mică.

Amurgește, rămînem în casă. Ne urcăm în pat. E mai bine așa. Ne ridicăm doar să facem pipi într-o oală înflorită, frumoasă.

Aprindem lumînarea și-a toată splendoarea ne arătăm ! Repede iar ne culcăm, ne ridicăm, ne întindem — e vară.

În odaie plutește un iz de dragoste ca de gudron. Asta îți umple inima de bucurie și amărăciune, și-i bine

Și păstrăm aprinsă luminarea, să ne vedem și să ne admirăm mai bine. Ne jurăm credință. Ne ascultăm suspinînd.

Și deodată, fără să știm de ce, iată-ne plîngînd. Doamne! și amîndoi dorim să murim, ne răzgîndim, inimă în inimă.

Atunci ne povestim viața, deși parcă n-ar avea rost. Dar n-are face, tot o povestești în întregime. Și crezi că te înțelegi mai bine.

Ne descoperim calități, am început să ne cunoaștem, ne deplîngem, și apoi, cum mîine ne vom despărți, tăcem toată noaptea amîndoi.

Nu sîntem aici ca să tăifăsuim... Dar gîndești chiar și în dragoste. Gîndești că mîine va fi zi iar și asta năruie visul.

E soarta matrozilor și a iubirilor noastre fugare. Acostăm, dar ghicești că nu afli aici paradisul.

În van zorim, Doamne, în van mai iuți decît avarul timp și-l înfundăm cu toate păcatele, nu acesta-i rostul; și totuși, bucuriile și necazurile iubirii dăinuitoare se regăsesc în dragostele noastre de-o zi, fugare.

Dar noaptea curge ca un rîu. Pe brațu-i gol micuța păpușă sforăie mai ușor decît un șoarece-n grîu.

Atunci, cum ! trebuie să te vaiți, o ! nu trebuie să suspini văzînd lumînarea topindu-și lumina pe cămin.

Uite, ceva se cațără pe zid pînă la plafon... O, ce murdărie !... Cenușie și roz... Iată, ziua trandafirie, ca un porc.

Mai plîngi în pernă, încă. Una singură a fost pentru amîndoi. Fie !... te ridici... cu bine... și pleci fără ca ea să știe.

Dar ce ne umple de tristețe, pe noi navigatorii, e că regretul e-același după o iubire ce dăinuie, ori care sfîrșește odată cu zorii.

Și te întrebi, copleșit, cînd ai vrut să mori cu ea împreună, să rămîi totdeauna, de ce te-ai răzgîndit ?

(Iv. Martinovici)

ÎNTÎLNIREA

Frumoasa cu ochi verzi, străină de marină, pe care am întîlnit-o cînd rătăceam visînd, departe-nspre salină, seara, acolo unde lanul de grîu nu se ascunde.

purta pe-un umăr negru snop, și părul val curgea de aur, iar cînd cu capu-ntors ea mă privi, a tresărit înspăimîntată văzînd un așa negru marinar.

A prins să fugă-atunci, dar n-o lăsai, pînă căzurăm, ea pe un stog, eu ca și ea deasupră-i și snopul peste noi, de-a rostogolul mai departe de-a strigat cuprinsă ca de moarte.

Ca să-mblînzești o fată, trebuie dezmierdată. E deajuns s-o ai, ca s-o stăpînești. Atît de bine încît a tăcut prinsă-ntr-un sărut: „Nu-s cu marinăreasă, dar mai dihai ca marinarii nu există".

Apoi eu am plecat, așa cum venisem, ea s-a dus încotro trebuia, mulțumiți amîndoi, cu părul plin de fîn — ca să-și ia rămas bun își flutura brațele goale.

Știu că n-am s-o mai văd. Ea e dintr-un sat. Bunul Dumnezeu iscă atari întîlniri și din ele dragostea, iar pe urmă îi lasă. Puțin îi pasă micului Isus.

Iubire e numele lui, el are aripi la muzeul Quimper și a zburat dintr-un alt tablou, unde dormea liniștit în poala maicii sale.

Frumoasa cu ochi verzi, străină de marină, o, de ea mi-aduc aminte, mereu îmi amintesc! purta pe-un umăr negru snop și dintr-o parte, peste umăr, mă privea.

(Iv. Martinovici)

BALENELE

Pe vremea cînd după balene plecau în larg așa departe marinarii, încît frumoasele plîngeau, la fiece răscruce era un Christ pe cruce, erau marchizi îndantelați, era Sfînta Fecioară și regele era.

Pe vremea cînd după balene plecau în larg așa departe marinarii, încît frumoasele plîngeau, erau matrozi care credeau și seniori ce le făceau credința de ocară, era Sfînta Fecioară și regele era.

Acum, ei bine, cu toții-s mulțumiți, nimic de spus, marinare, dar sînt mulțumiți ! nu mai sînt mari seniori, nici ocrotirea lui Isus, e republica și e președintele, și nici balene nu-s.

(Iv. Martinovici)

DESPĂRȚIREA

— Pe plajă-ți voi trimite azi ultimul sărut.
— Și vîntul, vîntul mării-napoi ți l-o trimite.
— Ți-oi face semn cu șorțul, să știu că m-ai văzut.
— Și vîntu-mi va aduce cuvintele-ți șoptite.
— Vărsa-voi lacrimi calde văzîndu-te că pleci.
— Dar vîntul ți le-o șterge să fii iar ca-nainte.
— Mă voi gîndi atuncea că sînt a ta pe veci.
— Ei iată-te cuminte, ei iată-te cuminte.

(Ioan I. Ciorănescu)

PORȚILE SECOLULUI XX

FRANCIS JAMMES

Născut în 1868, la Tournay (Haute Pyrénées); mort în 1938.

Opere poetice: Six sonnets (1891); *Vers* (1892); *Un jour* (1896); *La Naissance du poète* (1897); *De l'Angélus de l'Aube à l'Angélus du Soir* (1898); *Quatorze prières* (1898); *La Jeune Fille Nue* (1899); *Le Poète et l'Oiseau* (1899); *Le Deuil des Primevères* (1901); *Le Triomphe de la Vie* (1902); *Cahier de vers* (1905); *L'Église habillée de feuilles* (1906); *Clairières dans le Ciel* (1906); *Poèmes Mésurés* (1908); *Rayons de Miel* (1908); *Les Géorgiques Chrétiennes* (1911); *La Vierge et les Sonnets* (1919); *Le Tombeau de Jean de La Fontaine, suivi de Poèmes Mésurés* (1922); *Le Premier Livre des Quatrains* (1923); *Deuxième Livre des Quatrains* (1924); *Troisième livre des Quatrains* (1924); *Quatrième Livre des Quatrains* (1925); *Ma France poétique* (1926); *De Tout temps à Jamais* (1935); *Sources et feux* (1936).

Despre Francis Jammes

„Critica, în fața lui, își pierde drepturile și rațiunea de a fi, ca înaintea fenomenelor naturale; un poem de Francis Jammes nu este niciodată rezultatul unui efort, al unui rămășag poetic, așa cum o dorea Baudelaire; el țîșnește dintr-un izvor divin, grăbit să răsfrîngă cît mai mult cer; a găsi ceva de obiectat calității

apei sale, armoniei murmurelor lui, e un act van ; tot ce se poate face e să refuzi de a bea din el ; îl plîng pe acela care nu e însetat după o asemenea apă — apă atît de limpede, atît de proaspătă, atît de lustrală, încît nu vin la ea numai ca să-mi sting setea, ci și ca să mă spăl" *(André Gide)*.

„Ținta lui Jammes fu, pare-se, de a reîntoarce cursul poeziei de la *ideal* și din străfundul tenebros al conștiinței în universul lucrurilor și sentimentelor simple. În fața privirii sale limpezi, simbolurile, alegoriile se destramă ; obiectele reîncep să trăiască pentru ele însele, în afară gîndirii poetului, dar se leapădă de duritatea, de uscăciunea, de tristețea pe care le-au atribuit-o romancierii naturaliști, la rîndul lor ; o nouă primăvară umflă mugurii, frăgezimea și inocența reiau în stăpînire natura ca o rouă. E vorba tot de un naturalism, dar de un naturalism care nu exclude poezia, care o face, dimpotrivă, să izvorască de pretutindeni, din cel mai sărac spectacol, din făptura cea mai desmoștenită" *(Marcel Raymond)*.

„Douanier Rousseau al poeziei, Jammes se află la antipodul alchimiei simboliste ; lirismul lui imediat accesibil, adesea declamatoriu, emfatic, insistent, mizează conform tradiției romantice pe simplul accent al vocii și pe natura însăși a imaginilor, aproape niciodată pe elaborarea lor ; lucruri văzute în realitate sau în vis, niciodată create și hotărîte de spirit, dar purtînd reflexul unui foc care tremură, așa cum tremură vocea..." *(Gaëtan Picon)*.

E AZI...

E azi sărbătoarea Virginiei, o știi,
Și muselina parcă n-acoperea nimic ;
Mîncai nu știu ce poame cu gust de Mozambic,
Oceanu-acoperise crabi goi și cenușii.

Cu carnea precum nuca de cocos, ca un vis,
Ți se-oferiră șorțuri în tari culori de cer,
Barișuri în carouri de-un galben mai deschis.
Labourdonnais pe acte de amiral și-a scris

Parafa-i... Dusă și-ncă vie, prietena mea mică,
De-un cioplitor de trestii, de Bernardin iubită,
În alb, o iconiță la gît purtai, ca moartă.
Prin Pasul Agoniei intrai pe marea poartă.

(Veronica Porumbacu)

PRIN TIMP MI-E SCUMPĂ...

Prin timp mi-e scumpă Clara, scumpa Clară
Elevă-a pensionului bătrîn
Ce pe sub tei ținea, în cîte-o seară
Acele magazine vechi în mîini.

Doar ea mi-e dragă. Dulcea strălucire
Albastră i-o mai știu pe gîtul dalb.
Ea unde-i ? Unde ești tu, fericire ?
Și crengi intrau la ea-n iatacul alb.

Dar cine știe, poate nu e moartă,
Ori poate mort de mult sînt azi, ca ea.
În curtea mare, vîntul rece poartă
În volburi frunze moarte-ncolo-ncoa...

Ce pene de păun — mai știi ? țineam
În vaza mare, lîngă scoici marine !
Că-am naufragiat — aflam prin tine —
Și Terra Nova, băncii îi spuneam.

Tu, vino, scumpă Clara d'Ellébeuse ;
Să ne iubim ca-n vremile acele.
În parc mai sînt aceleași vechi lalele.
Și vino goală, Clara d'Ellébeuse.

(Veronica Porumbacu)

SUFRAGERIA

Știu un dulap cu luciul ponosit
Ce voci de străbătuși a auzit.
Dulapul auzise pe bunic,
Pe tatăl meu, îl auzea, de mic.
Și credincios e amintirii lor.
E mut dulapul ? Eu vă contrazic,
Vorbind cu el, ușor.

Mai este și, de lemn, un cuc de ceas.
Nu știu de ce azi nu mai are glas.
Și nici nu vreau să-l mai întreb de ce !
E spart năuntrul lui ? Ori poate e
Defectă vocea ? numai un resort ?
Ori stins ca în gîtlejul unui mort ?

Mai e lîngă dulap un vechi bufet ;
Miroase-a ceară,-a lustru, a șerbet,
A carne,-a pîine și a pere coapte.

E ca un slujitor ce, zi și noapte,
Păzește totul și nimic nu ia.
Cîți oameni au intrat în casa mea,
Ce nu știau de sufletele-aceste,
Și singur mă credeau. Dar eu zîmbeam
Cînd oaspeții-ntrebau: „Cum vă mai este,
Și cum vă mai simțiți, domnule Jammes?"

(Veronica Porumbacu)

VIN LUNILE DE TOAMNĂ...

Vin lunile de toamnă și prepelițe grase
Se pregătesc de ducă, în preerii ploioase
Cîrsteii-și cată-n apă subțirii melci. Te-apropii:
Coboară pe costișe un stol mărunt de dropii,
Un moale zbor flexibil văzduhul traversînd.
Nagîții-n largul zării, cu aripile lungi,
Și-ncurcă-n aer zborul, ca firele de leasă,
Vrînd să-și adune pîlcul plecat de mult de-acasă.
Drum lung spre păpurișuri marine, către larguri,
Și lișițele, parcă mici jucării cu arcuri,
Vor trece prin văzduhuri în geometric zbor,
Odată cu bîtlanii, proptiți într-un picior,
Și rațele mai blînde, ce-n aerul incert
Vor dispărea departe, cu-ntregul semicerc.
Pe urmă și cocorii, lungi linii c-un cîrlig,
Un țipăt din gîtlejuri vor scoate, răgușit,
Schimbînd ariergarda în stolul lor, încet;
Viellé Griffin — în felul acesta ești poet:
Dar pacea mult rîvnită n-o afli; în curînd
Vasile taie porcul; auzi-l guițînd!

Ce țipete-ascuțite se risipesc pe-aici,
Ce monștri iarăși facem din lucrurile mici !
Dar iată și iubita-n veșmînt de trandafiri,
Surîsul ei, de ploaie, și pulpele subțiri.
Apoi mai e în curte și cîinele bolnav,
Culcat printre salate, cu ochiul trist și grav
Ce moartea o presimte, dar fără s-o priceapă.
Se-nvălmășește totul : un pisc, o vale,-o apă,
Un lucru trist pe care-l urmezi, îl vezi la față,
Și cărui omul, aspru i-a dat un nume : Viață.

(Veronica Porumbacu)

ERA GROZAV...

Era grozav, o ! bietul vițeluș, cum îl tîra
La abator, mai adineaori, cum se împotrivea

Și cum se străduia să lingă picăturile rămase
Din ploaia scursă-n tîrgul trist, pe ziduri cenușii de case

O ! Doamne, și ce bun și blînd părea
El, care, toate drumurile pline de scorușe, le știa.

O ! Doamne, tu care ne-arăți atîta îndurare
Zi-mi că va fi pentru noi toți, odată, o iertare

Și că-ntr-o zi, în cerul luminat, n-or să mai fie
Viței micuți și drăgălași să-i ducă la măcelărie.

Ba chiar că, dimpotrivă, deveniți mai simțitori,
Le vom încununa cornițele cu flori.

O ! Dumnezeul meu, fă tu ca sărăcuțul ăsta de viței
Să sufere cît mai puțin cînd o intra cuțitu-n ei.

(Perpessicius)

ACEI NĂROZI...

Acei nărozi făceau experimente,
Roia o lume în costume sport.
Ce artificii, scînteieri demente !
Riscai pe loc să cazi trăznit, și mort.

Suiau baloane-ornate ca un teatru.
Stricate, semănau sinucigași.
Dar frații Montgolfier aveau curaj.
Și-Academia de știință, treabă.

(Veronica Porumbacu)

PE INSULA ÎN CARE

Pe insula în care trăiau părinții mei,
Voi sta și eu în poartă, pe țărmuri, ca și ei,
Într-un costum albastru, trăgînd dintr-o țigară,
C-un negru pe aproape ce-și toropea ghitara.
Dormea apa de ploaie în curte, în găleți.
Oceanul ca buchete de tiul era, și seara

Ca flautul de tristă, ori tristă cum e vara.
Fumam țigara neagră, la capăt roșă tare,
Ca-n cuibul ei de spumă, o pasăre pe care
O cîntă unii liric, cu har înalt vibrînd.
Tu, tată-al tatei, care aici erai, pe cînd
Nu mă născusem încă, în timp ce lin, pe vînt,
Venea cîte-un *aviso* în nopți coloniale.
Cînd tu-ți fumai pe gînduri tutunurile tale
Și ascultai vreun negru pișcînd ghitara, trist,
Aici eram : un suflet ; aveam deci să exist.
Eram ghitară, aripi, aviz plutind ușor,
Un cap de zburătoare, ori doar mișcare-n zbor,
Ascunsă-atunci în fundul plantațiilor vechi ?
Ori bîziitu-n casă, de muște, în urechi ?

(Veronica Porumbacu)

PRIMA ELEGIE

Lui Albert Samain

Samain, acum tot ție îți scriu, prieten drag.
Scrisoarea, prima oară va trece-al morții prag,
Și mîine-aceste rînduri tu poate le primești
Printr-o bătrînă slugă din satele cerești.
Ca să nu plîng, surîde-mi și spune-mi tu : „Nu sînt
Așa bolnăv cum credeți acolo, pe pămînt".
Ți-e poarta mea deschisă, prietene iubit.
În prag să-mi spui tu însuți : „De ce te văd cernit ?"
Hai vino ! Lîngă tine e și Bonheur și Orthéz.
Să-ți lași, vreau, pălăria pe scaun. Să te-așezi...
Ți-e sete ? Iată vinul. Și apă îți voi da.
Și maică-mea ce-ți spune : „Samain", e-aici. Cum
vezi,

Căţeaua-şi lasă botul încet pe mîna ta...

Tu însă ai un zîmbet, acelaşi, serios,
Iar timpul nu există. Vorbim, şi — aburos —
Soseşte-n galben seara. Lumina ei te-ndeamnă
S-asameni ziua-n scapăt de-a pururea c-o toamnă.
Noi ne plimbăm. Pe-afară, un răguşit hulub
În plopul verde geme încet-încet... L-aud.
Surîzi. Vorbesc. Alături, Bonheur e mut. Şi-i seară,
Dar drumul intră-n umbră la capătul de vară.
Noi iarăşi ne întoarcem pe bietul drum de ţară.
Şi umbra-ngenunchează lîngă regina nopţii,
În negura albastră-n apropierea porţii.

Nimic nu schimbă moartea. Şi umbra ce-o iubeai,
Unde-ţi duceai viaţa şi, suferind, cîntai,
Tu o păstrezi întreagă, doar noi o părăsim.
Lumina ta se iscă-n aceste-ntunecimi
Ce-n serile de vară mă fac să-ngenunchez,
Cînd, presimţind pe Domnul ce-n grîuri suie seva,
Încep să latre cîinii, de parcă-l văd aievea,
Nu după mort acuma vărs lacrime de jale.
Vor pune alţii lauri în jurul frunţii tale.
Cum mi te ştiu, m-aş teme cumva să te rănesc.
Copiilor ce-n urma sicriului păşesc,
Jelindu-şi lira moartă, le-aş spune că te-ai stins
Cu capul sus şi nobil, de glorie încins.

Nu, nu-ţi pot plînge moartea. Trăieşti aici, ca vîntul,
Vorbind cu liliacul şi-n treceri legănîndu-l.
Cum vocea lui nu moare, se-ntoarce şi-l mîngîie
Şi după ani, aşijderi, din creştet în călcîie,
Şi cîntecele tale, vor legăna uşor
Copiii ce aşteaptă să vină,-n viitor.

Iar pe mormîntul unde ca un străvechi păstor
Ești plîns postum, de turmă, pe-un dîmb sărac și sterp
Nimic n-am să mai aflu din tine, printre ierbi.
Căci un alt miel pe coastă îți va gusta din sare
Și furi îți vor bea vinul, lipsiți de remușcare.

Mi-e gîndul dus la tine. E-același blînd amurg
Ca-n casa ta de țară, în care te-am văzut.
Mi-e gîndul dus la tine. La munții mei. La sat.
Ori la Versailles-ul unde cu mine te-ai plimbat.
Ne recitam poeme, prin parc trecînd, așa.
Țin minte și-un prieten al tău. Pe mama ta.
Și mieii care lîngă un mal de apă stau
Și, behăind a jale, să moară așteptau.

Eu mă gîndesc la tine. La golul pur, ceresc.
La infinitul apei. La foc. Și mă gîndesc
La roua ce sclipește în vii, mereu, mereu.
La tine și la mine. La noi. La Dumnezeu.

(Veronica Porumbacu)

ELEGIA XIV

Tu îmi spuneai : — Iubite ! — Iubito ! îți spuneam.
— Ninge ! spuneai, și : — Ninge ! spuneam privind pe geam.

— Încă... spuneai, și : — Încă... și gura mea spunea.
— Așa... spuneai, și gura mea îngîna : — Așa...

Iar mai tîrziu : — Pe tine cît te iubesc ! mi-ai spus.
— Eu și mai mult pe tine ! îți răspundeam. — S-a dus,

Spuneai, frumoasa vară ! Eu : — Toamna e-n pridvor !
...Dar vorbele-și pierdură asemănarea lor.

Și a venit și ziua aceea, în sfîrșit,
Cînd m-ai numit pe nume : — Prietene iubit !

(Din Vasta Întomnare era doar un ecou !)
Și-ți răspundeam : — Repetă ! Vreau să aud din nou !

(Victor Tulbure)

MADAME DE WARENS

Priveai furtuna, doamnă pe nume de Warens,
Cum unduia copacii nostalgici ai Charmettei,
Sau, dur, treceai cu mîna pe clapele spinetei,
Femeie rațională mustrată de Jean-Jacques !

Era o seară-asemeni cu seara asta poate...
De negrul tunet, cerul era decolorat.
Ca înaintea ploii, miros de crengi tăiate
Se ridica în margini din crîngul trist, uitat...

Îl văd în haina scurtă, șezîndu-ți la picioare :
Copilăros, poetul naiv și filozof...
Ce-avea ? Din ce pricină plîngea-n apusuri roz,
Privind prelung spre cuiburi de mari ciocănitoare ?

Cît te ruga, din suflet, să-ți înfrînezi în tine
Ispitele risipei prea mari, prea deșănțate,
Ce te furau adesea cu o ușurătate
Atît de-obișnuită naturii feminine...

Erai spirituală ; c-un zîmbet tandru, blînd,
Spuneai : „Ei, ia te uită la micul filozof !"...
Și alergai în urmă-i, cu cîte-o pudră roz,
Vrînd să-i presari peruca, și o făceai rîzînd.

Ani dulci, aziluri blînde, refugiu liniștit,
Și, printre fagi, aninii cu vesel foșnet. Albe
Ferestre-nconjurate de caprifoliu galben.
Și-n vizită, un preot din cînd în cînd venit...

Cum îți plăcea copilul — nu ? — doamnă de Warens ?
Te-nduioșa obrazul strengar, puțin ciufut,
Nu iute la răspunsuri, cam prost, dar priceput
Să copieze note, nu și să intre-n dans.

Femeie schimbătoare, s-ar fi căzut să plîngi,
Cînd, părăsindu-l, omul forțat fu să se-ntoarcă
Acolo, singur, singur, cu mica lui desagă,
Sub brazi, printre torente, pe-acele drumuri lungi...

(Veronica Porumbacu)

RUGĂCIUNE PENTRU A FI SIMPLU

Ascultă fluturii de vînturile toate,
Ca florile-aruncate din drum la procesiuni
Spre tine,-ușor, de către copii mici și nuni.

E dimineață. Doamne, și rugăciunea, iată,
Se-nalță către tine cu fluturii-nfloriți,
Cu strigătul cocoșului și lovitura pietrarilor.
Și sub platanii verzi ca frunza lucitoare,
În luna lui Cuptor, cînd aspru crapă-n soare
Pămîntul, nevăzuți greieri țîrîitori
S-aud slăvind mereu a ta Atotputere.
Mierloi îngrijorat, prin frunze lîngă apă
Ar fluiera mai mult, dar bietul nu cutează.
Nu știe ce-i de este îngrijorat. Se-așează —
Și una cu pămîntul o șterge dintr-o dată
Din partea-n care nu ești, și-și ia zborul îndată.

Ușor și liniștit azi, Doamne, reîncepe
Viața, ca și ieri și ca de-atîtea ori.
Ca fluturii aceștia, ca simplii lucrători,
Ca greierii aceștia, ce lacomi sînt de soare,
Și-aceste mierle-ascunse în umbra foilor,
Îngăduie, o, Doamne, să-mi stăruie ființa
În chip atît de simplu, precît îmi e putința.

(Andrei Tudor și *Mihail Sebastian)*

RUGĂCIUNE PENTRU A MERGE ÎN RAI CU MĂGARII

Și cînd va fi la tine să vin, o, Doamne mare,
Fă ca să fie barem o zi de sărbătoare,
Cu colburi mari, asemeni ca pe pămînt, aș vrea
Să pot alege calea ce mie mi-ar plăcea,
Spre paradisul unde și-n plină zi sînt stele.
Cu un toiag pe drumuri — toiag de zile grele —

Măgarilor prieteni le-aș spune, în alai :
„Sînt Francis Jammes, de-acuma eu am pornit spre rai,
Căci iad nu e în țara lui Dumnezeu, v-o jur.
Veniți, voi blînzi prieteni ai cerului de-azur,
Sărmani ce de bălaia albină și de muscă
Vă apără-a urechii prelungi mișcare bruscă"...

S-apar între jivine ce-atît de dragi îmi sînt,
Printre măgarii veșnic cu capul în pămînt,
Ce-oprindu-se, și-adună micuțele picioare,
A cărora vedere trezește-o milă mare.
Mii de urechi veni-vor, în urmă, la sosire :
Spinări ce poartă coșuri, ori trag fără cîrtire
Chervanele de circuri, cu saltimbanci în ele,
Trăsuri cu pene multe, ori doar cu tinichele,
Bidoane cu duiumul purtînd din loc în loc,
Borțoase măgărițe, măgari fără noroc,
Ce poartă cîte-odată niște nădragi ușori,
Să apere de muște, răniți, genunchii lor :
Răni mari, albastre care nu se închid deloc.
O, Doamne, cu măgarii aceștia fă să vin,
Și calea niște îngeri să mi-o arate, lin,
Spre crîngul și pîrîul cu tremur de cireșe,
Precum e carnea-ntinsă a tinerelor fete,
Și fă ca la aceste popasuri sufletești,
Cînd mă aplec eu însumi spre apele cerești
Să-mi văd, ca urecheații, aceeași sărăcie
Răsfrîntă în iubirea străină de trufie.

(Veronica Porumbacu)

RUGĂCIUNE PENTRU A AVEA O FEMEIE SIMPLĂ

Fă, Doamne, ca aceea care-mi va fi soție
Umilă și supusă prietenă să-mi fie ;
Să adormim alături ținîndu-ne de mîini ;
Să poarte totdeauna ascunsă între sîni
C-un lanț de-argint, legată, de gît, o iconiță ;
Să aibă carnea moale, lucioasă ca o prună
Pe care raze de-aur amurgul o să pună ;
Să aibă suflet simplu și fără de prihană,
Ca să-mi redea surîsul ce vindecă-orice rană ;
Să aibă suflet tare spre-a mă veghea senină,
Așa cum somnul florii-l veghează o albină ;
Și cînd voi muri, ochii să vină să-mi închidă,
Dar fără-a spune-o rugă cu suflet plin de-obidă,
Ci să-ngenunche lîngă cearceaful ca de spumă
Cu-năbușirea-aceea-a durerii ce sugrumă.

(Ioan I. Ciorănescu)

RUGĂ PENTRU MĂRTURISIREA NEȘTIINȚEI

Coboară-n simplitatea ce e a ta, din nou.
Eu știu ce-nseamnă truda de viespe, fără grabă.
Ca ea de înțeleaptă fii, inimă bolnavă.
Ca ea fă-ți datoria, cum cere Dumnezeu

Îmi otrăvea orgoliul vieața. Pasămite,
Cu nimeni de pe lume nu mă credeam asemeni.
Egal mă simt azi, Doamne, atîtor mii de semeni,

Și scriu aceleași vorbe, de alții născocite,
De cînd Adam și Eva, în paradisul lor,
Se preumblau sub poame enorme de lumină.
Cea mai umilă piatră sînt eu, o, Doamne,-n tină.
E liniștită iarba. Și mărul îmbătat
De dragoste prea mare, spre țărnă se înclină.
Din suflet izgonește-mi, c-am suferit prea tare,
Orgoliul de-a mă crede un geniu uriaș.
Nu știu nimic și nù sînt nimic, nimic. N-aștept
Decît să văd ici-colo un cuib în legănare,
Pe-o ramură roz-albă de plop, pe drumul drept,
Un colb, un om cu talpa de răni scînteietoare.
Alungă-mi deci orgoliul, el e-o otravă, Doamne.
Mă fă asemeni turmei de monotone oi
Ce trece lin, umilă, de la tristețea toamnei
La primăvara care în pomi dă frunze noi.
Fă ca, scriind, în fine, orgoliul să dispară.
Să-mi spun : ecoul lumii e glasul meu — și gata !
Gramatica e-aceeași ce mă-nvățase tata.
Și gloria e vană și geniul van e, Doamne !
Doar tu o știi, tu care îl dărui unor oameni
Ce fără a-și da seama repetă-a doua oară
Ca printre ramuri negre, un gureș stol de vară.
Fă ca, sfîrșindu-mi masa de dimineață, eu,
Să fiu cum sînt cei care duminica mereu
Aduc în alb-umilul bisericii decor
Modesta mărturie a neștiinței lor.

(Veronica Porumbacu)

CATRENE

ZBOR

Enormă, pasărea plutea nemișcătoare,
Deodată se zbătu pe loc și-apoi în sus
Își îndreptă rotund un cioc de răpitoare
Și își purtă greoi un trup înspre apus.

CĂLDURA

Același strigăt mic de greier se așează
Peste tăcere și odihnă în cîmpie
Și strălucirea gliei atîta e de vie,
Că urcă pînă-n ceruri înaltă. E amiază.

TATĂLUI MEU, GUADALUPEAN

Gîndesc la marea, care se leagănă în unde
Și parcă văd acuma în noaptea asta grea
Adîncul nesfîrșit, cînd gol, cînd plin, de unde
Ieși — coraliu sfînt — copilăria ta.

SFÎRȘIT DE SĂRBĂTOARE

Nelămurit în toamnă, aseară-am revăzut
Aceeași luncă unde am pescuit noi doi,
Tu pleci și eu rămîn mai trist și neștiut
Cum sună de departe un cîntec de cimpoi.

LIMPEZIRE PASTORALĂ

Un singur nor e cerul și încruntat se-nclină,
Acoperă și-neacă din vîrfuri o colină,
Dar din întunecarea aceasta mai pe urmă
Spălată-n ploaie albă, coboară jos o turmă.

(Mihail Sebastian)

PAUL CLAUDEL

Născut în 1868, la Villeneuve-sur Fère-en-Tardenois ; mort în 1955.

Opere poetice: Connaissance de l'Est (1900) ; *Les Muses* (1905) ; *Art poétique* (1907) ; *Cinq grandes Odes suivies d'une procession pour saluer le Siècle Nouveau* (1910) ; *Vers d'Exil* (1911) ; *Cette Heure qui est entre le Printemps et l'Été. Cantate à trois voix* (1913) ; *La nuit de Noël de 1914* (1915) ; *Trois poèmes de Guerre* (1915) ; *Corona benignitatis anni Dei* (1915) ; *Autres poèmes durant la guerre* (1915) ; *La Messe là-bas* (1919) ; *Ode jubilaire pour le six centième anniversaire de la mort de Dante* (1921) ; *Poèmes de guerre* (1922) ; *Feuilles de Saints* (1925) ; *Cent phrases pour évantails* (1927) ; *Poèmes et paroles durant la Guerre de trente ans* (1945) ; *Les sept Psaumes de la Pénitence* (1945) ; *Visages radieux* (1947) ; *Oeuvre poétique (Premiers vers, Vers d'exil. Connaissance de l'Est, Art poétique ; Cinq grandes odes, Processional pour saluer le Siècle Nouveau ; traduction des poèmes de Coventry Patmore, La cantate à trois voix, Corona benignitatis anni Dei, La messe là-bas, L'offrande du temps, Poèmes de guerre, Poèmes et paroles durant la guerre de trente ans, Feuilles de Saints, Cent phrases pour évantails, Dodoitzu, Visages radieux, Poésies diverses, Petits poèmes d'après le chinois, Autres poèmes d'après le chinois).* Bibliothèque de la Plèïade, Gallimard, 1957.

„Claudel este crud și primejdios ; el se azvîrle asupra noastră cu aceeași impetuozitate ca Dumnezeul său... Nu aprobarea gestului nostru o dorește, ci inima noastră, ca să o ofere lui Dumnezeu" *(Jacques Rivière).*

„Cel mai mare talaz poetic care ne-a izbit puntea de la Victor Hugo" *(Albert Thibaudet).*

„Întreaga lui operă este o tentativă de vastă sinteză, atît prin multiplicitatea mijloacelor de expresie (care aparțin adesea mai mult prozei ca poeziei în versuri), prin varietatea genurilor și tonurilor pe care le amestecă între ele, cît și prin legămîntul de a nu lăsa la o parte nimic din ceea ce compune universul și de a face să țîșnească din orice «subiect» și din orice lucru poezia. Claudel, pe care ni l-am reprezentat uneori drept un creator dezordonat, are stofa unui conciliator. Ceea ce izbește, definitiv, în natura lui, e echilibrul. Un echilibru viu, născut dintr-o stăpînire clarvăzătoare asupra impulsurilor opuse, o încercare de a concilia tradiții literare diferite ; o formă de a căuta peste contrarii și fără a pierde nimic din virtutea lor, o ordine nouă [...]. Acest realism mistic îl leagă de evul mediu [...]. Prin același demers ce-l face să tindă la obiectivitate, să-și părăsească eul pentru a se ridica pînă la o viziune totală și atemporală a lucrurilor și destinelor, el se îndreptată către epic, mai precis către epopeea mistică, în care esențialul devine evocarea forțelor divine sau demonice, a Spiritului omnipotent ce mișcă formele de lut" *(Marcel Raymond).*

„Arborele, căruia i se adresează rugăciunea din Cap-de-Aur și care unește pămîntul cu cerul, este imaginea cea mai bună a unei opere supusă, pare-se, la o creștere vegetală neîntreruptă" *(Gaëtan Picon).*

„Contemplația caudeliană nu are la început alt obiect decît lumea solidă și plină ca un ou. Nici o evaziune în direcția visului sau ideii, ci o luptă corp la corp cu un Pămînt bine apărat ; e vorba de a deschide acest bulgăre rotund, așa cum o maimuță înșfacă un fruct de mangotier și-l dezghioacă dintr-o mușcă-

tură — de a-i lua în stăpînire toate feţele lui cele mai schimbătoare, cele mai secrete" *(Pierre de Boisdeffre).*

PORCUL

Voi picta imaginea Porcului.

E o jivină vîrtoasă şi otova ; fără încheieturi şi fără gît, îi dă-nainte ca un plug. Bălăbănindu-se pe ale sale patru şunci îndesate, e un rît în mers, care caută ; şi de simte vreun iz, îndată aplică asupră-i pompa şi-l înghite. Iar de a nemerit băltoaca potrivită, se lăfăie în ea, enorm. Nu e zvîcnirea graţioasă a raţei cînd atinge apa, nu-i voioşia domestică a cîinelui ; e o plăcere din străfunduri, solitară, conştientă, integrală. Smiorcăie, soarbe, clefăie, şi nu se ştie prea bine dacă bea sau mănîncă. Rotund de tot, cu o mică tresărire îşi dă drumul în nămol, se afundă în clisa grasă ; grohăie, se desfată pînă-n tainiţele mărunţaielor, clipeşte din ochi. Amator profund, cu toate că maşinăriei neobosite a mirosului său nimic nu-i scapă neluat în seamă, gusturile nu i se îndreaptă deloc spre miresmele trecătoare ale florilor sau fructelor frivole ; în orice, caută hrana ; îi place să fie multă, bogată, răscoaptă ; fundamental, instinctul îl împinge spre două lucruri : spre pămînt, spre lături.

Lacom, destrăbălat — modelului ce vi-l prezint, recunoaşteţi că-i lipseşte ceva ca să fiţi mulţumiţi. Nici corpul nu-şi ajunge sieşi, nici învăţătura pe care ne-o îmbie nu e vană. „Spre adevăr, nu-ţi întoarce doar ochiul ; ci, fără rezervă, tot ceea ce, în tine, eşti tu însuţi. Fericirea-i datoria noastră ; ea ne este zestrea." O anumită posesiune desăvîrşită e *dată.*

— Ci, aidoma, aceleia care lui Enea îi aduce prevestiri, o scroafă pe care-o întîlnesc mi-e întotdeauna ca o piază ; e o emblemă politică. Mai întunecat e pîntecele ei ca dealurile ce se văd prin sita ploii. Și cînd se culcă dînd să sugă batalionului de godaci ce-i umblă printre picioare, îmi pare a fi imaginea însăși a munților pe care-i mulg ciorchinii de sate agățate de puhoaiele lor ; nici mai puțin masivă, nici mai puțin diformă.

Nu omit că sîngele de porc servește la fixarea aurului.

(Mihai Șora)

PLOAIA

Prin cele două ferestre din fața ochilor, a celor două ferestre din stînga și-a celor două din dreapta, văd, aud cu o ureche și cu cealaltă cum cade la nesfîrșit ploaia. Cred că e ora douăsprezece și un sfert ziua : în preajmă totul e lumină și apă. Mi-ndrept pana spre călimară și, bucurîndu-mă de ocrotirea lăuntricei mele izolări acvatice, asemeni unei gîze în mijlocul unei bule de aer, însăilez acest poem.

Nu burnițează, nu este o ploaie șovăitoare și fără vlagă. Norul înșfacă pămîntul de aproape și coboară asupră-i posac și des, printr-un atac în adîncime și vîrtos. Cît e de răcoare, broaștelor, încît, în desișul ierbii ude, uiți și balta ! Nici o teamă că ploaia se va ostoi ; e ceva îndestulător, ceva ce te-ncarcă de mulțumire. Însetat, semeni ai mei, cărora această minunată înghițitură hulpavă nici că le-ar fi de-ajuns. Pămîntu-a pierit vederii, casa se scaldă, leoarcă de apă curg șiroaie copacii, fluviul însuși, care — aidoma unei mări — orizontu-mi răpește, pare înecat. Nu pentru mine e timpul și, ciulind urechea,

ca să aud glasul tresăritor nu al vreunei ore, cuget la litanica însăși pururi cumpănita unduire ce o știe psalmul.

Totuși către molcomirea zilei ploaia se-ntrerupe, și-n vreme ce norul vălătucindu-se pregătește un și mai întunecat măcel, precum se năpustea Iris din creierii cerului drept în toiul luptelor, așa — ca de catran — un păianjen negru, cu capul în jos și cealaltă parte spînzurîndu-i în aer, se oprește la mijlocul ferestrei pe care am deschis-o înspre frunzișuri și-nspre nordul de culoarea cojii de nucă. Lumina s-a retras din lume, trebuie să aprind lampa. Scutur această picătură de cerneală pe altarul furtunilor.

1897

(Ion Caraion)

PATER NOSTER

Bărbatul aproape bătrîn și femeia tînără încă-s pentru ultima oară culcați în patul lor și stau de vorbă-mpreună.

Ziua le-a fost așa de-ncărcată și mai rămîn multe să facă, să-și spună.

Căci Germania ne-a declarat război și mîine pleacă soldații sub tun.

Acest bărbat pe care-l strînge în brațe cu toată puterea și pe care nu-l va mai revedea niciodată, a fost — își zice — cu toate metehnele lui, un soț bun.

De zece ani sînt împreună și au împărtășit laolaltă dulcele cu fierea,

Necazuri, bucurii, nădejdi, gînduri, copiii și moartea celui mic — între ei amîndoi însemnînd mîhnirea și-apropierea.

Acum i-a venit lui rîndul să se ducă. Îi dă ultimele povețe, simple și scurte, după cum crede și-i pare.

Ea știe doar că el e-aici alături și-și aduce aminte unele lucruri pentru care-l roagă de iertare.

Are scurtul răgaz de-a se aciuia cu toți copiii, încă o dată, în brațele acestui puternic ins care a fost pentru ea Cetate.

Va urma apoi deșteptarea, și ziua, și gara, și marea sărutare sălbatică poate,

Și potopul mulțimii care exclamă : „Ah !" și vagoanele unul după altul, broaște obeze,

Și toți lungii ani care-ncep și-n trecerea cărora văduvia n-o să mai înceteze !

Doamne, tot ce era bărbătesc în țară neființa ta încet-încet a adunat.

Ascultă strigătul tuturor femeilor Franței ce se-nalță spre tine curat !

Sionul nu mai are păstor și soarta copiilor toți este de a nu mai avea tată nici unul,

Ia așadar însuți locul bărbatului care ne trebuia, tu — bunul !

Apropie-ți puțin de noi felul pe care-l ai de a tăcea, ca-n el, un ciorchine,

Căci toate ființele de care era legat sufletul și trupul nostru acum fac una cu tine !

Prea de aproape tăiați furăm, ca-n trupul nostru să-ncetăm de a mai fi noi atîta de lesne !

Tatăl nostru carele ești în ceruri, fie-ți milă de cei încă-n bezne !

Trebuie ca Tatăl nostru din cer să ia fir cu fir locul celui de pe pămînt care smuls ne-a fost.

Noi nu mai sîntem decît niște copii și-n mîndria noastră-și fac șoarecii-adăpost.

Dar decît femeia pe care-odinioară el a dorit-o, cine-l cunoaște pe Tatăl mai cu rost ?

Naintea tuturora, ea-i cea ce l-a știut și-a tremurat în sine lîngă-al vieții gungui.

Fără ea, el n-ar fi putut fi Tatăl, nici ei feciorii lui.

Ei n-au cunoscut decît binecuvîntarea sa, dar ea i-a cunoscut dezmierdărilor, minunea.

Ei i-au cunoscut doar puterea, ea însă — slăbiciunea.

(Ion Caraion)

FRANȚA VORBEȘTE

Atît, atît de mult așteptat ! Atît, atît, atît, atît, atît, atît de mult așteptat !

Să nu-mi spuneți că de data aceasta nu e dezamăgirea, ci salvarea cu adevărat !

Și că poarta asta care cade după cealaltă, o-mprejmuire căzînd după alta, e zgomotul acela în care sufletul meu nu crede și-i spune sufletului meu : „Auzi ?“

Atît de mult așteptat ! și sperat, și fără speranță, și sperat, și fără speranță sperat !

Și, după atîta speranță, încă o dată cumplita veste că eliberatorul a fost oprit și debarcarea a fost amînată !

Și acum cînd ni se spune că de fapt a venit și că e adevărat,

Și că-ntr-adevăr soarele aruncă pe zidul din față această dungă curată,

Și că el, fiul meu din cealaltă parte a morții, cel ce-a sosit, această suflare și această gură inconștientă pe ceafa mea, ca un fior,

Și această rugăciune fără sfîrșit oprită deodată în inima mea, și această tăcere a unui Dumnezeu uriaș și surprinzător.
Cine-ar fi crezut că pentru cuvîntul acesta, inefabil: „Auzi ?“ nu voi avea decît o ureche paralizată,
Acest suspin solidificat în inima mea, o femeie care nu mai e-n stare să se miște, surpată ?
Prea mult am suferit ! Prea multe mi-au făcut ! Prea m-au frînt și m-au torturat ! Prea s-au întrecut să mă spintece !
Prea m-au lovit cu capul de zid ! prea m-au călcat cu bocancii pe pîntece !
Oricum, era un biet trup, loviturile, ele nu intră la socoteală niciodată,
Sînt bătrînă, am îndurat multe și de toate, odinioară, dar cu rușinea nu am fost învățată !
Nu numai că mi-au dat trupul pe mîna lor, mi-au vîrît în suflet pe cineva.
Unul i-a zis monstrului : „Ia-o ! E o ticăloasă care se va bucura !
Ești mai puternic ! și ești frumos ! Fă ce-ți place, dragul meu, ea doar atîta așteaptă !
N-are rost să te sfiești ! Fă din ea tot ce vrei !
Cea mai mare fericire pentru o femeie nu-i oare să-și cunoască stăpînul și teama ?
Ești cel mai tare, asta e sigur, nu mai trebuie decît să-și dea seama.
Uită-te la ea, neisprăvita, a luat armele înc-o dată, să mori de rîs, nu altceva ! pentru cauza cea dreaptă !
Dar de astăzi, gata cu nălucirile, ordinea nesovăielnică și rece domni-va de-acu !
Ordinea nouă, cum i se spune ! Micuțule, Ordinea nouă ești tu !
Iată ce mi-e dat să aud mereu din gura celui ce vorbește în locul meu.

S-au făcut stăpîni pe inima mea și aud pe cineva cum vorbește în locul meu.
Cineva care cobește în locul meu și care s-a deprins să-mi spună în fiecare dimineață dinadins,
Că așa e bine, că eu sînt vinovată, că le merit toate, și că orice speranță-i minciună, și că s-a stins,
Și că pentru-a te simți bine-n rușine, trebuie să te așezi de-a binelea-n ea.
„Cînd faci parte dintre cei învinși, scumpă doamnă, ești scutit de a mai pretinde ceva."

Și acum, îmi spuneți c-a venit și că sînt din nou Franța, și că sînt liberă iar?
Ah, nu se poate-ntr-o singură clipă, fibră de fibră, mădular după mădular,
Să recuceresc înălțimea și dimensiunea regală și leală a acestei ființe ce-și îndoise șira spinării,
Să fiu din nou eu însămi pînă-n ultimul amănunt al trupului meu, și sufletul să mi-l regăsesc și numele ce-l dădusem uitării!
Franța! numai din gura trădătorului mai auzeam cuvîntul acesta: „Franța!"
„Franța, ziceau ei, *mein Führer*, la dispoziția dumneavoastră!"
Ei bine, este totuși adevărat că sînt Franța!
Vor vedea acum ce-nseamnă eliberarea mea, după ce mi-au văzut prăbușirea și speranța!
Merita pedeapsa cu moartea, și temnița, și rușinea, și întunericul, și noaptea fără de vînt,
Merita pedeapsa neantului și a morții învierea aceasta! și a neantului înălțarea aceasta cu toată puterea și-n toată înălțimea, și rostirea-n avînt și suspin a cuvîntului: Sînt!
În timp ce ei se bucurau acolo sus, iar mîna rușinoasă strîngea o mînă asasină,

Eu, în adînc și-n beznă, încheiam un pact cu marea mea rădăcină !
Cu rădăcinile mele care nu sînt, ca ale voastre, în norei, în sînge și-n materie grea,
Ci-n umila voință a Cuiva îmbrățișat de întreagă voința mea,
În voința lui Dumnezeu, cu atît mai rău pentru mine ! peste opreliști și interstiții,
Acest amestec îndîrjit al rațiunii mele de-a fi cu esența supremei Justiții.
Și acum ce-mi aduceți care să merite oboseala de-a învăța din nou să mă ridic și să văd ?
Ce adevăr, mai puternic ca toate, care să fie pe măsura disperării mele născute-n prăpăd ?
Promisiunea unei lumi noi, ca și cea veche, de insolență și de minciună ?
Oare sufletul meu grăind încet sufletului meu : „Auzi ?“ asta voiește să-i spună ?
Promisiunea unei lumi noi croită din același material învechit ?
Ce-mi veți răspunde, dacă eu, moarta, vă voi zice : „Oare pentru asta m-ați trezit ?“
„Dar clipa nu e destul de frumoasă ? veți zice ; la ce bun această clipă și pentru cine ?
Mîine va fi mîine ! Dar iată din nou această clipă plină de-o bucurie fără preget !
Ascultă veselul tărăboi ! toți acești prieteni din depărtări care-au ajuns, în sfîrșit, lîngă tine !
Vino, ți s-a pus din nou sandala-n picior, ți s-a pus din nou inelul în deget,
Ia-ți locul, Mamă preacinstită, la aceste Paști ale marilor Națiuni !
De-acum totul e cu putință ! Și cine știe dacă mîine soarele care scapătă acum la orizont printre minuni

Nu se va-nălța deasupra unei lumi în sfîrșit noi, accesibile iubirii și luminoasei rațiuni !"

Ea ascultă și nu-nțelege prea bine totul. Nu e pe deplin deschisă clipei ce trece ca o săgeată.
A stat prea mult timp în întuneric privindu-se față-n față înspăimîntată.
E plină de jurămîntul pe care și l-a făcut cu voce înceată.

(Ștefan Aug. Doinaș)

BALADĂ

Mijlocitorii din Tyr și cei ce-n uriașe născociri mecanice umblă astăzi pe apă fără escală,
Cei pe care batista prin aripile-acestui pescăruș îi însoțește încă după ce mîna care-a fluturat-o a dispărut estompată,
Cei cărora nu le-a ajuns pogonul lor de vie și ogorul, dar Domnul avea despre America ideea sa personală,
Cei care au plecat pentru totdeauna și care nici ei nu vor sosi niciodată,
Toți acești devoratori de distanță, cărora acum marea însăși le-a fost servită, crezi că se vor sătura ?
Cine-a atins-o doar o dată cu buzele, nu lasă lesne cupa de la gură :
E nevoie de timp pentru-a sorbi-o pînă la fund, dar totuși se poate-ncerca.
E grea doar cea dintîi înghițitură.
Echipaje de corăbii torpilate cu numele trecute în statistici savante,

Garnizoane de cuirasate ce-o iau dintr-odată pe drumul
cel mai scurt spre pămînt,
Patrule nocturne de pescari ofticoși, pensionari de sub-
marine cu mișcări delirante,
Și tot ce un mare transport descărca de-a valma cînd se-n-
toarce cu tălpoaia în vînt,
Pentru aceștia toți iată datoria-mprejur, ca un orizont
circular în trepte.
Marea însăși se pune-n mișcare spre ei, nu mai trebuie
nici unul să-și caute poteca obscură.
Le mai rămîne numai să caște gura, larg deschisă, și să
aștepte.
E grea doar cea dintîi înghițitură.
Ce vor fi pasagerii de pe marile transatlantice în ultima
noapte, în noaptea dinaintea zilei din urmă
cînd telegraful anunța : „Ne scufundăm !“ și
țăcănea.
În timp ce emigranții de la clasa a treia dorind un pic de
muzică vorbeau în șoapte.
Iar marea se-nălța neobosită la toate ferestrele salonului
și cobora.
„Lucrurilor pe care odată le-ai părăsit, e de prisos să le
mai porți în inimă înfățișarea.
Cine-ar dori ca viața să-nceapă din nou cînd știe că-i
sfîrșită-ntreaga ei țesătură ?
Ce bine-ar fi să-i regăsim pe cei dragi, dar și mai bună
este uitarea :
E grea doar cea dintîi înghițitură“.

ÎNCHINARE

Nimic decît marea de jur-împrejur, nimic decît ea care
urcă și coboară pe rînd !
Destul cu-acest spin fără odihnă în inimă, destul cu aceste
zile abia picurate din burtă !

Nimic decît veșnica mare pentru de-a pururi, și-n același timp dintr-odată ! marea și noi înăuntrul ei, lunecînd !
E grea doar cea dintîi înghițitură

(Ștefan Aug. Doinaș)

JACQUES RIVIÈRE

Vești despre Jacques Rivière, a murit, pe vapor în dimineața aceasta cînd părăseam al Africii nisip.
Încă unul care s-a despărțit de mine fără a spune un cuvînt ca altădată Charles-Louis Philippe,
Și fără nici un răspuns la această șovăielnică mărturie, bîiguind recunoașterea lui Dumnezeu pe care a-l împiedica să fie cum putem oare ?
Doar gura cu-amărăciune schimonosindu-se, doar privirea-ncurcată și-ntrebătoare.
„Există cineva pentru voi care stă și rămîne acolo, veșnic, pe tronul său rece.
Pe mine însă nu mă opriți să simt că una sînt cu ceea ce trece,
Așteptarea-mpotriva șuvoiului, împăcările cu tot ce se-ntîmplă ori vine.
N-am de tăgăduit nimic, lăsați-mă-n întreaga puritate a tăgadei din mine.
Bunurile dobîndite sînt plumb, le poți măsura ori cumpăni în mînă
Ci tot acest gînd ce pare-a miji precum apa, cum să-l pricepi fără a fi din marea-i fîntînă ?
Tot acest huiet pe cale de-a deveni o vorbă, e poate semnul a ceva, totuși. Au cine-i aici spre-a-nțelege poticneala-n cădere,

Cine — spre a auzi de mă las cu totul și cu totul momit de-un Dumnezeu surd

A cărui înrîiurire asupră-mi fir cu fir din plin am simțit-o-n timpul celor patru ani de-nchisoare ?

De ce să te ostenesc atîta, prietene dragă ? tot ce spui — știu mi se pare.

Ușa nu se-nchide pentru mine atît de bine cum crezi. Ai o clipă răbdare.

E destul să mă privești spre a vedea la cîte m-am învoit, am spus da.

Tot ce spui că știi, știu și eu c-o să știu mai bine ca tine, cîndva.“ •

1925

(Ion Caraion)

EVANTAIE

Glicine

Nu vor fi niciodată destule
flori ca să ne împiedice
să înțelegem acest vînjos
ghem de șerpi

O
tzuki sama

O broască sare
în eleșteu și acolo
sus în cer

se apucă așa de tare să rîdă
că e nevoită să
se șteargă la colțul ochiului
cu o batistă de mătase

Eu
sînt
venit

de la capătul pămîntului
ca să aflu ce se
ascunde trandafiriu în carnea
bujorilor bălani de la
Hasedera

Împurpurare

Sîngele
care năvălește
carnea
și spiritul
care năpădește inima

În această
noapte

a plouat
cu vin
Știu că nu există
mijloc de a împiedica
trandafirii să vorbească

Evantai

Din cuvîntul
po
etului
n-a mai rămas decît
a
burul

Sfîrșit
de august

În ceață
printre mii de
libelule
trei
fluturi albi

Cu
cul

hotărnicește
locul
unde noi
nu ne
aflăm

La unul
din capetele

primăvara care
începe

acestui
segment
de cerc

Cerneală

Sub
pi
cioarele
l
u
nii

Un
pin
ma
rea
a
plouat

Pe deasupra
apei
cafenii
și
tulburi

urmează la celălalt capăt
toamnei
care deasemeni
începe

sevă
a spiritului
și sînge
al gîndirii

de la un capăt al
pămîntului la altul
un
drum
de
iarba somnului

Departe
de orice privire umană
marea
se străduie
să facă loc u
nei picături
de
apă

niște
p u f
de
rață
Dumnezeu
o c l i p ă
a dat peste
această lacrimă de apă
la fundul inimii
mele.

(Ion Caraion)

PAUL VALÉRY

Născut în 1871, la Sète (Montpellier); mort în 1945

Opere poetice: La Jeune Parque (1917); *Album des Vers Anciens 1890—1900* (1920); *Le Cimetière Marin* (1920); *Odes; La Pithie, Aurore, Palme* (1920); *Le Serpent* (1922); *Charmes ou Poèmes* (1922); *Charmes* (1926); *Poésies* (1929); *Paraboles* (1935); *Louanges de l'eau* (1935); *La Cantate de Narcisse* (1938); *L'Ange* (1946); *Poésies choisies* (1952).

Despre Paul Valéry

„Maşina cu aburi [...] folosită pentru a fabrica gheaţă. E alianţa unei poezii pure cu o tehnică pură. Poziţie aparent inumană şi pe care Valéry n-ar fi riscat să o adopte, dacă n-ar fi avut precedentul lui Mallarmé [...]. Valéry este dintre acei fără de care unele dintre cele cinci sau şase piscuri extreme ale versului francez n-ar fi existat. Şi în felul, dar nu numai în felul unui matematician, el a introdus în poezie funcţiuni noi. Şcolile nu sînt zadarnice, a fost nevoie de tot laboratorul şi de toate sacrificiile simbolismului ca să se ajungă la *Cimitirul marin* şi la *Tînăra Parcă*" *(Albert Thibaudet).*

„La Valéry, o lungă curbă a romantismului regăseşte spiritul clasic. Acum sînt noi călători care trebuie să înceapă voiajul şi nu generaţia următoare, nici cea care-i va urma, va ajunge la destinaţie. Şi fiecare nou voiaj e într-un fel mai dificil decît cel

dinainte. Dar astfel, marile limbi ale Europei vor putea rămîne vii, și, dacă pot, Europa nu e terminată" *(Thomas Stearns Eliott).*

„Acest om privea cu neîncredere grația și disprețuia miracolele. El aspira doar să ascută virtuțile intelectului. Așa s-a făcut că a cules exact gloria pe care a dorit-o și a meritat-o. Această ultimă exactitate împlinește încă una din așteptările sale, deoarece ar fi crezut că uzurpă sau s-ar fi socotit vinovat, obținînd un rezultat care ar fi întrecut cît de puțin pe cel scontat de el. Așa o cerea ideea mîndră și severă pe care și-o formase despre perfecțiune și de care s-ar părea că a vrut mai mult ca de orice altceva să-și lege numele" *(Roger Caillois).*

„Nici un poet nu va avea o asemenea influență asupra rigorii poetice universale, nici asupra capacității de exigență a scriitorului față de sine însuși. El ne-a învățat să nu avem respect decît pentru ceea ce ne-a cerut multă muncă. Valéry este principiul dificultății învinse, eroul perfecțiunii cîștigate. Limbajul e locul în care el și-a găsit și cultivat universul. În timp ce atîți alți poeți pleacă de la o emoție, de la un sentiment, Valéry pleacă de la limbaj și ajunge tot aici străbătînd pădurea fremătătoare a cuvintelor. *Onoare a oamenilor! Sfînt limbaj!* — spunea el" *(Jules Supervielle).*

„Există o înțelepciune vizuală care pare să vină de la obiecte și să pătrundă în noi cu culorile ori cu formele lor; înțelepciunea greacă s-a născut din ea, poemele lui Valéry o urmează și Valéry el însuși pare să fi împrumutat de aici acea curăție un pic mată, un pic uscată, pe care o avea tenul său și pe care aveai impresia că o păstrează pînă și vocea lui" *(Ferdinand Alquié).*

TORCĂTOAREA

Torcătoarea-n albastrul ferestrei (cum se-ngînă
Undind, melodioasă, în legănări grădina!).
A amețit-o (sfîrr! sfîrr!) vîrtelnița bătrînă

Ostenită de-a toarce pletoasa cea calină,
Lunecînd printre degete-atît de delicate,
După ce-a supt azurul, visînd capu-i se-nclină.

Ca suspendate-n ziuă stropesc delicioase
Un arbust și-aer proaspăt, ce fac o sursă vie,
Cu pierderi de petale, grădina lenevoasei.

O tijă, unde vîntul hoinar se odihnește,
Aplecînd van salutu-nstelatei sale grații,
Vechii vîrtelniți roza magnific dăruiește.

Dar somnoroasa toarce o lînă, răzlețit;
Misterios plăpînda umbră se împletește
Toarsă pe firul degetelor lungi care-au adormit.

Se deapănă-ncet visul și lenevos sporește
Angelic, și într-una, în fusul blînd crezînd,
Pe placul mîngîierii pletoasa unduiește...

Pe după flori noian — azur din cînd în cînd —
Torcătoare de frunze încinsă de lumină:
Se coace verde cerul. Și-un ultim pom arzînd'

Sora ta, roza mare — al sfintei rîs prelins —
Înmiresmează fruntea-ți cu-al răsuflării-alai
Nevinovat și tu crezi că lîncezești... Te-ai stins

În albastrul ferestrei unde lîna torceai.

(Venera Antonescu)

ELENA

Cer-nalt ! sînt eu... Din hrubele morții mă strecor
S-ascult cum bate valul în treptele sonore
Și văd din nou galere pornite-n aurore
Pe firul vîslei de-aur din beznă suitor

Cu mîinile-mi stinghere chem regi din altă vreme,
A căror bărbi de sare sub degete-mi jucau ;
Plîngeam. Cîntau sălbatic izbînzi mărunte, sau
Albastre golfuri prinse-n îngustele trireme.

Aud cum scoici afunde și trîmbiți de metal
Ritmează zborul trudnic al vîslelor pe val ;
Auntrași cu glasuri limpezi acest vacarm îndrumă,

Iar zeii de la prora semeață, proslăviți
În anticul lor zîmbet batjocorit de spumă,
Mă urmăresc cu ochii blajini și dăltuiți.

(Vladimir Colin)

NAȘTEREA VENEREI

Scuipată la lumină de Mare — muma ei
Afundă — carnea, rece și fumegîndă încă,
Se scutură, în pragul furtunilor, pe-o stîncă
De multele-i diamante, ca focul de scîntei.

Surîsul i se-ncheagă privind nerăbdător
Pe brațele ei albe, de-un umăr lăcrămate,
Ale zeiței Thetis alese nestemate,
Iar părul își croiește pe coapse un fior

Prundișul, ud de fuga-i sprințară și stîngace,
Scrîșnește-n gol, a sete ; nisipul a băut
Al salturilor sale copilărești sărut.

Dar, cu priviri o mie, perfide sau buimace,
Adună-n ochi, alături de fulgerele rele,
Dănțuitoarea apă, cu valuri infidele.

(Petre Solomon)

MOTIV

(Le bois amical)

Sculptarăm împreună forme pure,
Am drumețit nespusa-le țărînă,
Tăcute seri, ținîndu-ne de mînă,
Prin mii de vieți... și printre flori obscure.

Ca pe logodnici, singuri, vreo stea joasă
O ! dusu-ne-o fi-n noaptea văii verde,
Vom fi-mpărțit (menitul să desmierde)
Feeric-fructul lunii de mătasă.

Iar apoi, morți, sub mușchiul brun din jururi,
Departe-amar, pierduți în vocea dulce
A codrului umbrindu-și să se culce,

Acolo sus, pe lavele de-azururi,
Ne-am reîntîlnit plîngînd, iubire-nvoaltă,
Tăcerii mele inimă-ndeolaltă.

(Ion Caraion)

DANSATOARELE VANITOASE

Veniră cele care sînt niște flori ușoare,
Frumoase figurine de aur pur, în care
Se oglindește-o lună plăpîndă... Iată, cum,
În limpezita sihlă, sonore fug acum.
Irișii, și albăstrele, și trandafiri de noapte,
Sînt Grațiile beznei, ce-abia dansînd par coapte,
Cu degete de aur, parfum cădelnițînd !
Dar în dumbrava moartă se stinge-azurul blînd.
Un licăr slab e apa subțire, așezată
Ca un tezaur palid al rouăi de-altă dată,
Din care suie-n floare tăcerea... Și din nou,
În luminatul codru se duc, sonor ecou.
Mîini tandre pe calicii cu grație se lasă ;
Un pic de lună doarme pe gura lor pioasă,
Iar brațul lor de gesturi domoale își desface,
Sub bolți de mirți, prieteni, lianele vorace,

Dezmierdătoare, parcă... Dar unele, furate
Nu pe deplin de ritmuri și harfe depărtate,
Cu pas ușor se-ndreaptă spre iazu-afund ca marea,
Să bea din crini o apă ca lamura : Uitarea.

(Petre Solomon)

UN FOC DISTINCT...

Un foc distinct e-n mine : la rece deslușesc,
Prin el, întreaga viață sălbatic luminată —
Și doar cînd dorm, în stare mai sînt să-i îndrăgesc
Isprăvile, în care un har adînc se-arată.

Vin zilele doar noaptea, vederea să-mi redea ;
Cînd, după-ntîia treaptă a somnului, de ceață,
Nenorocirea însăși se-ascunde-n bezna grea —
Privirea se întoarce, ca să-mi dea ochi și viață.

De-s plini de bucurie, trezit sînt de-un ecou
Ce-azvîrle un cadavru la țărmul meu de carne ;
Un rîs străin mi-aduce-n urechi atunci, din nou

— Precum răsună-n scoică, vag, ale mării goarne —
Ciudata îndoială, cu o minune-n miez :
Am fost, sau sînt aievea, dorm oare, sau veghez ?

(Petre Solomon)

TÎNĂRA PARCĂ

(Fragmente)

O, cine, de nu vîntul, se tînguie-n ăst ceas
Cu-extremele-i diamante însingurat rămas ?
Şi cine-mi stă în preajmă, cînd însămi stau să plîng ?

Supusă în neştire vreunui ţel adînc,
Această mînă, care, pe faţă mi se pune,
O lacrimă aşteaptă în semn de slăbiciune,
Pe cînd, între destine-mpărţită, cel mai pur
Şi mai tăcut din ele, mi-ar lumina în jur
O inimă zdrobită... Mă mustră-n şoaptă marea
Sau îşi retrage-n peşteri stîncoase răsuflarea
De bocet şi de spaimă, precum un vin sorbit
Cu-amărăciune... Ce faci, de ăstfel te-ai zburlit,
Şi ce-i cu mîna asta-nghemţată ca un sloi ?
Ce zvon de frunze moarte mai stăruie-ntre voi,
Ostroavelor ascunse la pieptu-mi gol ? Legată
De ceru-acesta tainic, eu scapăr dintr-odată...
Spre setea-mi de dezastre lucesc enormi ciorchini.

Inevitabili aştri, voi, potentaţi străini,
Ce-i fluturaţi terestrei priviri, din depărtare,
Nu ştiu ce, peste fire de pur şi sfînt — voi, care
Vă-nfigeţi pînă-n lacrimi sclipirea suverană —
Nenvinsa voastră armă şi avîntată goană
A veşniciei voastre, — sînt singură cu voi :
Mi-am părăsit culcuşul şi, tremurînd, mă-ndoi
Pe stînca asta parcă muşcată de minune ;
Îi pun inimii mele-ntrebări : ce-amărăciune

O ține trează ? ce fel de crimă, săvîrșită
De mine, sau asupră-mi ?... Sau poate-s urmărită
De-un vis închis în clipa (cînd aurul fiind stins
În lămpi, de catifeaua suflării) mi-am cuprins
În palme-aceste tîmple, tot așteptînd să vină
Din sufletu-mi vreun fulger, să-mi dăruie lumină —
A mea, în întregime, domnind pe carnea-mi toată,
Cu un fior asprindu-i întinderea ciudată,
De sîngele meu prinsă în blînde legături,
Mă și vedeam privindu-mi afundele păduri,
Pe care, din privire-n privire, le-auream.

Un șarpe mă mușcase, iar eu îl urmăream.

Ce de dorinți făcute colac, tîrîșul lui !...
Ce de comori ce scapă de ochii-mi nesătui !
Și ce cumplită sete de limpezime-apoi !

O, vicleșug... ! În raza durerii mele noi,
Nu mă simțeam rănită defel, ci cunoscută...
În suflet mi se naște, prin bezna-i prefăcută
Un vîrf tăios : veninul, veninul meu, se naște,
Și, cum mă luminează, pe sine se cunoaște
Într-o fecioară mîndră, ce singură se ține
În brațe, prea geloasă... Geloasă ? dar pe cine —
Și ce tăceri cuvîntă spre unicu-mi stăpîn ?

O, zeilor ! în rana ce o ascund la sîn
Îmi arde-o soră care atentă se dorește

Te du, iubite Șarpe, că nu-mi mai trebuiește
Copilăroasa-ți stirpe !... Mă-mbrățișez, ființă
Amețitoare !... Nu-mi mai da vechea ta credință
Ce mă ghicește, toată — nici nodurile-ți fine...
Mi-ajunge al meu suflet, podoabă pe ruine !

El, abătînd spre umbra-mi întregu-i freamăt, știe
Să-mi muște, noaptea, sînul-izvor de reverie
Din care bea... Ci lasă-acest tandru braț : mi-ar face
Deșartă, prin iubire, duhovnicească pace...

Nimic din ce-mi poți face nu-i mai de nedorit,
Mai groaznic... Potolește, deci, clocotul cumplit
Al undelor, aceste făgăduieli perfide...
Uimirea-mi se scurtează, iar ochiu-mi se deschide.

(Petre Solomon)

PLATANULUI

Te-ndoi, Platan gigantic, și ca un tînăr scit
Gol te propui sub sfere,
Dar ți-e candoarea prinsă, picioru-ncolăcit
De-a locului putere.

Răsunătoare umbră în care-un vechi azur
Stîrnindu-te s-alină,
O neagră mare strînge piciorul tău cel pur.
Îngreunat de tină.

De fruntea-ți călătoare reci vînturi se feresc ;
Țărîna tandră, sumbră,
Nu va lăsa să scape din leagănu-i firesc
Niciînd uimita-ți umbră !

Această frunte-atinge doar raze moi și fulgi
Cînd seva o exaltă ;
Tu poți să crești, candoare, dar nu și să te smulgi
Din veșnica ta haltă !

Presimți în jur mulțime de alți copaci legați
De hidra venerată,
Cu tine-asemeni, pinii și plopii terminați,
Stejarii, tisa beată

Și toți ținuți sub glie de morți, cu talpa lor
Înfiptă în cenușă,
Simt floarea și sămînța cum cad, pierzînd ușor
Plutirea jucăușă.

Zbîrlitul plop, o salcă și-acest proteic fag
Cu trunchi ca patru fete,
Nu contenesc să bată-ntr-un cer închis, sub prag,
Cu frunzele lor bete.

Trăind în despărțire, ei plîng amestecați
Într-o absență mare,
Cu umeri ca argintul zadarnic despicați
La dulcea lor născare.

Cînd sufletul, pe care-l expiră, către-o stea
Se-nalță-n seri senine,
Fecioara vine-n umbră și liniște, să stea,
Cuprinsă de rușine,

Simțindu-se captivă-n presimțu-mbătător
Pe care o făptură
De carne îl întoarce, pălind, spre viitor
Prin tînăra-i figură...

Dar tu, cu crengi mai pure ca brațul animat,
Scăldîndu-le în aur,
Fantomă-n zorii zilei, a unui rău schimbat
În vis de somnul-faur,

Inalt belșug de frunze, fior orgolios
Cînd crivățul din munte
Lovește, beat de aur, al iernii-azur sticlos
De harpele-ți cărunte,

Tu — geme !... Răsucită, dar suplă, carnea ta,
Jelind fără-a se frînge,
Să dea furtunii vocea pe care și-o căta
Cu dibuiri nătînge !

Sfîșie-te tu însuți, Neràbdător martir,
Jupoaie-te cu forță,
Și fură vîlvătăii, prin fiecare fir,
Întoarcerea spre torță !

Ca imnul să se-nalțe spre păsări care vin,
Ca să-ți tresară foaia
Hrănită de speranță pe trunchiul tău senin
Care-a visat văpaia,

Eu te-am ales, puternic stăpîn al unui parc,
Beat de tangaj — ca vîntul
Și cerul să te-ncerce, iar tu, o ! mare arc,
Tu să le fii cuvîntul !

Ca-ndrăgostit de tine, Driadelor rival,
Poetul doar să poată
Atinge trunchiu-ți neted, cum a atins pe cal
O coapsă-ntr-aripată !...

— Nu, a răspuns Copacul. A zis : Nu ! fulgerînd
Din falnica lui barbă
Pe care Uraganul pornit o pune-n rînd
Cu orice fir de iarbă...

(Ștefan Aug. Doinaș)

CÎNTARE COLOANELOR

Coloane line, cu
Aprinse pălării
Pe care-n cerc trecu
Un stol de păsări vii,

O, voi orchestre clare
De fusuri fără zvon
Jertfindu-şi fiecare
Tăcerea-n unison !

— Strălucitor egale,
Ce duceţi voi spre soare ?
Dorinţei virginale !
Reci graţii silitoare !

Cîntăm şi sîntem treaptă
A bolţii-n limpezire !
O, voce înţeleaptă
Cîntînd pentru privire !

Vezi — ce imnuri candide !
Şi ce sonoritate
Prin lujere limpide
Formăm din claritate !

Ca sloiuri, aurite,
Din pat de munţi senini
De daltă-am fost răpite
Şi preschimbate-n crini !

Din paturi de cristal
Trezite-am fost, şi toate
De gheare de metal
Savant împerecheate.

Ca să-nfruntăm pe cer
Și soarele și luna,
Pe rînd, un vînt sever
Ne poleiește-ntr-una !

Slugi fără genunchi moi,
Surîsuri fără gură,
Frumoasa lîngă noi
Își simte glezna pură.

Cucernice perechi,
Cu văl ce ne-nfășoară
Bogatele urechi,
Dar surde la povoară,

C-un templu pe-ochii grei,
Negri-n eternitate,
Noi mergem fără zei
Către divinitate !

Antică, tinerețea
Umbroasă carne mată
E mîndră de finețea
Din numere iscată !

Fiice-ale unui număr
De aur, neam de domn
Din cer, pe-al nostru umăr
Un zeu găsește somn.

El doarme, calmul Soare
Pe care zi de zi
Pe frunți de veghe, clare,
Iubirea ni-l urzi.

De necorupt surori,
Geros învăpăiate,
Am luat drept dansatori
Zefiri și foi uscate,

Și secoli care zboară.
Și neamuri ce s-au stins,
Ce-adînc Odinioară,
Nicicînd trecut de-ajuns !

Sub dragostele noastre
Mai grele, ca o lume,
Străbatem zile-albastre
Ca pietrele prin spume !

Umblăm prin timp, ușor,
Cu trup strălucitor,
Cu pasul inefabil,
Înscris în mit, durabil...

(Ștefan Aug. Doinaș)

PAȘII

Copii ai tăcerii mele, pașii tăi,
PușI molcom și sfînt numărați,
S-apropie de patul vegherii mele
Înaintează muți și înghețați.

Divină umbră, făptură pură,
Ce dulci sînt pașii tăi reținuți.
O, zei, toate presimțitele daruri
La mine vin cu acești pași desculți.

Cînd, încă de departe poate,
Cu buzele visate demult,
Celui ce-n mine gîndul și-ascunde
Tu-i pregătești hrana unui sărut

Ah, gingașa faptă tu n-o grăbi,
Dulceață de a fi și de-a nu fi,
Căci am trăit din așteptarea ta
Și pașii tăi sînt inima mea.

Lucian Blaga

ADORMITA

Ce taine ard în pieptul prietenei, destins —
Prin blînda mască-un suflet adulmecînd o floare ?
Din ce deșartă hrană fierbintea ei candoare
Îi dă, în somn, femeii un nimb atît de-aprins ?

Tăcere, vis, răsuflet, o, pace de nenvins,
Tu izbîndești, decît chiar și plînsetul mai tare,
Cînd peste sînul unei dușmance-atît de rare,
Conspiră unda gravă a somnului întins.

Tu, adormito, maldăr de umbre, daurit,
Se-ascund atîtea daruri în somnul tău cumplit —
Cerboaică alungită, de un ciorchin aproape —

Încît deși ți-e duhul absent — prin iad plecat —
Ți-e pîntecul la pîndă, c-un braț fluid drapat ;
În fața formei tale, mi-s ochii treji sub pleoape.

(Petre Solomon)

SILFUL

Ne-ajuns neștiut
Atîta sînt : iz
Plutind și ucis
În vîntul limbut !

Ne-ajuns neștiut,
Prilej sau ursită ?
Abia apărut
E treaba sfîrșită !

Nevrut necitit ?
În minți am tocmit
Capcane să-nșele !

Ne-ajuns nestiut
Cît sînul văzut
Prin două dantele !

(Vladimir Colin)

RODIILE

Rodii aspre și crăpate
De preaplinu-ascuns în miez —
Frunți supreme-n care vezi
Gîndurile, prea bogate !

Dacă sorii ce-i răsfrîngeți
— Rodii, gata să plesniți —
V-au făcut să vă trufiți
Și pereții să vi-i frîngeți —

Dacă aurul din coajă
Crapă, ca atins de-o vrajă,
În zemoasele rubine,

Eu, în limpedea ruptură
Văd, c-un suflet dus din mine,
Tainica-i arhitectură.

(Petre Solomon)

VINUL PIERDUT

În ocean, o bună zi
(Da' pe sub care cer drumeț ?!
Ca dar neantului zvîrlii
Un pic din vinul fără preț.

Nectar, pieirea-ți cine-o vru ?
Am ascultat glas sibilin ?
Sau sufletul cînd mă duru,
Sînge visînd, vărsîndu-i vin ?

Cu limpezimea ce i-o știu
După un fum trandafiriu
Se luminează marea iar...

Vin risipit, val în beție !...
Zării zbucnind prin cer amar
Întruchipări de veșnicie...

(Ion Pillat)

INTERIOR

O sclavă cu ochi lungi, legată-n lanțuri moi
Pătrunde în oglinzi, dă apă iar la flori,
Pe pat misterios își lasă deget pur ;
Îmi pune o femeie-n iatacul dimprejur,
Ce prin visarea mea cum vrea să se strecoare.

Ca sticla ce o treci prin razele de soare,
Printre priviri îmi trece și-absența nu le-a frînt,
Și cruță mecanismul curatului meu gînd.

(Ion Pillat)

CIMITIRUL MARIN

Nu rîvni, suflete iubit, către
viața nemuritoare, ci culege
tot ce stă în putință
pămînteștii tale alcătuiri.
PINDAR, PYTHICE III

Pe mute bolți hulubii trec, tăcut,
Pe lîngă pini și lespezi, fremătînd ;
Amiază dreaptă, flăcări legănînd
Și marea, marea, pururi început !
Răsplată mîndră gîndului cel greu
Cînd ochiul soarbe calmul unui zeu !

Ce gingașa ființă nimicește,
În scînteieri de spumă, nestemate,
Ce liniște mirată se abate,
Cînd soarele pe goluri zăbovește ?
Din rost etern, o pură năzuință,
E vremea fulger, visul e știință.

Comoară certă, calm nemărginit
Altar Minervei, albă cuviință.
Sub pleoapa apei, prins în neființă,
Atîta somn în flăcări învelit.

Tăcerea mea !... A duhului clădire
Și culme înmiită peste fire.
Altar al vremii, singurul suspin
Spre semnul pur mă-nalț și mă gătesc,
Priviri de valuri strîns mă-nvăluiesc
Ci zeilor, supremul dar închin
Senină scînteiere de poveste,
Dispreț domnesc desfășurat pe creste.

Precum un fruct închipuie plăcere
Și rodul smuls împarte bucurie,
Cînd mușcătura sfarmă forma vie,
Adulmec fumul morții ce mă cere,
Iar cerul cîntă-n sufletul-mplinit
Si țărmul tot e zgomot nesfîrșit.

Cer minunat, orgoliul a murit.
Privește cum renasc prin alte vreri,
Din trîndăvia plină de puteri
Și cum mă pierd în spațiul însorit,
Iar umbra-mi trece peste lespezi, gravă,
Și mă cuprinde-n unda ei firavă.

Pe rugul verii, suflete, rămîi
Temeinic sprijin, mîndră judecată !
Lumină nemiloasă, înzăuată,
Te dau curată, locului dintîi :
Privește !... Iată, ziua ce răsfață
Ascunde-a nopții mohorîtă față.

În mine însumi, mie, pentru mine,
Izvor de poezie se-nfiripă.
Pod peste vid și luminată clipă
Lăuntric glas de măreții senine.
Fîntîna-amară, aprigă vioară,
Ce gol etern în suflet se-nfioară ?

Răspunde val de golf flămînd, sclavie
În horbotă de fier, frunziș și soare
Pe pleoape-nchise, tainica dogoare...
Ce trup mă trage-n marea lenevie ?
Ce frunte cade-n țarina fierbinte ?
Scîntei de gînd veghează oseminte.

Închis, solemn, sub flăcările tari,
Locaș iubit de facle-ncununat,
Colț de pămînt sfințit, luminii dat
Cu aur, stînci și arbori funerari ;
Pe zvon de umbre, marmora cuminte
Și marea adormită pe morminte.

Cățea semeață, de pîngăritor,
Ferește-mă ! Cu zîmbet singuratec,
Pasc tainice oițe de jăratec,
În turma lespezilor calm păstor.
Alungă visuri foșnete curioase
De îngeri și columbele sfioase !

Aci se schimbă timpul în zăbavă !
Gingașa gîză zgîrie pămîntul
Încins și sterp. Încremenește vîntul
Și-n aer crește nemiloasa lavă...
E vasta viață, beată-n spațiul vid,
Tristețea blîndă, spiritul lucid...

Zac morții sub țărîna cea ușoară,
Ce-i încălzește și le soarbe taina,
Iar soarele a prins în suliți haina
Nămiezii, ce cu sine se măsoară...
Cap înstemat și certă împlinire,
În mine-ascund secreta devenire.

În mine port neliniștita febră,
Căință, îndoială necurmată,
Ascund păcat de piatră nestemată...
Sub noaptea grea de marmoră funebră,
Un stins norod frămîntă glia sumbră,
Doar pentru tine, robotind în umbră.

Din albe mădulare, neant cumplit,
În humă se prelinge calda boare
Și darul vieții trece lent în floare !
Dar unde trece glasul îndrăgit
Și chipul rar, făpturile ciudate ?
Ce larvă toarce genele uitate ?

Zburdalnicele fete care țipă,
Cu pleoape moi, cu ochiul alintat
Și sînul de văpaie răsfățat,
Cînd buzele au sîngerat o clipă
Și-n lupta ultimă au prins să geamă...
Pămînt e totul. Jocul o recheamă !

Tu, prea trufașe suflet, ce aștepți ?
Ce vis îți va răscumpăra minciuna,
Cînd vraja pleoapelor a frînt cununa ?

Cînta-vei oare-n lumea celor drepți ?
Dispare tot. Ce gol mă-nvăluiește...
Elanul cel mai sfînt se irosește.

Sărmană nemurire aurită
Și laurii, hidoasă mîngîiere.
Al morții sîn matern, care ne cere,
Minciună cuvios împodobită !
Cum le cunoaștem, cît fior așteri
Deșarta țeastă, rînjetul etern !

Strămoși din cripte, cranii părăsite,
Învăluite-n pulberea bătrînă
Și pașii voștri printre noi se-ngînă.
Adevăratul vierme, adormit e,
De mult uitate leșuri ocolește
Din viața mea adîncă se hrănește.

E dragoste de mine sau e ură ?
Ascunsa gheară, ce lăuntric scurmă,
Cum cere carnea, rana ce o curmă
Și crește-n gînd, multipla sa făptură !
Presimt și văd și chem bizara față
Si retrăiesc din propria sa viață.

O, Zenon, Zenon, crude Eleat !
Cum m-a străpuns săgeata-ntraripată,
Ce zboară, freamătă, și-i nemișcată !...
Trăiește-n cîntec gîndul săgetat !
O, Soare crud !... Țestoasa-n umbră crește,
Achile, cel fugar, încremenește !

Înalță-te... Prin veacuri infinite,
Trup, sfarmă forma gîndului, cuvîntul!
În pieptu-mi obosit, străbate vîntul,
Și frăgezimea mării dăruite!
Adîncă forță, dă-mi-te, cunoaște,
Cufundă-te în valuri și renaște!

Nețărmurită mare-nfrigurată
Și hidră îmbătată de culoare,
Hlamidă, fluturînd bănuți de soare
Pantera-albastră, sfîșiind turbată
Scînteietoarea carne a părerii.
Într-un tumult aidoma tăcerii.

Se-nalță vîntul!... Viața mă recheamă!
Imensa briză se alintă-n carte.
Azvîrlă unda, pulbere departe!
Zburați uimite pagini fără seamă!
Pornește val! Pornește rîs pe goluri!...
Bolți mute; pînze ciugulind în stoluri!

(N. Argintescu-Amza)

PĂDURE

Liniște solemnă, doar a unei păduri.

Doar unicul gungurit al unei foi. Toate aceste roșii frunze ce-apasă pămîntul nicăieri supus deslușirii.

Trunchiurile de un siniliu atîta de pur. Toate aceste tulpini la depărtările toate, astupînd fiecare stropul cuvenit ei de adîncime, dar la voia întîmplării nevecinătățile și neapropierea dintre ele, interstiții ce dau înșelarea

unei străvezimi, a ochiului străbătător printr-o materie nestatornică și curgătoare — față de înălțimea copacilor, jos, ca la fundul unei mări te afli — căci mișcarea cea mai ușure tulbură, strică, răstoarnă priveliștea și planul.

Liniște vegetală. Nici un zgomot nu iscă arborele în sine. Unica-i mișcare, lui de nerăpit, e ca să crească. Își lasă fructele să-i cadă. Și-i cad moarte brațele, în bătaia vîntului. O mantie de liniști, de groază, de spaimă flutură pe umerii săi. Ești scormonit pînă-n măduve, pîndit prin ocheanele acestor frunze, scărmănat îndărătul trunchiurilor aceste, întreaga existență te aude ce ești, cineva care învăluie desimea pădurii și ale cărui priviri pătrund pînă la tine ghicește în gîndu-ți.

Jivinele, tîlharii, mitologia, Dumnezeu — toți te aud, te amenință, te observă — pînă și cea mai neasemuită dintre fantasme o fără de închipuire frică ar stîrni aici. Suspendat e totul și nimic altfel decît întrezărit. Luminile și umbrele reci rămîn la împărțeala doar a hazardului semințelor și ghindelor desprinse, dezghiocate, dezlipite de pe rami într-o altă vîrstă. Vaste motive, namile răsădite cu mîinile.

Enorme amănunte precise se preschimbă unele într-altele la fiece pas. O plantă negrăielnic de fină și de suavă cuteză, cu fericire și poftă, rodnic să se dăruie ochiului, desenată în gol — pe aburi.

(Ion Caraion)

POEZIE PIERDUTĂ

Nu mă adresez decît omului singur — aceluia care *in media nocte* se arată în goliciunea existenței lui, ca reînviat de cealaltă parte a conștiinței sale, lucrurile toate părîndu-i-se reale și străine — ca și cum ar fi venit cu o

lampă într-un loc obscur și ticsit cu obiecte necunoscute pe care ea le luminează și le preface la fiece pas. La o oră cînd nu era așteptat, într-un loc ce s-ar putea să fie cu desăvîrșire altul...

*

În bătaia puternicului vînt din V. cu rafale — ființa se simte, se resimte tristă și oarecum *intensă* în izolare.

Senzația de a aparține acelor lucruri pe care vîntul acesta le-ar putea duce cu sine.

Ți-ai dori să te ghemuiești lîngă o mumă lăuntrică.

Ea e acel feminin al viului, acel călduț și gingaș ideal, acea pace în lacrimi, acel adio, acea destindere, acea noapte sfîntă, acel dar de refugiu pe care-l atribuim lucrului iubit cel mai adînc, femeii între femei, celei care deasemeni nu înțelege.

Animalele și ele se ghemuiesc în adăpost așteptînd furtuna.

*

Ciudat lucru că resimt zorile ca renunțare, amiaza ca judecată, seara ca adevăr unic, noaptea ca proorocire.

Nenorocirea te face prost și adînc. Prostește și adîncește, creează toate superstițiile posibile, extermină obișnuitele stări de atenție, și pe de altă parte lucruri mici și toate lucrurile. Renaște din orice și își bate, ca să zic așa, joc de ceea ce nu pustiește.

Atroce simplificare.

Dimineața și-a pierdut puterile, ziua — farmecele, seara — potolirea.

*

Seara.

Bate un vînt vast și tulburat de căderi de ploaie care atinge, zguduie, excită sistemul nervos, tună în casă, se prăvale, și lasă unor uriașe tăceri între faldurile sale să perceapă măsura picăturilor pe geamuri.

Mă trezește în jalnica mea meditație.
Mă adun, mă ghemuiesc în mine însumi.
Un frig închipuit mă înșfacă. Privesc, de sub lampă, la toate. Sînt, sînt.
...„Gînditorul" pune-ntotdeauna gîndirea clipei în afara tuturor celorlalte.
Îmi simt ființa însăși, unic, esențial gînd.

*

Ești ori un lucru unic, solitar, fără explicație nici durată, nici asemănare, nici scop, deși conținînd astfel de lucruri — ori verigă a unui mare proiect, însă necunoscut, o tranziție sigură, un punct bine determinat al vreunui drum — ori un fragment și un accident, o consecință de prisos, nici eroare, nici adevăr.

*

Dar pentru care scop anume pregătești neîncetat mintea aceasta și amesteci în fel și chip forțele și ființele de care dispune? Pentru cine vrea să vadă dintr-o singură căutătură toată această împărăție, nu există scop vulgar care să-l seducă. Orice împlinire care nu-i aceea, pe lîngă faptul că-i ghicită și sfîrșită parcă dinainte, e și tocmai potrivnică aceleia.
O operă, un act — sînt continuu în stare să-și surprindă autorul.
Trecutul uimește prezentul.
Totalul își uimește partea.
Fluviul înmărmurește izvorul...
Însă calmul odăii lui îl încremenește pe visătorul care se deșteaptă dintr-o aprigă luptă și resimte uriașele-i eforturi ale căror pricini și antagoniști nu există...

*

M-au plictisit plăcerile
În plictiseală, în adîncul plictiselii

O floare,
Descoperire de culoare senină
Adesea.
Însă prea respirată, prea iubită.
Prea asemeni mie, dacă devine
Chin, dacă se face
Amară, necruțătoare, intensă...
Mă-nduplec bucuriei ce plictisește.

*

Viața mi-era ca o casă pe care o cunoșteam în amănuntele ei cele mai mici. Și-ntr-atîta o cunoșteam încît aproape că n-o mai vedeam. Formele ei ordonate, avantajele și dezavantajele ei îmi păreau cele ale însuși trupului și timpului meu. Nu concepeam alte locuințe. Sufletul mi-era acolo, și atît de obișnuit acolo încît nu era, de fapt, nicăieri.

Într-o bună zi am atins din întîmplare nu mai știu ce resort și iată că o ușă de taină se deschise. Am pătruns în apartamentele străine și nesfîrșite. Eram buimăcit pas cu pas de ceea ce descopeream. Simțeam, trecînd prin încăperile acelea necunoscute și atît de misterioase, că erau sufletului meu adevărată locuință.

*

Cer.

Sînt locul geometric, punctul deopotrivă neștiut de toți acești aștri, deopotrivă neștiutor... Eu și Ei. Uriașă uimire a despărțitelor stele!

Explozie fixă, iar dacă o mie de miliarde de secole ar cere contemplație, adevărată explozie, și consecințe.

Toate acestea mă privesc, dar n-au legătură cu mine, mă privesc și nu mă văd, Mirări. Să deschizi mari ochii. Inutilitate, refuz de a gîndi...

(Ion Caraion)

CHARLES PÉGUY

Născut în 1873, la Orléans ; mort în 1914.

Opere poetice: Jeanne d'Arc, Domremy, Les Batailles, Rouen (1897) ; *Le Mystère de la Charité de Jeanne d'Arc* (1910) ; *Le Porche du Mystère de la Deuxième Vertu* (1911) ; *Le Mystère des Saints Innocents* (1912) ; *La Tapisserie de Sainte Geneviève et de Jeanne d'Arc* (1912) ; *La Tapisserie de Notre-Dame* (1913) ; *Ève* (1914) ; *Morceaux choisis des oeuvres poétiques* (1914) ; *Oeuvres poétiques complètes : Le Mystère de la Charité de Jeanne d'Arc, Le Porche du Mystère de la Deuxième Vertu, Le Mystère des Saints Innocents, Sonnets, Les Sept contre Thèbes, Les Sept contre Paris, Chateaux de Loire, Quatrains, La Tapisserie de Sainte Geneviève et de Jeanne d'Arc, Ève, Jeanne d'Arc, Suite d'Ève, Le Mystère de la Charité de Jeanne d'Arc*, Bibl. de la Pléiade (1941).

Despre Charles Péguy

„Péguy etalează și reia neobosit imaginile sale, convingerile sale, profețiile sale, dirijează o litanie interminabilă, monumentală, în care versuri și strofe, chemîndu-se și răspunzîndu-și, par adesea variantele păstrate ale unui același text. Ai sentimentul unei împotmoliri în limbaj, intolerabile și exaltante totodată ;

nici o poezie nu dă într-o asemenea măsură senzația fizică a greutății și inerției cuvintelor. Dar această călcătură greoaie e a unui marș, această împotmolire răsuflă ; din variantă în variantă, din repetiție în repetiție poemul progresează, ceva se împlinește. Cu pași lenți dar hotărîți, enormul cortegiu procesional înaintează pînă se încheie. Ca pămîntul arat și umed, limbajul se lipește de tălpi, însă încăpățînarea mărșăluitorului îl trage după ea ; rezistența limbajului măsoară forța la care e supus" *(Gaëtan Picon).*

BEAUCE[1] ÎN FAȚA FECIOAREI DIN CHARTRES

Stea a mării, iată-ntinderea apei, vastă.
Și oceanul de grîu, hula profundă,
Hambare răspline, spuma în undă,
Peste imensa mantie, privirea voastră.

Glasul vostru peste cîmpia roditoare,
Amicii duși, inimile-mi gol bătînd,
Pumnii desfăcuți de-a lungul atîrnînd,
Oboseala noastră și întreaga vigoare.

De neajuns stăpînă ești, stea a zorilor,
Iată-ne mergînd spre curtea ta-n splendoare,
Iată sărmana tipsie de-adorare,
Iată oceanul nesfîrșit al poverilor.

Ne pîndesc suspine de dincolo de zare,
Ca un arhipelag, coperișuri puține.
Din clopotul bătrîn un fel de rugă vine.
O prea joasă clădire biserica pare.

[1] Provincie din bazinul parizian.

Spre catedrala noastră navigăm ca pe val.
Cîte-un stog plutește-n egală depărtare,
Rotunde turnuri, opulente, solitare,
Un șir de castele pe vasul amiral.

Din acest pămînt, ani de muncă nesfîrșită
Au izvodit belșug pentru cei ce vin ;
Din această trudă harul tău deplin,
Pentru spirit, loc de odihnă desăvîrșită.

Ne vezi mergînd acum pe-această cale dreaptă,
Cu ploaia între dinți sub colburi alai.
Deschis vîntoaselor pe-acest larg evantai
Drumul național e strîmta noastră poartă.

Înaintăm cu mîinile în jos lăsate,
Emfaza, măreția sînt fără rost —
Cu pas egal, fără grabă ori adăpost,
De pe aceste cîmpii la cele apropiate.

Și iată-ne mergînd, noi sîntem pedestrimea,
Numai cu un pas înaintăm pe drum.
Dar secoli liberi și timp sub regi duium,
Și toată urma lor și toată păsărimea

Și ale lor slugi și împenate pălării
Ce-nseamnă să fii om ne-au învățat
Și cum se poate purta piciorul încălțat
Spre-un ultim careu în seara unei bătălii.

Ne-am născut pentru tine în cute
De fluviu blond, apele Loarei care
'N șerpuitoare glorie spre mare
Vor doar augusta mantie să ți-o sărute.

Ne-am născut pe țărmu-acestei înălțimi vaste
În Orléans-ul antic, grav și sever
Și apele Loarei, adesea fără cer,
Curg ca să spele picioarele-acestei coaste.

Pe țărmul întinsei tale Beauce noi ne-am ivit
Și-am cunoscut din tinerii noștri ani
Și poarta fermei și pe asprii țărani,
Și sapa, și groapa, și burgul îngrădit.

Ne-am născut pe țărmul acestui pământ viu
Și-am cunoscut cu primele regrete
Ca s-ascunzi deznădejdile secrete
Un soare ce coboară pe un cer stacojiu

Și razant cu pământul stă să se deșire,
Dur ca dreptatea, egal ca o bară,
Închis, o baltă, ca o lege clară,
Neted foarte, frumos ca un punct de pornire.

Din pământ roditor, unul din noi anume,
Din unic izvor și unică țîșnire
A izvodit, din unică pătimire,
Spre slava ta săgeata unică în lume.

Iată turnul tău de aici, turnul lui David e.
Spicul cel mai tare ce-a urcat vreodată
Spre-un cer de clemenţă şi seninătate,
În cununa ta, floare ce se deschide.

Un om de prin părţile noastre aici ivi,
Pînă la picioarele crucii, de la pămînt,
Mai sus decît sfinţii, decît regii care sînt,
Săgeata severă care nu poate greşi.

Snop şi grîu nepieritor sortit să fie,
Nu se va vesteji în soare de septembrie,
Nu va îngheţa în ger de decembrie,
Slujitor al tău şi cel ce stă mărturie.

Grîu care nu va putrezi, şi tulpină,
Nu va pieri în arşiţa verii de foc,
În ierni blînde nu va mucegăi deloc,
Nici o moarte firească nu-l va culca-n rugină.

E piatra lină, rotundă, fără arsură,
Rugă mai fierbinte nu s-a spus vreodată,
Din toate, cea mai dreaptă judecată,
Către un cer infinit, linia cea mai pură.

Aceea care nu va cunoaşte nici moarte, nici chin
Portret, mărturie de la arcada bolţii
Chip şi linie de la arcada bolţii,
Lîna şi fusul celui mai modest destin.

Sosi-vom din Parisis cea-ndepărtată
Închis-am dugheana trei zile în șir
Și-arheologia cu semanticul ei mir
Și biata Sorbonă cu-a micilor săi ceată.

Unii vor veni din depărtata Beauvaisis.
De trei zile am lăsat treaba negoțului
Și orașul colos cu forfota lui,
Din depărtatul Cambrésis alții vor veni.

Sosim spre tine din Parisul capitală.
Acolo diriguitorii ne sînt,
Și timpul nostru pierdut flecar, în vînt,
Și libertatea-amăgitoare și totală.

Sosim spre tine de la cealaltă Notre-Dame,
Care se-nalță-n inima Cetății, vie
În mantie regească și în măreție,
În deplină splendoare, inimii balsam.

(Iv. Martinovici)

NOAPTEA

O, Noaptea mea-nstelată eu te-am creat întîia.
Tu care și adormi, tu care și îngropi într-o eternă
Umbră
Toate plăsmuirile mele
Pe cele fără liniște, calul nărăvaș, harnica furnică
Și omul, acest monstru de neliniște.

Noapte ce izbutești a adormi omul,
Fîntîna aceasta de neliniște.
El singur mai neliniștit ca-ntreaga fire laolaltă
Omul, această fîntînă de neliniște.
Așa cum adormi apa fîntînii.
O, Noapte cu rochie uriașă,
În cutele căreia
Pui Speranța și iei copiii,
Dar oamenii se-mpotrivesc.
O, frumoasa mea noapte, eu te-am creat întîia.
Și poate că-naintea celei dintîi
În lungi valuri, tăcută,
Tu prin care coboară pe pămînt o presimțire de gust.
Tu ale cărei mîini răspîndesc, tu ce-mprăștii pe lume
O primă pace
Prevestitoare a eternei păci
O primă odihnă
Prevestitoare a eternei odihne
Un prim balsam atît de proaspăt, o-ntîie beatitudine
Prevestitoare a desfătării eterne.
Tu care liniștești, tu care-nmiezmezi, tu care mîngîi.
Tu care bandajezi rănile și mădularele-n durere.
Tu care adormi inimile, tu care adormi trupurile
Îndureratele inimi, îndureratele trupuri
Deșelăturile,
Ciolanele rupte, șalele sfărmate
De oboseală, de griji, de neliniște
Ucigătoare,
De chinuri,
Tu care-atît de răcoros
Picuri balsamul în piepturile sfîșiate de-amărăciune.
O, fiica mea cu-nvăluitoare inimă, eu te-am creat întîia
Poate că-naintea celei dintîi, odrasla mea cu sîni cît
munții,
Și bine știam ceea ce fac.
Poate că știam ceea ce fac.

Tu care culci copilul pe brațul mumei sale
Scăldat cu totul în lumina unei umbre de somn
Rîzînd în sinea lui din plin, un rîs de taină și-ncredere în muma
Iubirii lui și-n mine,
Un rîs de taină dintr-o cută a buzelor grave
Tu care culci copilul gîlgîind de nevinovăție și plin de încredere
Pe brațul mumei sale.
Tu care seară de seară-l culcai pe copilul Iisus
Pe brațele Preasfintei și Preanevinovatei.
Tu care ești vameșa cernită a nădejdei.
O, fiica mea între toate cea dintîi. Tu care poți chiar.
Tu care izbutești uneori
Să culci omul pe brațul părintești
Mele Providențe.
Bun venit, o, fiica mea *de strălucire și-ntuneric*
Tu care dregi, care hrănești, care dărui odihnă
O, tăcere a umbrei.
O asemenea tăcere domnea înainte de crearea neliniștii,
Înainte de-nceputul domniei neliniștii.
O asemenea tăcere va domni, ci o tăcere de lumină
Cînd toată această neliniște se va fi sfîrșit
Cînd toată această neliniște va fi apus.
Cînd vor fi scos toată apa din fîntînă
După sfîrșirea, după scăpătatul acestei întregi neliniști Umane.
Astfel fiica mea tu ai venit și de mult ai și întîrziat
Căci în domnia neliniștii reamintești, comemorezi, aproape că reînchegi,
Aproape că faci din nou să înceapă liniștea anterioară
Cînd peste ape duhul meu plutea,
Dar de asemeni înstelată fiică a mea, odraslă a mea cu-n-tunecată mantie, tu ești foarte înainte, foarte precoce

Că vestești, înfățișezi, aproape că faci să înceapă dinainte
în toate serile

Marea mea Liniște de lumină
Veșnică.
Tu, Noapte, ești sfîntă. Tu, Noapte, ești uriașă. Tu, Noapte
Ești minunată.
Noapte cu mantie largă,
Eu, Noapte, te iubesc, te salut și te glorific, ești fiica-mi
Cea mare și plăsmuirea mea.
O, noapte minunată, noapte cu mantie largă, odraslă
A mea cu-nstelată mantie.
Tu-mi amintești, mi-amintești mie însumi acea uriașă
Tăcere ce a fost
Înainte ca eu să fi deschis ecluzele nerecunoștinței.
Și-mi vestești, îmi vestești mie însumi uriașa tăcere care
va fi

După ce le voi închide.
O, blîndă, o, nesfîrșită, o, sfîntă, o, minunată noapte, cea
mai sfîntă fiică dintre fiicele mele poate, noapte
cu largă și-nstelată rochie,
Tu-mi amintești de acea uriașă tăcere care via în lume
Înainte de-nceputul domniei omului.
Tu-mi vestești uriașa tăcere ce-o să coboare
După sfîrșitul domniei omului cînd îmi voi fi luat iar în
primire schiptrul,
Și dinainte uneori mi-i gîndul acolo, că-ntr-adevăr acest
om face mult zgomot.

Ci tu, Noapte, mai ales de acea noapte-mi vorbești.
Și-mi vei vorbi veșnic.
Bătuse al nouălea ceas. Era în țara poporului meu Israel
Totul se sfîrșise. Această enormă aventură.
De la ceasul al șaselea se lăsase-ntunericul
Peste întreaga țară pîn' la cel de-al nouălea ceas.
Totul se sfîrșise. Să nu mai vorbim de asta. Îmi face rău.
Acea de necrezut pogorîre a fiului meu printre oameni.

La oameni.
Pentru ceea ce au făcut din el.
Acei treizeci de ani cîți fu dulgherul oamenilor.
Acei trei ani cîți fu un soi de predicator la oameni.
Un preot.
Acele trei zile cît fu o victimă a oamenilor.
Printre oameni.
Acele trei nopți cît fu un mort al omenirii
Printre oamenii morți.
Aceste secole și secole de cînd el e anafură
Pentru oameni.
Totul se sfîrșise, acea de necrezut aventură
Prin care eu, Dumnezeu, am brațele de-a pururi legate.
Acea aventură prin care mi-a legat fiul meu brațele.
Legînd pentru veșnicie brațele justiției mele, pentru
Veșnicie brațele milei mele dezlegîndu-le.
Și-mpotriva justiției mele născocind justiția-n sine.
O, justiție a dragostei. O, justiție a Speranței. Totul se sfîrșise.
Ceea ce trebuia. Așa cum trebuise. Precum profeții mei o proorociseră. Arca templului crăpase în două, de sus pînă jos.
Pămîntul se cutremutase, crăpaseră stînci.
Morminte se deschiseseră și mai multe trupuri
De sfinți care erau morți înviaseră.
Și înspre cel de al nouălea ceas Fiul meu scosese
Țipătul care nu se va mai șterge. Totul se sfîrșise.
Soldații se-ntorseseră-n cazărmile lor.
Rîzînd și glumind că se mai terminase cu încă
O trudă
Un schimb de pază care nu va mai urma
Rămînea doar un centurion cu cîțiva oameni.
O gardă foarte mică să păzească spînzurătoarea
Aceea fără însemnătate.
Ștreangul în care atîrna fiul meu.
Rămăseseră doar cîteva femei.

Mama era acolo.
Și de-asemeni poate cîțiva ucenici, dar asta nu-i chiar atît de sigur.
Orice om are dreptul să-și îngroape fiul.
Orice om de pe lume dacă i-i dat să-nfrunte această cumplită nenorocire
De a nu muri înaintea fiului. Și doar eu singur,
Eu, Dumnezeu,
Legat de brațe de aventura aceea,
Eu singur în acea clipă, tată după atîția și-atîția tați,
Eu singur nu-mi puteam îngropa fiul.
Ei, atunci, o, Noapte, sosit-ai tu,
Fiică a mea între toate mai dragă, văd încă
Și voi vedea-o de-a pururi
Atunci venișî tu, o, Noapte și într-un mare lințoliu învăluișî
Centurionul și pe soldații romani
Și Fecioara și sfintele femei
Și muntele acela și valea aceea peste care cobora seara.
Și neamul meu Israel și păcătoșii lui și-mpreună cu toți
Pe cel care murea, care murise pentru ei.
Și pe oamenii lui Iosif din Arimateea care se și apropiau
Purtînd albul giulgiu.

(Ion Caraion)

RUGĂCIUNE PENTRU NOI CEI MURITORI

Fericiți cei morți pentru bunuri pămîntești,
Dar fie-aceasta într-un război cinstit.
Pentru-un boț de pămînt, fericiți cei ce-au murit.
Fericiți cei duși prin porți împărătești.

Fericiți cei morți în marile bătălii,
Cu fața spre Dumnezeu, secerați în asalt.
Cei morți pe un ultim meterez înalt,
Cinstiți cu pompa marilor funeralii.

Fericiți cei morți pentru cetățile lumești
Căci Dumnezeu e stăpînul cetăților.
Fericiți cei morți pentru vatra și focul lor,
Pentru sărmana cinste a caselor părintești.

Doar imaginea și începutul ele sînt,
Trupul și-a Domnului piatră de-ncercare.
Fericiți cei morți în această îmbrățișare,
Prețuire și cuminecare pe pămînt.

Această mărturie prețuită este
Începutul celei veșnice, încercare.
Fericiți cei morți în împlinirea acestei
Făgăduințe, striviți fără cruțare.

Făgăduința făcută pe pămînt e
Prima piatră de-ncercare a credinței.
Fericiți cei morți în această-ncoronare
Și-n această supunere și-n umilință.

Fericiți cei ce-s morți, ei au revenit
În pămîntul dintîi, în argila primară.
Fericiți cei morți în lupta temerară.
Spicele coapte și grîul secerat, fericit.

Fericiți cei ce-s morți, ei au revenit
În pămîntul dintîi, în argila matrice.
Fericiți cei morți în războaie antice.
Regii-ncoronați și vasul, pur, fericit.

Fericiți cei ce-s morți, ei au revenit
În rînduială și la prime izvoare.
Ei au redevenit sărmane ulcioare.
Modelate vase ei au redevenit.

Fericiți cei ce-au murit, ei și-au reluat
Chipul primordial, adevărata figură ;
Sînt acele lucruri simple din natură
Pe care mîna unui Zeu le-a modelat.

Fericiți cei ce-s morți, ei au revenit
În pămîntul dintîi și-n luturi moi.
În ogorul primar au coborît apoi
Din care mîna unui Zeu i-a făurit.

Fericiți cei ce-au murit, ei au reapărut
În același nămol din care El i-a trezit.
În acest aleluia au readormit,
Uitat înainte de a se fi născut.

Fericiți cei ce-au murit, ei au revenit
În vechea casă și în străvechiul lăcaș.
S-au întors în anotimpul tînăr, același
Din care Domnul, mizeri și goi, i-a trezit.

Fericiți cei morți, ei sînt reintegrați
În argila grasă din care El i-a modelat,
În acest rezervor de unde El i-a chemat.
Fericiți marii învinși, regii detronați

Fericiți cei morți, ei sînt reveniți
În vechiul loc de unde El i-a alungat.
În starea de repaos din care i-a chemat.
Fericiți marii învinși, regii detronați.

Fericiți cei ce-au murit, ei au reapărut
În pămîntul gras din care El i-a modelat.
În această osana iarăși s-au culcat
Uitată înainte de a se fi născut.

Fericiți cei morți, ei sînt reveniți,
Cu tot ce-a rămas, în pămîntul primordial.
În turbă și huilă, cavoul inițial.
Fericiți marii învinși, regii dezamăgiți.

Fericiți învingătorii. Războinicilor
Pace — o ultimă tăcere să-i învăluie
În balanța dreaptă Domnul să pună cu ei
Puțin gunoi și pulbere-a pămînturilor.

Domnul să pună cu ei pe talerul divin,
— Ce au iubit atît — pămînt două grămăjoare.
Puțin din acest deal, din viața-aceasta puțin,
Puțin din rîpa sălbatică și solitară.

Mamă, iată-ți fiii care s-au luptat din plin.
Printre popoare ochii tăi să-i vadă.
Pe-aceşti oameni chinuiți Domnul să-i cruțe puțin,
Şi-aceste inimi, tristeții și-ndoielii pradă.

Şi iată vînatul hăituit prin păduri.
Vulturii doborîți, iepurii alungați.
Domnul să cruțe pe-acești oameni greu încercați,
Capete aplecate și strîmbate torsuri.

Domnul să cruțe aceste ființe înfrînte,
De milă și-ndurare să-și aducă-aminte.
La funia asta și la sac să ia aminte,
La mîini legate și la șalele frînte.

Mamă, iată-ți fiii care s-au luptat din plin.
Să nu-i măsori cum e îngerul de Domnul cîntărit.
Domnul să pună din noroiul acesta puțin
Care erau în fond și au redevenit.

Iată-ți fiii care s-au bătut în lupte.
Nu asemeni unui duh să fie-apreciați.
Ci mai degrabă ca un proscris judecați,
Care revine, ferindu-se pe căi pierdute.

Iată-ți fiii în șirul lor nesfîrșit.
Nenorociri nu le fie-n cumpănă temei.
Domnul le-ngăduie din acest pămînt, cu ei,
Care i-a pierdut și pe care atît I-au iubit.

Iată-ţi fiii care s-au pierdut de izvor.
Judecaţi după vorbe de rînd să nu fie.
Ci aşteptaţi ca pe fiul rătăcitor.
La piept în braţele deschise să vie.

Să nu fie judecaţi ca un slujbaş oarecare
De parcă Domnu-ar cere marea socoteală
Să nu fie trataţi ca supuse popoare
Cărora Cezar le cere-o răfuire totală

Să fie iarăşi onoraţi ca nobili fii.
Să treacă din nou pragul casei preacinstite,
Şi-n belşugul de grîu şi porumb din cîmpii
Să fie repuşi în drepturi cuvenite.

În tînăr anotimp odihna fie-le stăpînă,
Stăpîni din nou în tînăra primăvară.
Fie ca pe umărul lor o altă lînă
Să-i facă păstori de mari turme iară.

Să fie duşi în cel dintîi sat ; să fie
Aşezaţi în coliba lor prea străveche.
Să revină la splendoarea fără pereche,
Şi la vîrsta cea dintîi să revie.

Tu care i-ai făcut dintr-o argilă de rînd,
Nu te mira că ei s-au simțit leproși.
Tu care i-ai dat pradă viermilor din pămînt,
Nu te mira că s-au simțit viermănoși.

(Iv. Martinovici)

DUMNEZEU ȘI FRANCEZII

Așa-s francezii, zice Dumnezeu. Ei nu-s fără cusururi. Nici pomeneală de-așa ceva. Ba chiar au multe cusururi.
Au mai multe cusururi ca alții
Însă cu toate cusururile lor, eu îi iubesc mai mult chiar decît pe toți ceilalți — mai fără beteșuguri, pare-se.
Îi iubesc așa cum sînt. Numai eu, zice Dumnezeu, sînt fără cusur.

. . . . . .

Francezii noștri, zice Dumnezeu, sînt ca toată lumea. Puțini sfinți, mulți păcătoși.
Un sfînt, trei păcătoși. Și treizeci de păcătoși. Și trei sute de păcătoși. Ori mai mult.
Dar mie mi-i mai drag un sfînt cu cusururi, decît un păcătos fără. Ba nu, vreau să spun :
Că iubesc mai mult un sfînt cu cusururi decît pe-un nu-mă-vîr nu-mă-bag făr' de

. . . . . .

Oh, francezii ăștia, așa cum îs ei, sînt slujitorii mei cei mai destoinici.
Ei au fost, mereu vor fi cei mai vrednici oșteni ai mei în cruciadă.

Or, mereu o să fie cruciadă.
În sfîrșit, mi-s dragi. Asta-i tot. Și buni și răi
Și pentru și contra. Mă pricep la oameni,
Știu eu prea bine ce trebuie cerut de la om.
Și mai ales ce nu trebuie să-i ceri.

. . . . . .

O, poporul meu francez, zice Dumnezeu, tu ești singurul
care nu se schimonosește deloc.
Nici din înțepeneala nici din ușurătatea firii.
Și chiar în păcatul tău faci mai puține strîmbături
Decît alții în canoanele lor.
Tu cînd, în genunchi, te rogi, ai spatele drept.
Și gambele strîns lipite, una cu pămîntul
Și amîndouă tălpile strîns lipite
Și-amîndouă mîinile strîns lipite foarte cu rîvnă drepte
Și-amîndouă căutăturile ochilor foarte paralel suind drept
în cer
O norod unic pe lume care privești în față
Și care privești în față norocul și cumpăna
Și care pe mine însumi în ochi mă privești.
Iar cînd zaci pe piatra mormintelor
Bărbatul și femeia se țin foarte drepți unul lîngă altul
Fără-nțepenire și fără vreo schimonoseală.
Întinși unul lîngă altul într-adevăr drepți și fără de greș
Fără lipsă și fără-nșelare.
Foarte asemănători. Foarte paralel.
Cu mîinile-mpreunate, cu trupurile alipite și paralel
despărțite.
Cu privirile contopite.
Cu destinele contopite. Uniți înaintea judecății și a
veșniciei.
Și cu ogarul de viță tolănit la picioare.
Poporule, singurul care te rogi și unicul care plîngi fără
schimonoseli.

Singurul care nu versi decît lacrimi cuviincioase
Și lacrimi perpendiculare.

Unicul care nu faci să se-nalțe decît rugi de bunăcuviință
Decît închinări și rugi perpendiculare.

. . . . . .

Norodule, noroadele lumii îți spun ușuratic
Fiindcă ești singurul popor prompt.
Noroadele fariseice îți spun ușuratic
Fiindcă tu ești un popor zornic.
Tu ai ajuns înainte ca alții să fi plecat.
Ci eu te-am cîntărit, zice Dumnezeu și cîtuși de puțin
nu te-am aflat ușuratic
O, neam născocitor de catedrale, eu deloc nu te-am aflat
ușuratic în credință.
O, neam izvoditor de cruciade, eu deloc nu te-am aflat
ușuratic în milă.
Cît despre speranță, mai bine să nu mai vorbim, ea nu-i
decît pentru ei.

. . . . . .

Ce plictisitor, spune Dumnezeu, cînd nu vor mai fi acești
francezi,
Sînt unele lucruri ale mîinilor mele pe care nu va mai fi
nimeni să le înțeleagă.

(Ion Caraion)

PANTEZIȘTII

PAUL-JEAN TOULET

Născut în 1867, la Pau (Basses Pyrénées) ; mort în 1920.

Opere poetice: Les Contrerimes (1921) ; *Vers inédits* (1923).

Despre Paul-Jean Toulet

„Către sfîrşitul vieţii, el a uluit o curte de tineri prin acrobaţiile sale sintactice şi humorul său care au dat naştere poeziei fanteziste [...]. Toulet ştie să închidă în două sau trei strofe scurte şi zigzagate imagini aurorale, traversate de spaniole carnale, de violete, glicine, crizanteme şi garoafe marine. Cu el, exotismul torid se răcoreşte în cristal şi Toulet rămîne un poet fin şi rapid ca o briză înmiresmată" *(Kléber Haedens).*

CONTRARIME

I

Pe unde Europa umblă
De morţi e gras pămîntu-n zări
Cu oase fără remuşcări
Sub gloate prinse-n somn de umbră,

În somnul negru, somn de moarte.
— Tu dormi, Cathau, de gropi departe,
De-a' tale broaște care-aldată
Îi fermecau pe trecători :
Tu care-ai fost găsită-n zori
Cu un cuțit în beregată ?

*

Asemeni cu aroma
Fructei rotunde
Care se coace unde
A fost Sodoma,

Și fructei chinuite
Ce-o ia Tantal,
În mîlul lui fatal
Și o înghite,

Inima-mi jucăușă
C-un deget mic
Deschide-o : nu-i nimic
Decît cenușă.

*

Într-o vitrină ca un vis
Sclipea lămîia pură
Mult mai frumoasă ca-n natură
Sau ca în Paradis,

Cum rod dădea pe vremuri Terra
Cînd prima-mi primăvară
Sta nestatornică, afară,
Sub pomul tău, Cithera,

Lîngă acea vitrină, deci
Trecut-a în trăsură,
Doamna cu ochi de aventură,
Sub zidurile reci.

(Nina Cassian)

CÎNTECE

ROMANȚE FĂRĂ MUZICA

În Arles

Cînd umbra-n Arles, sub umbrar
De trandafiri, e purpurie,
Și timpu-i clar,

Pîndește dulcea gingășie
Din jur ; cînd inima ta vie
Bate-n neștire,

Cînd porumbeii tac pe rînd,
Vorbește-ncet despre iubire,
Lîngă mormînt.

Cele trei doamne din Albi

Fais, Filippa, Esclarmonda,
Cele mai rare frumuseți
Ce-și joacă ronda ;

Dar tu ești încă pai de ceți
Lunare-n care te răsfeți
Pe apucate.

Cantate negre sună-n vămi.
Satan surorile îți bate.
Hai să dansăm.

Plus ultra

În drăgăstoasa lună mai
Cînd, Zo', pe cel iubit de tine
Îl căutai,

Pe șolduri fusta-ntinsă bine
Asemeni pînzelor marine
Mi se părea :

Marea ce lîngă stînci palpită,
De stîlpii dubli mărginită.
Erai ca ea.

Vremea lui Adonis

În casa-n care-Adonis fu rănit,
Rănit am fost cu arme diafane
De un ochi vrăjit.

Departe de-a abisului bulboane,
În van te-aș evoca, frumoaso, — vane
Umbre, amintiri.

Aproape goală-n brațe, o, iubită,
Ai fi și-acum, în clipele subțiri.
Tu, binevenită.

(Nina Cassian)

DIZENE

Cînd umbra-ți mare, Moréas,
Se-ntoarce-n hale, lîngă fete
De patru bani, din cabarete,
Și lîngă fanții de pripas,
Alăturea de acel ins
Cu șoareci albi, mergînd întins
La „înger" sau chiar la „Cavou" —
Aș vrea să-ți mai aud odat',
De-nțelepciune, glasul, beat,
Ca greierele la Crai Nou.

(Nina Cassian)

COPLES

Boy, încă-o pipă. Dulce îmi e pomana multă
Și-aerianul aur cînd pașii tac pe jos,
Ai somnului. Și, totuși, rămîi, o, boy. Ascultă
Pe zeul mut ce bate în ușa de-abanos.

*

Cînd se lăsase secul, tristețile-amîndouă
Ni le purtam, de-a cerului asceză.
Pe inimile noastre, cenuși păreau că plouă.
Tu exclamai alături : „Ah ! Ah !“ în portugheză.

*

Nu am uitat nimica — misterul descîntat
De prin fîntîni, nici mierla cu penele-i viclene
De fulger negru, hanul — și nici cînd ți-ai plecat
Orgolioasa frunte cu cele două-antene.

*

Privighetoarea cîntă. Diana, trupu-ți gol
Frumos și alb e-n noapte, în patul spaniol.

*

A fi e-o datorie ; dar eu cînd voi muri
Lințoliul să-mi țină misterul după-aceea.
Să știi să mori, Fausta, și-apoi să taci — ca și
Gilbert care, pe vremuri muri-nghițindu-și cheia.

(Nina Cassian)

ALCOV NEGRU

Acele prime figuri cu foc de firav lemn
Și-acei platani de aur gemînd prelung, solemn
— Și-alcovul cu pat negru, stil Henri IV-n care,

La întîmplare, umbra, îți dezgolea fluid,
Trupul, de roșul vetrei atins cu înfocare
Cînd mă stîrnea amarnic genunchiu-ți ascuțit,
Iubire călăreață, nebună, tristă : oare
Îți amintești ce dulce ne prăbușeam în vid ?

(Nina Cassian)

JEAN PELLERIN

Născut în 1885, la Pontcharra (Isère) ; mort în 1920.

Opere poetice: La Romance du Retour (1921) ; *Le Bouquet inutile* (1923).

Despre Jean Pellerin

„Sfîşietoare şi discretă maniera lui Jean Pellerin de a ceda, în unele momente, acelui presentiment care-l lumina şi care, sub aparenţa unei amabile fantezii, îşi trăgea forţa din izvoarele negre ale deziluziei şi îl făcea să şteargă primul titlu al volumului său de versuri pentru a-l intitula *Buchetul inutil (Francis Carco).*

COTIDIENE

Aşa-i, puteam a deveni
Meşter în elegii...
Acum ştiu doar a-mi aminti
Trecutele orgii

Dar, la Paris, doresc a scri
Roman oriental.

— ? — Da, și hurii dulci vor fi
Dansînd pe sub portal !

Picta-voi apă, cer, un port,
Deșertul „uriaș"
La ora gri cînd în oraș
Se strigă *Paris-Sport.*

(Leonid Dimov)

SIRENA

Fie ca brațul tău să-nscrie
Din carne licăr, sus, de preț
Ca gura-ți stinsă și lălîie
Să-ți dea un aer mai semeț

Ca gîtul tău să fie pradă
Acizilor de limpezimi
Soare de umbră să străvadă
Prea calzii nurii tăi intimi,

Ca-n păru-ți îmbăiat mătasă
Liber sub mîna ta, în fine,
Painguri pieptenii să țeasă —
Fluvii de metaluri fine

Lăsat din pat în lunecare
Piciorul gol aduce c-un
Cifru precum li se năzare
Lumilor pline de minuni!

Îți mulțumim ție femeie
Ce-a te preface-ntr-una știi
În joc de ape, în scînteie,
Zeiță ce o poți iubi!

Din pleoapa ta fă adăpost
Pentru ce nu putem afla
Și pentru ruga-ți dă-le-un rost
Frunților noastre-n poala ta,

(Leonid Dimov)

PIPE

Întîia zorilor răcoare,
Un clopot bate rar.
Se stinge focul. Visul moare.
S-a stins și lampa chiar.

E o mișcare-n așternut.
Suspine. Storul tras ca
Sub faldul ne de tot căzut
Ziua să nu privească.

(Leonid Dimov)

BOEMĂ

E-n luptă Jeanne c-un portărel
Și-i zice bardul Poză
Bancherului, cum știe el,
Balada-i pentru-o roză

Zeii se duc într-un ecou
Nici Jeanne n-are curaj
Iar ultimul Abencérage
Murit-a în metrou.

(Leonid Dimov)

ROMANȚA REÎNTOARCERII

(Fragmente)

Lui Roger Allard

Parisul, mii de promisiuni,
Taxiuri gata de chemare,
Mărturisiri de-nșelăciuni
În genți de factori la spinare.

Mii de clădiri și de femei,
Sarabande de mișei.

Turniruri de-ncercări în van!
La cinema se dă o crimă.
Precupeața-n car se-animă
Și n-are decît patru ani.

Poetu-i de prisos : afară !
Eu cîntecul l-am copiat.
Soața zidarului, sprințară,
Nu iese-n papuci niciodat' !

În voalu-i cardinal : un vis,
La umbră-n car cinează-Alice.

Păcatele și le regretă
Cînd sufletu-i, scrum leneș, cade
Dintr-o streină țigaretă
Ușor, pe descojite roade.

. . . . . .

Am plîns în nopțile cernite
Și calde nopți m-au tot jelit
Am plîns pe suflete lipsite
Pe veci, de-un nume îndrăgit.

Reci crime de nimic spălate
Pămîntul din față-și abate
Părul prea lung care-l îmbracă,
Bătrîna lume-i iar cu noi.
Zece parale pentru-un țoi !
Cît va să coste o cinzeacă ?

. . . . . .

Manon la Operă se da,
Sfinx uimitor, etcaetera.
El a pornit spre Mozambic
După o pasăre Ara.

Veneră neagră-acolo-ncape,
Uriașa-i coapsă joacă-n ape

De aur, seara-ntr-un fior
Cînd cerul gurii și-l rîzgîie
Iar prea duioasa ciocîrlie
Cedează crudului condor.

* * * * * * * *

Ești noimă petru lumea-ntreagă
Iar genele-ți dac-au clipit
Sînt cheia care ne dezleagă
Tot scrisul nostru încîlcit.
Gestu-ți propune și rezolvă.
De proză versul se absolvă,
Precum din spumă Afrodita
Neprețuitul corp ivit-a :
Din verde șarpe — algă șuie
Nuri făr-asemănare suie.

E-o floare ceafa ta păgînă
Cu nesfîrșite griji culeasă,
În zorii Asiei, de-o zînă.
Brațul tău : vin de tămîioasă,
În flăcări pletele-ți se-ncheie,
Genunchii tăi deschid femeie,
Un zîmbet căpătat-a fire
În cel mai dulce colț de gură :
Ridică-ți fața ce contură
Din fin desen, o fericire.

O noapte veche de brumar
Ivea amărăciunea mea :
Cu-al tău buchet un iz amar
Focul din sobă împletea.
Ca soarele care răzbate
Prin pînza ploii revărsate,

Surisul ți-l străpungea : ac,
Cu pulberi dîndu-l, irizate,
Și prospețimi înmirezmate
O burniță de liliac.

. . . . . .

La librărie, bete moarte
Atîtea personaje vii
Se preumblă din carte-n carte.
Iubitul doamnei Bovary
E Julien Sorel. Valmont
Pentru Virginia-i Valmon
Lui Salammbô Paul i se plînge
Mă rog : ce-ați vrea să-i spună ea ?
Clientul marfa o respinge
Nu, asta nu poate dura !

. . . . . .

Să bem azi la „Lapin Agile"
Frederic, celui ce citește
Îi dă o oală de argilă
Și către neconvinși rostește :
„Poetu-i roză parfumată,
Doamnelor, trebuie udată
Ca arșița să n-o răpună".
Gabriela-i o-ncîntare,
Îi voi pune la serbare
Din dorințele-mi, cunună.

. . . . . .

Ce jale de umbrele goale !
Inși încuiați, burgheji lingavi,
Tichie atîrnînd a jale
Pe un Ubu răcit și grav !
Shirting și pluș pe-aceste dame,

O ! sufletele lor infame,
Vechi ticuri ce doi bani nu fac,
Pentru aceste larve, iată
Că Pellerin plecă-n armată
Și înnoptă în bivuac.

. . . . . .

Dor ? Cine-l simte ? Aristip ?
Profesorul de ocarină,
Ce-n orice seară, după pipă,
Cînta „Privirea-ți, dulce Lină“?
Ori poate-Angela cea iubeață
A cărei lacrimă îngheață
La frigul dorului apus ?
Ori Doamna-acelor erastii
Care prin galvanoplastii
Îmbracă-amanții care nu-s ?

. . . . . .

Să nu v-atingeți de chibrite
Țipa la copii Prometeu
Poartă mereu brățări vrăjite
Cornalină, păr de leu,
Înșelăciunea, aroganța
Nu vor putea strica Balanța
Ori sparge cornul povîrnit,
Căci o planetă fermecată
S-a prins de leagăn c-o săgeată
Trasă de-Arcaș cînd te-au ursit.

. . . . . .

Calipso-l pierde pe Ulise ·
Didona a căzut deodată
Mă vei petrece-atunci cînd mi se
Va da iertarea cîștigată,
În stradă un motor mă cheamă

C-un uruit ce se destramă
În cînt nomad și-aproape mie
Adio, gazda mea, rămîi,
Exilul va închipui
Trist, talpa ta trandafirie.

(Leonid Dimov)

LÉON VÉRANE

Născut în 1885, la Toulon ; mort în 1954.

Opere poetice: La Flûte des Satyres et des Bergers (1910) ; *Terre de Songe* (1912) ; *Le Jardin des lys et des verveines rouges* (1913) ; *La Gardeusé de Paons ou le Tombeau de Stuart Merrill* (1917), în colaborare cu Marius Martin și Elie Dalichoux ; *Images au Jardin* (1922) ; *Le Promenoir des Amis* (1924) ; *Le Livre des passetemps* (1930).

Despre Léon Vérane

„Pe acești poeți, amiciția îi inspira mai mult decît amorul. În strofele lor, numele lui Pellerin, al lui Jean Marc, al lui Vérane, al lui Derême, împleteau cu rima un soi de complicitate sau de înțelegere discretă. Apoi, toate aceste nume, repetate de atîtea ori, deveniră, într-un fel, inseparabile unul de altul. Școala fantezistă fu întemeiată și a trebuit ca ea să dea impresia că se ia în serios. Ciudată școală ! Era recunoscută după pipa și melcul lui Derême, după lacrimile lui Jean-Marc, după surîsul lui Pellerin și după scamele pe care, fără să le numere, Léon Vérane, le scotea din călimară" *(Francis Carco)*.

SFATURI

Pentru Jean Pellerin

I

Cu pipa-nvăluită de-a fumului dantelă,
Privește cum se naște poemul diafan,
Apoi, după-amiază, stînd rezemat de-o stelă,
Ascultă-n crîng cum cîntă din nai divinul Pan.

II

La adăpost de vară sub falnicul castan,
Spre-a da culoare clipei, de griji cînd se golește,
Ascultă-n timp ce vinul în cupă se topește,
Cum cloncăne carafa ca un bătrîn curcan.

III

Acum, după o noapte de trudnică migală
A versului, la ora cînd lămpile apun,
Coboară în grădină : crini, albi și galbeni pun
O pajiște de stele-n a dimineții poală.

(Petre Solomon)

SEARA

Prin tapiseria amurgului
Trece ca o urzeală
Zborul în zigzag al lilieciloř.
Pe invizibile candelabre
Se aprind, pe rînd,
Miile de lumînări
Ale stelelor.

Iar seara,
Ca o slujnică
Prevăzătoare, depune —
La capătul zborului lor —
Frumoasele păsări,
Ca pe niște bibelouri
Pe etajerele
Cedrilor.

(Petre Solomon)

SPOVEDANIE

E-un veac fără credință, iar eu cred tot mai rar
Că, la făgăduitul ospăț, lua-voi parte
Spre-a ridica paharul alături de Ronsard
Și de urmașii lirei lui, cea fără de moarte.

Eu vagabond de mîine, ca și de ieri, spun har
Lui Dumnezeu și nu tind s-ajung așa departe,
Ci doar la taburetul din fața unui bar,
Mergînd pe bulevardul cu felinare sparte.

Nu-mi trebuie nici trenuri și nici vreo-mpărăție.
Văd o coroană mîndră în orice pălărie,
Și-s mulțumit la gîndul că am putut să beau

Și vinul și absintul, cu-aceeași voluptate,
Iubind vreo curtezană din cele ce treceau
Mereu pe trotuare, cu fețele fardate.

(Petre Solomon)

FRANCIS CARCO

Născut în 1886, în Numea (Noua Caledonie); mort în 1958.

Opere poetice: Instincts (1911); *La Bohème et mon coeur* (1912); *Chansons aigre-douces* (1913; *Petits airs* (1920); *La Bohème et mon coeur — Poèmes retrouvés* (1927); *La Bohème et mon coeur*, édition complète (1939); — *(Premiers vers, La Bohème et mon coeur, Chansons aigre-douces, Petits airs, Vers retrouvés, Petite suite sentimentale à l'amitié); Poèmes en prose* (1948).

Despre Francis Carco

„Poetul prin excelență al boemei, în primii ani ai secolului, a fost Francis Carco [...]. S-ar zice, la el, că lucrurile însești — reflexul unei fețe, un plînset de vînt, o lampă de bar — se adună din întîmplare în poem. Dezordine mai mult aparentă decît reală și care ascunde un tact foarte sigur în alegerea și angrenarea acordurilor sparte, a mișcărilor frînte. Tradiția romantismului intim supraviețuiește, după atîtea avataruri, în această poezie înduioșătoare în care ceața și ploaia se eternizează și care se prefac în elegie tulbure, ori de cîte ori o clarviziune șireată îi dă răgazul necesar" *(Marcel Raymond)*.

BOCET

Slab, schiopăt și caraghios
Sta în fund de cafenea
Un amurg pe geam în jos
Chiar atunci cădea, cădea.

Cine ești ? — Dă-mi pace-odată.
— Vrei de băut ? Vrei de mîncat ?
Sătul, o alintă pe fată
Și-apoi cîntă ca apucat.

— Adio ! — Mai rămîi !... Nu-mi pasă !
La miezul nopții fix, pieri,
Iar ea, la poartă-n streang, acasă
Îl regăsi a doua zi.

Dracul rîdea la colț piezîș
Ținîndu-și prada într-un corn.
De-atunci joacă pe-acoperiș
Și urinează-n jos pe horn.

(Leonid Dimov)

PERSONAJE

Ce golan salută zorii
Sughițînd în pahar
Ce tîrfă, de te trec fiorii,
Povestea-și spune iar

Tîrfa cu eter se-mbată
Ca să-și mai dea curaj
După ce stihuri recitat-a
Golanu-i personaj

De-oparte-i dau și plec afară
Să-admir lumina moale,
Galbenă, mată, familiară,
A cerului pe dale.

(Leonid Dimov)

BOCET EXOTIC

Pe calme foi de bananier
C-o ploaie caldă moale vînt se-abate.
E oare-n colț prea vesel din Montmartre
Vreun negru nefardat în cartier ?

Aici sînt doar ființe prăpădite
Iubire veche rătăcind ca-n vis
Printre manghieri și ferigi nesfîrșite
Și-acest decor de-azur în cer deschis
Departe de cel nins și negru din Paris...

Alcoolul ne-a răpus. Negresa grasă
În dans ne-arată sînul scofîlcit
Și dulce pîntec cu rotire joasă
Și coapsele-i în hulă unduioasă
Pe care-atît de tare le-am iubit.

(Leonid Dimov)

PE VILLON DE L-AM CĂUTA...

Pe Villon de l-am căuta
Nu mai e, nici Verlaine
În hruba cu mirozną grea

Acelaşi suspinat refren,
Precum atunci, se bea
Printre borfaşi şi hoţi de tren

Poetul sta, alături,
Zgîit la Yvelaine
Care-l lăsa dar bombănea,

E şi Totor cu Magdelaine
Jehan de-asemenea
Şi Domnii-numai-gînd-obscen

Lîngă Boxer şi namila
De Biribi — o piază rea
Lîngă „gagice" de-o para,
Nu-i zi fără durerea sa.

(Leonid Dimov)

ORA POETULUI

Fata ce vinde violete
Şi are ochiu-ncercănat
Veştejitele-i buchete
După bal le-a sărutat

Nu-i nici noapte, nu-i nici ziuă
E ora-n care la Paris
Inși hai-hui și cîini famelici
Trec prin ceţuri gri închis.

Ora barzilor, amară,
Care simt, ca-ntr-un destin
Cum pe aripi sumbre zboară
Spre dezordine și chin.

Iată, lampa mea filează
Peste-un biet caiet pătat
Cu năluci care-nviază
Și credeam că le-am uitat.

(Leonid Dimov)

ESTE VIU ?

Este viu ori e pămînt
Cel care-i purtat de vînt ?

Ne-a vorbit ades în gînd
Dar ce-nșelător cuvînt !

Și-l tot ascultăm visînd :
Este viu ori e pămînt
Cel care-i purtat de vînt ?

(Leonid Dimov)

TRISTAN DERÊME

Născut în 1889, la Marmande (Gascogne) ; mort în 1941.

Opere poetice: Le Renard et le Corbeau (1905) ; *Le Tiroir secret* (1906) ; *La Chimère vaincue* (1907) ; *Le Parfum des roses fannées* (1908) ; *Les Ironies sentimentales* (1909) ; *Petits Poèmes* (1910) ; *Erène ou l'Été fleuri* (1910) ; *Petit Cahier* (1911) ; în colaborare cu Francis Carco, Jean Pellerin și Léon Vérane ; *La Flûte fleurie* (1913) ; *Le Poème de la Pipe et de l'Escargot* (1920) ; *Le Poème des Chimères étranglées* (1921) ; *La Verdure dorée* (1922) ; *Le Zodiaque ou les étoiles sur Paris* (1927) ; *Poèmes des Colombes ; Patachou, petit garçon* (f. a.).

Despre Tristan Derême

„Fantezia lui Tristan Derême este [...] un joc precis, savant, care-i permite poetului să utilizeze după plac, fără să se trădeze și fără măcar să se constrîngă a trata un subiect, toate mijloacele «clasice», pentru a capta poezia ; spontaneitatea și ironia discretă cu care ține să arate că exercițiul n-are urmări, adaugă un farmec în plus broderiilor frumoase pe care le țese cu aplicație și care au avantajul că-i ascund trecerea timpului și-i ocupă gîndurile" *(Marcel Raymond).*

FRUNZIȘUL AURIT

(Fragmente)

Cînd mă vei părăsi (să nu spui că nu știi),
Cînd mă vei părăsi, căci mă vei părăsi,
Nu voi mai lua garoafe, nu, de la florăreasă
Cu visul meu cel trist rămîne-voi acasă
Și îmi voi spune : „Iată odaia ce-ți plăcu
Și iată și oglinda în care nu ești tu,
Măsuța de-acaju, sofaua... Asta ce-o fi ?
E scaunul pe care îți așezai pantofii.
Calm golf, cu fericirea, pe vremuri, ancorată !...
Și voi zîmbi, privindu-i cu jale cîteodată
Pe clovnii desenați de degetele tale
În vechiul meu Racine cu colțuri de metale.

*

Voi trage între mine și rest văluri opace
Și-n inima închisă astfel găsi-voi pace.
În chiar urechea dreaptă voi semăna tulipă
Și cînd îmi voi fuma tuleiele în pipă
Drept semn al sihăstriei în care-am să rămîn
Pe craniul meu ras picta-se-va un crin.

*

Hai să-l lăsăm, de vrei, pe Baruch de Spinoza,
Ai săi termeni spinoși *(et verba spinosa)*
Și să plecăm spre pinii cu adieri furișe
(Cît de urît ar fi să pun aici frunzișe
Să iasă rima !) Vin. Nu mă certa, că vin.
Și las de-o parte, iată, tot stihul virgilin
Domolul stih pe care tandrețea ta-l întrece
Tradus chiar de Marot-n cinci sute doisprezece.

*

Voi cei iviți în străveziri de lampadare
Din visul meu, eroi din iubiri legendare
Tineri c-un fir de păr legați fără de veste,
O voi ce gînguriți, beți criță-n scurte veste,
În toge,-n redingote, în hlamide,
Și vă fosniți mătasea de frunzele umide
Din luminișe, voi cei mult iubiți, chiar ea,
Ea m-a plăcut și port o haină de-alpaca.

*

Lui. J. Middleton Murry

Case la roș, dale fierbinți, frunziș bleu-pal.
Cîine rîios sărută-un orb cu ochi de-opal,
În părul lui slinos doar paiul frînt lucește.
Tipsia lui de zinc un ban spaniol clintește.
La rîu copilul tîrîie-un hoit de țap tăiat,
Spre piață pîlc de fete rîzînd au apucat
Să-mpingă la cotige cu liliac în ele.
Mirosul de-ardei copt plutește pe stradele,
Iar cîinii dorm cu mușchiul ciucure pe ei.
Galbenii marinari vînd papagali pe chei
Cu pene violete, fildeș, pene de struți.
La mezelar miroase-a cîrnați abia făcuți
Și, coborîți, ciobanii cu iz de seu și oi
Duc în spinare lapte pus în burdufuri noi.
Fazanii cam stricați, conservele de carne
Fac aerul prea greu și-acolo, din cazarme
Un glas de trîmbiți suie precum un joc de ape.
Aici, povară dulce, în noaptea ce-i aproape,
Pe tine te voi duce pe umeri, sub lumini
La-ncrucișări de uliți, sub stele în ciorchini,
Sub lilieci, sub lună, trecînd printre ecouri
De străzi, fugind de hanul cu-acele verzi carouri
Unde dansai cu frunzele-n piepten cînd se-animă

Sub vălul mai ușor ca aripa de-albină,
Dansai printre pahare de rom, lămîi tăiate,
În larmă,-n fum de pipe și vorbe deșucheate,
De barcagii, de vînzători, de cei ce cară,
Dansai zmulgînd petale de roze într-o doară
Sub cele patru torțe de smoală și rășini
Care-nroșeau pereții și mesele-n lumini,
Unde dansai în unde sucind roșcate plete
Pe lutul cu canistre de vinuri violete.

*

În camera de gardă ți-am scris numele pe
O tobă. Acea vreme unde-i ? unde mai e ?
Cînd palma ți-așezai pe gura mea ? Bătea
În geamuri ploaia. Și în tristă mintea mea
Tu înfloreai din nou : buchet de roze pale
În umbră, parfumînd uitarea din sofale.
Pe tine amintirea-mi e dulcea alintare
A clarului de lună pe dealuri. Seară-n care
Am devenit ferice ! Grea seară-n care aș
Visa că înțeleg obrazu-ți pătimaș
Ce farmecul de toamnă să-l stingă începuse.
Aveam mănuși ca paiul și gîndurile duse.

*

De cîte ori zîmbit-am să nu mă vezi că plîng
Cu cîte flori ascuns-am pistolul la oblînc
Ca să nu afli cum că la luptă am pornit !
Era făcut fiacru-mi să zacă-nnămolit
Și să se piardă-n viața răsfrîntă pe făgașe ?
De ce-n această seară să-ncerc surîsuri lașe
Cînd văd în jur că lumea să piară a-nceput
Și că nădejdea-ntreagă în care am crezut
O văd că se desfoaie precum o primăvară.
Chelner ! umple-mi paharul cu fiere cît
de-amară.

*

Lui Fagus

Veni-vei lămpile s-aprinzi
Și viața-mi, Dragoste, ca ieri ?
Cărunte-s tîmplele-n oglinzi
Și n-am încă treizeci de veri.

O ! camerele mobilate
Scări triste, Doamne, ce decor !
O ! principese fermecate
Crini pe alei întunecate
Havuz de jasp și corni în cor !
Unde-i iubirea ce mi-ar da
Întreagă, tinerețea mea ?

Smalț spart al cuvelor cu apă
Unde se-nting atîtea fețe
Care-au pierit ; sînt oare-n groapă
Ori rîd și vor să se răsfețe.

Izuri de case ce ucid
Pe dată zeci de Mitridate
Corund cu care-n ciob livid
De-oglindă, mîini ce-ar fi iubit
Gravat-au nume dragi și date,

S-au spulberat. Sînt dispărute
Ce bune-s zilele trecute !

Odăi deșarte, nemiloase
Unde tot sun din călimări,
Bețivii urlă printre case ;
La ce bun să gemi, să zbieri ?

Cine tot cîntă, răguşeşte ;
Şi, pe fereastră, la hotel,
Vezi, Marea Roată se roteşte,
Vezi norii albi ce-i sfredeleşte
Şi scarmă cruntul turn Eiffel ?

Nu-i oare sufletul tău nor,
Sufletu-ţi veşnic călător ?

Odăi cu ziua şi iubire
De-un an, de-o lună şi de-o zi
Sînt flori aduse drept jertfire
Florilor ce s-or ofili.

Vise sfîrşite, vechi, pustii
Poate că iar le-nvie clipa ;
Nădejdi, iubiri, odăi de-o zi,
Din cuiburi inimi vor fugi
Pierzînd şi lacrima şi-aripa.

Luna-i singură şi ea,
Floare, chip din jalea mea.

(Leonid Dimov)

PHILIPPE CHABANEIX

Născut în 1898, la bordul vasului „l'Australien" cu destinația Numea (Noua Caledonie).

Opere poetice: Les Tendres Amies (1922); *Le Poème de la rose et du baiser* (1923); *Écrit des feuillantines suivi de Couleur du temps perdu* (1925); *Le Bouquet d'Ophélie* (1929).

Despre Philippe Chabaneix

„Philippe Chabaneix, de ani de zile, distribuie «tandrelor sale amice» efigia amabilă a unui cavaler francez care umblă între trandafir și sărut" *(Marcel Raymond).*

DULCE-ACRIȘOR

De-oi fi urît precum Corbière,
Am suflet tandru ca Villon.
Să-mi dăruiești, o, Madelon
Și altceva decît o bere.

Oraș impur. Murocănoșii
Nori grei plutesc pe bolta ternă,
Să stingeți unica lanternă.
Venus și-a pus ciorapii roșii.

Cînd zorii s-or lipi-n obloane
Va fi o zi cu raze mici.
Cu puțin kohl și cu creioane,
Par înșiși zeii măscărici.

(Nina Cassian)

PENTRU PHILIPPE HUC

În timp ce-n vale e Florar
Și ucigașele granate
Pe calu-i zboară, un tunar
Către idile depărtate,
Sub palmierii andaluzi,
Visează trei amanți ursuzi
Geloși pe-o Carmen de văpaie
Beată de muzică și-amor
Pe care într-o zi o vor
Găsi asasinată-n baie.

(Nina Cassian)

ARIETA

„Ah, înger scump, mă faci ferice",
Unul ți-a spus odat' !
Iar altul despre tine zice :
„Ce animal ciudat !"

Cei doi dreptate-aveau cu schimbul.
Amorul, joc de iele,
Din vară face anotimpul
Melancoliei mele.

În vechiul Cartier Latin,
A dragei mele soră
Mi-doarme-n brațele ce-o țin
La o tîrzie oră.

Oare cînd fi-va veșted, pal,
Acest buchet de flori,
Grăi-va către papagal :
„Sînt tristă... și mi-e dor...“ ?

(Nina Cassian)

IRINA CU PĂRUL DE AUR

Tu-i ești acestei țări regină ?
Pe-aici e-un zid pătat de sînge
Sirena, ziua cînd să vină,
Prin mahalale triste plînge.
Tu-i ești acestei țări regină,
Acestor plaiuri jefuite
De răzvrătiți ce le-au lăsat
Fără frumosul rod bogat ?
Bălaie, tainică Irină,
Tu mi-ai răspuns : „Nu sînt regină
Decît a visului meu, iată“.
Nu știu, sirena cînd suspină,
Spre ce masacre pașii-mi cată.

(Nina Cassian)

UNANIMISTII

ANDRÉ SPIRE

Născut în 1868, la Nancy ; — mort în 1966.

Opere poetice: La Cité présente (1902) ; *Et vous riez* (1905) ; *Verset, Et vous riez, Poèmes Juifs* (1908) ; *J'ai trois robes distinguées* (1910) ; *Vers les Routes absurdes* (1911) ; *Et j'ai voulu la paix* (1916) ; *Le Secret* (1919) ; *Poèmes Juifs* (1919) ; *Tentations* (1920) ; *Samaël* (1921) ; *Fournisseurs* (1924) ; *Poèmes de Loire* (1929) ; *Instants* (1936) ; *Poèmes d'ici et de là-bas* (1944) ; *Poèmes d'Hier et d'Aujourd'hui* (1953).

Despre André Spire

„Dragostea lui pentru poporul evreu se extinde asupra a tot ce este popor în genere, o dragoste pătimașe și răzbunătoare" *(Georges-Emmanuel Clancier).*

IAR MÎINE...

(Fragment)

Negustorii popoarelor fluieră
asupra ta
IEZECHIEL (27, 36)

Și așa, o să-ți vezi visul cu ochii,
Faimoasa ta Societate a Națiunilor !
Lupul și mielul vor paște laolaltă.
Leul va mînca paie ca boul,
Și un prunc îi va mîna.
Din săbiile voastre vom făuri brăzdare de plug,
Și din fierul sulițelor voastre, cosoare ;
Și praviła războiului nu se va mai deprinde.

Iată !
A fost nevoie de zece milioane de oameni,
Zece milioane de oameni culcați la pămînt,
Însîngerați, străpunși, sfîrtecați ;
Horcăind, fără nici un strop de apă în fierbințeala lor,
Fără nici un sărut pentru buzele lor.
A fost nevoie de zece milioane de oameni
Pentru acest vechi vis de copil,
Lucru acesta atît de simplu.

Să produci, să vinzi,
Să cumperi, și să păstrezi,
Și să dai, și să visezi
Și să scrii, și să sculptezi și să pictezi
Și să-ți lași vecinul în pace,
Era, prin urmare, vai ! atît de greu !
Dar de fiecare dată cînd un popor, după ce se căpătuia,
Și-și statornicea rînduiala și le spunea celorlalte :

„Acum, toate-s bune.
Fiți blînzi, fiți drepți,
Respectați-ne avutul",
Un altul simțea că i se încleștează mușchii
Că mîna-i devine mai iute
Condeiul mai dibaci,
Spada mai tăioasă,
Și la rîndul său vedea vechiul suflu adormit
Că răsare ca din pămînt,
Că-i vîrtejește nisipul și căldura,
Și că-l înhață și-i spune :
„Poruncește !
Ești cel mai mare, mai bun.
Tu ești Soarele lumii.
Ceilalți trebuie să se încălzească la focul tău
Iar dacă refuză,
Pîrjolește-i."

Zece milioane de oameni au fost de-ajuns !
Zece milioane de oameni, zece milioane de oameni !

O să ai parte de faimoasa ta Societate a Națiunilor !
Fiecare își va preda armele.
Fiecare își va preda vapoarele.
Gata cu ciocnirile, gata cu conflictele, gata cu urile !
Gata cu certurile, chiar și între frați.

(N. Steinhardt)

ȘI VOI RÎDEȚI

Mi-au spus
Umflîndu-și năvalnicile nări :
„Să cîntăm viața“ —
Să cîntăm viața, dacă așa doriți ;
Mă îmbarc alături de voi pe fluviul bucuriei.

Prin sate am trecut,
Prin stejărișuri, prin ariniști,
Prin pășuni și garduri vii,
Prin sate și orașe.

Poporul vine, poporul se duce,
Cumpără, vinde și-și vede de drum.

Poporul mișună pe străzi
După orele de trudă, seara.

Băieții se țin după fete,
În cîrciumi bătrînii se îmbată.

Turnați, preamărite lumini,
Turnați ploaia razelor voastre
Peste eroii aceștia zdrențăroși.

Sculptați-le chipurile supte,
Mîinile odihnind pe genunchi.

Desenați-le nemilos nevestele afanisite
Și copilașii băloși.

Mergeți de bateți zidurile rîioase ale uzinelor lor ;
Mergeți de scotociți ungherele mucegăite ale
magherniţelor lor ;

Și aruncați fulgerele fioroaselor voastre flăcări
Pe fericiții trecători care păşesc uite colo.

Domnii merg în trăsură
Cu odraslele și cucoanele lor.

Domnii ies din oraș
La căderea serii să respire aer curat.

Domnii cu falnice cravate
Vă măsoară fuduli din cap pînă-n picioare.

Muncitori care-i hrăniți
Ce-aveți de gînd, ce-aveți de gînd ?

Poporul vine, poporul se duce,
Trage o duşcă și-și vede de drum.

Poporul mișună pe stradă
Și nu-i chemat să-și iasă din sărite.

Băieții se țin după fete,
Fonografele fornăie,
Iar voi rîdeți !... iar voi rîdeți !...

(N. Steinhardt)

CHARLES VILDRAC

Născut în 1882, la Paris.

Opere poetice: Poèmes (1905); *Images et Mirages* (1908); *Livre d'Amour* (1910); *Chants du Désespéré* (1920); *Poèmes de l'Abbaye, suivis de L'Esquisse d'un Pégasse; Le Sablier* (1925); *Prolongement* (12 poèmes) (1927); *Livre d'Amour, suivi des premiers vers* (1959).

Despre Charles Vildrac

„Charles Vildrac este poetul care se găsește spontan cel mai aproape de femeile și bărbații dezarmați în fața vieții dure. Ceea ce la amicii săi rezulta dintr-o decizie, cîteodată sentimentală, vine la el din inimă. Pentru dînsul iubirea, iubirea dominată de o tandrețe fraternă este cheia poeziei" *(Georges Emmanuel Clancier).*

CEI DOI BĂUTORI

S-au așezat la o masă, chipurile ca să bea,
S-au rezemat în coate, la largul lor, amîndoi;
Își îmbină cuvintele și-și potrivesc ochii
Și dau de rîs fălcilor, vocilor și ochilor
Pe deasupra mesei
Povestindu-și snoave.

Sînt fericiți cu-adevărat, în clipa aceasta ;
Sînt cu adevărat fericiți de a fi împreună ;
Și totuși !...

Și totuși,
Dacă mîine vor trebui să treacă printr-o ușă
Pe unde nu pot trece doi dintr-odată
Pe unde trebuie trecut unul după altul,
În fața ușii se vor opri
Încrețindu-și fruntea a răutate
Uitîndu-se chiorîș unul la altul
Uitîndu-se pe furiș către ușă.
Asemenea unor ciini în fața unui os,
Un os pe care mîriind și-l interzic,
Așa vor fi mîine, sau diseară,
Aștia doi care, pe motiv că beau, își sînt unul
altuia dragi.

— Ceea ce-i absolut adevărat, dar și trist,
Însă nu asta trebuie să spunem !
Trebuie să spunem așa :
Astor doi care-și rîd
Le-ar fi lesne să se ia la bătaie fără pricină ;
Sau ar putea trezi miile de pricini
Pe care le au ca să se ia la bătaie :
O ! ele există ; ele așteaptă
N-ar avea decît s-aleagă, n-ar avea decît să culeagă !

Ba nu :
Zace în străfundurile bătrînei lor inimi
O tainică nevoie de îmbrățișări și bucurie.
Și pentru clipa aceea de destindere pe care-o-ngăduie
Cotoroanța de viață bietei lor inimi bătrîne,

Iată-i că-și rîd din ochi,
Iată că se bat pe spate,
Iată-i fără bănuială unul față de celălalt,
Iată-i că vor să-și facă unul altuia cinste
Povestindu-și snoave.

(Ion Caraion)

PRIMĂVARĂ DE RĂZBOI

Eram înnoroiat și obosit
Și seara în păduri
Îmi frîngea inima.

Mă întinsesem
Pe-un întunecat covor
De reci și netede ierbi
Un fluture de-argint
Rătăcea în aerul inert
Înainte de-a se duce să moară.

Trunchiuri de copaci zăceau,
Tăiate de cu iarnă ;
Dar țîșneau din ele
Mlădițe osîndite,

Gingașe mlădițe verzi
Care priveau cerul
Și credeau în fericire.

Pentru inimă, nici o tihnă,
Pentru suflet, nici un zîmbet,
Decît acela al morții !

M-am ridicat,
M-am uitat, nerod,
La iarba-naltă, strivită
De greutatea corpului meu.

Și-apoi mi-am văzut de drum.

(Ion Caraion)

ÎNTOARCERE DIN RĂZBOI

(Fragment)

Există oare un loc de liniște
Unde cîntecul să mi-l pot încerca
Fără ca să-l inunde în sine-mi
Tumultul acestor furtuni
Țipetele ascuțite ale acestui pretoriu
Unde prin sute de glasuri se proclamă
Minciuna ucigașilor
Lăcomia hoților
Și lașitatea robilor ?

— *Un singur accent adevărat al inimii*
Tale va acoperi o sută de voci false.

A ! Oare nu mi-i inima aidoma
Unui punct azvîrlit în mare :
Cînd un luntraș îl culege,
E încă plin și-auriu,
Dar miezul pe care apa l-a siluit
Poartă doar amăreala și-amăreala sării.

Am privit mult prea mulți morți
Cu ochi uscați și distrat ;
Am cunoscut mult prea multe peisaje
Am strîns în acești ultimi cinci ani
Prea multe mîini, am văzut prea multe chipuri ;
Valuri de valuri mi-au înecat memoria.

— *Casa sugrumă și orbește*
Încăpătorul hambar care-o leagănă
Și din care va țîșni la rîndul său
Fiece snop, cu toate boabele din el.

. . . . . .

Prietenie, prietenie a tuturor prietenilor mei,
Copleșitoare prietenie a tovarășilor mei
Nu-mi voi întoarce ochii decît spre chipul tău.

Avea, în aspra aventură
Gingășia curcubeului
Și ca și curcubeul își răsfira zîmbetul
Pe-un cer cîinos și plumbuit cu viscol.

Mă voi elibera, prietenie, căutîndu-te ;
Trează prietenie, regăsită de-a pururi
În toate vîltorile și-n bătaia tuturor vînturilor !
O ! inimile noastre, în acest lung surghiun,
Din ce ar fi putut oare trăi, de nu erai tu, prietenie ?

Şi pe ce temei, de nu pe tine
Ne-am putea statornici astăzi bucuria,
Neliniştita bucurie, bucuria plăpîndă ?

(Ion Caraion)

PARIS 1943

Posac Paris tăiat de lume
Şi de tine însuţi lipsit !
În seara asta de mai al cărei farmec
Aţîţă dorul ce te doare,
Doar umbrele mihnite
Îţi bîntuie aleile mute
Şi păienjenişul vechilor străzi
Din care sîngele tău cald s-a retras.

Fiii îţi plîng în surghiun
Fiii îţi plîng între propriile ziduri,
Aici ori departe, evadat-captiv,
Nu mai eşti aici şi nu eşti altundeva.

Îndărătul geamurilor mele oarbe,
La zgîrcita lumină a lămpii,
Tot aşa de solitară ca şi sufletul tău,
Chem în mine adevăratele-ţi chipuri,
Masca de fier ţi-o zmulg.

Mă gîndesc la tine ca la un foc
Ale cărui aprinse şomoioage au fost împrăştiate
Ale cărui sfioase scîntei au fost călcate-n picioare
Şi peste care se-azvîrl toate murdăriile

Atunci, ultima-i scînteie
Scapără și piere pe pămînt
Și ceea ce a fost dogoritoriu-i suflu
Nu mai e decît fum împuțit.

Vină însă iscoditorul vînt

Care liberează inimile de jar
Și, din ganga aceasta infamantă
Unde foiește scîrnăvia,
Va renaște uriașa vîlvătaie
Înaltul semnal ucigător de-ntuneric.

(Ion Caraion)

CLAN

Frumusețea femeilor, ea
Nu era desăvîrșită și triumfală
Cum este aceea a îngerilor și a florilor
Poruncitoare degete
Se mai plimbaseră pe-acele chipuri
Mîngîindu-le conturul.

Mîini istovite și triste încrucișau cîte unele
Care nu hoinăriseră nicicînd în apa curgătoare
Iar altora așteptarea și truda
Le obosiseră zîmbetul, gîtul

Dar ochii lor, ai tuturora, dar vocile lor..
O ! nu, nu aveau frumusețea
Nepăsătoare a zînelor
Sau pe cea îmbelșugată a zeițelor,
Dar erau frumuseți de femei

Bunătatea bărbaților
Nici ea statornică și nici ea hotărîtă ;
Nu era vai ! aceea pe care s-o supui ;
Nu i se putea găsi locul cel mai ca lumea,

Era oprită să vorbească prea tare,
Pînă-ntr-atîta că, de ani, o credeai moartă.
Însă cînd îi venea ei ziua
Era la fel de pătrunzătoare și de fierbinte
Ca țuica băută pe ascuns
În închisori.

(Ion Caraion)

JULES ROMAINS

Născut în 1885, la Saint-Julier-Chapteuil (Vélay) ; — mort în 1972.

Opere poetice: *L'Ame des Humbles* (1904) ; *La Vie Unanime* (1908) ; *À la Foule qui est ici* (1909) ; *Premier Livre de Prières* (1909) ; *Un Être en marche* (1910) ; *Deux Poèmes* (1910) ; *Odes et Prières* (1913) ; *Europe* (1916) ; *Les Quatre Saisons* (1917) ; *Le Voyage des Amants* (1921) ; *Amour couleur de Paris* (1921) ; *Ode génoise* (1925) ; *Chants de dix années* (1928) ; *L'Homme blanc* (1937) ; *Choix de poèmes* (1948) ; *Pierres levées* (1948) ; *Maisons* (1954).

Despre Jules Romains

„La antipodul «poeziei pure» valéry-ene, poezia lui Jules Romains își propune, nu de a exclude, ci de a asimila ; nu de a rafina, ci de a merge la chintesență, de a face să intre în poem senzațiile și ideile, viața imediată, multiplele voci ale lumii. Împreună cu Georges Chennevière, dar în marginea grupului «L'Abbaye», autorul *Omului alb*, propune o nouă artă poetică, descinzînd din Whitman și Hugo, hotărît deschisă secolului său, nu fără un prozaism voit" *(Pierre de Boisdeffre).*

NISIPUL DRUMULUI...

Nisipul drumului
Lucea sălbatic ;
O amară căldură
Îmi furnica mădularele.

Întocmeam către unii
Răspunsuri curtenitoare.
Trecuseră luni
De cînd vroiam să mor.

Văzduhurile lumii
Păreau a se-ngusta ;
Orizontul cu munți
Mă strîngea ca o cască.

Două luni de cînd
Noapte și zi
Îmi scorneam noime
De amînat moartea.

(Ion Caraion)

ERA O ZI DULCEAGĂ...

Era o zi dulceagă
De lehamite de om ;
Nici un nour pe cerul
Parisului incolor.

Îmi iscam o disperare
Îi simțea nevoia trupul ;
Amărăciunea cărnii
Mi se-aduna în gură.

Aș fi vrut să mă-nvîrt
După-o cernită biserică
Pentru-a fi sigur
Că nu mergeam nicăieri.

Dar cîntam cu glas jumate
Un soi de cînt fără cuvinte
Vast și-asemeni unor vele
Parcă de pe mare.

(Ion Caraion)

E NOAPTE...

E noapte. Mi-aud pe drum doar pașii mei ;
Șesul fără case-i acolo doar pentru că îl văd,
Și de-am trecut, orice umbră piere dintr-odată.

O ! dacă-aș mai putea în noaptea asta crede
Că-ntre nisip și stele nu-s decît eu,
Eu singur privirea, timpul și gîndirea toată !

Vîntul asemeni acestui vînt mi-a dăruit odată
Fiorul de-a simți unde mi se sfîrșește trupul.
Eram gol. Spînzuram de-a aștrilor putere
Ca pruncul de cămășuicile lui — iată.

Acum știu bine că numai singur nu sînt ;
Zdrențele zeilor mi-nfășură mădularele.
Nici nu mai doresc din ele să mă zmulg.

O, tovarăși, credincioși stăpîni, veșminte,
O, voi, atîtea giulgiuri pe capul meu fierbinte,
Ce face-veți din mine, de gust al morții dinte ?

(Ion Caraion)

ȚIPĂTU-NTÎIULUI BOCET...

Țipătu-ntîiului bocet sau al primului glas de imn
Într-o boltită dimineață ce negurilor scapă
Dar în care semnele toamnei s-au și strecurat !

Iată șaizeci de zile de cînd Europa-i în război.
Țara mea, Europa, pe care-am vrut s-o cînt.

Fiece dimineață desfată inima ; trupul
N-a-nceput a se feri pîn-acum de văzduh ;
Dă soarele-ajutor sîngelui încă.

Dar seara ne-atinge ca o mare jilavă,
Și, lucitor, caldarîmul așează cerul sub tălpi,
De cînd tot adună-anotimpul ploile-acestea
Neînsoțite nici de tunete, nici de bucurie...

Europa, țara mea, e-n prada armatelor.
Continentul colcăie-n sine, ca un sac
De șerpi afumați ce se trezesc și mușcă.
Sub dinții lor explodează orașe, la-ntîmplare.

Iar Franța, prin care trupul meu se leagă de Europa,
Holdă care mă leagănă și mă continuă,
Pămîntul gîndurilor mele, glia tribului meu,
Copac în care mi-anină cuvintele poemului,
Franța-i cotropită de la Vosgi pîn' la mare.

(Ion Caraion)

DRAGOSTE CULOARE A PARISULUI

Dragoste culoare a Parisului
O flacără vag fericită
Răsare-n susul străzii ;

O lumină publică
Dăruită-azurului-nalt ;

Oricum un foc auriu la geana
De ceturi a visului ;
O flacără destul de fericită.

Dragoste culoare a Parisului.

(Ion Caraion)

SE CADE-UN CÎNT SĂ TE-NSOȚEASCĂ...

Se cade-un cînt să te-nsoțească.
Departe pleci și singur pleci.
Însuflețirile te scaldă.
Lumini ies din poteci.

Atîta lume se pornește.
Prelinge-se meleagul șui.
Un foc roșu îți poruncește.
La drum în voia Domnului.

Se cade-un cînt să te-nsoțească,
Te protejeze pas cu pas ;
Cu semne să mi te-nvelească.
Cu mărăcini, cu brazi.

Cîntec de cor în mărăcini ;
Ascunsă-o pasăre răspunde.
Prieteni pași prin frunzăriș.
Suflare-n vîrf de brazi pe unde..

Slabe scîntei, și ochii cată,
Și cată fără-a te vedea.
Vezi, cade o singurătate
Așa ca-n iarnă fulgi de nea.

Se cade-un cînt să te-nsoțească
Precum pe vale-un vînt hai-hui.
Ascultă cum trosnesc castane
Pe sub copita calului.

(Venera Antonescu)

POSTUMĂ

Lumea se teme. Lumea tremură
Doar un soare sleit
Atinge strugurii de septembrie.

Lumea se teme. Lumea așteaptă.
Ce să-i spui ca s-o liniștești ?
Umbra se strînge încet.

Și ce-are a face că noi cîntăm !
Alte glasuri, năclăite, o-mbată ;
Nu e de-ajuns pentru a îneca timpul.

Ea freamătă, c-o spumă pe buze.
Umbra vine să-i chircească tîmplele.
Lumea se teme. Lumea așteaptă.

(Ion Caraion)

POEȚII SPAȚIULUI

HENRY J. M. LEVET

Născut în 1874, la Montbrison ; mort în 1906.

Opere poetice: Le Drame de L'Allée (1897) ; *Le Pavillon ou la Saison de Thomas W. Lance* (1897) ; *Poèmes, Deux Poésies, Le Drame de l'Allée, Le Pavillon, Cartes postales* (1921).

Despre Henry J. M. Levet

„Levet, ca și noi, poate mai devreme decît noi, simțise marea chemare de aer a voiajurilor" *(Léon-Paul Fargue).*

COASTA DE AZUR. — NISA

Lui Francis Jammes

E Scoția drapată în clasicu-i decor
De cețuri ; plajă, lacul — pustii și diafane.
Novembre, tribunalul tuberculoșilor.
M-a exilat pe țărmul blîndei Mediterane —

Mă va purta comodul fotoliu rulant
Condus, de bună seamă, de un valet. Și ce
Trist soare-o să clipească la ceasul de versant
Pe lunga promenadă numită des Anglais...

În timpu-acesta, Jana petrece timpuri bune
C-un crescător de-ovine, cumplit și lat în spate
Și grația-i nespusă adie-ntr-o pășune
Cu nu știu cît de multe hectare-mbelșugate.

Cînd sîngele meu palid în asfințitul ud
Va face să se stingă Mediterana — ea
Se va trezi acolo, în falia de Sud,
În zorii calzi ai verii... E foarte bine-așa...

(Nina Cassian)

JAPONIA. — NAGASAKI

Cînd își închide-orașul irișii multicolori
Și măscăricii tac, tam-tamuri, gonguri — toate
Căpitanul portului se plimbă, uneori,
Într-un sampan, și vîslește cu vîsle-ntristate.

De la ultima epidemie de holeră care
Pe fiica lui atît de năpraznic i-o a smult
— S-a împlinit exact un an, mi se pare —
Căpitanul Kio-Tsu s-a schimbat foarte mult.

După eveniment — el, atît de monden altădată ! —
A rupt toate relațiile cu sete nefirească
Și trăiește-ntr-o cabană-nsingurată
(Ba unii chiar se tem să nu înnebunească...).

Deznădejdea lui parcă-l strînge de gît
Capul slab îi atîrnă cînd vîslește așa,
Printre vase-ancorate plutind posomorît,
Printre vase cu aburi, cărbuni, etcetera...

Cît îl apasă tăcerea nopții treze !
Dar, iată că deodată-aude tatăl suferind
O mare sfîșiere a nopții japoneze
Și Nagasaki-ntr-însa ca-n mantie dormind.

E o halucinație a minții lui bolnave
Care-l face să-audă sinistrul cor incert
Al sirenelor tuturor adormitelor nave,
Pentru Yu-len cea moartă, dînd un funebru concert.
Da, ele pe tînăra răposată o plîng
Ca bocitoarele-acelor străvechi înmormîntări
Și urletele lor de Walkyrii se strîng
Într-un cor strident, într-un geamăt adînc,
Într-un lugubru șuier de naufragiu mare —
Pentru fiica unui marinar, ah, ce aniversare !

Iată ce-aude-n durerea-i nevindecată, nebună,
Căpitanul portului Nagasaki, atunci
Cînd nimica nu tulbură noaptea călduță, cu lună,
Decît un Teriaki, melopee de sunete lungi...

(Nina Cassian)

LA PLATA

Nici curselor cu cai pe pampasul întins,
Nici argentinienelor frumoase nu li-e dat a
Vindeca de spleenul, de care e cuprins
Consulul general al Franței din La Plata.

Se spune pe șoptite povestea lui ciudată :
Viața-i fu zdrobită de un fatal amor
Și-n opiu regăsește odihna căutată.
Era, pe vremea-ceea consul la Singapor.

Îi place galopada pe stepele amare,
Viața de gaucho îi face bucurie.
Iar cînd se reîntoarce spre treburi consulare,
Tristețea îl drapează, regal, ca o mantie.

Nu-mi pot da bine seama, dacă n-a observat
Că Lolita Valdez îi zîmbește atent,
Deși tîmpla-i căruntă și-obrazu-i e brăzdat
De friguri contractate-n Extremul Orient.

(Andrei Tudor)

VICTOR SEGALEN

Născut în 1877, la Brest; mort în 1919.

Opere poetice: *Les Immémoriaux* (1907); *Stèles* (1912); *Peintures* (1916).

Despre Victor Segalen

„Ségalen şi-a explicat «exotismul»; el îl concepe ca descoperirea «altcuiva»; altfel zis, ca mijlocul de a se preciza pe sine, de a se cunoaşte şi recunoaşte. Călător în China, el nu ne aduce un «jurnal de voiaj». Atenţia lui arătată Chinei este cu atît mai puternică şi mai ascuţită, cu cît este atenţie la ceea ce poate să fie revelaţie de sine. Şi această atenţie asupra sa însăşi este mai mult decît o grijă pentru a obţine o certitudine personală; e speranţa descoperirii unui Adevăr" *(Max-Pol Fouchet).*

VIZIUNE PIOASĂ

Poporul zice că a văzut cu ochii lui fără de număr în chiar locul acesta: Preotul-Lama, gras de sfinţenie, apucînd cuţitul s-a deschis dintr-odată de la buric pînă la inimă.

Apoi și-a scos la vedere măruntaiele, le-a depănat firele și deslegat nodurile, și-n tot acest timp a dat răspunsuri limpezi despre întîmplări și destine.

Apoi și-a vîrît la loc șerpii umezi și sprinteni. Suflînd peste mîinile sale, scoțînd un guițat de porc, și-a frecat pîntecele de nou-născut, fără zgîrietură, pe care oamenii s-au și grăbit să-l venereze.

Poporul a văzut, cu ochii lui ce nu pot fi puși la îndoială. Și nemaicercetînd, Noi am pus să se cioplească acestea.

(Cioplitorul mărturie n-a fost. Piatra nu e răspunzătoare. Noi nu va trebui să răspundem.)

(Ștefan Aug. Doinaș)

NUMIRI

Fiecare ofițer, civil sau militar, își are titlul său în Imperiu. Numele prin sine însuși se laudă ; gradul și favoarea cresc : o slujbă la un prinț nu e oare cel mai nobil scop dintre toate ?

Vreau să investesc ființele apropiate mie. Ca după aceea să nu mai rîvnească nimic la Înțelepți, la Sfinți, la consilierii și generalii care nu fug din fața dușmanului — căci hotărîrea mea este :

Acest credincios dafin în floare îmi va fi paznic ; acest pin ce mă privește în ochi și rămîne neîngenuncheat fi-va jude de clasa a doua ; puțul meu va fi Mare Astrolog pentru că-n plină zi vede Cerul adînc.

Să recunoaștem că în curtea de păsări, orătania aceea e mare Maestru de Ceremonii : n-are ea, din născare, nobilul mers al rățoiului ?

*

Astfel, primiți din parte-mi apanajele voastre, voi ființe apropiate mie, și pe temeiul dreptei voastre-nsușiri. Așijderea, de către Fiul Cerului declarat este Muntele T'aï, pentru înălțimea și greutatea sa, Duce și păzitor al Imperiului.

(Ștefan Aug. Doinaș)

DECRET

Acesta nu e timp de măsurat. Să strigăm virtutea trecutului, purtîndu-l ca pe un lanț : dar să fie de aur.

Acesta nu e gest de încrustat. Să primim faptele mari săvîrșite : dar să salutăm iscarea neîngrădită a altora care, poate, veni-vor.

Această femeie respiră zece feluri de frumusețe, fiecare ținută a ei evocă o trăsătură vestită, o delicată umbră ori eroină.

Ci să dăruim un poem celei despre care „Nu se poate spune cine e" și nici pentru ce e frumoasă ; iar dintre Numele Dinastice, înglobînd vidul unuia care neavînd răsărit nu va cunoaște nici doliul :

Onorați cu titlul suveran pe Împăratul care ar fi putut să fie, și care nu binevoiește a promulga alt edict.

(Ștefan Aug. Doinaș)

OGLINZI

Ts'ai-yu se privește-n argint poleit ca să-și potrivească negrele panglici și perlele albe pe panglici ;
Sau dacă roșul e prea palid sub ochi, sau firul alb prea lucitor pe obraji, oglinda, cu un surîs, îi atrage atenția.
Sfetnicul se admiră în istorie, vază lucită în care toate se limpezesc : marșurile oștirilor, cuvintele înțeleptului și tulburarea constelațiilor.
Răsfrîngerea primită din ea îi poruncește purtarea.

*

Eu n-am nici panglici, nici perle și nici isprăvi de îndeplinit. Ca să-mi rînduiesc viața aparte numai în prietenul meu de fiecare zi mă contemplu.
Chipul lui — mai limpede ca argintul și ca bătrînele cînturi — virtutea mea de astăzi mi-o arată.

(Ștefan Aug. Doinaș)

DIN DEPĂRTĂRI

Din depărtări, din mari depărtări alerg, prietene, către tine, tu cel mai scump dintre toți. Jupuit-au pașii mei, îngrozitorul spațiu ce sta între noi.
De mult timp gîndurile noastre nu-și mai aveau cuib în aceeași clipă a lumii : iată-le din nou în același influx, străbătute de aceeași lumină.

*

Tu nu răspunzi. Tu mă privești. Făcut-am oare ceva nepotrivit? Sîntem iar împreună: ești chiar tu, prietenul meu cel mai scump?

Ochii noștri nu se găsesc. Gesturile noastre nu mai au simetrie. Ne spionăm pe furiș, ca doi străini, ca doi cîini care vor să se muște.

Ceva ne desparte. Vechea noastră prietenie stă între noi ca un mort sugrumat de noi înșine. O purtăm ca pe-o povară, grea și înghețată.

*

Haide! S-o omorîm încă o dată cu îndrăzneală! Iar pentru orele ce vor veni, să compunem cu băgare de seamă o prietenie nouă și vie.

Vrei, noul meu prieten, tu — frate al sufletului meu viitor?

(Ștefan Aug. Doinaș)

IUBITA MEA ARE VIRTUȚILE APEI

Iubita mare are virtuțile apei: un surîs clar, un gest curgător, o voce pură care cîntă strop de strop.

Cînd uneori — fără să vreau — un foc s-aprinde în ochii mei, ea știe cum să mi-l stîrnească-nfiorat: apă zvîrlită pe cărbuni aprinși.

Apa mea vie, iat-o toată împrăștiată în țărînă.

Alunecă, îmi scapă; și mor de sete, și într-una alerg după ea.

Din palme-mi fac căuș. Cu amîndouă mîinile o stăvilesc,
o strîng și-o duc la buze :
Și înghit un pumn de mocirlă.

(Ștefan Aug. Doinaș)

LIBAȚIE MONGOLĂ

Aici l-am prins de viu. Văzînd că se bate bine, i-am oferit o slujbă : a preferat să-și slujească Prințul în moarte.
I-am tăiat gleznele : își agita brațele mărturisindu-și zelul nescurtat. I-am tăiat brațele : urla de marea lui credință pentru El.
I-am despicat gura de la o ureche la alta: ne-a făcut semn, cu ochii, că-i rămîne mereu credincios.

*

Să nu-i scoatem ochii ca unui laș : ci retezîndu-i capul cu respect, să vărsăm băutura celor viteji, împreună cu această libație :
Cînd vei renaște, Cen-Huo-ciang, fă-ne onoarea de a renaște printre noi.

(Ștefan Aug. Doinaș)

MEȘTEȘUGARII RĂI

Se află acolo, în cele douăzeci și opt de încăperi ale Cerului : Suveica înstelată care n-a țesut mătase niciodată ;
Taurul constelat, cu frînghie la gît, care nu-și poate trage trăsura ;

Plasa miriadară atît de bine așezată pentru a înhăța iepuri și care n-a prins niciodată vreunul ;
Vînturătoarea care nu vîntură ; Lingura fără folos chiar la măsurarea uleiului !
Iar breasla Meșteșugarilor pămînteni îi acuză pe cei din cer de înșelăciune și neiscusință ;
Poetul spune : Acestea toate strălucesc.

(Ștefan Aug. Doinaș)

STEAUA PE CALEA SUFLETULUI

O ciudată inscripție orizontală : opt caractere mari, două cîte două, care trebuie citite, nu de la dreapta la stînga, ci de-a-ndăratelea — și ceea ce e și mai mult ;
Opt mari caractere răsturnate. Trecătorii strigă : „Prostia gravorului ! Sau poate o ciudățenie profanatoare", și, fără să vadă, trec mai departe.

*

Voi nu vreți s-o tălmăciți ? Aceste opt mari semne retrograde arată întoarcerea în mormînt și *Calea Sufletului,* — ele nu călăuzesc pașii celor vii.
Dacă, întoarse dinspre dulcele aer pentru plămîni, ele se-nfundă în piatră ; dacă, fugind de la lumină, dau în adîncimea solidă,
Lucrul e limpede : ele trebuie citite pe cealaltă față a spațiului — loc fără drumuri pe unde călătoresc nemișcați ochii morților.

(Ștefan Aug. Doinaș)

ELOGIUL ŞI PUTEREA ABSENŢEI

Nu vreau deloc să fiu acolo, nici să apar pe neaşteptate, nici prezent în carne şi oase, nici să guvernez prin greutatea vizibilă a persoanei mele,

Nici magistraţilor să le răspund cu vocea mea ; rebelilor, cu ochiul neînduplecat ; miniştrilor care au greşit, cu gestul care ar pune capetele lor în cumpănă.

Domnesc prin uimitoarea putere a absenţei... Cele două sute şaptezeci de palate ale mele urzite între ele prin galerii întunecoase se umplu numai de urmele mele.

Şi muzici cîntă-n cinstea umbrei mele ; ofiţerii salută jilţul meu gol ; femeile mele se bucură mai mult de onoarea nopţilor cînd nu binevoiesc să apar.

Asemeni Geniilor care nu pot fi respinse pentru că sînt invizibile, — nici o armă sau otravă nu va putea să m-atingă.

(Ştefan Aug. Doinaş)

VALERY LARBAUD

Născut în 1881, la Vichy ; mort în 1957.

Opere poetice: Les Portiques (1896); Le Livre de M. Barnabooth (1908) ; *A. O. Barnabooth, Les Oeuvres complètes, un conte, ses poèmes et son journal intime* (1913) ; *Les Poésies de A. O. Barnabooth* (1923) ; *Les Poésies de A. O. Barnabooth, Dévotions particulières, Poésies diverses* (1941).

Despre Valery Larbaud

„Este omul care se urcă în Orient-Expres și salută gara monumentală din München sau cutare stație de la granița bulgaro-sîrbă, cu aceeași naturalețe cu care un burghez dintr-o subprefectură salută orologiul primăriei după care-și potrivește ceasul și almii aleii de-a lungul căreia își fumează pipa" *(Benjamin Crémieux).*

ODĂ

Dă-mi larma ta grozavă și-nfățișarea-ți blîndă
Noptatic, lunecușul prin Europa scăldată-n lumini,
O, tren de lux ! și muzica de neliniști

Ce zumzăie de-a lungul culoarelor în piele aurită,
Pe cînd în dosul ușilor lăcuite, cu grele-ncuietori
de-aramă,

Horcăie milionarii.
Eu-ți străbat, fredonînd, culoarele
Și-ți urmăresc fuga spre Viena și Budapesta,
Amestecîndu-mi vocea cu cele o sută de mii de voci ale
tale,
O, Harmonika-Zug !

Întreaga bucurie de-a trăi am simțit-o-ntîia oară
Într-o cabină a Nord-Expresului, între Wirballen și Pskow
Ne strecuram dulce printre pășuni cu ciobani
Care la poala unor pîlcuri de arbori-nalți cît colinele
Purtau zeghi de piei crude și murdare...
(Ceasurile opt dimineața, toamnă, și frumoasa cîntăreață
Cu ochi viorii cînta în cabina de-alături.)
Iar voi, luminoase ferestre, prin care am văzut depănîn-
du-se
Siberia și munții din Samnium
Crîncena Castilie cea fără flori și marea Marmara pe-o
ploaie călduță !

Dați-mi, o, Orient-Expres, Sud-Brenner-Bahn, dați-mi
Surdele voastre larme ce farmecă,
Vibrantele voci de coarde-ascuțite,
Ușorul suflu sprinten al
Voinicelor locomotive subțiratice, cu mișcările
Atît de agile, locomotivele rapidelor
Pornind-o lin înaintea celor patru vagoane galbene cu
slove de aur
Prin singurătățile muntoase ale Serbiei
Și, mai departe, în lungul Bulgariei pline de trandafiri...

O ! trebuie ca larmele astea și-această mișcare
Să pătrundă în poemele mele și să-ngîne
Pentru mine viața-mi de nespus, viața mea
De copil ce habar nu vrea să aibă decît
De lucruri vagi în care pururi să spere.

(Ion Caraion)

MUZICĂ DUPĂ O LECTURĂ

Destule cuvinte și destule fraze ! O, viață aievea,
Fără artă și fără metafore, fii a mea.
Vino în brațele mele, pe genunchii mei,
Vino în inima mea, în versurile, în viața mea.
Te văd în față, deschisă, nesfîrșită,
Ca o stradă din Sudul binecuvîntat, îngustă și caldă,
Și întortocheată între case foarte înalte, a' căror acoperișuri
Se scaldă în cerul serii, izbite
De liliecii cu zbor moale ;
Stradă, ca un lung coridor parfumat
Dintr-un Barrio del Mar [1] de care marea e într-adevăr aproape,
Și-n care, în noaptea liniștită, în curînd,
Paznicii de noapte vor psalmodia orele...
Dar, viața mea, e mai ales această stradă în ajunul
Zilei Sfîntului Iosif, cînd muzicanții,
Cu chitarele sub pelerine, fac serenade :
Se va auzi, pînă-n somnul cel mai dulce, sunetul
Mai dulce încă decît somnul, de strune și de lemn,
Atît de tremurător, de vesel, de înduioșător și de sfios,
Că dacă m-aș pune pe cîntat
Toate Pepitele ar porni să danseze în paturile lor.

[1] Cartier maritim (span.).

Dar nu !
Cîntecul meu întretăiat de țipăt ! Cîntecul meu !
(Nu ești tu, Americă, cu cascadele și pădurile tale
În care freamătă venirea primăverii, nu ești tu
Marea tăcere a Anzilor uluitori și singuratici,
Nu sînteți voi, nu, cei ce-mi umpleți inima
De-o armonie de nedescris, în care se amestecă
O bucurie sălbatică și suspine de mîndrie !...)
Oh, să merg în ținuturi nelocuite, departe de cărți,
Și să las acolo să rîdă și să urle
Animalul liric ce zburdă în pieptul meu.

(Demostene Botez)

CARPE DIEM...

Ia astă zi sumbră de iarnă de pe marea de fum,
Un subțire fum, albastru e țărmul și cerul
Pare, coborît, un amestec de deznădejde și dor ;
Și iată și-odaia micului han
Duminecile, vara, ce guraliv, ce vesel
Dar azi nu sîntem decît noi, picați
Din Neapole, nu să vedem Baja ori Poarta Gheenelor,
Ci pentru ca melancolic să ne aducem aminte.

Ia astă zi sumbră de iarnă cernută pe marea de fum,
Sora mea, draga mea, prietenă !
E asemenea zilei, socot,
În care Horațiu scrie oda la Leuconoe
Și-atunci ca și acuma tot iarnă și tot crîncen
Tireniana mare de stîncile-mpotrivă

Spărgîndu-și flota, una din zilele în care
Ai vrea să-ți uiți de griji, umile trebi scornindu-ți
În mijlocul naturii solemne să stai pașnic,
Abia-ngăimînd cuvinte cu ochii-n larg de mare...

Ia astă zi sumbră de iarnă cernută pe marea de fum...
Ți-amintești de Marienlyst ? (O, pe care țărm
Om fi acum și-n care anotimp ? Uitat-am.)
Vara se merge-acolo, din Elsenor, pe pajiști
Palide ; acolo-i cripta lui Hamlet și-un hotel
Cu lumină electrică, nu lipsește nimic.
Senină, ușor învăluită, era vara din Nord,
Amintește-ți : în fața ochilor, albastră, zăreai Coasta
Suediei, ca pe-un profil îndepărtat al Italiei.
O, ți-i tot așa de scumpă acea zi, precît mie ?

Ia astă zi sumbră de iarnă cernută pe marea de fum...
Ah, de ce nu-mi petrecui la Elsenor zilele !
Micul port danez e-aproape de gară și fără tumult,
Ca însuși portul cel de-a pururi al vieții.
Să trăiești ca danezii în calmul danez
Al acestui oraș din preajma unui castel cu turle coclite
De bronz ; să hălădui în simplitatea, da,
A cine știe cărui orășel de cine știe unde
În care toți ar fi tot duși pe gînduri și tăcuți
Și-ar aștepta în tihnă pașii morții.

Ia astă zi sumbră de iarnă cernută pe marea de fum
Și-n prospețimea palmelor tale lasă-mă ochii s-ascund ;
Am nevoie de duioșie și liniște, o ! sora mea.

Fii tînăru-mi erou, ocrotitoarea-mi Pallas,
Fii adăpostu-mi sigur și orășelul meu ;
Astă seară, *mi socorro,* eu-s doar o umilă femeie
Ce nu știe decît să se zbuciume și să fie iubită.

(Ion Caraion)

IMAGINI

I

Într-o zi, la Harkov, într-un cartier popular
(Hei, această Rusie meridională, în care toate femeile
Cu șalurile lor albe pe cap au chip de Madonă !),
Zării o tînără femeie care se întorcea de la fîntînă
Purtînd, ca pe vremea lui Ovidiu — cum e datina pe
acolo —
Două găleți aninînd la capetele unui lemn
Ce i se balansa pe ceafă și pe umeri.
Și văzui un țînc în zdrențe apropiindu-se de ea și vor-
bindu-i.
Și-atunci, înclinîndu-și binevoitoare trupul spre dreapta.
Ea făcu-n așa fel ca găleata plină ochi de apă nencepută
să atingă pavajul
În dreptul gurii copilului care îngenunchease ca să bea.

II

Într-o dimineață, la Rotterdam, pe cheiul Boopjes
(Era în 18 septembrie 1900, către ceasurile opt),
Luam seama la două fete care se duceau spre-atelierele
lor ;
Și-n fața unuia din marile poduri de fier, își spuseseră
la revedere,

Căci li se despărțeau drumurile.
Și se sărutară duios ; mîinile lor tremurătoare
Voiau și nu voiau să se desclești ; gurile lor
Se-ndepărtau cu durere ca iar să se-apropie iute
Pe cînd, țintă, ochii lor se contemplau...
Stătură astfel o lungă clipă lipite una de alta
În picioare și fără să miște, în forfota grăbiților trecători,
Pe cînd remorcherele huruiau pe fluviu
Și făceau manevră trenurile șuierînd pe podurile de fier.

III

Între Cordova și Sevilla
Este o mică haltă unde, nu se știe de ce
Sud-Expresul se oprește totdeauna.
În zadar călătorul caută din ochi vreun sat
Dincolo de mica haltă care doarme sub eucalipți :
El nu vede decît cîmpia andaluză : verde și aurie.
Totuși, de cealaltă parte a căii ferate, în față
E o colibă de lut și de crengi înnegrite.
Și la duduiturile trenului o droaie de plozi în zdrențe
iese din colibă
În frunte cu sora lor mai mare, care-înaintează pe peron
pînă foarte aproape
Și fără o vorbă, zîmbind însă
Începe să dănțuie pentru cîțiva bănuți.
Picioarele în praf îi par negre :
Întunecat și murdar, chipul copilei n-are frumusețe :
Ea dănțuie și prin marile spărturi ale fustei ca de scrum
Se văd, goale, cum se mlădie, coapsele-i slabe
Și rotocol rotocolul pîntecului galben ;
Și de fiece dată, pentru asta, cîțiva domni rînjesc
În aroma țigărilor de foi, la vagonul restaurant...

Post scriptum

O, Doamne, niciodată au n-o să-mi fie dat
S-o cunosc, la ea acolo, în Mica Rusie, pe blînda femeie,
Și pe cele două prietene din Rotterdam,
Și pe micuța cerșetoare din Andaluzia
Legînd împreună cu ele
O prietenie de nezdruncinat ?
(Vai, ele n-or citi poemele-acestea
N-or ști nici de numele meu, nici de căldura inimii mele ;
Și totuși ele există, *acum* ele trăiesc.)
Nicicînd oare n-o să-mi fie dată marea bucurie
De-a le cunoaște ?
Căci, nu știu de ce, Doamne, cu ele patru-mi pare
C-aș putea cuceri o lume !

(Ion Caraion)

STOCKHOLM

Cetate de pietre cenușii, luminoase și netede
Tăiate de ape vii și verzi
Ce mișcă nave frumoase și albe ca lebedele ;
Cetate a bucuriilor de vară, cu palide grădini
Și cerul albastru, și mai palid încă de e cu putință,
Cu atîta caldă voioșie sub arborii berăriilor
Și voi, frumoși soldați cu gulere galbene,
În plin soare, pe Blasieholmshamm, ieșind de la hotelul meu,
În dimineața asta de august, vă salut iar !
Fetișcane ce vindeți ziare, cu rochițe scurte,
În bleu deschis și gulere albe de marinari,
Iată-vă, mereu tainice pentru mine

Nu se știe : aveți între doisprezece și douăzeci de ani ;
Ne-ntrebăm dacă aveți un iubit ;
Voi semănați nu doar la-mbrăcăminte,
Ci și la chip, frumoase fete alb strălucitoare,
Cu trăsături plăcut aspre, cu ochi sălbatici și-albaștri.
Acum cîțiva ani eram îndrăgostit de voi toate,
Cum fusesem îndrăgostit și de florăresele romane,
De tinerele din insulele Marken care-or să poată fi-ntîlnite
la Amsterdam,

De țărăncile din Corfu și chiar
De-o falsă țigancă ce cînta la flașnetă în Londra.
Veșmintele fac totdeauna inima asta de poet să tresară
Și vederea voastră mă-mpinge să-mi plăsmui aventuri

Djürgarden, departe de cheiurile de piatră cenușie —
grădini
Palide, de-un cenușiu atît de plăcut, de curat și văratic !
Vreau să hoinăresc prin aceste crînguri, de-a lungul acestor
teatre,

Cu inima grea de punciul cald glasat.
Voi merge prin grădinile restaurantelor
Unde domni beți dorm pe mese ;

Voi merge s-ascult ultimele arii din Berlin.
Și-apoi voi admira minunatul fel de-a-și aranja vitrina
Al negustorului de fonografe de la colțul străzii Arsenal
Și statuia lui Carol al XII-lea îmi va zîmbi în verdeața
acestei

Umbroase și plăcute piețe
În care-am suferit.

Stromparterren, loc unde se bea la țărmul apei,
Ca-n apă, și sub un pod, sub ramuri,
Seara, punciul cald și lichiorurile ce nu se servesc
Decît în sticle de-o litră, pe care trebuie să le golești !
Asta-i cel mai plăcut lucru din Stockholm.
Asta te face să te gîndești la Veneția și la seri pe Tamisa
Și-i ceva mai frumos decît vînzătoarele de ziare...
Iar ca să vă păzească de jilăveala serilor,
Vă-nvelește cu un pled de lînă
De un roșu strălucitor, în așa fel
Încît doamnele par toate niște mici scufițe roșii.

(Ion Caraion)

CEEA CE NU POATE AVEA NUME

Cînd voi fi murit, cînd fi-voi printre scumpii noștri morți
(Îmi veți dărui cel puțin un dram de amintire, trecătorilor
Care de-atîtea ori v-ați frecat de mine, încoace și-ncolo
pe străzi ?),
Vor rămîne-n aceste poeme barem cîteva imagini
De-ale atîtor lucruri, priviri și chipuri
Dibuite pentru-o clipă în mișunătoarea mulțime ?
Am mers printre voi, ferindu-mă ca și voi din calea
Trăsurilor și ca și voi zăbovind la vitrine.
Am făcut din ochi complimente doamnelor ;
Am mers, vesel, înaintea plăcerilor și a gloriei,
Crezînd, în caraghioasa mea inimă, că le-am și ajuns ;
Am mers cu desfătare-n turmă,
Căci din turmă sîntem, eu și năzuințele mele ;
Și dacă eu, vai ! nu-s chiar asemeni vouă tuturora,
Este pentru că văd,

Aici, în mijlocul vostru, ca o nălucire zeească,
Înaintea căreia mă-ncumet, ca măcar în treacăt
să m-atingă

Umilită, ocărîtă, alungată
Şi de-atîtea ori misterioasă,
Frumuseţea Invizibilă.

(Ion Caraion)

YVAN GOLL

Născut 1391, la Saint Die ; mort în 1950.

Opere poetice: Der Panamakanal (1914) ; *Requiem für die Gefallenen von Europa* (1917) ; *Der neue Orpheus* (1918) ; *Dittyramben* (1918) ; *Die Unterwelt* (1919) ; *Requiem pour les morts de l'Europe ; Le Nouvel Orphée (La Chaplinade, Mathusalem, Paris brûle, Le Nouvel Orphée, Astral, Édition du Matin)* (1923) ; *Chansons Malaises (1935) ; La Chanson de Jean sans Terre* (1936) ; *Elégie de Iphétonge ; Le char triomphal de l'antimoine ; Les Cercles magiques ; Les Géorgiques parisiennes ; Jean sans terre ; Multiple femme ; Duo D'Amour ; Dichtunger* (1960) ; în colaborare cu Claire Goll : *Poèmes d'amour* (1925), *Poèmes de Jalousie* (1926) ; *Poèmes de la vie et de la mort ; Dix milles aubes (f.a.).*

Despre Yvan Goll

„Suprarealist neortodox, îndrăgostit de orice lucru ciudat, alchimist al verbului și magician aplicat care se mișcă în insolit cu o degajare perfectă, a fost un fel de Gérard de Nerval al secolului al XX-lea" *(Jean Rousselot).*

PORNIRE

Vezi, soarele se suie acum pe bicicletă
Și hoinărește pe șoselele Europei
Deschide lumea ochii ca să-l vadă
Și păsările limpezi
Prin sate dau de veste
Lăptarii sună clopotele prin orașe
Iarba adulmecă mireasma violetelor
Și simte cum i se urcă la cap
Dar mai înainte să plece la mare
Rîulețele mele trandafirii
În spatele căpșunilor se duc să facă pipi.

(Dan A. Lăzărescu)

IVAN À CLAIRE

Îți port, cum porți un tatuaj,
Surîsul tău pe pleoape.

Și fiecare sărutare
Ți-o port pe buze zugrăvită.

Și pe gulerele-mi toate negre —
S-a scurs acidul lacrimilor tale.

Scrisorile pe care mi le-ai scris
Îmi umplu toate hainele, uriașe.

Și lecuit
În fața oricăror priviri

Cum vrei
Să mă iubească și alte femei ?

(Dan A. Lăzărescu)

IOAN FĂRĂ ȚARĂ FACE DE ȘAPTE ORI OCOLUL PĂMÎNTULUI

Cînd i-a mijit
Bălaiul soare
El a pornit
În lumea mare

Ostaș al tainei
Numai cu-o floare
Pe-aripa hainei
La cheotoare

În ochi sclipiri
Amăgitoare
Pentru iubiri
Peste hotare

Orașul bere-i
Toarnă-în pahare
Nici o plăcere
Fără sudoare

Îl iscodesc
Femei ușoare
Fanții-îl pîndesc
Cu ochi de fiare

Pe mări ursuze
Vînturi amare
Îi pun pe buze
O sărutare

Plin de comori
De nerăbdare
De șapte ori
Pămîntul mare

L-a prins dorința
Să-l înconjoare
Păstrînd credința
Nepieritoare

Bărbier a fost
Preot pe mare
Și dascăl prost
Slujbe amare

Cîte nevoi
În lumea mare
Foc și război
Veșnic în zare

În veci de veci
Doar supărare
Sosești sau pleci
Pe-întinsa mare

Carne și vin
Vis și mîncare
Același chin
Mănîncă... moare

Veșnic năier
Nici nume n-are
Suflet stingher
Fără răbdare

Nici tată bun
Nici surioare
Cerșește-ți un
Loc de-ngropare.

(Dan A. Lăzărescu)

ARHITECTUL MARII

Ghidrinu-n apa lui credulă
Ce coboară pîn' la Notre-Dame

Își face-un cuib de alge-n unda
Curgătoare-a inimilor noastre

Cu acul verde-al trupului își coase
Zidurile strașnicei lui case

Și devine-albastru și-auriu și roș de fericire
Devorînd cărnurile nopții.

(Ion Caraion)

ARS POETICA 1945

Poetului descumpănit ce bîjbîie-n topitul omăt al viselor
Poetului preandrăgostit de sine ce mînuie prașția și pistolul
Să-i înapoiem Cuvîntul pur Cuvîntul
Materie și totodată gîndire
Granit și templu totodată

Nu mai există castele-n deșertul realității
Dar există laboratoare în grotele stelei
Și prin raze radar ni se-napoiază magia ecoului
Extazul și știința
Străvechile atribute ale Cabalei

Dumnezeu știință natură ; aceasta-i Treimea veacului
al 13-lea

Dumnezeu care nu este încă dar care s-o ivi
Din logodna Atomului cu Saturn
În marea explozie a sufletului universal

Iată Poetule castelul peste care vei domni
Ca-n inima unui diamant cu 72 de fațete luminoase
Castel magic dialectic Diamant
Pe care îl clădi și-l șlefui Raziel.

(Ion Caraion)

CUPRINS

Cuvînt înainte de Ovid S. Crohmălniceanu . . V

Charles Baudelaire : *Corespunderi* 1

CELE TREI MARI AVENTURI

ARTHUR RIMBAUD 5

Senzație 6
Balul spînzuraților 7
Venus Anadyomene 9
La muzica 10
Răul 11
Adormitul din șanț 12
Boema mea 13
Zăcătorii 14
Poeții de șapte ani 16
Inima furată 18
Parisul se repopulează 19
Corabia îmbătată 22
Vocale 27

Catren 27
Cîntecul celui mai înalt turn 28
Eternitate 29
Sărbătorile foamei 30
Tăcere 32
Anotimpuri 33

STEPHANE MALLARMÉ 35

Salut 36
Ghinionul 37
Apariție 40
Jalbă futilă 41
Florile 41
Întoarcerea primăverii 43
Neliniște 43
Tristețe de vară 44
Azurul 45
Briza marină 46
Suspin 47
Darul poemului 48
Irodiada (*Fragment*) 48
Cîntarea sfîntului Ioan 51
După-amiaza unui faun 53
Pletele... 57
Sfînta 57
Toast funebru 58
Proză 60
Evantai (*Al. doamnei Mallarmé*) 63
Evantai (*Domnișoarei Mallarmé*) 63
Arietă I 64

Arietă II 65
Virginul azi cel mîndru... 66
Frumoasei sinucideri... 67
Nalt închinînd... 67
Peste păduri uitate... 68
Mormîntul lui Edgar Poe 69
Doar grijei de călătorie 70
Orice orgoliu... 70
Din salt și crupă... 71
Se stinge o dantelă... 72
Spre-a mă isca... 73
Satir ce nu știi... 73
Silvan de-ntîia răsuflare... 74
Versuri înscrise pe o bibliotecă pentru Alidor Delizant 74

ISIDORE DUCASSE, COMTE DE LAUTRÉAMONT 75
Cîntecele lui Maldoror 76
Cîntul întîi *(Fragment)* 76
Cîntul al doilea *(Fragment)* 85
Cîntul al patrulea *(Fragment)* . . . 91
Cîntul al șaselea *(Fragment)* 96

POEȚII BLESTEMAȚI

CHARLES CROS 105
Viață ideală 106
Orga 107
Arcușul 108

Concluzie 110
A doua zi 111
Cîntec de țărm 112
Scrumbia afumată 113
Pluralul feminin 114
Mohoreală 114
La curtea cu juri 115
Libertate 116
Nesupunere 117
La cafenele 118

PAUL VERLAINE 119

Mon rêve familier 121
Sori apunînd 121
Cîntec de toamnă 122
O cucoană mare 123
Nevermore 123
Clar de lună 124
Plimbare 125
Ingenuitate 126
Cortegiu 126
Marionete 127
Faunul 128
În surdină 128
Colocviu sentimental 129
Cîntecul bun 130
Luna cea dalbă... 131
Drumul meu 132
Nu este-așa ? 132
Plînge în inima mea... 134

Pînă hăt! departe... 134
Charleroi 136
Căluşei 137
Green 138
Spleen 139
Cavalerul 140
Ascultă cîntecul duios... 141
Gaspar Hauser cînta 142
Melancolie 143
Ceru-i, peste coperişe... 144
Arta poetică 145

TRISTAN CORBIÈRE 147

Paris 147
Epitaf 148
Feminin singular 151
În amintirea preafrumoasei Zulma, fecioara nebună de dincolo de barieră, şi a unui napoleon 152
Reluare 153
Ore 154
Sfîrşitul 155

GERMAIN NOUVEAU 158

Întîlnirea 158
Vin vechi 161
Pieptenul 162
Sărutul 164
Toto 171
Sfinţilor 173
Fraternitate 174

JEAN MOREAS 179

Gîndesc la zări marine... 180
Se scutură rozele cu vîntul... . . . 180
Nu spune... 181
Cu jocu-nchipuirii... 181
Paris, ce mult îți seamăn !... 182
Mi-e gîndul la sătucul... 182
A fluierat vaporul... 183
Cînd voi putea, părăsind griji fără rost... . 183
Aeriană zare scăldată în lumină... . . . 184
Anticul Palinurus... 184
Sumnium, Sumnium, promontoriu sublim... 185
Tăiați din crîngu-Atenei... 185
Mergeam pe cîmp... 186
Sînt obosit de tine, Paris... 186
Pe drum de noapte pașii... 187
Mai singur și pe gînduri... 187
Cînd toamna o să vină cu frunze ruginite... 188

ALBERT SAMAIN 189

Mi-e sufletul infantă... 189
Seară 191
Măcelarul 192
Myrtil și Palemona 193
Pannyra cu tocurile de aur 193
Mi-am dus copilăria... 195
Moartea dragostei 196

JULES LAFORGUE 197

Pentru cartea dragostei 198
Hipertrofie 199
Amurg de iarnă 200
Țigara 201
Litania lunii 202
Balada regelui din Thule 203
Doina soțului ultragiat 205
Pierrots 207
Solo de lună 208

SAINT-POL-ROUX 213

Apocalips 213
La un pîrîiaș 214
Îmblînzitoarea de șerpi 217

HENRI DE RÉGNIER 218

Reînnoire 219
Odihna 220
Lied 221
Marsyas vorbește 221
Oraș francez 223
Invocare 224

PAUL FORT 226

Hora 228
Muri sărmana fată... 228
Coarda 229
Femeia care vrea să placă 229
Cîntecul soartei 230

Plecarea recrutului 231
Dragoste marină 233
Întîlnirea 236
Balenele 238
Despărțirea 238

PORȚILE SECOLULUI XX

FRANCIS JAMMES 241
E azi... 242
Prin timp mi-e scumpă... 243
Sufrageria 244
Vin lunile de toamnă... 245
Era grozav... 246
Acei nărozi... 247
Pe insula în care... 247
Prima elegie 248
Elegia XIV 250
Madame de Warens 251
Rugăciune pentru a fi simplu 252
Rugăciune pentru a merge în rai cu măgarii 253
Rugăciune pentru a avea o femeie simplă . 255
Rugă pentru mărturisirea neștiinței . . 255
Catrene 257
Zbor 257
Căldura 257
Tatălui meu, guadalupean 257
Sfîrșit de sărbătoare 257
Limpezire pastorală 258

PAUL CLAUDEL 259

Porcul 261
Ploaia 262
Pater noster 263
Franţa vorbeşte 265
Baladă 269
Jacques Rivière 271
Evantaie 272

PAUL VALÉRY 275

Torcătoarea 276
Elena 278
Naşterea Venerei 278
Motiv 279
Dansatoarele vanitoase 280
Un foc distinct... 281
Tînăra parcă *(Fragmente)* 282
Platanului 284
Cîntare coloanelor 287
Paşii 291
Adormita 291
Silful 292
Rodiile 293
Vinul pierdut 294
Interior 294
Cimitirul marin 295
Pădure 300
Poezie pierdută 301

CHARLES PÉGUY 305

Beauce în faţa Fecioarei din Chartres . . 306
Noaptea 310
Rugăciune pentru noi cei muritori . . . 315
Dumnezeu şi francezii 321

FANTEZIŞTII

PAUL-JEAN TOULET 327

Contrarime 327
Cîntece 329
În Arles 329
Cele trei doamne din Albi . . . 329
Plus ultra 330
Vremea lui Adonis 330
Dizeuc 331
Coples 331
Alcov negru 332

JEAN PELLERIN 334

Cotidiene 334
Sirena 335
Pipe 336
Boemă 337
Romanţa reîntoarcerii *(Fragmente)* . 337

LÉON VÉRANE 343

Sfaturi 344
Seara 344
Spovedanie 345

FRANCIS CARCO 346

Bocet 347
Personaje 347
Bocet exotic 348
Pe Villon de l-am căuta.. 349
Ora poetului 349
Este viu ? 350

TRISTAN DERÈME 351

Frunzişul aurit *(Fragmente)* 352

PHILIPPE CHABANEIX 357

Dulce-acrişor 357
Pentru Philippe Huc 358
Arieta 358
Irina cu părul de aur 359

UNANIMIŞTII

ANDRÈ SPIRE 363

Iar mîine... *(Fragment)* 364
Şi voi rideţi 366

CHARLES VILDRAC 368

Cei doi băutori 368
Primăvară de război 370
Întoarcere din război *(Fragment)* 371
Paris 1943 373
Clan 374

JULES ROMAIN 376

Nisipul drumului.. 377
Era o zi dulceagă... 377
E noapte... 378
Țipătu-ntîiului bocet... 379
Dragoste culoare a Parisului 380
Se cade-un cînt să te-nsoțească... . . . 381
Postumă 382

POEȚII SPAȚIULUI

HENRY J. M. LEVET 385

Coasta de Azur. — Nisa 385
Japonia. — Nagasaki 386
La Plata 388

VICTOR SEGALEN 389

Viziune ploasă 389
Numiri 390
Decret 391
Oglinzi 392
Din depărtări 392
Iubita mea are virtuțile apei 393
Libație mongolă 394
Meșteșugarii răi 394
Stelă pe calea sufletului 395
Elogiul și puterea absenței 396

VALERY LARBAUD 397

Odá 397

Muzică după o lectură 399
Carpe diem... 400
Imagini 402
Stockholm 404
Ceea ce nu poate avea nume 406

YVAN GOLL 408

Pornire 409
Ivan à Claire 409
Ioan fără țară face de șapte ori ocolul pămîntului 410
Arhitectul mării 412
Ars poetica 1945 413

Lector : NICOLAE TEICĂ
Tehnoredactor : ELENA CĂLUGĂRU

Bun de tipar 27.XI.1974. Tiraj 13.120 ex. broșate
Coli ed. 14,73. Coli tipar 14

Tiparul executat sub comanda nr. 40 611 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1
București
Republica Socialistă România

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2025